INTERNET ARCHIVE WaybackMachine http://verkoj.fw.hu/11.htm Go 8 captures 9 Oct 2004 – 29 Oct 2007 AUG OCT NOV 2005 29 2007 2008 About this capture

Jenõ Rejtõ

<<< REEN AL LA CXEFA PAGXO

LA TRI KORPOGARDISTOJ EN AFRIKO

tradukis: László Balázs

UNUA ÃAPITRO

1

Ãe la tablo estis reprezentantoj de kvar diversaj nacioj: usona infanteriano, franca subkaporalo, angla mitralisto kaj rusa viandosalato. La infanferiano, la subkaporalo kaj la mitralisto okupis lokon la sur benko, la viandosalato en plado.

Tempo: la sepa horo posttagmeze.

Okazejo: Afriko, Rakhmar, malproksima, kaÙita garnizono en iu oazo de Saharo, kie viva¤as kelkaj forgesitaj legianoj kaj kelkaj mizeraj araboj.

Personoj: senpersonaj.

Okazas: nenio.

La plej okulfrapa karakteriza¢o de la oazo Rakhmar, ke ßi estas malpeje okulfrapa, kaj ßi estas tute ne karakteriza oazo en Afriko.

En ties mezo trovißas militistejo, ¤irkaªbarita per argilbrika muro, kiun oni nomas sen ¤iu bazo, nur pro kutimo „fortika¢o” laª la terminologio.

Vi povas imagi la rezistopovon de la „fortika¢o”, kiun demostras evento, okazinta antaª nelonge , kiam la ebria kaporalo piedbatis la muron pro kolero, kaj oni liveris lin grave vunditan en la hispitalon, ¤ar iu krenelo falis sur lian kapon.

Tamen oni nomas tia¢o „fortika¢o”. Kaj ßi havas e¤ numeron. Al tiu fortika¢o apartenis la numero 72 en la vico de la similaj konstrua¢o de Saharo.

Malantaª la rondforma muro estis „stabkomandejo” (etaßa, malgranda domo el krudaj brikoj) kaj du barakoj por la militistoj. En la barakoj estis soldatoj, en la soldatoj estis apatia letargio pro la dormemiga varmego kaj pro la monotone pasantaj tagoj.

Proksimume kvindek palmoj ¤irkaªas la fortika¢on, polvokovritaj, langvoraj, duone mortintaj, altaj arboj, kaj kelkaj melankoliaj simioj vegetas en ties supro. Ili volonte transloßißus al pli abundkreskaj pejzaßoj, sed ili ne scias, kiel ili trafis ¤i tien.

Inter la palmoj trovißas ok-dek kabana¤oj, faritaj el koto, nomataj duaroj, kun nekonata celo, ¤ar la indißenaj dom-posedantoj ne eniras ßin tra la pordo dum jaroj. Sed ili ne formovißas de antaª la pordo. Kien iri en la varmega oazo? Aª kion fari en la interno de la kabano? Esence nek tio estas klara, kion ser¤as tiuj araboj antaª la kabano, kie ili sidadas, sed oazo servas ne tiun celon, ke ßi ¤iudetale konformu al ia logiko.

La indißenoj do manßas, trinkas, domas kaj enuas antaª la kabano.

Kial loßi en la duaro? Enkavißinta marmito, kelkaj rompitaj objektoj, putrinta mato kaj aliaj tia¢oj trovißas tie sur la ramita terplanko. Krome kelkaj miloj da muÙoj: tiujn ne estas bezonete viziti, kaj la kapro, ßi elvenos mem malsatißinte.

La centro de la oazo Rakhmar estas la Grand-Hotelo. Malsimile al la eªropaj institutoj, havantaj la saman nomon, la Grand-hotelo en Rakhmar estis a¤a, malgranda budo. Ïia posedanto estis unuokula rabisto, kiu tiutempe laª ties ordo kaj maniero plenumis sian dek jaran punon en malliberejo, poste li ekloßis ¤i tie kiel hotelisto el la frukto de sia diligenta agado.

Karavanoj, vojaßantaj al Timbuktu, traveturantaj ¤asgrupoj signifis la grandan enspezon, la du arabaj ßendarmoj de la oazo kaj la ¤irkaª cent persona garnizono la konstantan klientaron.

La Grand-hotelo, kiel ßia nomo montras, havis la sinjoran iluzion de la monduma vivo en Saharon. Kvankam ¤iuspecaj fiinsektoj traronßis la duon/colan muron el lignotabuloj, kaj nek la argilkovra¢o, nek la krudaj benkoj memorigis pri samnomaj, eªropaj institutoj, tamen ßi havis radioaparaton, preskaª en ¤iu dua semajno alvenis novaj gazetoj, kaj Leila, la araba demono, dancis dancojn.

Tiun programeron faris iom nepopulara la publike konta fakto, ke Leila (la araba demono) jam longe tanspasis sian kvindekan jaron. La aßo kaj la poÙtran¤ilo de nervoza indißeno postlasis profundajn sulkojn sur Ùia vizaßo. Tiel Leila (la araba demono) apenaª dancis, kaj rileta la amuzon Ùi restriktis sin al tio, ke Ùi batadis tambursimilan muzikinstrumenton, kovritan per Ùamo. Ankaª tion nur ßis tiam, ßis kiam la firma decido de la gastoj ne devigis Ùin silenti. Tiam Ùi ekkaªris en malproksiman angulon, kaj ofendite en sia demona sentemo, Ùi malgaje pipfumis. Vespere Ùi helpis bandaßi la vunditojn.

Ïenerale legianoj restadis en la Grand-Hotelo, kiuj ludis per ¢etkuboj, trinkis aª skribis leteron, kelkiuj faris siajn armil- kaj rimenpurigadon ¤i tie, sed vespere okazis interbatado. Tiu programero ne estis prokrestebla, tiel elpensema legiano, kiu venis ¤i tien kiel profesia pentristo, faris novan Ùildon, kiun la proprietulo lasis sur la pordo.

Jen tio estis skribita sur ßi:

GRAND-HOTELO
Kvina-hora drinkado de grenbrand
Ãiuvespere
la sinjora publiko interbatadas

Bonegaj piedoj de seßoj! *Fidinda unua helpo!*
Senpaga eniro! *Duba eliro!*

La tri diversaj nacianoj ¤e la tablo (nekalkulinte la rusan viandosalaton) interkonsilißis serioze. Ili sidis tie jam de frua posttagmezo kune, ili parolis tre mallaªte, kaj kiam la proprietulo iris tien, ili subite eksilentis.

La unuokula rabisto, kiun oni konis laª la nomo Brigeron pere de senvalidißintaj policaj afiÙoj, li estis tre vanta pro sia kulinara scio kiel drinkejestro, kaj nun li Ùtelumadis, ¤irkaª la tri soldatoj, kiuj mendis la viandosalaton. Ãar vane, la legio estas stranga loko, kie iafoje jam trovißis ankaª sinjoroj, ne estas mirinde, ke ili mendas tiel bongustan manßa¢on. Sed Brigeron sentis tie, ke li faris sian plenon.

La gastoj esprimis sian rekonon. La viandosalato estis tute bonega, kaj nek tio Ùanßis la fakton, ke fine ili trovis en ßi nur apenaª uzitan me¤on.

La franco sincere dankis la proprietulon pro la bonega manßa¢o, kiam li transdonis la petrol-sorban me¤on.

La proprietulo ßojis pro la laªdo kaj dankis la me¤on, kiun li jam kredis perdita, kaj vere ne estas facile a¤eti tia¢on ¤i tie.

- Vi faras la manßa¢ojn tre bongustaj, amiko mia – diris la anglo.

- Sinjoro – respondis Brigeron, la unuokula rabisto modeste -, mi lernis la kuiristan metion ¤e Levin.

Li ofte emfazis tion kaj estis fiera pri tio. Neniu sciis, kie estas la restoraciode tiu fama, eleganta Levin, sed la proprietulo de la Grand-Hotelo diris kun tiel fiera rußißo, kaj li estis tiel forta homo, ke ili ne kuraßis demandi pli proksimajn indikojn de li, rilate Levin-on. Supozeble ¤i-okaze lia justa indigno ne konus limon, kaj li vangofrapus la koncernulon. Cetere ¤iu hontis, ke ili ne konis Levin-on, ¤e kiu Brigeron lernis kuiri. Tial ili kondutis tiel, kvazaª ili estus konantaj lin.

Iu kaporalo diris jam e¤ tion, kiam li laªdis la kuira¢on de la kantino: „Tia¢on ßis nun mi manßis nur ¤e Levin.

VerÙajne estas hontinde ne koni tian restoraciiston, kiu egalas kun la geniaj Ritz aª Duvall en sia metio. Do post paso de iom da tempo neniu konsideris dubinda la personon de Levin, kaj ili laªdis Brigeront-on tiel, ke nek Levin povintus fari tion pli bone…

- Nu do, kara Brigeron, portu al ni botelon da vino, kaj lasu nin solaj.

- Ãu vi deziras mapon? Ïi estas farita por precizaj, militistaj celoj, sur ßi trovißas la garnizonoj kaj la sezonaj riveroj, ßi nemalhaveblas okaze de fußo – demandis la proprietulo serveme.

- Hm… el kio vi pensas, ke ni volas fußi? – demandis tiu, kiu nomißis Pittman.

- Kiuj mendas rußan vinon kaj konversacia flustrante, tiuj planas fußon.

- Ãu ni ne povas havi alian sekreton?

La drinkejestro montris tra la fenestro kun nepriskribebla grimaco:

- Ãu ¤i tie?…

Varmega, flava suno bruligis el ekstere. La arbokronoj de la polvokovritaj, malgajaj palmoj pendis kiel svenintaj kapoj, preskaª agoniantaj, kiam malgrasa simio ekiris inter ili pigramove, polvopluvo drizelis de sur la velkantaj, glavosimilaj arbofolioj… Ekstere la araboj ruis per siaj ardaj Ùtonoj, ¤ar ¤i-tempo ili bakis la kesra-on por la vespermanßo, de malproksime aªdißas mallonga, trenata komando de la deÙanßita pikedo.

La sufoka, malbonodora aero de la drinkej preskaª krevadas pro la varmego, kaj zumis milio da muÙoj.

Skeleta, maljuna arabo, kovrita per ciketroj en ekstazo de fumado de opio iafoje Ùiradas sian barbon kaj akre kriadas kiel papago.

Du Ùvitantaj soldatoj kartludas en la fono de la drinkejo kun flava vizaßo

Ronda horloßo sur la muro ekstertoras en ¤iu kvaronhoro, kvazaª ßi batsignalus la kvaronon, sed poste ßi tiuj eksilentas. Ïia rusta aparato nur memoras tiujn malnovajn, bonajn tempojn, kiujn la batmekanismo precize signalis iam.

Ãu ne pravas tiu rabisto, kiu lernis la kuirarton ¤e Levin? Kian parolindan
aferon oni havas ¤i tie, kio estas sekreto?

Malpli ol nenion: konstante la samon.

- Alortu la vinon! – diris la revema, pala kapo, nomata Francis. – Ni parolas pri familiaj aferoj, ne pri fußo.

La drinkejestro forrapidis kaj revenis kun la vino. Tamen li kunportis la mapon.

- Ankaª en familiaj aferoj vi pli bone orientißas helpe de militista mapo. Mi esperas, ke vi havas kompason?

- Por kio?…

- Eble ßi estos bezonata pro ia stranga, familia afero…

Tiam Leila (la araba demono) saltis mezen por amuzi la gastojn per sia dancado. Sed iu kartludanto alkriis Ùin, grincante siajn dentojn:

- Tuj ¤esu! Ni volas kartludi, maljuna sor¤istino!

Leila (la araba demono) residis malgaje en la angulon.

- Kiel vi imagas? – diris Francis, kiu havis reveman vizaßon

- Ankaª min interesas tio – ekparolis Thorze, la dika usonano.

Pittman, la anglo, unue plenigis sian pipon, poste li rigardadis la mapon, fine li kapjesis kontente.

- Bone. Ankaª vi rigardu ßin. Al sudo, okcidento kaj oriento prezentißas ebloj por fußi. Norde Saharo estas antaª ni.

- Jes. Tie ne estas vojo.

- La sola eblo estas, ke iu savißu el ni, se hodiaª vespere tri homoj fußos al tri direktoj. Ni aranßos la aferon tiel, ke oni malkovru ßin nur matene.

- Kial disißi, kiam ni luktis kune ßis nun? – demandis la pala Francis mallaªte.

- Parolu klare! Per la sep sakramentoj al via skota menso, kiu estas tia, kiel korktirilo! – blasfemis la dikulo.

- La personaro de la garnizono konsistas el naªdek kvin homoj – diris Pittman, la skoto kaj premadis sian pipon.

- Ankaª ni scias tion.

- Minimume la duono de la soldatoj ¤iam devas restadi malantaª la muroj por defendi la fortika¢on. Tio estas la plej severa punkto de la reglamento. Ãu vi jam komprenas?!

- Mi komprenas… Saße elpensite – murmuris Thorze, la usonano.

- Mi ne komprenas – diris Francis Barré.

- Persekutanta ta¤mento konsistas minimume el dudek kvin homoj – klarigis Pittman.

- Mi scias tion.

- Kvardek sep homoj devas resti en la fortika¢o. Dudek kvin soldatoj iros al oriento por ser¤i iun fußinton, dudek kvin sekvos la spuron de la alia, do la trian, kiu iros suden, neniu povas persekuti, ¤ar ne estas pli da soldatoj en la fortika¢o de la oazo Rakhmar ol naªdek kvin.

Thorze forte frapis sur la tablon:

- Klaral afero! Se nia trio fußos al tri direktoj, tiam oni ne povas persekuti iun el ni!

- Tiu homo trankvile povas atingi la limon de blega aª angla kolonio! Kiu estos tiu, ßi estas nur hazarda ludo, kion ekscios la koncernulo, ke oni ne persekutos lin post dudek kvar horoj.

Tiam Leila (la araba demono) facilmove iris mezen por amuzi la gastojn per sia dancado.

- Malbenita sor¤istino! – hurlis multaj homoj samtempe. – Lasu nin kartludi kaj drinki.

La dancistino facilmove reiris al sia loko kaj ekfumis pipon.

- Ãu la du homoj, kiujn oni kaptos? – demandis Francis Barré.

- Ili estos citiaj antaª la militan tribunalon. Ili estos mortpafitaj aª kondamnitaj al multjara punlaboro – respondis Thorze.

- Sed unu komforte fußos – diris Pittman.

La horloßo ekstertoris raªke, kaj farißis silento.

Nur la miliono da muÙoj zumis.

La tri divers-nacianoj interkonsentis: ili triope fußos, du certe estos kaptita, unu certe savißos.

- Ãiu el ni kunportos tion, kion li povas, sed ßi estos tre malmulta. Mi proponas, ke jam nun ni donacu nian ¤iun hava¢on unu al la alia. Nu, tiuj du, kiuj estos kaptitaj, akiros la bagaßon de la tria. Kial lasi, ke oni metu ßin en la deponejon?

- Prave!

- Dinkejestro!

- Sinjoroj!

- Portu plumon kaj inkon!

- Sinjoroj, sur la mapo nur per kajero estas permesate desegni la vojliniojn, koncernantajn la farmiliajn aferojn.

- Ãu vere?… Nu, ankaª vi estos bona, kiel atestanto.

Li portis la skribilojn, kaj la tri homoj konceptis la jenan dokumenton:

„Subskribintoj testamentas niajn ¤iujn moveblajn kaj nemoveblajn hava¢ojn al nia amiko ………………………………………………, kun kiu ni pasigis kune la malfacilajn jarojn de la soldateco en Afriko.

Ïi datißis en la oazo Rakhmar, la 17-an de februaro en jaro 19….”

- He! Fadeno, ankaª vi venu ¤i tien.

La soldato, kiu havis la moknomon Fadeno, estis tre maldika, kaj li ¤iam zumkantis. Ne pro sia bonhumoro, sed pro la stulteco.

- Ni volals tion – diris la usonano al Brigeron kaj al la idiota Fadeno -, se iu mortos el ni en tiu ¤i nesto, tiam la aliaj heredu liajn hava¢ojn.

- Kiu heredu? – demandis la rabistestro.

- Kiu restos vivanta.

- Kiu restos vivanta ¤i tie? – li respondis kun malestima mansvingo.

- Estas egale. Vi kaj Fadeno atestos.

Fadeno rikanis tiel, ke liaj buÙanguloj preskaª atingis liajn disstarantajn, grandajn orelojn kaj fiere ripetis:

- La eta Fadeno estas atestanto!

Infanece, li ofte parolis pri si mem en la tria persono.

La suno subiris, kaj la aero preskaª tuj farißis senteble malvarma.

- Mi iros al sudo – diris Thorze.

- Ãu vi? – demandis Pittman kavalire, kvazaª proponante al Francis Barré la rajton de la elekto.

- Ãu ne estas egale? – demandis la franco iom malgaje. – Mi neniel povas savißi.

Tiam Leila (la araba demono) salte levißis kaj iris mezen por amuzi la soldatojn per sia dancado, sed ¢etita bajoneto preterflugis Ùian vizaßon je har-distanco, kaj Ùi residis sur sian lokon ofendite.

- Ãu ne estas eble iri norden? – demandis Francis Barré, ¤ar li plej volonte estus elektinta la plej malgrandan Ùancon.

- Norde Saharo estas antaª ni – respondis Pittman. – Tie e¤ ekspedicio povus trairi malfacile.

…Post la vespersignalo la tri homoj malsuprengrimpis sur la malantaªa muro de la fortika¢o, ili premis la manon unu de la alia kaj ekmarÙis.

Thorn suden.

Francis okcidenten.

Ãu Pittman? Li iris norden, rekte al Saharo, kie nek ekspedicio povus trairi liaopinie…

2

Ãe la alvicißo evidentißis, ke tri homoj mankas.

La leªtenanto tuj konstatis, ke oni Ùtelis tri kamelojn nokte. Dizerto! Ili scias dum minutoj, kiuj estas la fußantoj. La spuroj de la kameloj estas klaraj: iu ekiris suden, la alia okcidenten, la tria norden.

- Kiel vi opinias, mon cher? – li demandis la serßenton. – Ni povas sendi nur du persekutantajn ta¤mentojn. Ili povas esti ruzaj homoj!

- Estas simple, sinjoro leªtenanto. Kiu iris al nordo, tiu mortos, aª li neniel povos savißi.

- Do ekiros po unu persekutanta ta¤mento suden kaj okcidenten, alian ni ne povas sendi el la etato de la fortika¢o. Kiu revenos plej baldaª, tiu ekiros norden ser¤i la trian.

- Oui, mon chef!

…La sekvan tagon tagmeze la persekutantoj atingis Torze-on. La usonano sentis dum momento, ke li povas ekbatali kontraª la proksimißantaj dudek kvin homoj sur la ebena tereno el malantaª monteto, poste li tamen rezignis tion. Se okazos unu pafo, lia mortkondamno jam estos certa. Li kapitulacis.

Vespere la alia ta¤mento atingis Francis Berré-on. Kiam li jam kuÙis sur la tero sveninte. Lia akvofelsako estis trua. £ajnis, ke li ne ßisvivos la sekvan tagon. Oni reportis lin sur brankardo, fiksita inter du kamelojn.

Nun iu ta¤mento, konsistante el tridek homoj rapide ekiris norden por ser¤i la trian. Li havis du tagan vojon de eskapo, sed sur la senespera tereno de Saharo. Liaj spuroj estis klare videblaj sur la sablo.

Ankoraª la sekvan tagon zigzagis antaª ili en la malproksimo multe da etaj makuloj, hufoj de kamelo.

- Eble li eltenos duon tagon soifante. La kamelo ne povas porti pli ol du felsakojn da akvo.

- Li havas malbenitan, skotan stomakon.

- Ili sciis pri Pittman, ke li estas tre forta. La temperaturo eble estis kvindek celsiusgradoj, kaj sufoka polvo Ùvebis super la dezerto. Malgranda aerblovo sufi¤us por kovri la spurojn de la persekutato. Sed fortuno, Ùajnas, ne favoris Pittman-on.

- Damne! – grakis la serßento sufokißante – la fiulo bone scias, ke li ne povas forfußi, li tamen devigas nin rajdi! Mi rompos liajn ostojn!

La spuroj de la kamelo nur serpentumis plu antaª ili laª la sablodunoj, tirißantaj en la malproksimon, kaj la suno iom post iom farißis sangorißa kaj la ¤ielo griza…

- Li estas tie!

Iu soldato montris en la lontanon kun etendita mano, kie estis videbla bunta, oblonga makulo. Ïi povis esti nur figuro de homo sur kamelo.

- Antaªen!

Sovaße galopante ili klopodis atingi la dunon, dividante la tridek homojn je du grupoj por ¤irkaªi Pittman-on, kiu rapidis malantaª la monteton. Sed nun li estos kaptita!

Sed el tiu direkto, kie Pittman malaperis, la infero akceptis la persekutantojn.

Pafaro. Batalkrio el cent gorßoj…

Mallonga miksbatalo.

La beduenoj, kurantaj el malantaª la montetoj, dum minutoj mortigis tiujn
kelkajn soldatojn, kiujn la pafaro indulgis.

£ejko Izmin reÙovis sian sabron en ties ingon.

- Alaho estas granda. Alia trupo da eªropaj hundoj brulas nun en la fajro de geheno.

- £ejko! – elpaÙis Pittman el la batalantoj. – Vi mesaßis, ke vi helpos min iri al la norda, granda fervojo por dudek kvin fusiloj. Tridek fusiloj kuÙas antaª vi en la sablo kaj multaj utilaj objektoj, kiujn havis la eªropanoj.

La Ùejko rigardis lin dum sekundo kun kuntiritaj okuloj.

Ïi estis danßera momento. Pittman sciis tion bone. La vorto de beduena rabistestro ne estas sankta skribo.

- £ejko – li aldonis trankvile -, la soldatoj ekscios, ke mi liberißis, kaj tiam ¤iu fußinta legiano helpos vin denove, ¤ar ili fidos vian vorton.

La Ùejko komprenis lin. Malgraª tio, ke li ne konis la vorton „propaganda”, tamen li estis klarvida pri la graveco de la informoj, flugantaj de buÙo al buÙo.

- Estu tiel, kiel mi diris, nekredanto. Miaj homoj akompanos vin, kaj vi ricevos trinkakvon, nutra¢on, kiom vi bezonas.

Post unu horo ok araboj kun Pittman ekvojis sur kameloj al nordo.

3

La skoto sciis bone, ke per tiu helpo ankoraª ne estas finita lia fußo. Pasis nur la danßero de la momenta pereo.

- Kiu estas la plej unua oazo apud la fervojo? – li demandis la kameliston, rajdantan apud li.

- Okbur.

- Ãu ßi estas malproksime de tie ¤i?

- Du taga rajdado sur tiuj lacaj kameloj, se ni ne faros longan ripozon.

- Ni abolute ne faros! E¤ mallongan ne! Antaªen!

- Vi estas blankulo, sed la fortika¢o apartenas al bedueno, sinjoro. Mi miras vin pro tio.

Vespere ili tamen ripozis unu horon. Poste tutan tagon ili fortoste¤e galopis, kaj sekvan tagon, tre malproksime, kvazaª for¢etita vesto kuÙus en la polvo: malhela makulo estis videbla en la dezerto.

- Tie estas Okbur.

- Iu el vi donu al mi vian burnuson, mi pensas, ke la suno bruligis min sufi¤e bruna, ke oni kredu min indißeno.

- Inter la berberoj de la montaro estas multaj miksdevenaj, ili ne estas plu brunaj ol vi… Jen estas la burnuso, sinjoro.

- Iu el vi iru en la oazon.

- Bone, sinjoro. Mi eniros tien. Dume ekbivaku ¤i tie.

La malhela, tropika ¤ielo brilis en pompa stelornamo super la dezerto, kaj la indißenoj bakis ion sur fajraj Ùtonoj. Ankaª Pittman manßis ion, poste ili ekkuÙis, envolvante sin per kovriloj. Tio estas certa antaª Pittman, ke ¤iu radiostacio jam menciis lin. Sed kie ne estas garnizono, tie li ne devas timi. Li mem venkos araban ßendarmon.

Ãirkaª noktomeze farißis frosta malvarmo, kiam la malpeza povo reradiis ¤iun kalorion da sorbita varmo… Aªrore blanka prujno kovris la dezerton, kvazaª neßo estus falinta. La suno jam levißis, kiam la sendito revenis.

- Nu?

- Nur du arabaj ßendarmoj estas en la oazo. Vi mem povos venki ilin okaze de problemo.

- Ãu la fervojo?

- Ãe la malgranda stacidomo estas eªropana gardisto. Li estas ebria ¤iam. Mi diris al la araba tribestro, ke vi estas amiko de Ùejko Izmin. Vi povas kalkuli ilin. Ili malamas la eªropanojn, kaj la strangola, granda mano de la legio ankoraª ne atingis ßis ¤i tie per ¤iu forto… Ili helpos vin…

- Dankon.

La unuaj radioj de la suno apenaª ekscintilis sur la degelanta prujno, kiam Pittman atingis la rußefarbitan palmotrunkon, sur kiu pendis tabulo:

OAZO OKBUR
200 kilometroj

4

Ãio estas silenta en la proksimo de la gardistodometo. Kelkaj kaproj paÙtißis inter la reloj. Pittman malfermis la pordon. Trampa homo sidis ¤e la tablo. Lia vizaßo similis al tiuj Ùrumpintaj homaj kapoj el Arizono, kiujn la sud-amerikaj indianoj preparas tiel admirinde lerte el plenkreskula kapo pugno-granda, ke la trajtoj tamen restas rekoneblaj.

- Bonan matenon – salutis la fußinto.

- Ni lasu tion – respondis la mumio-kapa, raªka fervojisto. – Kion vi volas?

- Mi estas gvidanto de karavano. La trupo ekiris plu al Timbuktu, kaj mi deziras reveni denove al Marrakesch.

- Vi estas sufi¤e freneza… Kial vi ne iris al Timbuktu? Kie en la infero estas mi abrando.

Li trovis ßin post mallonga ser¤ado.

- Kiam ekveturos la trajno, - demandis Pittman kaj komencis perdi sian paciencon.

La fervojisto metis duonon da fiÙo en sian buÙon, ke lia Ùvelis lia vizaßo, kaj dum li manßis, li nur levadis sian Ùultron.

- Homo! Ãu vi ne scias, kiam ekveturos la trajno?

- Mi scias nur tion, kiam ßi alvenos.

- Kiam do ßi alvenos?!

- Dependas de tio…

- Kiam ßi alvenis lastfoje?

- Nu… Tio alvenis hodiaª matene, sed ßi jam pluiris.

- Kaj kiam alvenos la plej baldaªa?

- Post du-tri semajnoj… Dependas de tio. Bonvolu sidißi.

Pittman staris malesperißinte.

- Ãu vi estas fervojisto?

- Jes. Sed mi vizitis ankaª konservatorion. Mia onklo volis, ke mi farißu §orestro.

- Stulta¢o!

- Ïi ne estas stulta¢o, nur mankas el mi la emo al tio. Tiel mi farißis fervojisto…

Li estas idioto – pensis la skoto.

La Ùrumpakapa fervojisto trinkis brandon post la manßo de la haringo, kaj liaj rußaj okulkavoj estis tiaj, kvazaª li konstante plorus.

- Ãu ekzistas nenia trafiko al nordo de tie ¤i? Ãu nur la fervojo?

- Kaj la birdo ekzemple… He, ne ¢etadu ¤i tie… Vidu la mondo, kia afero!

- Respondu normale. Ïis ne estis fervojo ¤i tie, tamen oni trafikis. De kiam ekveturas trajno de tie ¤i?

- Mi direktas la trafikon ekde du jaroj. De tiam oni veturas nur per trajno.

- Kaj kio estis anticipe?

- Mi estis fagotisto en salon-orkestro… Sed mi perdis mian precizan blov-kapablon pro la trinka¢o.

- Parolu pli klare, ¤ar vi pentos tion!

- Sinjoro, se ßi ne estas klara parolo, kion vi diros post unu horo? Nun estas la sepa kaj dekkvin minutoj. Mi estos tute ebria je la oka kaj dudek minutoj, kaj mi respondos ¤iun demandon kantante popolkantojn.

- Ãu vi scias ßin tiel precize?

- La precizeco estas la unua ¤e la fervojo. Je la sepa kaj tridek minutoj ekiros plena botelo, kiu havas konekson al la palmovino, alveninta je la oka kaj dudek minutoj. Je la naªa horo alvenos person’.

- Kia persono?

- Araba personino.

- £i portos bran¤trakan drink-miksa¢on el duspeca brando. Je la naªa kaj kvardek minutoj mi furiozas. Tial estas strange, ke vi ne opinias min normala en tiu ¤i trankvila periodo. Nun mi ankoraª ekkonas ¤iun.

La Ùrumpakapa homo parolis tiel aparie, kun tiel senesprima, malklara rigardo, kaj kun tiel tipaj, larvo-similaj trajtoj de akuta alkohola trema deliro, ke ¤iu plua eksperimentado Ùajnis senespera.

- Ãu mi nun… atendu du semajnojn ¤i tie?

- Mi malkonsilus tion. Mi havas revolveron ¤e mi, kaj kiam mi furiozas, tiam mi kutimas pafadi. Sed vi povas dormi en la deponejo, kie trovißas ¤iuspecaj vojkonstruaj objektoj. Vi povos dormi bone sur la granda lignokesto.

- Dankon.

- Nur atentu, kiam vi cigaredos, ¤ar dinamito estas en ßi. Sed la alia loßanto klarigos ¤ion ¤i.

- Kia loßanto?

- Oficiro kaj lia servisto.

Pittman komencis senti sin malbone. Li palpebrumis al la pordo de la deponejo kaj retroiris.

- Ãu li estas… ¤i interne?

- Jes. Li dormas. Ili konstruas grandan stacion ¤e Kongo. Li organizas tion. Mi petis, ke li helpu dungi min kiel staciestro. Kiel bonege estus tie, se mi povas drinki tiom en tiu ¤i malgranda stacio. Sed li ne volas dungi min. Li diras, ke e¤ sen tio okazas tiom da trompoj, kvankam laª mi ne povas okazi sufi¤e da trompoj dum fervojkonstruo ¤e Kongo.

Li rigardis sur la horloßon, ¤ar nun estis la sepa horo kaj tridek minutoj, li trinkis la duonbotelon da brando.

- Nun iru, ¤ar baldaª mi kantos – li avertis la gaston bonintence.

- Vi pravas… Nu, ßis la revido, kara… kiel vi nomißas?

- Vasili¤. Fedor Emanuel Vasili¤, laª patrina bran¤o mi havas parencecon pri la bulgara familio Gun¤eff.

- Kio estis la bulgara familio Gun¤eff?

- Cepo-komercistoj. En la vilaßeto Salegu¤ apud Varna.

Pittman ekiris, sed vo¤o eksonis malantaª li:

- Legitimu vin!

En la pordo de la deponejo staris ¤efleªtenanto, lia servisto apud li. Ili ambaª tenis revolveron en la mano.

Pittman per unu salto estis ¤e la pordo. Pafo tondris.

- Sekvu lin! Li estas tiu!

La anglo laªte kriante falis el la dometo. Li mortis aª li estis vundita. La servisto rapide postiris lin.

- Kion vi volas de tiu pia arabo? – demandis Fedor Emanuel Vasili¤ konsternite (kiu laª patrina bran¤o havis parancecon pri la familio Guncseff).

- Vi estas stultulo! Li estas tia arabo, kiel mi!

- Ãu vi estas arabo? Pardonon, sed mi sicas tiel, ke indißeno ne povas esti oficiro en la legio.

- Nek mi estas arabo, kaj nek li estas arabo!… Ãu ne vi ricevis la telegramon, en kiu oni sciigas, ke la hordoj de Ùejko Izmen masakris trupon da legianoj?

- Ah! Kaj li estas la Ùejko!

- Li estas legiano!

- Kaj oni masakris lin…!

- Idioto!

- Mi vidis, sed vi ne devas alpafi iun pro tia¢o.

- Li vendis siajn kunulojn al la Ùejko por ke li povu fußi. Li nomißas Pittman, senranga soldato n-ro sepdek unu. Ãar mi vetas per mia kapo, ke li estas tiu…

La servisto revenis. Li rigardadis dokumentujon kaj kelkajn paperojn.

- Vi povas telegrami, sinjoro ¤efleªtenanto, ke ni vundis kaj kaptis la ser¤atan Pittman-on dum fußo. Jen estas liaj dokumentoj…

- Kiu estus pensinta – murmuris Vasili¤ - ke tiu simpla homo… Pittman, estas la Ùejko… - Kaj li trinkis multe el la drinka¢o, ¤ar tiu botelo havis gravan malfuißon pro la okaza¢oj, kaj la precizeco estas la unua ¤e la fervojo.

*

Pasis kvin jaroj post la rakontitaj eventoj, kaj koncerne la daªrigon, jam estas je nia dispono la rezulto de la verkista agado de legiano John Fowler, kiun liaj multenombraj amikoj kaj tre malmultaj estimantoj konas nur laª la nomo £inketo, kiam oni babilas pri verkistoj, kaj rilate la temon, oni transiras al vangofrapoj, li soldatservis en la legio kvin jarojn post la menciitaj aferoj, kaj li jam verkis sian duan libron. Mi transdonas la parolon al li, ¤ar la historio plibone konvenas al lia verkista karaktero. Kiuj malalte taksas la aªtoron, mi diras al tiuj, ke laª bonfamaj artkritikistoj, ke oni mencios John Fowler-on e¤ post jardekoj. Precipe tiuj, kiujn li ekbatis pro iu aª alia kaªzo.

DUA ÃAPITRO

1

Malgraª la instigo de miaj amikoj mi decidis, ke mi verkos tiun ¤i romanon. (Ãerpitan el la vivo.)

Ãar miaj amikoj instigis min al tio, ke mi ne okupigu pri tia¢o, kion mi ne komprenas. Sed nun ili eraris. Mi estas multe pli supre ol la ordinara homa fe¤o pro mia legiteco, malgraª tio, ke la Ùajno eble kontraªdiras mian aserton.

Kiam oni eldonis mian unuan verkon, miaj estimantoj ser¤is min kun aro da minacaj leteroj. Oni nomis min fripono, bruto, perfidulo kaj spiono.

Sed kion atendi nuntempe de la estimantoj?

Ili vidas nur tion, ke la polico insultis ricelistojn, rompÙtelistojn kaj aliajn negocamikojn per demandoj pro miaj verkoj, sed ili forgesas tion, ke la granda, kaj nobla celo de la literaturo estas la fidela karakterizo, prezento de la privata vivo kaj similaj de la ricelistoj kaj kasrabantoj.

Hopkins la £tipulo, kiu esence malhavas tiun animan delikatecon, kiun la senmorta verkisto nomas puntornamita en sia ¤efverko „Amo de Roccambole”, li diras tion:

„Se vi ankoraªfoje skriba¤os idiota¢ojn pri mi, tiam mi rompos vian kapon per piedo de brakseßo.”

Kion respondi al tiu triviala tono? Al homo, kiu malhavas la animan puntornama¢ojn.

- Ankaª mi estos tie – mi respondis -, vi, orgojla, malbelega ula¤o.

Li klare povis vidi mian opinion el tiu aludo.

Hopkins la £tipulo firme staras sur siaj plandoj, sed foje jam oni admonis lin per bufro de Ùarßaªto, ke lia nazo farißis plata kaj rußa, kiel la etaj, acidigitaj paprikoj. Vere, ke li estas dikstatura, kaj li havas terurajn Ùultrojn, kaj liaj mallongaj brakoj estas muskolaj, kiel tiuj de maristoj, videblaj en desegnofilmoj, sed mi opinias, ke mi povus venki lin.

Alfonso la Neniulo, kiu estas terure malvarmsanga kaj zorgas pri nenio, esprimis sian opinion alimaniere.

- Via libro estas tre bona – li diris, leginte la manuskripton, kaj li demetis ßin kun tedita vizaßo -, nur ßi ne estas sufi¤e klara, rilate vian personon.

- Mi klopodis skribi sincere pri mi mem, kiel la gravaj geografoj.

- Jes, jes, ¤ar vere evidentißas, kia stultulo vi estas, sed ni, kiuj konas vin deproksime, ni scias bone, ke vi kutimas esti multe pli sulta.

Kial diskuti kun tiuloj? Neniu el ili havas belan animon. Mi e¤ diris tion al ili.

- Kiel komprenus la inspiron de poeziaj delikata¢oj tiel granda ¤evalo, kiel vi?

Kaj tio estas la vero.

Mia amiko, havanta la moknomon Turka Sultano, kiu ne estis kun ni en la legio, kaj li tre Ùatas korespondi, skribis en tiu afero:

„Mi sciis ¤iam, ke vi estas granda idioto. Sed tiel granda, nek mi sciis tion. Vi povas kredi ßin! Nenion verka¤u pri mi! Ãar sekvos mi. Kaj se mi skribos pri vi, kiajn aferojn vi faris, tiam oni bele malliberigos vin. Kaj sendepende de tio, vi povas ricevi baton sur vian kapon per la ferstango de la vaporkaldronego, kio estas peza metal-objekto. Mi skribas ßin al vi, kaj kion mi skribas, tio ne estas mensogo aª idiota¢o, kiel vi skribas ßin en via romano. (la nedezirata parto forstrekindas)

Altestimate:
Vi, ¤evalo!”

Sed la instigo de miaj amikoj ne povis malhelpi min en tio, ke mi ne transdonu al la posteularo mian novan romanon, verkitan per mia simpla, sed per pompa arta¢o.

Jen:

2

Ekzercterenо.

- Gaavuu!

Ni staras en stre¤a pozicio. La mallarßaj, pintaj lipharoj, kaj la same mallarßa barbo de serßento Potrien milde tremetis.

Kio okazis denove?

- Karaj infanoj miaj – li komencis kun amikema, patra rideto. – Mi trovis rimenzonon antaª la drinkejo, kie hieraª tri legianoj draste batis tiujn dekkvin traveturantajn komercistojn, kiujn alvenis kun la karavano!

Tiuj legianoj neniam povas resti trankvilaj.

- Oni ne rekonis la tri soldatojn en la mallumo, kaj ili forfußis. Kiuj estis tiuj tri homoj? Ili elpaÙu memvole. Tio estos la plej Ùaßa afero.

Preve. Kial devas la tuta kompanio staradi ¤i tie pro tri homoj?

Sed neniu movißis.

- Ãu vi ne anoncißas? – mokas la serßento kun afabla rideto. – Se la respublikestro demandos tion: „Nu, kara Potrien, kiuj estis tiuj tri homoj, kiuj draste batis la karavananojn?”, kion mi respondos al li? Ãu?

Ni ne sciis.

- Mi diros tion: „Laª mi, mon President, verÙajne ili povis esti arabaj knabinoj en maskovesta¢o, ¤ar neniu anoncißis el inter la legianoj…”

Subite li ekkriis minacege, kvazaª kuglo estus trafinta lian koron. Kelkaj dormetantaj simioj panike fußis de sur proksima arbo…

- Kiu interbatadis per tiu rimenzono? Kiu ekbatis per ßi la karavanestro je la buÙo, ke liaj ok dentoj elfalis, kaj li falis kap-antaªen en la kamel-naßejon?

Ïi povis esti kruela bato. Sed la garnizona vivo preskaª brutaligas iujn legianojn, ke la lasta fajrero de la deca konduto estingißas en ili.

- Kiu interbatadis per tiu rimenzono?

Silento.

- Suboficiro! Rigardu la rimenzonojn!

Hm… La zono de la sudanaj infanterianoj estas duon colon pli larßa, kaj mi potas tian. Se li rimarkos ßin, estos problemo. Li certe diros tion, ke mi flugigis tiun kvereleman karavanestron en la kamel-naßejon intence. Kvankam mi vere ne povis konjekti, ke li falo estos tiel granda. Kiu povas kalkuli en mallumo, kiel forte bati per la rimenzono? Precipe, kiam oni prenis kiel ofendon de Hopkins la £tipulo, ke li rigardadas binoklon, kaj la instrumento baldaª malaperis. Vere ne estis ßuste suspekti lin, ¤ar antaªe ßi estis en liaj manoj.

Ni nur defendis, kiam ili atakis nin, ¤ar la senteman animon havanta Hopkins ¢etis la rubujon al ili.

- Jen rigardu! – krias akre la kaporalo. – Ïi ja estas larßa rimenzono! ElpaÙu, vi, urtikfloro!

Mi elpaÙas.

- Kian rimenon vi havas?

- Talian.

- Idioto! Kian talirimenon vi portas?

- Armean.

Mi estis iom pigramensa, kiam mi konversaciis kun Potrien. Li pensis, ke mi estas denaska stultulo. Se li divenos, ke mi uzas tiun parolmanieron eksluzive kun li, el tio devenus granda problemo.

- Vi estas cerbomolißinta, kadukißinta krokodilo. Mi demandis tion, de kie vi prenis tiun rimenzonon? Ïi apartenas al sudana infanteriano!

- Jes.

- Jen ¤i tiu estas via talizono? – li demandis kaj altenlevis la senmastran objekton kun fatala trankvilo.

- Jes, mon chef.

- Kial vi ne diris tion pli frue?

- Vi ne demandis, mon chef.

- Mi demandis tion, kiu batadis per tiu ¤i rimenzono?

- La zono estas la mia, sed mi ne batadis per ßi.

- Ãu! Se la respublikestro demandos: „Diru Potrien, kiel trovißis talizono de soldato per si mem al la interbatißantoj?”, kion mi respondos al li, ¤u?!

Mi kunfrapis miajn maleolojn.

- Tion, ke: „la talirimenoj kelkfoje forvagas, mon adjutant.”

- Kanajlo!

Li ne Ùatis, se mi respondas lian demandon. Sed la devo de la soldato: blinde obei.

- Ãu la zono apartenas al vi?

- Jes.

- Kiuj estis kun vi?

- Kie?

- Ãe la lasta interbatado.

- La sinjoro serßeno!

- Ãu mi?! Vi, fripono!

- Oui! Lastfoje mi interbatadis kun la arboj ¤e Aut-Aurirt, kaj la sinjoro serßento gvidis nin.

- Vi do ne diros tion?! Tiam anstataª la du personoj la tuta plotono ne ricevios forpermeson.

Alfonso la Neniulo kaj Hopkins la £tipostarura elpaÙis samtampe, stre¤e starantaj.

- Kio estas?!

- Mi raportas al sinjoro serßento – diris Hopkins -, ni ambaª estis tie.

- Mi povintus pensi. Ãiam tiuj tri homoj. Mi traktos vin amare. Notu tion bone.

Potrien koleretis nin pro multaj aferoj. Iom rajte. Unuavice ni ¤iuj tri havis honormedalon, kion la brava, unuaranga suboficiro (¤ar senkonsidere de liaj kelkaj malperfekta¢oj, la olda Potrien estis brava soldato) ne povis toleri. Fine tre ßenis lin tiu cirkonstanco, ke ni estis famaj kaj ri¤aj, ¤ar ni aktive partoprenis trovi diamant-minejon, kiun oni jam pensis perdißinta. Ni farißis famaj en la mono, dank’ al la gazetaro, kaj nia tantiemo el la profito de la diamant-minejo signifis sufi¤e grandan ri¤econ. Tamen ni devis soldatservi la restintan tempon, kaj la serßento neniam pardonis al ni, ke tiutempe oni tute ne punis nin, sed fine ni estis distingitaj pro niaj multaj kontraªregulaj faroj.

- Ãiuj tri homoj iru por pridemandi ilin! Ãar vi ne anoncißis tuj, mi proponos doni al vi la punon, kvin tagoj en karcero.

- Tio estas maljusta¢o! Mi anoncißis.

- Rompez!

Kompreneble ankaª la leªtenanto longigis ßin per kvin tagoj, kaj nek la kapitano volis esti striktamana, fine ja ni devis pasigi du semajnojn en la karcero, kvankam ni estis senkulpaj. La membroj de la karavano provokis nin. La societo konsistis el dekkvin homoj, ili pensis, ke facile povos trakti tri soldatojn, kaj nun la hospitalo estas plena de ili.

Sed kial ili suspektis pri Hopkins la £tipulo, ¤ar li estis sur la deponeja ¤aro? Kiu ajn kamelistoj povis Ùteli la binoklon kun tiu flava ujo.

Ridinde.

- Potrien estas kara knabon, sed ni devas li eduki iomete – diris Alfonso la Neniulo enpensißeme. – Ni dekutimigos lin, ke li konstante okupißu pri ni.

- Mi nur revidus lin en civila vesta¢o – murmuris Hopkins la £tipulo. – Ni iru en la kantinon.

Ni trinkis la vinon malgaje, ¤ar ni sciis, ke malagrabla, malpura, malluma karcero atendas nin. Ni e¤ ne parolis. Alfonso la Neniulo legis. Hopkins la £tipulo proponis al la kantinestro vendi binoklon, sed sen la bela, flava ujo, ¤ar li volis teni siajn cigarojn en ßi.

3

Nia fotrika¢o estas strategie grava fortika¢o sur la orienta deklivo de la montaro Atlas. Malgranda citadelo kun sufi¤e bona klimato. Kelkfoje estis iom malvarme, sed polvo, malario, kvardek kvin celsiusgradoj ne ekzistis ¤i tie. Ïi do estis bonega loko. Batalo nenio, soldatservo facila, la registara komisaro postenigis nian kompanion ¤i tien rekompence pro nia sukcesplena misio en Senegalio. En tiu rekono havis grandan rolon tiuj tri homoj, kies vivon Potrien amarigis per siaj maljustaj persekutoj.

Mi diras tion enkonduke nur tial, ke vi ne opiniu nin venßemaj pro tio, kio okazis poste tiurilate, ke ni deturnis la atenton de Potrien de sur ni.

Alia okaza¢o kaªzis al ni plian malesperißon. La poÙto alveni en ¤iu dia semajno. Ni raportis dum la pridemandado, ke ni komencos nian karcerpunon. Poste ni staris en la kontoro!

La suboficiro murmuris la nomojn, kaj la serßento notis tiujn en libron.

- Herman Thorze!

Hopkins la £tipulo antaªenpaÙis. Ãar li servis en la legio laª la nomo Herman Thorze. Kial li servis efektive en la legio, kaj kiel li akiris la nomon Thorze, baldaª ni transiros al tio. Sed nun gravas nur la afero de la letero. Hopkins do etendis sian manon por transpreni la poÙton.

- Kial vi vaga¤as ¤i tie? – kriis Potrien kolere al li. – La karcerpuno signifas nek ricevi leteron!

- Mi ankoraª ne komencis ßin, mon chef – diris Hopkins pale.

- Forportu vin, paviano, ¤ar vi estos Ùnurpendigita! Ankaª vi ¤iuj! Ek…

Ni malrapidiris tra la korto, honte brogitaj. Ne ekzistas pli amara puno en Afriko, ol ne ricevi poÙton. La tre atenditan leteron.

- Li diris tion, ke paviano – grumblis Hopkins la £tipulo grincante la dentojn. - £ajnas, ke mi ne pla¤as al li.

Nia amiko, kies iom balancißanta irmaniero restis el liaj maristaj tempoj, li koleris pleje pro tiu ofendo.

Alfonso la Neniulo, havanta sinjoran karakteron, sciißis pri la pli nova insulto kun sia kutima flegmo. Li ekfumis cigaredon, mallaªte fajfis, baldaª li diris nur tion:

- La olda Potrien ricevos de ni dekutimigan terapion. Ni devas dekutimigi lin, ke li okupißu pri ni.

Dume ni alvenis al la prizono kaj anoncißis ¤e la gardistejo. Kelkaj armiloj estis apigitaj al la muro. La gardistoj enue sidadis aª kuÙis sur la benkoj, du soldatoj ludis damludon. La suboficiro skribis. Lia bajoneto kuÙis sur seßo.

Ni viciis:

- Anoncißas la senrangaj soldatoj numero naª, numero dudek unu, numero sepdek unu por plenumi siajn po du semajnan karcerpunon.

- Nu, vi faris tion bone – diris la suboficiro, kiu estis la gardestro kun iom da kompato.

- Kion volas Potrien de vi? – demandis la alia, kiam li supra¢e traser¤is niajn poÙojn. Dume Hopkins la £tipulo renversis hazarde seßon. Kelkaj bajonetoj kaj mapoj falis sur la teron. Ni helpis kolekti tiujn…

- Nu, antaªen!

Ni iris kun la provoso.

…Jam estis iu en la ¤elo. La oda Levin. Ni sciis, ke li estas tie, sed ni ne konis lin. Kiam ni alvenis ¤i tien, li jam sidis en la prizono. Li servis sian dekan jaron kiel senrangulo. Li estis bona soldato. Sed Levin kelkfoje sovaßißis. Li Ùtelis monon de ie, se tio ne sukcesis aliameniere, li eventuele rompÙtelis aª batfaligis iun sur la strato, estas egale! Li bezonis monon kaj fußis. Sed nur ßis la unua urbo. Enirinte en bonfaman restoracion, li manßis bongustajn manßa¢ojn, rostitan viandon kaj kremajn dol¤a¢ojn ßissate. Eble li mendis maroan pureon kaj turkan mielon, kiuj estas tre elegantaj manßa¢oj. (Mi scias tion, ¤ar iam mi ofte vizitis sinjoran societon.) Poste li anoncißis ¤e la plej proksima gardistejo kaj atendis sian punon.

Tre longe nenia problemo estis al li. Poste ßi denove okazis. Akiro de mono, fußo, manßado. Kelkfoje li deziris kun neestingebla pasio bongustajn manßa¢ojn, kiel la amok-kuranto la sangon kaj la kuron. Tiel li soldatservis sian dekan jaron anstataª la devigaj kvin jaroj, ¤ar la tempo de la punoj ne estas imputitaj.

Nun li atendis transporton el nordo por kuniri kun ßi al Igori, kie la bagnanoj kaj la indißenoj konstruas la fervojon apud la rivero Kongo. Ïuste antaª unu semajno kaptis lin la „krema¢-epidemio aª kotlet-rabio”. Estas egale, kiel ni nomas ßin. £telinte mil frankojn el la kaso de la regimento, li manßis en Ain-Sefra ßissate. Aª nun la unuan fojon li estis kaptita dum manßado. Levin defendis sin kolere, ¤ar li ankoraª estis malsata. Li defendis la posta¢on de la meleagro ßis la lasta spiro, kaj oni devis tordi el liaj manoj la kreспon perforte.

Li estis kondamnita al tri jara punlaboro

Nun li iros al Igori, kiam la transporto de la bagnanoj alvenos el nordo. Sed Ùajnas, tio ne ßenas lin.

Liaj revemaj okuloj estas langvoraj, malstre¤a¤aj, lia malsupra lipo, kiel ¤ifona, dika kurteno lasas vidigi liajn brunajn, trivitajn dentojn. Li tenas leßere cigaredon en sia virine mola, granda mano, kaj la haªto kelkfoje ektremas nervoze sur lia Ùvelinta, funel-simila nazo, kiel tiu de hundo, kiam muÙo flugas sur ßin.

- Ãu vi kunportis cigaredon? – li demandis per laca, basa, raªka vo¤o.

- Jes.

Oni kunportis cigaredon en sia ¤apo, se nur li ne estis malamata pro io ¤e la gardistoj, li povis esti certa pri tio, ke oni forgesos kontroli lian ¤apon, kiam la suboficiro malplenigos liajn poÙojn. Ni donis al nia samkarcerano kelkaj cigaredoj Caporal.

- Dankon. Morgaª enportu iel fiÙeton. Estas vendredo, kaj mi ricevas ¤i tie nur supon – li diris per tia vo¤o, kvazaª li petegus en la dezerto por ricevi glason da akvo.

- Ãu vi tiel Ùatas la fison?

- Jes. La fiÙo estas la plej bongusta manßajo en la mondo. Mi manßas e¤ tiun malbonan kuira¢on el ßi, kion oni donas ¤i tie. Kvankam oni gratenas ßin en faruno.

- Ãu ne tiel devas fari tion? – miris Hopkins.

Levin ridetis moke. Profunda malestimo sidis sur lia vizaßo, kvazaª li dirus tion: „kial vivas tia homo!” Fine li diris malestime:

- Kompreneble en sekaj bulkeroj. Sed mi pensas ne tiun etburßan fipona¢on, kiam oni sekigas ordinarajn panpecojn en la kamero, metitajn en sakon – kaj li frostotremis -, sed ni devas la freÙajn bulkojn tute subrosti super aperta flamo sengrase, poste rosti ßin.

- Mi vidas, ke vi estas specialisto – esprimis Alfonso la Neniulo sian rekonon.

- Mi estas Levin – li rimarkis kun drameca memmalestimo de martiro, kvazaª li estus certa, ke ankaª ni terurißos aªdinte tiun nomon. Sed neniu sciis el ni, kiu estis tiu Levin en la civila vivo. Ni ne kuraßis e¤ demandi tion, se li jam diris ßin tiel orgojle. Eble dolorus lin nia misinformiteco rilate faman nomon.

- Ãu vere? – interesißis Hopkins la £tipulo ruze, ¤ar li tamen deziris sciis la kaªzon de la famekonateco de nia militkamarado. – Ãu vi estus Levin, tiu fama… iu? Nu…

La trampa veterano kapjesis kun heroa sindeteno, kun kulisofenda memironio

- Mi estas tiu! La fama Levin. Kaj nun jam vi scias ¤ion!

Ni sciis nenion.

- Mi petas vin nur pri tio, ke mia konfeso restu inter ni.

- Mi konfesas sincere – mi diris poste -, mi ne scias… kiu vi estis… kara… Levin…

- Nur moku min!

- Kredu min…

- Sufi¤e! Vi scias tre bone, kiu mi estas. Sed jen! Primoku min, se tio amuzas vin!

Kaj li deturnis sin. Kion fari nun?

La provoso alportis la buljonon. Ni ne ricevis tendenan viandon en ßin, nur kelkaj noketoj kaj napopeco naßis tie.

- Mi proponas al vi ne cigaredi, ¤ar la suboficiro hodiaª estas tre malbonhumora – diras la gardisto bonvole. – Lia bajoneto malaperis.

- Kiel tio povas esti?

- Li asertas, ke ßi estis sur la seßo apud la skribotablo. Sed tio ne estas verÙajna. Kiu Ùtelus la bajoneton de suboficiro? Kaj kial?

Tio estas vere neimagebla.

- Diru al la suboficiro – rimarkis la £tipulo flegme -, se li volas, mi torvos lian bajoneton.

- Ãu eble vi scias, kie ßi estas? Atentu min, Thorze – li diris la legianan nomon de Hopkins -, tiu afero ne estas Ùerco. Vespere estos pridemandado, kaj se la kompatinda kaporalo ne trovos sian armilon, tiam li estos punita. Ãu eble vi vidis ßin ie?

- Ne. Sed mi estis artisto en cirko. Mi vokis spiritojn sur trapezo kaj ¤evalo. Mi trovas ¤iun kaÙitan objekton, se mi estißos en…

- Trancon – ekparolis Alfonso la Neniulo

- Jes. Diru tion al li. Mi diros, kie estas la bajoneto, se mi ektrancos, kiu estas tia malsano, kiel la epilepsio, sed trovita¢oj estas reakireblaj pere de ßi.

Kiam la gardisto foriris, ni akre alparolis la dikulon.

- Kial vi provokas la suboficiron?!

- Ãu vi volas tion, ke ni purigu la araban karceron?

Hopkins rigardis al ni iom ofendite.

- Ãu vi ne kredas, ke mi iam laboris en cirko?

- Ni tute ne kredas, ke vi iam laboris – respondis Alfonso la Neniulo tuj, kaj li tute pravis! Sed la gardestro jam venis.

- Kiu estas tiu pajaco, kiu asertas, ke li trovos mian bajoneton?

- Mi estis tiu, mon capolar.

- Kia idiota¢o estas ßi, Thorze?

- Ïi ne estas idiota¢o. Se mi havas bonan humoron, tiam mi torvos e¤ pinglon, kaÙitan sur la domtegmento.

- Atentu min! Se vi kuraßas Ùerci pri mi…

La gardestro estis tute pala. Perdo de armea objekto, precipe se temas pri armilo, estas kapokosta peko. Li povas iri en Saharon al la sturmotrupo, se ne trovißos lia bajoneto ßis vespero.

- Mi ne Ùercas.

- Tiam trovu ßin.

- Se mi sentas ian ßojon, tiam mi estißas en tiun… Kiun scias ankaª Neniu… Sed nun mi estas malgaja, ¤ar mia letero kuÙas en la poÙtkesto de la regimento, kaj la serßento ne volas doni ßin al mi. Se sinjoro kaporalo portus la leteron ¤i tien, mi tuj estißus en ¤iuspecan epilepsion pro la ßojo, kaj trovißus la bajoneto.

- Ãu porti leteron el la kontoro? – ekstertoris la suboficiro.

- Leginte ni regluos kaj la sinjoro kaporalo remetos ßin…

- Vi… mi atentigas vin, se vi trompos min…

- Tute ne transdonu la leteron, ßis la bajoneto ne retrovißos.

- Stop!

…La kaporalo facile akiris la leteron kaj revenis. Ãar Hopkins la £tipulo persistis, ke ni helpu lin (cetere li ne povintus ektranci), post nelonge ni triope staris kun li en la gardistejo.

- Mi petas remburitan seßon – diris la dikulo unue kaj fermis siajn okulojn.

Oni portis al li konforan seßon. Tiam li plenigis sian pulmon per aero, kvazaª li estus subakvißonta.

- Estos malfacile – li diris malgaje kaj ¤irkaªrigardis helpopete. – Iu donu al mi cigaron.

…Baldaª li petis ankoraª kapkusenon, li fumis kun zorgoplena vizaßo kaj kelkfoje ßemis.

Apopleksio ¤irkaªis la suboficiron pro lia nervozißo. Ankaª mia manplato jukis.

- Unu homo iru laª la dekstra flanko de la korto sur la kahelo, alia rigardu la legomßardenon malantaª la kantino.

- Mi tute ne estis tie.

- Faru, kion mi diras – li respondis kaj klopodis igi sian raªkan vo¤on e¤ pli raspa.

Poste li petis botelon da rußa vino kaj sendis Alfonson la Neniulon sur la domtegmenton.

£ajnis dum momento, ke Alfonso vangofrapos la mediumon. Poste li tamen iris. Dume oni alportis la rußan vinon. Hopkis eltrinkis ßin je unu tiro.

- Mi opinias, Thorze, ke mi Ùnurpendigos vin, se vi faros el mi amuza¢on – diris la suboficiro mortepala.

- Paciencon, sinjoro kaporalo! Rigardu ßin en la dormo¤ambrego sur la breto, kiu estas super via lito.

- Tie ßi certe ne estas.

- Mi petas vin fari tion, kion mi diras – li ekparolis plorinde kaj mapacience. – Poste vi povas enkarcerigi min, se la bajoneto ne retrovißos.

La kaporalo iris. Ni restis en duopo: la mediumo kaj mi.

- Ãu vi estas idioto?! – mi akre alparolis lin. – Ãu ne sufi¤as, ke Potrien persekutas nin, nun vi volas, ke ankaª kaporalo kleru pri ni?

- Kial, mi volas nur bonon – miregis £tipulo.

- Sed se ne retrovißos la bajoneto?

- Mi ne perdas tia¢on – li diris trankvile kaj elprenis la suboficiran bajoneto el la profundo de sia vasta pantalono. – Mi Ùtelis ßin de sur la seßo, kiam oni traser¤is nin dum la akcepto, kaj mi renversis la seßon.

Li metis la bajoneton kun granda trankvilo sub rimenaron en la angulo de la ¤ambro.

- Kial vi sendis Alfonson la Neniulon sur la domtegmenton.

- Por ke li laboru iomete, se li jam tiel grave prenis la laboron al sia koro, ke li ripro¤as min pro tio, ke mi neniam laboris.

- Li estas tia ula¤o!

Sed venis la suboficiro. Poste kelkaj membroj de la gardistaro spiregante, polvokovrite. Fine Alfonso la Neniulo kovrita per arane¢oj. Ãiu laboris. Kompreneble sen rezulto.

- Nun finite! – kriis la suboficiro kolere. – Pro tio…

- Silenton! – krakis la vingusta vo¤o de Hoplins la £tipulo. – Nun sekvos tiu… stato…

Li fermis siajn okulojn kaj spiregis, ¤ar li ebriißis iomete pro la haste trinkita rußa vino.

- Ãu trovißas ¤i tie amaso da malnovaj rimenzonoj?

- Jes… sed mi ne estis tie, kaj nun jam…

- Silenton! – li ¤esigis la suboficiron per reglament-rompa vo¤o. – Mi sentas ion sub la rimenzonoj…

Irinte tien, li palpadis ilin… Li ¢etis flanken la multajn foruzitajn leda¢ojn…

La kaporalo laªte ekkriegis:

- La bajoneto!

Ãiuj okuloj estis sur la mediumo. Ïenerale mirantaj rigardoj. Sed trovißis kelkaj suspektemaj inter ili. Ekzemple tiu de la kaporalo…

- Hm… Vi do estas sor¤isto…? Ãu?!!

- Jes… Mi scias tion ankaª sur trapezo kaj ¤evalo…

- Ãu Ùnurpendigite sub la suno, sen akvo?! Nu?!!

Hopkins mallevis siajn okulojn.

Sed la kaporlalo liberißis de grava koÙmaro kaj estis tiel feli¤a, ke li ne povis koleri pri li.

- Jen estas via letero, vi… rekovisto de spiritoj! Kial vi sendis du homojn malantaª la kantinon? Ãu?!

- Nu do… eble tie…

- Forportu vin – kriis la kaporalo, sed poste li mildißinte etendis sian manon al la bajoneto. – Cetere, ¤io estas en ordo. Gravas, ke ßi retrovißis… Nun diru nur tion, kial vi bezonis la rußan vinon?

- Ãar mi estas drinkemulo – respondis Hopkins kaj rapide foriris.

4

Hopkins la £tipulo kiel farißis Herman Thorze kaj usona civitano?

Estas frenezige!

Hopkis havis grandan rolon en mondfama krimo, kaj strange ne kiel farinto, sed kiel malkaÙanto de la krimo. En la komenco de la afro tamen okazis tiel, ke Hopkins kaj degradita kapitano estis ser¤ata fare de la ¤iuj koloniaj policistoj. £ajnis preskaª neeble forlasi Oran-on tra la netrairebla polica blokadringo. Tiam farißis Hopkins kaj la kapitano „honoraj legianoj”. Uzante la armeajn veturbiletojn de du rekrutoj, ili sukcesis eniri tra la pordego de la forkika¢o St. Therese inter la soldatojn. Sen tio, ke ili estus soldatoj, ili prenis sur sin uniformon, kaj jen tie, jen ¤i tie kuradis tien-reen en la grandega fortika¢o. Sed la polico ne ser¤is ilin en la fortika¢o St. Therese. Alfonso la Neniulo kaj mi jam estis soldatoj de semajnoj, kaj kiam kompleta bataliono ekmarÙis al Senegalio, ankaª Hopkis venis kun ni. En uniformo, sed sen tio, ke li iam estus dungita ¤e la legio. Li Ùtelumis de iu kompanio al la alia. Foje li estis sapeisto, foje kuiristo (tiu lia rolo e¤ hodiaª memorigas pri traviva¢oj de horor-romano por ¤iuj, kiuj manßis el lia kuira¢o), li servis ¤e la Rußa Kruco kaj stiris tankon.

Sen tio, ke li havus la plej miniuman rilaton al la armeo. Li havis rilaton nur al la polico. Kiel persekutato. Sed pasis la danßero, kaj la sukceso de la afero ri¤igis nin. Sed la subita ri¤ißo neniun absolvas de la soldatservo. Ni do devis ekmarÙi kun la regimento al Manson, al nia nova posteno. Tiam Hopkins la £tipulo trompis la mondon en la uniformo de la senranga soldato n-ro sepdek unu, regimento unu el Meknes. Tiu vesta¢o n-ro sepdek unu estis la uniformo de Herman Thorze, kio evidentißis post la lego de la nomlisto. Sed la vera Thorze (nun komencißas la kalvario de Hopkins) estis liberißinta prizonulo. Li estis komandita al la kompanio el Colomb-Béchar, neniu do konis lin ¤i tie. Gardistoj akompanis lin.

Thorze certe fußis aª mortis survoje, kaj li portis labor-vesta¢on. Hopkins la £tipulo Ùtelis hazarde ßuste lian uniformon n-ro sepdek unu de sur la deponeja ¤aro. Sed la afero finißis, Hopkins ne devis timi la policon, li volis ¤esigi sian vivon, kiel „honora soldato”. Li diris al Potrien ridante, ke li portas la uniformon de la soldato n-ro sepdek unu, sed li ne estas soldato. Ankaª Potrien ridis kaj dirante:

- Vane vi Ùajnigas, ke vi estas freneza. Mi katenigos vin, se vi denove komencos tion.

- Mi estas normala! – furiozis Hopkins.

- Mi ne diris tion, sed vi ne estas freneza. Eble idioto, ¤ar alimaniere vi provadus per alia fabelo.

- Mi neniam estis soldato! Mi Ùtelis la uniformon de la soldato n-ro sepdek unu de sur la ¤aro.

La serßento priridis lin.

- Ankoraª neniu provadis per tiaj stulta¢oj! Ãu vi pensas, ke mi ne memoras vian vizaßon, similan al buldogo? Knaboj! Kiuj el vi konas tiun ula¤on?

Multaj konis lin el la kamaradoj, sed ili ne anoncißis pro bonvolo. Sed la suboficiroj plie pravigis la serßenton. Multaj el ili rekonis lin. Se evidentißos, ke li estis ankaª tiu certa kuiristo: eble oni lin¤os lin.

- Ni memoras vin! Kial vi komedias?!

- Sed tiam mi portis alian uniformon!

- Ni ne memoras tion…

- Konduku min antaª la registaran komisaron! – postulis Hopkins.

- Kaj tiam lia ekscelenco diros tion: „Kara Potrien, se mi aranßus la kurantajn aferojn de la senrangaj soldatoj, tiam la respubliko kial dungas tiom da suboficirojn?”

- Mi postulas! – stamfis Hopkins.

- Tio estas alia afero. Vi povintus komenci ßin tiel. Tiam ligu lin al la flanko de ¤aro, ke li venu en ordo, vole nevole. Vane vi Ùajnigas, ke vi estas frenezulo. En avant!…

Oni aranßas la komplikajn aferojn tiel. Hopkins la £tipulo farißis Thorze. Kiam li diris, ke li estas tiu, tiam oni parte enkarcerigis lin, parte oni batis lin, tiel post nelonge li dekutimißis pri tio.

Ni ja persistis ¤e li, sed la legantoj povas imagi post la diritaj, ke kian gravecon havis nia atesto ¤e la serßento. Cetere oni ne rajtas simple forlasi homon de la militistaro. Hopkins do sikribis peticion. Tamen komencißis ia procedo en la afero laª la petskribo, ¤ar la akto estas tia, ke oni devas administri ßin.

La petskribo unue revenis en Manson-on, al la kompanio, ke la subskribinto vere soldatservis tie. (Tiam ricevis Hopkins la £tipulo dekdu tagojn da enkarcerigon, kaj li ne rajtis iri en la kantinon dum kvar semajnoj.) Poste ßi revenis en Oran-on al la kontoro de la bataliono, kaj la akto iomete restadis tie. Ïi ripozis kelkajn semajnojn, poste oni sendis ßin al la usona ambasadejo, kiel statas la Ùtataneco de Herman Thorze. Oni resendis la petskribon el Nov-jorko post kvin semajnoj. Thorze naskißis en Ùtato Nov-jorko, en urbo Virgald, la nomo de lia patro estis Anton Thorze, lia patrino nomißas Evelyne Berg (naskißinta en Nederlando). La akto de tie alvenis en la ministrejon pri militaj aferoj.

Ïi denove restadis tie.

Dume Hopkins la £tipulo partoprenis du batalojn, kaj li estus ricevinta ordenon (kio signifis ankaª mon-premion), sed antaªe oni devas pruvi per dokumentoj, ¤u li estas soldato?

Antaª batalo oni ne petas tia¢on.

Ãu la registara komisaro? Kiu prenis lin en sian favoron? Li skribis al li aparte malgajan leteron.

Sed li ne trompißis pri markizo Surenne. Li faris ¤ion, kion li povis.

Nek li povas liberigi soldaton, sed li skribis leteron tuj al la komandejo de la bataliono, ke oni esploru tiun aferon ekservice.

La kontoro de la bataliono petis en oficiala letero de Manson por ekscii: kio okazis en la afero de la senranga soldato n-ro sepdek unu, kiu nomißas laªdire Thorze. (Tiam Hopkins ricevis kvar semajnan enkarcerigon kun redukto de lia akvoporcio je duono en ¤iu dua tago, kaj li kuÙis en Saharo dum multaj semajnoj, kiel membro de la antaªgvardio. La kompanio sciigis, ke la aferon de la legiano, nomata Thorze, la kompanio en Meknes aranßis.

Poste oni sendis al akton al la ministrejo pri militaj aferoj de Parizo laª la ordono de la protektanta registara komisaro.

Tie suboficiro fiksis ßin per paperkro¤ilo al la estantaj dokumentoj.

Ïi ¤iuokaze signifis progreson rilate la ßisnunaj starpunktoj. Poste la akto lastfoje ßemis kaj ekripozis en la arkivejo. Tiam Alfonso la Neniulo ekhavis genian ideon.

La Turka Sultano!

Ankaª nia fifama amiko, moknomata Turka Sultano ricevis sian parton el la entrepreno. Tiu insolenta milionulo faras nenion, li nur Ùtelas la tagon en Oran. Ni skribis al li, ke li tiuj ekagu en la afero de Hopkins la £tipulo per mono kaj saßo.

La Turka Sultano tuj respondis. Li havis iom strangan skribmanieron:

„Karaj Knaboj!
Pasis nur du monatoj, ke mi estas en Oran kun la multe da mono, sed mi jam sobrißis, ¤ar komence mi iomete drinkis. Estis necese. Hodiaª mi povas fari nenion diman¤e. Sed morgaª, lunde mi komencos esplori. Mi pensas, ke nun jam mi informißos, kion mi povus fari en la afero de Hopkins la £tipulo. Kio okazus, se li pasigus sian soldatservon? Ïi estus utila por li

Kun Alta Estimo
Mi restis.”

Tiel statis la aferoj, kiam Hopkins la £tipulo tiun tagon post stranga spiritorevokado ricevis tiun certan leteron.

5

Jen estis skribite en la letero:

„Alte Estimata Sinjoro Thorze!
Stranga, eble hazarda identeco, kiu vian nomon kunligas kun la tragedio de mia kompatinda frato, vi Ùajnis por mi sufi¤e saßa, ke nekonite mi ser¤u vin per mia letero. Mia frato, Francis Barré kiel legiano donis vivsignon lastfoje el la fortika¢o Manson. Dum mi informißis pri li, mi konatißis kun sinjoro en la militista arkivejo. Stranga hazardo, sed eble ßi estas la vojo de Providenco; legiano Francis Barré kun siaj du amikoj samtempe dungißis al la legio antaª sep jaroj, kaj iu el ili nomißis Thorze (la alia estis nomata Pittman). Dum la hazarda renkontißo kun sinjoro Boulanger naskißis la ideo en mi skribi al Vi. Ãu vi estas identa kun tiu sinjoro Thorze, kiu estis la amiko de Francis? Se jes, bonvolu skribi al mi, kion vi scias pri mia frato, kiu malliberißadis tri jarojn en Colomb-Béchar pro fußo, li skribis al mi pli ol unu jaron el la fortika¢o Manson, se tiam li malaperis. Eble en la fortika¢o restis ia postsigno, kio okazis al li? Mi petas vin, bonvolu fari tion, kion vi povas, kaj mi elkore dankos vin. Eble kune ni povos atingi pli multe en ambaª aferoj niaj, ol ni aparte esplorus.

Mi petas vin, bonvolu helpi min, se vi povas. Elkore salutas vin nekonate:

Yvonne Barré”

Ni silentis dum mallonga tempo. La letero iel impresis nin. BonÙance Levin ¢us faris sian tagan dekkvin minutan promenon en la korto, tiel ni povis paroladi trankvile.

- Tiu virino eble estos grava en via afero – mi diris tre ßuste.

- Sed kiu estas tiu sinjoro Boulanger? – cerbumis Hopkins.

- Lia nomo estas Turka Sultano – diris Alfonso la Neniulo

- Ne diru!

- Tio surprizis ankaª min. Kiaj aferoj evidentißas post dudek jara amikeco!

- Mi ne sciis, ke li havas nomon – miris £tipulo.

- BonÙance rilate Hopkins-on – klarigis Alfonso la Neniulo. – Ãar se ni trovos Francis Barré-on, tiam eble ni facile povos klarigi, ke Thorze ne estas identa kun £tipulo.

- Ni ne kirladu la aferon – diris Hopkins malgaje -, ¤ar oni denove malliberigos min.

- Ni tamen kirlados ßin! Ni ne rajtas rifuzi peton de virino. Ni estas soldatoj!

- Kaj – mi aldonis – ßentlemanoj.

- Mi ne estas certa pri tio – murmuris £tipulo. Dume nia samkarcerano jam staris en la pordo, kiun oni akompanis post la promeno.

- Laª mi – ekparolis Levin tuj – tiu estas vera ßentlemano, kiu ne metas la terponon sur tiun teleron, el kiu li manßas la viandon, nur tial, por ke la suko de la rosta¢o miksißu kun la garna¢o.

- Mi ne scias tion – respondis Hopkis. – Malofte okazis ßis nun, ke mi manßintus el telero.

- Nun tio estas la demando – interrompis Alfonso la Neniulo -, kien malaperis Francis Barré de tie ¤i?

- Li estas en Igori – diris Levin.

- Kion vi parolas?! Ãu vi konis Francis Barré-on?

- Li estis mia plej bona amiko. Ne ekzistis alia homo ¤e la kompanio, kiu havintus konjekton pri tio, kia estas la tomata omleto, farita laª la maniero de Tourbigo. Li jam manßis tion, kaj ßi kunligis nin kun eterna amikeco.

- Kaj kie estas nun Barré? – nia trio demandis ekscitite.

- En Igori. Tiu loko estos la nodo de la nova Kongo-fervojo. Puninte oni sendis lin tien, ¤ar li tute malfortißis, deprimißis. Li malsanißis je „malfurioza caffard”, kiu tiom diferencas la frenezan furiozon, ke li nenifare kuras en la morton.

- Kio ßi estas?

Prenu malbenitan, malproksiman garnizonon – li komencis, kiel ian recepton. – Se vi metas en ßin homon kun mola karaktero, kaj vi rostas lin ¤e la malforta fajro de Saharo, la koncernulo kiam ajn estas distran¤ebla, ¤ar li ne obeas la suboficiron. Jen estas la kazo, pladumita laª la maniero de Levin.

- Nun pladumu ßin, ke ankaª ni komprenu tion – diris £tipulo -, cetere mi donos al vi ion per mia mandorso, subite laª la maniero de Hopkins, ke vi kapo ektremos, kvazaª detonacio de grenado estus trafinta vin.

- Mi estis kun Francis Barré – li daªrigis flegme – ekde Colomb-Béchar. Li alvenis tien antaª tri jaroj pro dizerto el la oazo Rakhmar. Li estis malforta, malgaj homo. Li jam estis malliberulo dum pluraj jaroj, kiam li alvenis tien. Tiam mi fußis de Mogador por manßi kelkajn, belajn riveregajn astakojn. Mi kutimas surverÙi ßin per saªco Worchester.

- Tio ne gravas!

- Vi ne komprenas tion, se vi parolas tiel! Riverega astako estas sengusta sen saªco Worchester.

- Daªrigu.

- Ni do estis malliberuloj kune. Sed dum ribelo ni helpis al la Ùtatfidelaj gardistoj, kaj ni estis senditaj ¤i tien pro indulgo. Tiu Barré tiam jam estis iomete anime malsana. Iun tagon li forgesis purigi sian rimenzonon, alifoje li malfruißis al la inspekto, fine li perdis sian fusilon. Estis nokto, li metis ßin dum ripozo kaj lasis ßin tie… Milita tribunalo… Fine li ricevis du jarojn da punlaboro en Igori. Li iris kun la lasta transporto, ne pli ol unu jaro. Mi ¤iam renkontißas kun Barré. Li estas ßentilhomo. Li ne manßas la artiÙokon kun fritiitaj buerpaneroj, kio estas la plej malbela kutimo de la plenkreskintaj etburßoj.

- Ãu vi ne aªdis de tiam pri Francis Barré?

- Ne.

- Ãu li ne skribis al vi?

- Jes, li skribis.

- Kion?

- Mi ne scias?

- Eble vi legis tion?

- Kiu diris al vi, ke mi scias legi? – li demandis mirante.

- Ãu vi ne legigis tion? Ãu ne interesis vin, kio okazis al via amiko?

- Kie estas tiu letero? – demandis Neniulo.

- En la militista deponejo. Antaª ol mi estus veninta ¤i tien, oni kunaranßis mian paka¢on por la ekmarÙo. Oni povas kunporti kvin kilogramojn da hava¢o en la puntendaron, la cetera¢oj restos ¤i tie ßis la liberißo.

- Ãu la letero?

- Ïi estis metita en la deponejon kun mia kesto. Mi kunportos nur duon kilogramon da konserva¢o el Ùafviando, bokalon da prun-marmelado, mustardon kaj sekigitan fiÙon…

- Sufi¤e!

- Espereble. Tamen mi a¤etis du skatolojn da supo-kubo de la kantinestro.

- Ni akiros tin leteron! – mi diris. – Ni penetros iel en la deponejon, kaj ni ser¤os la paka¢on de Levin.

- Mia presita recept-libro trovißas en mia sako. Mi lasas ßin ¤i tie, ¤ar mi ne scias legi. Mi donacas tion al vi, eble vi povos utiligi ßin. La sola bona kuirlibro sur la kontinento.

- Vi povas formeti vian kuirlibron en la arkivon – mi diris kolere.

Poste ni kuÙißis sur la malpura, nuda, malvarma Ùtonplanko (¤ar nek benko nek kovrilo estis en la ¤elo) kaj ni dormis dol¤e en la societo de kelk-miloj da miriapodoj.

6

Estis decidita fakto, ke ni rompÙtelos en la deponejon. Malfacile pasis la du semajnoj. Kun Levin! La vivo en la karcero estis iom malkomforta kaj enua. Precipe pro la malvarmaj noktoj. Mi asertas, ke post la fino de nia puno ni ludante povintus manßi tutan rostitan spadfiÙon (kun fritiitaj terpomtran¤a¢oj laª la maniero de Broudier), aª kiu ajn el ni faras laªdezire marinitan ovon kun viandosaªco, e¤, se ni ne atingas la finan stadion de efektivigo de vivdanßeraj minacoj, ni alproprigas ankaª la recepton de la manßa¢o, nomata suflea pulmoraguo, sed ¤io ¤i apenaª mildigis la monotonecon de la ¤elo.

Post la paso de du semajnoj ni tuj komencis antaªprepari la rompÙtelon. En la profundo de la stalo por kameloj kuÙus kelkaj suboficiraj glavoj stokigitaj. La rusto dike kovris tiujn. Hopkins kunportis iun el ili. Malfacile ni eltiris ßin el ties rustißinta ingo, dume Alfonso la Neniulo diris enigman rimarkon:

- Vi ankoraª benozos tian glavon.

- Kial?

- Vi vidos tion…

- Ãu vi ne klarigus tion pli ekzakte?

- Ne.

Ni rompis la glavon, kaj ßi farißis unuaranga handspiko helpe de akriga Ùtono. Hopkins akiris tenajlon kaj fajlilon en la kantino. Mi ne scias, kiel.

Nek la kantinestro.

- Nun penetri en la denonejon estos speciala tasko. Ni havas nur unu problemon, kiel atesti alibion?

- Hm… Ïi estas malfacila afero…

Kiam oni malkovros la rompÙtelon, ¤iu devas atesti alibion.

- Estu post unu horo en la kantino – diris Neniulo. – Dume mi ¤irkaªrigardos, ¤u eblas trovi alibion.

- Bone.

Post unu horo Alfonso la Neniulo venis al nia tablo gaje.

- Ni havas alibion – li diris per tia vo¤o, kvazaª li portus ßin en sia poÙo.

Ïi okazis tiel, ke ni ricevis forpermeson vespere, ¤ar nia dudek du hora de¢oro komencißis je la tria horo nokte. La kvara samde¢oranto estis ligna¢isto, nomata Wurm. Iom balbutanta kaj ebriema senranga soldato, kiu servis sian kvaran jaron en la legio.

- Ni iros al Selim – diris Alfonso la Neniulo -, venu kun ni. Ni pagos.

Wurm estis feli¤a. Kvankam li jam drinkis sufi¤e multe ankaª en la kantino.

La maljunega Selim estis kafkuiristo, sed li vendis ankaª alkohola¢on en sia kabana¤o, ¤e la fino de la montara vilaßo Manson. La legianoj volonte vizitis la tendoforman argilkabanon. Me¤o pendis de sur la tegmento en rußa kaj multlatera vitra ujo, kelkaj matoj kaj kusenoj kuÙis sur la planko; el tio konsistis la meblaro. Krome ankaª rondforma murhorloßo ornamis la ejon. En Eªropo oni povas vidi tia¢on nur en la kuirejo.

La murholoßo estis la alibio.

Ni invitis tien la cetere jam duonebrian Wurm-on. Kiam ni alvenis, la blankhara Selim dormetadis. Li faris tion dum la tuta tago, ¤ar li jam estis pli ol naªdek jara. Unue li etendis sian manon al la kafkuirilo. Mi akre alparolis lin:

- Ni ne petas el via malbonega kafo! Donu al ni veran araban drinka¢on. Palmo-vinon!

- Kaj bone atentu, ke ni estu da¢orantaj je la tria horo nokte – avertis lin Alfonso la Neniulo.

- Sinjoroj! Mi estos maldorma, kaj tiu aparato, la fiero de mia domo, batas en ¤iu kvaronhoro laª la volo de Alaho, kiom da tempo pasis.

La fiero de la domo de Selim tiam montris la naªan.

- Je via sano, knaboj! – mi kriis. – La unuan glason ni trinku ßis ties fundo!

Ni eltrinkis ßin.

- Je la flago!

Ni devis eltrinki tion ßis la fundo. Kaj ßenerale ßi okazis tiel ¤e ¤iu glaso, ke ni ne rajtis lasi e¤ guton sur la fundo de la glaso, se ni estas veraj viroj. Nu, kaj ni estis tiuj.

La efiko de la rapide trinkita palmo-vino estis eksterordinara post la rußa vino, ricevita en la kantino. Krome iom da rumo estis verÙita iel en la glason de Wurm, dum li trunißis flanken, kaj tiu miksa¢o efikas kiel fulmofrapo.

Wurm je la naªa kaj duono kuÙis surdorse, ronkis kaj stertoris.

Selim dormetadis. La naªdek jaraj homoj dormetadas profunde.

Alfonso la Neniulo iris sur la piedfingroj al la horloßo. La alibio nun estas farata.

Li antaªenÙovis la montrilon de la horloßo al la kvarono antaª la tria.

De la duono antaª la deka.

La batmekanismo ekfunkciis post unu minuto.

Tiam ankaª nia trio jam kuÙis sur la planko kaj ronkis.

- Sinjoroj! – akre kriis la sibite vekißinta Selim – rapidu! La vojo daªras pli ol dek minutojn… Tuj estos la tria horo…! De¢oro!

Ni salte levißis, kvazaª ni nun estus vekißintaj.

- Hej, Wurm!

Estis malfacile bate veki lin. Sed ni povis bati lin. Kaj estis grave pro la alibio, ke li sobrißu por iom da sekundoj.

- Hej, Wurm! – mi kriis kaj batis lin iomete je la kapo.

- Hej – kriis Hopkins, kaj li frapetis lian Ùultron instige. (Wrum sekvan tagon venis en la malsanulan ¤ambron, ¤ar sur lia skapolo, li ne scias kiel, kartilago deißis.)

Alfonso la Neniulo surverÙis lin per sitelo da akvo.

Pro tio li revivißis iomete.

Pro tio li revivißis iomete

- Nu… - li diris mirante kaj malfermis siajn okulojn.

- Rapidu! Tuj estos la tria.

Ni ne helpis al li reordigi lian ekipa¢on. La bonega ekzercado de la legianoj ankaª ¤e li estis perfekta. Li estis preta por ekiri dum sekundoj, malgraª lia ebria stato. Dume li plurfoje rigardis sur la horloßon.

- Estus bone iri… kurpaÙante… - li balbuta¤is. – Kial ne vekis nin… tiu satato… plu frue…

Selim, kiun li nomis satano, jam transprenis la monon kaj denove dormetadis.

- KurpaÙo!

Ni ekiris.

Alfonso la Neniu, kiu estis la lasta, malantaª la dormanta Selin reÙovis rapide la malgrandan montrilon sur ties ßustan lokon.

Denove estis la kvarono antaª la deka horo. La maljunulo nun jam dormetados ßis mateno. Ni kuregis.

- Ni iomete… fordormis… - spiregis Wurm kaj stumblis en io.

Tio estis mia kruro. Li falegis kaj blasfemis. Ãiu lia hava¢o disrulißis. Li amare ßemis sur la tero.

- Per la sep sakramentoj! Kolektu lian hava¢on kaj reordigu lin…! Estas la tria horo! – kriis Alfonso la Neniulo.

Dum ni Ùajne ser¤adis liajn armilon kaj ¤apon en la mallumo, Wurm denove endormißis ¤e la rando de la vojo.

Ni atendis nur tion. Ni kovris lin per mantelo.

Li ronkis ritme kaj per longaj tiroj.

Estis ¤irkaª la deka horo. Nun ek antaªen! Ni alvenis de sur elstara roko tra la muro de la fortika¢o sur la tegmenton de la stabejo. La legianoj kutimas fußi ¤i tie. Post alia kvar minutoj ni malsuprengrimpis malantaª la konstrua¢o en la lav¤ambron, kaj ni denove suprenvenis tra la aeruma fenestro. Ni estis sur la koridoro de la administrejo.

Silente rompi la pordegon de la deponejo por tiaj tri homoj, kiel ni, estas neniu¢o. Ïi staris malfermita dum momentoj. La delikataj manoj de Alfonso la Neniulo palpadis per sor¤ista rapideco la gravajn Ùraªbojn, kiuj fiksis la seruron.

Dume mi malmuntis senbrue la tri Ùtal-bendojn, poste mi simple levis iun grandegan alon el ßia akso. Mi povas aserti sen malmodesto, ke ne multaj verkistoj estas spertaj pri tio, kiel mi, sed tiun aferon eble nek Shakeskpeare farus tiel rutine, rilate la pordon. Almenaª ne tiel senbrue.

- Antaªen… - flustris Neniulo, kaj jam ekbrilis la Ùtelita lampo en lia mano. Bretoj kaj fakoj estis laªlonge apud la muro de la deponejo. Meze kuÙis taglibrosimila dosiero sur tablo, plena de dokumentoj: posedanto de la enhavo de ¤iu fako laª alfabeta ordo.

Francis Barré… 242/VII. 193…

Krude farbita, blanka numero estas super ¤iu breto. Kie trovißas la fako n-ro 242? Post unu minuto… kaj la paka¢o de Barré estas en nia mano.

242.
Francis Barré infanteriano
n-ro 108. regimento I. plotono 45.
puntendaro
Kolonio: Igori

Neniulo deÙiris la paperon kaj transdonis la sakon al Hopkins.

- Kunportu ßin… - li flustris. - Antaªen. Ni renkontißos apud Wurm.

Hopkins iris. Nun sekvis la paka¢o de Levin, en ßi estis la letero, kiun nia samprizonano ricevis de Francis Barré, kaj li formetis ßin nelegitan. Senprobleme ni trovis ankaª tiun fakon.

- Jen ßi estas… - diris Neniulo. – Rapidu post Hopkins-on. Kaj li deÙiris ankaª la alian slipon.

- Ãu vi?

- Mi metos aliajn sakojn en la malplenajn fakojn kun tiuj slipoj. Por ke oni ne sciu, kiuj baga¢oj malaperis. Mi metos la sakojn de Dimitrov kaj Rivelles en la malplenajn fakojn. Poste mi ankoraªfoje rigardos ¤ion, ¤u ni ne lasis ian postsignon. Rapidu!

Mi iris. Ni volonte, sed estas malfacile kontraªdiri al Alfonso la Neniulo.

Mi revenis al Wurm… Ãio iris glate. £tipulo jam kaªris apud la dormanto, kaj precize je la dekunua ankaª Neniulo estis tie.

Tiun nokton, mi opinias, ke ni atingis la mondrekordon de la pleja pezo de la rompÙelo. Dum unu horo ni penetris en la administrejon, ni rompÙtelis la deponejon kaj revenis al la „nia bazo”. Wurm ronkis tiel, ke ni metis tornistron sur lian buÙon pro singardo.

Unue ni traser¤is la paka¢on de Francis Barré. Ïi estis plena de tiaj objektoj, kiujn li ne rajtis kunporti en la puntendaron. Unuavice librojn.

Ankaª mi mem legis multe, interalie la verkojn de Gil Blas, Genoveva kaj, kial mi jam menciis, La amantojn de Roccambole, sed krom la supraj sciencaj verkoj, mi multfoje legis ankaª la historion de la cigno-kavaliro Lohengrin, kiu formas la bazon de mia nuntempe kulturiteco. Tiu Francis Barré samtiel Ùatis la literaturon, kiel mi. Li legis de multaj poetoj. Kiuj havis la nomon Dante (?), Puskin kaj Browning. Ãi-lasta estis ne nur verkisto, sed li okupißas ankaª pri revolver-fabrikado.

Nenio alia. Aª foto de knabino. Kun pasintjara dato.

„Yvonne!” – tio estas skribita per plumo sur ßin. £i estas lia fratineto, kiu skribis al £tipulo. Yvonne Barré.

£i estis admirinde bela virino. Saßa, grandsinjora, delikata, iom malgaja, kun tre kara vizaßo. Alfonso la Neniulo longege rigardis la bildon.

- Kiel bela Ùi estas – li flustris mirante.

- £i memorigas min pri filmaktorino – mi diris -, kiu tiom enamißis al mi, ke Ùi preskaª frenezißis

- Eble Ùi ne estis sanmensa, tio certas – murmuris Hopkins la £tipulo, kies kulturitecon nenio montris pli klare, kiel ßuste tiu ofenda rimarko.

Alfonso la Neniulo metis la foton en sian poÙon, kion li ne rajtis fari, kaj li komencis traser¤i la paka¢on de Levin…

Ïi jam estis pli interesa.

Unuavice ni trovis en ßi ¤irkaª ducent diversajn menukartojn, en orumita led-binda¢o. Iuj manßa¢oj estis substrekitaj per krajono, apud aliaj trovißis kriosigno! Krome kelkajn ri¤e ornamitajn receptojn de tortoj, skatolon da dentpikiloj kaj multajn kulerojn, trancilojn, forketojn kun signo de diversaj restoracioj. Baldaª trovißis enigme en la sako de Levin malnovmoda korseto, farita el fiÙosto, kaj jen tio estis skribita sur ßi per grandaj literoj, kvazaª oni estus farbinta ßin per peniko:

Par
Maitre Levin
SOUVENIR

Tiu ¤arma virino, laª la mezuro de la korseto, pezis pli ol ducent funtojn.

- Jen rigardu! – kriis Alfonso la Neniulo.

Li eltiris koloran, mol-kovrilan libron el la sako. Tio estis skribita sur ßi per koloraj literoj:

AL LA GRANDA
LEVIN
de liaj dankemaj
DISÃIPLOJ
DUCENT MANÏA¥-REVOJ

La libro enhavis receptojn de ducent diversaj manßa¢oj, „laª la maniero de Levin”. Sur ßia interna kovropaßo estis foto, kiu prezentis la majstron kaj liajn dis¤iplojn. La foto estis farita antaª dekses jaroj, ßi evidentißis el la presitaj ciferoj de la jaro. La majstro sidis en la societo de siaj dudek dis¤iploj meze de la grupo. Ãiuj havis blankan kuiristan antaªtukon, blankan banton kaj… Diable? Kvazaª ßi estus pi¢amo. Sub la ßisgenua, bruston kovranta antaªtuko estas striaj pantalontuboj, leßera, stria jako. Ãu ili kuiras en pi¢amo?

La plej granda surprizo tamen estas Levin antaª dekses jaroj. La granda Levin, nun estas neprizorgita, trampa, barbostopla, ¤ifona, kiel ia strata vagabondo. Kaj jen estas Levin antaª dekses jara. Certe en sia brilperiodo! Kia surprizo!

Li estis ßuste tiel neprizorgita kaj trampa kiel en sia brilperiodo, kvazaª la foto estus farita pri li nur hieraª!

- Kiu povis esti tiu Levin? – meditis Alfonso la Neniulo, kaj li longe rigardis la bildon ¤e la lumo de la lampo.

- Ia kuiristo – opiniis £tipulo.

- Kaj kiuj estas liaj dis¤iploj?

- Kiurhelpistoj – mi respondis trafe.

- Ili aspektas plie banditoj.

Vere Ùajnis sufi¤e miksa societo la grupo de la dis¤iploj de majstro Levin.

- Jen trovite!

Malpura koverto estis elprenita el la fundo de tornistro. La letero de Francis Barré. Kiun Levin gardis inter sia hava¢o, nelegitan.

Mi ne scias, kial ni farißis tiom ekscititaj. Kian komunan ni havas al Barré? Alfonso malfermis la koverton, kaj ni ambaª legis la leteron super lia Ùultro:

„Levin!
Indißena knabino kontrabandas tiun ¤i leteron al la poÙto. Mi povas skribi nur kelkajn liniojn, bedaªrinde, ßi estas malmulte al la esenco. Kaj mi estas malsana. Grave. Oni gardas min en Igori kiel arestiton, sed ne inter la kondamnitoj pro punlaboro. La plej granda fripona¢o en la mondo okazas ¤i tie… Dio mia, kiel mi skribu ¤ion… ¤ion…? Mi ne alißis al ili, tial ili tenas min en kaptiteco… Nek mi scias la esencon. Ili koruptas ¤iun per fabelaj sumoj, kiu divenas ßin. Mi povas danki mian vivon nur al Pittman… Pittman ne mortis… Li estas dizertinta legiano! Mi havas altan febron… Tiun leteron transigu al mia fratineto, Ùi mobilizos la militistan instancon… Denunci neeblas. Sed ni havas multajn kontaktojn en la militestraro… Mia patro estas tre altranga oficiro. Tuj ekagu… Temas pri Francio. Bedaªrinde mi estas grave malsana, kaj ¤io estas konfuza antaª mi… Mi petegas, urße faru, kion vi povas por Francio kaj por via
kamarado Francis Barré.”

- Vere li havis altan febron – diris Hopkins.

Alfonso la Neniulo diris nenion. Li ekfumis cigaredon, poste li metis la leteron en la kuirlibron.

- Kiel vi opinias pri la afero? – mi demandis, ¤ar nervozigis min tiu stulta silento.

- La knabino estas tre bela – li respondis.

- Tio estas vera – mi konsentis.

- Ãu vi estas idiotoj? – kriis Hopkins kolerißinte. – Ãu ni faris tiun freneza¢on tial, ke vi parolu pri bela virino?

Tia ula¤o li estis. En la legio ankaª la plej fia homo ekßemas iafoje, aª li zumkantas malnovan melodion, kaj la okuloj de ¤iu soldato farißos malgajaj, kiam temas pri virinoj. Sed tiu Hopkins vivas nur por la amuzißo. Lin interesas nenio alia, ol la Ùtelo kaj la interbatado.

- Kompreneble ni kopios la leteron kaj sendos ßin al la knabino – diris Neniulo. – Poste estus bone scii, kio okazas en Igori… Ãu ne?

Kaj li denove elprenas la foton de la virino. Tio certas, ke Ùi estas bela.

- Stulta¢o – diris Hopkins. – Se mi devus ekmarÙi kun la transporto, ekironta al Igori, mi pendumus min.

Alfonso la Neniulo rigardis malproksimen per siaj grandaj, brilaj, nigraj okuloj. Liaj nazloboj ektremetis. Nun li aspektis tiel, kiel revema tigro. Li estas belvizaßa viro. Lia simetria, interesa fizionomio elradiis tiom da morta malvarmo, fremdeca trankvilo, ke oni timis lin plej bone tiam, kiam li ridetis.

- Mi volas iri al Igori tute ne kun la transporto, sed mi fußus.

Hopkins la £tipulo ekstaris, senpolvigis sin kaj diris al mi.

- Li idiotißis… Ni iru.

Tia¢o povis ekidei nur al Alfonso la Neniulo! Fußi el la legio, sen kondamno, propravole viziti la plej malproksime situantan, la plej malbonfaman punkolonion?!

- Tiam estus pli bone arestigi vin. Vi multe pli certe atingos Igorion, ol sola.

- Nek tio estas malbona ideo – li respondis milde kaj ekfumis cigaredon.

- Nu ekiru – diris Hopkins kolere.

- Vi pravas – mi respondis saße. – Ni ne partoprenos tiun freneza¢on.

- Ãu mi diris, ke mi bezonas vin? – li demandis paªtante.

Ïi estis tia impertinenteco, ke ni e¤ ne respondis.

TRIA ÃAPITRO

1

Fosinte la du tornistrojn, ni atendis du horojn kaj akurate transprenis la de¢oron kune kun Wurm.

Je la sepa matene la esploro jam daªris intense. Iu rompÙtelis en la deponejon. La kapitano sidis ¤e tablo en la mezo de la korto, kaj la garnizono vicißos antaª li. Oni malkovris la rompÙtelon duonon antaª la kvara, kaj la skribisto lastfoje estis en la deponejo je la naªa. Ãiu devis atesti tiun tempon per alibio.

Kvar-kvin homoj estis nur, kiuj iris en la dormo¤ambregon malpli frue, ¤e tiuj oni kontrolis la alibion pli ekzakte. Ãiu havis alibion por la nokto. La kapitano estis tre nervoza. Tia¢o estas malofta en la kolonia armeo. La legiano nur „kompletigas” siajn perditajn ekipa¢ojn malrektavoje, sed li ne Ùtelas. Sed nun malaperis la hava¢o de ruso, nomata Dimitrov kaj la paka¢o de Rivers, kiuj estas kondamnitaj al punlaboro.

Potrien raportis:

- Sinjoro kapitano! Trovißas ¤i tie tri homoj, kiuj estas protokanajloj. Ili partoprenas ¤iuspecajn komplikajn fiaferojn, kaj hodiaª nokte ili estis liberaj, ¤ar ili plenumis dekdu horan de¢oron.

- A moi!

Ni elpaÙis. La okuloj de la kapitano subite fiksißis sur nian kamizolon.

- Kie vi ricevis la honormedalon?

- En Senegalio – respondis Alfonso.

- Kial?

- Ni patrolis esplore ¤e la negroj, kaj ni akiris gravajn informojn.

- Kie vi estis hieraª vespere inter la deka kaj tira horo.

- Ãe Selim. Drinkinte ni ekdormis en ebrieta stato. Selim vekis nin, kaj ni alvenis kurpaÙante dek minutojn antaª la tria horo por deÙanßi la de¢orantojn. – Tio estis vera. – Kolerege ni vekis Wurm-on, kion li imagas, ke li ankoraª dormas, kaj ni alvenos ßustatempe tien, poste ni kurpaÙante atingis la pordegon, precize je la tira horo.

- Wurm! – diris la kapitano.

- Okazis tiel, mon commandant. Mi stumblis survoje, kaj ¤iu mia hava¢o disrulißis… Pro tio ni devis kuri poste.

Li e¤ konjekton ne havis pri tio, ke dume li dormis kvin tutajn horojn.

Ankaª Selim konfesis tion, ke vekißinte pro la bato de la horloßo je la kvarono antaª la tria, li vekis nin.

- Vi povas foriri! Serßento! Tiuj tri homoj estas tute bonaj soldatoj.

Potrien pro kolero ordonis al ni purigi la karcerojn, ¤ar lia denunco ne sukcesis, kvankam ßi bezontas nur tiam, kiam estas malmultaj la prizonuloj fari tiun laboron, kaj nun ili estis sufi¤aj.

- Nun jam ni komencos la dekutimigan kuracadon ¤e la bona, olda Potrien – diris Alfonso la Neniulo.

- Kion ni faru? Bati serßenton signifas tre malbonaªguran ¤eftraktadon laª la sonßklariga libro de la legio.

- Iom post iom ni dekutimigos lin iel.

Post du tagoj okazis parado, ¤ar delegacio de oficiroj traveturis al Agadir, kaj la garnizono akceptis ilin en Manson.

- Serßento! – krakis la vo¤o de la kapitano, kaj li fikse sidis sur la selo, ¤ar multe da verdaj ornamoj, similaj al arbofolio estis videblaj sur la ¤apo de iu proksimißanto, kio estas minimume la rangon de generalo, sed estis en la delegacio kolonelo, kapitano, e¤, kiel ßi evidentißis poste, ankaª la adjutanto de la gubernatoro venis kun ili.

- Oui, mon colonel! – kriis Potrien.

- Defilu kun la plotono la unua! En avant!

La serßento elpaÙis kaj akre kriis per komandvo¤o, foren sonoranta:

- En route!

Kaj eltiris sian glavon.

Aª li ektiris ßin, sed la glavo ne movißis. Potrien sentis dum momento, ke la tero tremas…

- Li provis denove… Diable, kio estas al tiu glavo…! La kapitano sidis sur la selo mortepala… Tia¢o ankoraª ne okazis! Senekzempla afero ekde la ekzisto de la respubliko: serßento ne povas eltiri sian glavon por komandi.

Potrien spiregante tiradas la glavon kun karotrußa vizaßo.

La delegacio de la oficiroj , gvidate de la generalo, dume alvenas tien, kaj ili atentas la fortostre¤an provadon de la suboficiro kun sincera interesißo.

- Nu, iu helpu al li – diras la genero bonvole.

Esence mi havas molan koron, mi do elpaÙas rektadorse, poste mi prenas la finon de la glavo, Potrien ties tenilon. Kaj ni tiras ßin. Mil diabloj… Nu ankoraª!… Ïi ne movißas! Nu ankoraª!

- Dum batalo – rimarkas la kapitano – tiu maniero de la glaveltiro estus iom longdaªra procedo.

- Ankaª mi opinias same – kapbalancas la generalo. – Malpacienca arabo eble batos tien, antaª ol la procedo finißus.

- La kapitano vertißis sur la selo. Tia hontiga afero!

La malnova cikatro sur la vizaßo de Potrien preskaª flamas. Li forte ektiras la ingon, kaj… Fine ßi estas ekstere!… La generalo ekkrias!

La glavo estas rusta ßis la tenilo!

- Mi raportas… obeeme - balbuta¤as Potrien, fikse staranta -, la stalo… rustaj glavoj kaj… iu interÙanßis…

Sed kiu aªskultas lin? Serßento kun rusta glavo! En la legio! La kapitano provas helpi lin.

- La suboficiro estas malnova soldato, sinjoro generalo… Li maljunißas.

Apopleksio ¤irkaªis Potrien-on.

…Post la parado okazis pridemandado. Kion li parolis kun la kapitano, oni ne povas scii tion, sed Potrien venis en la kantinon kun fajrorußa vizaßo, kaj li disfrakais seßon je pecetoj pro io. La kantinestrino, al kiu onidire la serßento havas sekretan amrilaton, kredencis la vinon kun larmorußaj okuloj…

Renkontißinte kun ni, li rigardis sur nin kelkfoje, akre, minace. Ãar li sciis en la profundo de sia animo, de kie blovas la vento.

Sekvan tagon alvenis al respondo.

Li reprenis la forpermeson de Alfonso la Neniulo; ¤ar li trovis iun buton de lia kamizolo malpura. Mi ricevis kvar tagan enkarcerigon pro mispaÙo dum paradmarÙo. Hopkins la £tipulo lavis la stalon. Dufoje…

Tiam jam ankaª la soldatoj de la fortika¢o eksentis, ke io pendas en la aero. Ia sekreta milito, ia sinistra kalmo eksplodonta.

Ankoraª tiun vesperon trafis alia malagrabla¢o Potrier-on, kiun nuntempe perseskutas la malfeli¤o. Hieraª ekzemple iuj certaj personoj oleumis vespere la Ùtuparon antaª la pordo de la kantinestrino. La senbrue Ùtelumanta serßento falegis, ke la fortika¢o ektremis, kaj la gardostranto volis blovsignali alarmon. Vespere la kompatindulo metas la tagmezan tagordonon en koverton kune kun la serßenta raporto, kiel kutime, li sendas ßin al la kapitano pere de servosoldato. Mi ankoraª parolis kun la servosoldato sur la koridoro, kaj Ùajnas, ke Hopkins la £tipulo estis ebria, ¤ar li puÙißis al li hazarde kaj komencis brakumadi lin. Sed la servosoldato lasis lin tie, ¤ar li rapidis al la kapitano. Poste – tio jam ne apartenas al la vico de la kutimaj, tagaj okaza¢oj – la kapitano rapidas al Potrien. Estas granda bruo, ¤ar mokversa¢o trovißis en la koverto anstataª la eksvalidißinta tagordono, kiun la servosoldato kunportis de la serßento.

La legianoj jam longe kantas la mokversa¢on sekrete. Ïi temas pri tio, ke dum batalo la kuglo de la malamiko trafis kapitanon el dorsdirekto.

Bedaªrinde, nia kapitano iam vundißis je la dorso ßuste tiel hazarde. Laªdire tiam, kiam li turnißis sur sia ¤evalo por komandi sturmon.

Certe ßi okazis tiel. Sed tiuj legiano elturnas ¤ion. Kaj tiu malnova vundo estas dolora punkto de la kapitano por¤iam. Kvankam la kuglo trafis lin el dorsdirekto tute ne dum kuro. Ïi estas kalumnio. Tamen kompreneble nervozigis lin, ke Potrien sendis tiun versa¢on al li anstataª la tagordono.

Sekvan tagon Potrien neatendite kontrolas la ordon en nia ¤ambro. Ni triope (pro niaj polvokovritaj bretoj) ne ricevas forpermeson, sed ni devas purigi la ¤ambron. Ïi estas la respondo. La gerilo-batalo disvolvißas. Tiun nokton iu Ùlosis la pordon deekstere, kiam la serßento vizitis la kantinestrinon sekrete. Li devis elpaÙi tra la fenestro, bedaªrinde, en la pudingon de la kapitano, kion malica nekonato metis antaª la fenestron. Kia fripona¢o!

Sekvan tagon nia trio ricevis kvar tagan enkarcerigon pro neregula soldatsaluto.

- Li amare pentos la karcerpunon – stertoris Hopkins la £tipulo dentogrincante.

Alfonso la Neniulo fajfadis.

- Kian planon vi havas?

- Nenian.

- Ãu vi frenezißis? Se ni ne rebatos, tiam estis domaße komenci tion.

- Li rebatos al si mem – li respondis leßere. – Matene, antaª la alveno de la kapitano mi purigis la kontoron. Mi senpolvigis la grandan Ùrankon interne, kaj mi forgeis elveni el ßi… Ãar interesis min la raporto de Potrien…

- Ãu vi subaªskultis tion en la Ùranko, kion li parolis kun la kapitano?

- Jes.

- Ãu pri ni?

- Kompreneble. Li diris al la kapitano, ke ni pasigos nian punon en la ¤elo numero kvar, kion ni komencos hodiaª je la kvina horo kaj duono. La malnova ventumtubo de la ¤elo estas kuntuÙa kun tiu de la gardistejo, kaj ¤iu vorto el la ¤elo estas aªdebla tie. Potrien proponis al la kapitano veni en la gardistejon por subaªskulti nian paroladon, kiam ni jam estos en la ¤elo. Ni certe elbabilos kelkajn sekretojn. Laª li, ili ekscios e¤ tion, kiu rompÙtelis en la deponejon. Li asertas, ke ni interÙanßis lian glavon kontraª rusta a¤a¢o, kiun ni purigis ekstere per smirga papero

- Kia kalumnio! Kie trovißas smirga papero ¤i tie? – murmuris Hopkins. – Mi devis forigi la ruston per fajlilo…

- Ni do ne devas insulti la oldulon. Ni fidu tion, ke evidentißos pri ni nenia malbono hodiaª vespere je la sesa horo en la ¤elo. Nun venu en la Ùtuparejon. Espereble ne estas malnova ventumtubo en la muro…

Ni flankentirißis triope.

- Mi ricevis leteron de Yvone per la hodiaªa poÙto – diris Neniulo.

- Kiu Ùi estas?

- Yvone Barré. Mi sendis al Ùi la kopion de la letero de Francis Barré antaª tri semajnoj per aerpoÙto. £i respondis dankeme. Mi skribis al Ùi en la nomo de nia triopo. £i scias ¤ion ankaª pri vi.

- Mi ne kredas tion – rimarkis Hopkins. – Virino el sinjora familio ne povas estis pli informita ol la policoj de kvar kontinentoj.

Multe da vero estis en tio.

„Estimata Sinjoro! – legis Alfonso la Neniulo. – Mi tre dankeme pensas pri Vi kaj pri viaj amikoj. Dume mi eksciis de sinjoro Boulanger, ke li ser¤as la veran Thorze-on, kiu ne estas identa kun la adresito de mia lasta letero. Laª la konsilo de sinjoro Boulanger mi montris al neniu la kopion de la letero de mia frato, ßi ja estas tiel konfuza, kaj la kompatinda Francis certe skribis ßin malsana. Sinjoro Boulanger transprenis la kopion por ekagi en tiu afero. Ïi okazis antaª du semajnoj, de tiam via amiko ne anoncißis. Tio estas nekomprenebla por mi…”

- Li denove faris ian fripona¢on! – kriis la dikulo.

- Nun li estas ri¤a – diris Alfonso la Neniulo -, kial li farus fripona¢on?

- Tio estas en lia naturo – respondis Hopkins la £tipulo.

- „… Mi dankas al Vi kaj al viaj amikoj - daªrigis Neniulo -, kion vi faris. Vi estas vere grandanimaj! Vi riskas vian vivon por nekonata virino. Laªfame mi jam konas iun el vi…”

Tiam li ¤esis legi kaj metis la leteron en sian poÙon malbonhumore.

- Hoho! – mi kriis. Estas io ankoraª en ßi. Iun el ni laªfame… Kio estas tio?!

- Nenio… ßi ne garvas – li diris konfuzite. – La Turka Sultano babilis ion pri vi. Ke vi verkas romanon… Ïi do estas idiota¢o…

- Vi ne rajtas forkaÙi la opinion de miaj legantoj kaj estimantoj! – mi kriis.

- Mi diras, ke Ùi skribis pri vi nenion interesan… Ni iru al la gardistejo. Ni devas anoncißi por komenci la penumon de nia puno.

Kaj li iris…

Nu sed mi ne lasos la aferon tiastate! Hoho… Ãu eble li estas ¢aluza? Kara amiko mia, tiel vi ne povas debati verkiston el la selo… Nun ni iru arnocißi, sed mi ankoraª revenos al tiu temo.

Oni kondukis nin el la gardistejo en la ¤elon. Ne en tiun, kie ankaª Levin atendis la traveturontan transporton, sed en alian. Malluma kavo estas videbla sub la plafono, en la supra angulo de la ¤elo.

Ïi estas la ventumtubo.

Estas la kvina kaj tri kvaronoj!

Multe pli poste la subkaporalo rakontis la okaza¢ojn de la subaªskulto dum interparolado en la drinkejo. Li tran¤adis trabakon, kiam aperis la kapitano kun la serßento en la gardistejo.

- Deprenu tiun mapon de sur la muro – diris Potrien al la subkaproalo.

Rondforma aperturo estis videbla malantaª la mapo. Ili ne devis tre akrigi siajn orelojn por aªdi ¤iun vorton el la karcero. Iu nun oscedas (mi estis tiu), ankaª la klako de miaj dentoj estas bone aªdeblaj tra la ventumtubo de la gardistejo.

Ãirkaª la sesa kaj kvarono ekparolis Alfonso la Neniulo.

- Estas tre bone, ke oni fermin nin ¤i tien. Almenaª nun ni povas priparoli kelkajn sekretojn.

Ankaª mi ßojas nur pro tio – respondas £tipulo.

Poste ni diris nenion dum kvardek kvin minutoj

Mi rimakas, ke estis terura varmego, sed porti manßa¢on kaj trinka¢on en la gardistejon estis severe malpermesita. Nek la kapitano rajtas fari tion.

Alfonso la Neniulo ekparolas je la sepa kaj duono.

- Knaboj! Ni ¢uru, ke ni diros nian sekreton al neniu, okazu kio ajn.

- Ni ¢uras!

Poste ni nur ripozis kaj gratis nin dum tridek minutoj. Oni ne hastas ebabili sekretojn en la ¤elo. Baldaª Hopkins rimarkas, ke tre varmas en Afriko, kio tute ne estas agrabla.

- Laª mi la eskimoj ßojus, se ili havus tian klimaton – mi diras per la saßo de multflanka verkisto.

- En kiu lando loßas la eskimoj? – demandas £tipulo.

- Vi havas altan klerecon – mi respondis moke -, vi vere devus scii tion. Estas lando, kiun oni nomas Norda poluso pri ties malkovranto, kie la homoj ne povas iri sur la straton sen vintra mantelo dum dekunu monatoj de la jaro.

- Mi denove atentigas vin – diras Alfonso la Neniulo -, ke metu seruron sur vian buÙon. Ni gardu la sekreton, ke la kompatainda Potrien ne estas normala.

- Tamen la serßento estas kuraßa kaj firm-karaktera – mi laªdis lin elkore -, nur nun, kiel li maljunißis, li suferas je manio pri persekutißo.

- Ke ni ¤agrenas lin – diris £tipulo kun bedaªro -, sed se li mortigus nin, e¤ tiam ni ne estus kapablaj fari tia¢on kontraª ni brava kaj aßa superulo.

- Tial li koleras la kompatindulo ankaª pri nia kapitano – diras Alfonso la Neniulo kun varma kondolenco. – Li pensas, ke ankaª li persekutas lin.

- Kiel li blasfemas, kiam la kapitano proksimißas al la kontoro.

- Eblas – meditis £tipulo -, ke Potrien tute ne koleras pri la kapitano, li nur manipulas la soldojn, tial li timas la oficirojn.

- Knaboj! Ni gardu ankaª tiun sekreton

- Kiam vi rimarkis tion?

- Estis suspektinde, ke la kompatinda Biguére mortis vendrede, kaj sabate li revenis pro sia soldo el la transa mondo. Ãar nur tiel li povis estis en la etato.

- Mi tamen Ùatas Potrier-on – entuziasmißus Hopkins -, ¤ar li estas ßisoste soldato. Li ne malamas nin, li nur estas ¢aluza pro la kantinestrino.

- Kvankam – mi diris kun kompato – la kantinestrino restos fidela al li, ¤ar Potrien fermas siajn okulojn super ¤iuspecaj aferoj.

- Tio estas bona ankaª por ni, ke Ùi vendas vinon, brandon kaj tabakon en la malantaªa ¤ambro al la arestitoj de la garnizono, kiuj ne rajtas iri en la kantinon.

Tiel ni babiladis inter ni, sensuspekte, ¤iuspecajn sekretojn.

- Sed la plej granda sekreto estas tio – diras Alfonso la Neniu -, ke la kompatinda, kara, maljuna Potrien rompÙtelis en la deponejon…

…Kvazaª ßi estus ventolilo: ia zumanta, stertora mußo aªdißus el la direkto de la aerumtubo.

Kia diabla¢o estas tie?

- Tio ne eblas! – kriias £tipulo. – Potrien estas abnormala, sed li ne rompÙtelas!

- Nek li mem scias pri tio. Hazarde mi vidis, ke li estas somnambulo. Okazas al tiuloj, ke ili rompÙtelas en senkonscienco. La kompatinda, brava serßento estas somnambulo.

- Ne diru!

- Sed tio restu inter ni… Antaªhieraª nokte mi vidis lin… Kun taªzita hararo, en ununura litkovrilo, nudpiede li venas el malantaª la kantino, kaj li iras tiel en la mallumo apud la muro de la fortika¢o. Li sentas, ke li estas malsana kaj maljuna. Tial li suspektas ¤iun. Tial li skoldas ankaª la kapitanon.

- Li tamen estimas kaj alte taksas la kapitanon! Antaªnelonge li diris al la skribisto antaª mi: „Mi estimas kaj alte taksas la sinjoron kapitanon, sed de kiam li vundißis je la dorso, li estas tre nervoza.”

Alfonso la Neniulo oscedis.

- Nu, ni dormu.

Sed antaª ol ekdormi, malfermißis la pordo de la ¤elo, kaj Potrien staris sur la sojlo…

La kompatindulo aspektas tre el¤erpißinta.

Liaj lipharoj hirte distaras, liaj okuloj kongeste rulißas, li blovas la aeron tra liaj vastißantaj naztruoj per sovaßa ritmo, kaj liaj dentoj grincas.

Eble la taga de¢oro el¤erpis lin tiel. Sed ne estas malgrava¢o plenumi la taskojn de la serßento.

Lia raªka, flustanta vo¤o estis timiga, kiel li ekparolis:

- Ãu vi sciis… ke mi subaªskultos?!…

- Mon chef – respondas Alfonso la Neniulo -, ni ne supozas tia¢n pri serßento Potrien.

La serßento ridetis ironie, sed lia vizaßos estis flave violkolora.

- Vi povos pensadi en Igori pri miaj aferoj. Mi opinias, ke vi iros tien pli-malpli poste.

Alfonso la Neniulo subite prenis atentopozon.

E¤ tie ni volonte servos sub la mano de sinjoro serßento.

Li retropaÙis. Li komprenis bone la sencon de nia respondo. Se ni iros tien, ankaª li venos kun ni.

- Hm… Tiel… Nu bone!… Ni vidos tion!

Kaj li frapfermis la pordon. La fortika¢o tremis pro la paÙoj de la foriranta serßento.

2

La fato persekutas tiun serßenton. De iom da tempo, kiu scias kial, li farißis osto en la gorßo de la komandanta kapitano. Kvankam la olda Potrien estas vere bona soldato. Sed se la kapitano iam elektas por si iun, tiam ¤io vanas. Foje la kapitano trovas la postenigojn nekonvenajn, alifoje li ironie diras post la matena inspektado, ke la kompanio ne povus partopreni e¤ skoltan ¢amboreon alvicißinte tiel, do la vivo de Potrien farißis infero, kio atingis sian kulminon per la nekomprenebla suspekto de la kapitano rilate la pacajn, arabajn kapropaÙtistojn kaj beduenajn Ùuflikistojn, vivantaj ¤i-regione. Li timas ¤iupaÙe atakon kaj sendas Potrien-on skolti por kvar-kvin tagoj. Nia kapitano ofte atendas surprizon el la direkto de neloßataj montopintoj kaj malproksimaj, fumantaj krateroj, tiam Potrien kaj lia ta¤mento devas grimpi el Manson ßis la neßlimo de la supraj montpasejoj de Atlaso.

Kvankam ¤i-regione ne okazis atako de la memoreblaj tempoj. Aparta morta ¤agreno estis por la serßento, ke laª la ordono de la kapitano li ne rajtis postenigi nin al sia patrolo.

- Mi ne Ùatas, serßento – li diris al Potrein -, se vi traktas la soldatojn laª viaj privataj sentoj.

Dume el Manson oni sendis ta¤menton, konsistantan el ok personoj al malproksima oazo por reguligi certajn, senbridajn indißenojn. La ok homoj restos tie patroli tri monatojn.

Kaptinte la okazon de venßo, Potrien postenigis Alfonson la Neniun inter la ok personojn. Li sciis bone, ke ßi estas plena trafo disigi nin unu de la alia.

Ni sidis malgaje en la kantino.

- Eh – diris Alfonso la Neniu -, kiel ajn vi opinias, mi jam ßojas, ke mi liberißos el tiu ¤i fortika¢o. Oni vivas ne tial, ke li manßu terpomsupon en enua sekureco ¤i tie.

- Ãu vi pensas, ke blovorkestro muzikas en Saharo, kiam vi manßas la terpomsupon? – murmuris Hopkins la £tipulo en la mallumo, cetere vidanta ¤ion en rozkoloro.

Mi neniam vidis lin tiel moroza. Sed nek mi povis esti amikema. Diablo forportu… Ni alkutimißis unu al la alia en danßero, nenifarante, dum la malfacila soldatservo en Afriko.

- Iel ni devas aranßi, ke ni tamen restu kune – mi diras, meditante pri ia ruza solvo. – Eble, se ni petus la kapitanon postenigi nin inter la ok homojn.

- Mi neniel iros kun la ok personoj en tiun oazon.

- Kiel vi komprenas tion?

- Mi iros al Igori.

- Ãu vi frenezißis?

- Bonvolu paroli pli klare – ekgrumblis £tipulo. – Kion signifas tiu multe da sensenca¢o?

- Se mi jam foriros de tie ¤i – li diris malgaje -, mi rezignos ankaª miajn plej bonajn amikojn, tiam mi almenaª rigardos, kion vidis tiu febra Francis Barré en Igori?

Alfonso la Neniu ne nur tial memorigis pri linko, ¤ar li estis rapida kaj senbrua: la delikata, saßa vizaßo, lia flatema konduto kaj la ruza maniero, kiel li ¤irkaªretis iun nerektavoje por inklinigi iun al io: li similis al kateska bestio.

Tiu „se mi jam forlasos miajn plej bonajn amikojn”, estis tia suspektinda emociißo.

- Se vi iros al Igori – diris Hopkins -, tiam vi forlasos ne nur viajn amikojn, sed ankaª vian prudenton. Ãu vi volas konstrui fervojon?! Ãe Kongo?

- Vi pravas – li kapjesis -, mi tute ne prenus sur mian koron, ke vi kuregu en tian danßeron.

- Ne timu pri mi! – kriegis la dikulo ekster si. – Mi rifuzas tia¢on!

Li kuregis el la kantino, anasirante sur siaj kurbaj kruroj, kaj li frapfermis la pordon tiel, ke la manßiloj ektremis sur la tablo, kaj la bildo de marÙalo Joffre falis de sur la muro.

- Vi nur restu ¤i tie – diris Alfonso la Neniu trankvile. – Mi promesis al Yvonne Barré, ke mi ne rezeignas solvi la aferon.

- Ãu vi korespondas?

- Jes… eventuale.

£ajnis, ke li estas embarasita. Kio ßi estas? Ãu li korespondas kun la virino? Kaj li sekretas tion?… Li havas ion forkaÙindan. Li ne kuraßas rigardi en miajn okulojn!

- Ãu Ùi skribis ion pri mi de tiam?

- Kelkajn… liniojn… La Turka Sultano rakontis tiom multe pri viaj sultaj romanoj… - li grumblis.

- Vi ne rajtas forsekreti tion! Sciu, se vi ne laªtlegos Ùian leteron, mi skribos vian agmaniero al fraªlino Yvonne Barré.

- Mi do povas legi ßin… Kvankam tio ja estas mia afero… kaj…

- Mi atentigas vin, ke laªtlegu la leteron, cetere vi havos problemon kun mi.

Mi opinias, ke mia vireca konduto forte impresis lin. La unuan fojon en mia vivo mi vidis retirißi tiun netimigeblan homon. Li Ùovis sian manon en la poÙon trankvile kaj eltiris leteron.

- Mi ne pensas, ke Ùi skribis tion sincere – li rimarkis mallaªte, poste li komencis legi:

„… En via lasta letero vi ne menciis sinjoron Fowler-on…”

- Ãar mi skribis… nur la esencon – li balbutis embarasite.

Mi ridetis pri li. Nun jam mi sciis, de kie blovas la vento. „La ¢aluzo estas diabla malsano, kaj ßi malofte elektas siajn rimedojn” – skribas ie grava verkisto.

- Nur daªrigu!

- „Min interesas la karaktero de via amiko – Ùi daªrigis. – Kial mi ne renkontißis kun tia viro, kiu estas erudiciulo, kaj li havas ne¤iutagajn maldekstamanajn rektajn batojn. Kiel nobla koro, alta inteligenteco kaj kavaleria konduto karakterizas lin. Kvazaª denove estus revivißinta en tiu homo iu el la tri korpogardistoj. Mi sentas tiel, ke li estos tiu, kiu malkovros la sekreton de mia frato, kaj li staros antaª min iun tagon.”

Li ¤esis la legadon.

- Daªrigu! – mi kriis ekscitite.

- Jen estas la fino de la letero…

- Malvere!

Li legis ßin plu malbonhumore:

- „Kiam li staros antaª min, kaj mi premos lian malmolan, virecan manon, mi estos tre feli¤a. Kion vi pensas, ¤u tiu granda homo opinius min inda al si mem?”

- Ne estis bela afero de vi, ke vi forsekretis tion!

- Kial? Ãu vi okupißas pri la afero de Francis Barré aª mi? Ãu vi pensas, ke mi iros en Igori-on tial, ke vi akaparu tiun virinon de antaª mi?

- £i fermis min en sian koron – mi diris poezie.

- £i amos tiun, kiu oferante e¤ sian vivon malkovros la sekreton de Ùia frato. Mi iros en Igori-on! Mi estas do iu el la tri korpogradistoj!

- Kia afero… estas tiu… kun la tri korpogardistoj?

- Iam tri soldatoj, riskantaj sian vivon kunportis la kolieron de la franca reßino el la palaco de princo Buckingham.

- Mi ne sciis… Sed ni vivas en tiu ¤i fortika¢o, kvazaª enterigitoj. Nek radio, nek ¢urnaloj.

- Nu, rimarku bone: mi iros en Igori-on ne tial, ke mi eltiru por vi la maronojn el la fajro. Aª ¤u vi volas fußi al Kongo de tie ¤i? Eskapi el ¤erko en la inferon?

- Tio ne koncernas vin – mi respondis kolere kaj lasis lin tie.

2

Neniu Alfonso sekvan tagon gardostaris ¤e la akvocisterno. Kiam li aªdis, ke la patrolo proksimißas, li apogis sian fusilon, ekfumis cigaredon kaj eksidis sur mejloÙtonon.

- Senrangulo! Ãu vi frenezißis?! Aª vi estas freneza? – alkrias lin la gvidanto de la patrolo.

- Mi estas ebria.

Mi scias certe, ke li ne drinkis e¤ unu guton. Sed sekvan tagon li jam sidis en la karcero apud Levin, kiu intertempe ricevis ¤iuspecajn fiÙa¢ojn de ni. Ni ekÙatis la flegman, trampan maljunulon. Neniu scias, kial? Ofte ne la logiko teksas la antipation kaj amikan senton inter la homoj.

Mi pensas, ke ßi estis tre saßa diro. Dume alvenis la eskorto: kvardek malliberuloj kaj dudek kvin armitaj akompanantoj.

Tiam okazis, ke dum la tago de la elpago de soldoj malaperis tiu malgranda blua, tola sako de sur la skribotablo de la serßento, el kiu oni pagas la monon. La legio bedaªrinde vere estas kolektejo de fiuloj. Kvankam la kompatinda Potrien ne estis suspektata, sed la respondeco Ùarßis lin. La kapitano, kiu malÙatas tiun eminentan suboficiron pro nekonata kaªzo, nun kaptis la okazon por definitive reguligi la konton kun Potrien. DeÙanßinte la serßenton el la Orano, li gvidos la eskorton al Igori.

Vespere Alfonso la Neniulo pakis la permesitan kvar kilogramojn da hava¢o. Li kunportis ankaª la kuirlibron de Levin.

- Kial vi bezonas tion?

- Levin petis min kunporti ßin. Eble li havos okazon kuiri por ni, kaj tiam ni laªtlegos la receptojn al li.

Hopkins donacis al li bluan saketon, por ke li metu siajn multajn malgrandajn objektojn en tiun. Ïenerale oni kutimas teni monerojn en ßi.

4

- Vidu, Hopkins… Tiu Neniu Alfonso… Tamen… hm…

- Kion vi balbutetas?! – li turnis sin al mi. La dikulo de post iom da tempo kverelis kun ¤iu. – Ne interesas min tiu idiota ula¤o!

- Vi tute ne scias, kial li iras al Igori? – mi diris morne. – La agopreteco de la viro iafoje loßas en la plej profunda kaÙejo de la animo.

Ïi, mi pensas, estis tre bela diro.

- Vi parolas tiel, kiel duon idioto. Kio estas?

- „Ser¤u la virinon” – mi citis malnovan anglan poeton. – Tial iras Alfonso la Neniulo al Igori.

- Ankaª ¤i tie mi povas ser¤i virinon por mi, se necese. Tial li ne devas iri al Igori. Ïi estas bela jup¤asado!

- Eble… ne li… sed mi devus iri al Igori – mi meditis melankolie.

- Iru, kien vi volas! Duonfrenezuloj! – li kriis kolere, kaj li preskaª glutis la estingißintan cigarstumpon, ¤ar li vane faris fumsu¤ojn por eksciti la arda¢on.

Sed la dubo maturißis en mi decido. La nobla virino ne trompißos pri mi!

Vespere mi anoncis al la serßento, ke mi perdis mian fusilon. Kvankam mi mem fosis ßin en kavernon, malantaª la fortika¢o.

Sekvonttage mi iris kun mia kvin kilograma paka¢o en la ¤elon.

- Saluton, sinjoro! – diris la granda Levin. – Vi konvenas al ni, kiel la rußa vino al la omaro.

Kelkiuj rimarkis, ke li fermu sian buson kaj ne ekscitu la malsatajn homojn. Morozaj estis tiuj kondamnitoj, venintaj demalproksime, lacaj pro la bataloj en la dezerto, survoje al Igori, kie la infero atendas ilin.

- Kial vi volas sekvi min perforte? – demandis Alfonso la Neniulo.

- Mi travidas la vualon – mi respondis kaj rikanis inter liajn okulojn. – Vi ne forlogos Yvonne-on de mi malantaª mia dorso.

Ni sidis ¤irkaª naªope sur la glua, malpura, insektoplena plano, kaj ni frostotremis pro malvarmo dum la vespero. Ne eblis movißi en la malvasta ejo. Iu rakontis pri Igori. Kongo! Terura klimato, malsekaj lignobarakoj, sovaße brutalaj gardistoj…

Hopkins havis pli multe da prudento. Li pravas. Estas freneza¢o iri tien.

- Ïi estas malpli bona ol la infero – diris la basvo¤a, grandkapa Colter, kiu estis kantoro iam en Kopenhago.

- Nur unu bona afero estas tie – klarigis Levin -, ke nenie trovißas tiel blanka viando de testudoj kiel tie. Simila estas la situacio norde, rilate la viando de la ¤asbestoj. Fine de la naªdekaj jaroj mi kuiris kapreolan spina¢on kun legom-haketa¢oj, ajlite… Mi faris ßin tiel, ke mi fandas duon kilogramon da lardo sur pikstango super la frita¢o…

Dum monatoj neniu manßis e¤ unu glutpecon. Ne estas mirinde, ke iom morozaj homoj estis kune. Diktrunka malliberulo ekstaris:

- Se vi ne ¤esos ¤i tiun historion tuj – li diris minace -, mi elpremos iun vian okulon per mia dikfingro.

- Mia afero estos elpremi la alian – diris la kantoro, kiu farißis iom laika dum la jaroj en la dezerto.

- Sed sinjoroj, ßi estis tiel mirinda manßa¢o, ¤ar mi ne trafritas ßin tute, por ke ßi restu bongusta kaj…

Puf! Iu batis lin je la kapo per malplena gamelo, sed forte.

Mi diris, ke ili estis iom morozaj homoj…

La kapobato silentigis Levin-on dum la vespero e¤ dum nokto.

Matene malfermißis la pordo, kaj Hopkins enpaÙis, portanta kvin kilograman paka¢on, kun eksterordinare morna vizaßo.

- Alo! £tipulo! – kriis Alfonso la Neniulo kun ßojo. – Ãu vi do enuis?

- La sinjoroj ne interesas min – li diris kaj eksidis mezen, pro kio tiuj perdis la spiron, kiuj alpremißis al la muro.

- Ãu eble vi estas ¤i tie hazarde? – mi demandis ironie.

- Jes, se vi volas scii! Tute hazarde. – Li kondutis tre nervoze. – Iu fenestro rompißis sur la etaßo.

- Oni kondamnas neniun al punlaboro pro tio.

- Sed iu falis tra ßi sur la korton. Mia malnova malamiko. Kaporalo Marchande.

…Baldaª tamen evidentißis, ke antaª ol puni tiun malnovan malamikon, Hopkins la £tipulo drinkis multe da vino en la kantino kaj vendis sian unumonatan soldon al la kantinestro duonpreze.

Li do jam sciis antaªe, ke li ne ricevos soldon en la fortika¢o Manson, ¤ar li iros fari punlaboron.

KVARA ÃAPITRO

1

…Alfonso la Neniu ne pravis. Tamen estas pli bone nenifari en la enua fortika¢o, ol marÙi en la dezerto dum la tuta tago.

En la ladbotelo kun litro da malfreÙa akvo. Kies duonon ni devas verÙi en la kaserolegon vespere, ¤etere ni ne havas supon.

Varmo: kvindek-kvindek kvin celsiusgradoj.

La dezerta pulo boras sin sub niajn ungojn, ke la fingroj inflamas kaj pusas.

Polvo, Ùvito iritas la haªton, dum ßi estas rußa, kio jukas kaj brulumas…

Ni iris unu apud la alia tiel: du soldatoj kaj unu civilulo.

Ãar £tipulo ankoraª nun estas nur honora legiano, kiu laªdire nomißas Thorze, kaj li havas nenio farendan en la dezerto. Sed kiam li trud-insistas tiun temon, li ¤iam havas malagrabla¢on pro tio.

Kaj ankaª nia patro Potrien venas kun ni al Igori! Li gvidas la transporton. Estas fatale, kiaj aferoj okazas al la kompatindulo, de kiam malaperis la malgranda monsako de sur la tablo kun la soldoj.

Nekompreneble.

Se li ne estus senmakula, malnova soldato, oni starigus lin antaª la militan tribunalon. Tiel la kompatindulo estas nur transpostenigita al Igori.

Li iras avane, kaj preterirante la vicon, li strange rigardas sur nin, kvazaª li kolerus pro io. Krom la kvin kilograma paka¢o ni tute bone ekipis nin. Selim, la naªdek jara kafkuiristo, portis ¤ion post nin en la dezerton, kie jam ne estas kontrolo.

Pro tio li ricevis tutan sakon da moneroj de ni, li do faris ßin volonte.

Ni jam marÙis du tagojn en la dezerto. La varmo estas infera. Kompreneble ni parolas pri la afero de la kompatinda Francis Barré.

- Diablo forportu la Turkan Sultanon – kriis Hopkins, kaj li Ùvitie tiel, kvazaª li estus el graso. – Ke ¤esis skribi, la fiulo!

- Kaj li forprenis de la knabino la kopion de la letero de Francis Barré.

Alfonso la Neniulo kuntiris siajn brovojn, kiam Hopkins menciis nian suspektindan amikon.

- Tiu Turka Sultano iam havos malagrabla¢on pro liaj privataj vojoj – li diris enpensißante.

- Li ¤iam estas suspektinda!

- Sed li ¤iam klarigas tion!

Ïi estas stranga afero rilate la Turkon. Li faras ¤ion sola laª lia ruza, kaÙema maniero, kaj li konstante estas suspektinda, sed fine, antaª ol mortbati lin, li klarigas sin, kaj evidentißas, ke ni devas esti dankemaj al li.

- Unuavice mi ¤irkaªrigardos tie – diris Alfonso la Neniulo -, poste mi skribos al la knabino.

- Mi skribos – mi kriis.

- Prave – diras Hopkins -, li estas la verkisto.

Kaj li kra¤is.

Vespere nia ta¤mento ekbivakis, kaj post la vespermanßo ni ekripozis. Ekscito de stranga antaªsento stre¤ißis en ni.

Ni konkjektis, ke strangaj eventoj rapidas al ni. Malnovaj aventuristoj eksentas tia¢on.

Ãirkaª noktomeze ni vekißis pro granda bruo. Kelkaj soldatoj volis enterigi Levin-on. Li diradis receptojn en sia sonßo, kaj li tute ekscitis la malsatißintajn homojn per tio.

- Sed sinjoroj… - li balbuta¤is, kiam li jam estis premita en la polvon – mi sonßis pri sep plada fiÙ-vespermanßo. Ïi povas okazi al kiu ajn.

- Ãi tie ne sonßu pri bonaj manßa¢oj, per la sep sakramentoj!

- Sonßu pri tio, ke estas bone, se ni almenaª havas ion manßi!

Ili estus draste batintaj lin, se Alfonso la Nemiulo ne intervenas. Li kaptis trankvile la brakon de la plej atakema homo, tiu falis sur la genuojn kaj laªte ekkriis pro doloro. Du aliaj malliberuloj volis flankenpuÙi la hispanon, kaj komencißis interbatado. Hopkins kaj mi tuj estis tie. Pasis proksimume dudek minutoj, kiam ni triope draste draÙis la tutan transporton.

Fine venis tien la soldatoj kaj ankaª Potrien.

- Kio okazis?

- Kredu min, oni volis enterigi min… - lamentis Levin. - Tia¢o, mi pensas, nek en la legio estas en ordo.

- Kiuj interbatadis? – li demandis kun ekbrilaj okuloj, ¤ar li sciis bone, ke tia¢o ne okazas sen ni.

- Tiuj tri sinjoroj defendis min.

- Ãu sinjoroj? – li demandis ironie. – Ãu la eskorto konsistas ne el friponoj, sed el sinjoroj? Mi reduktos la akvoporcion de tiuj tri sinjoroj je la duono por la morgaªa tago.

…Tiun Potrieron persekutas la fato. Iu Ùtelis lian ladbotelon. Kruela puno estas tio en la dezerto, dum marÙado. Kvankam ni jam ekiris je la kvina horo aªrore.

En Saharo, inter malliberuloj, povas okazi e¤ tia fripona¢o. Kompreneble ne estas eblo, nek en la kazo de la serßento, ke li ricevu alian porcion el la zorgeme porciigita akvo. Sed tiu Potrien estas ¤arpentita ne el tia ligno, ke li pensu tia¢on.

Li marÙis ßis vespero sen akvo.

En Saharo!

Ne unu junulo mortus. Sed li iras rektadorse, kiel arbo, kun iom kongeste rulißantaj okuloj, kelkfoje haltante. Sed li iras.

Ni ne suferas tiom. Tiu lerta Hopkins akiris botelon da akvo de ie. Egalan al tuttaga porcio. Estas mirinde, de kie. Sed la sagaca legiano ¤iam helpas sin mem. Poste ni e¤ kantis, kaj tio iomete nervozigis Potrier-on. Ja, vejno pulsadis sur lia frunto, kaj kelkfoje li spiris profunde kun fermitaj okuloj. Sed li marÙis. Avane!

Tiu homo konsistis el fero. Estas egale, ¤u li estas amiko aª malamiko: li meritas ¤ies aprecon. Mi paÙis antaª lin el la vico.

- Kion vi volas, longa fripono? – li demandis lace.

- Por ni sufi¤as malmulte da akvo, mon chef. Ni proponas trinki iom da akvo al sinjoro serßento…

Li okulmezuris min kun profunda abomeno.

- Do la duon porcio farißis tiel multe… hm… Konservu vian akvon. Nom du nom… Ãu vi pensas, ke mi akceptas helpon de tiaj friponoj. Se la respublikestro demandos: „Diru Potrien, kiel vi marÙis tra la dezerto post dekdu jara soldatservo?”, mi respondos: „ßi okazis tiel, mon President, ke kelkaj sispektindaj friponoj indulgis min.” Sed se vi jam estas ¤i tie, vi kaj la aliaj du ula¤oj ricevos ordonon: vi devas konstrui unumetran remparon dum la vespera ripozo, mi atendas atakon hodiaª vespere. Vi triope iru porti Ùtonojn.

Tio estis lia respondo. La batalo denove komencißis inter ni.

Vespere estis amare pene porti Ùtonojn post la marÙado. Sed nek ni estis el prun-marmelado. Post unu kaj duonhoro, tute kovritaj de neßeblanka polvo, sed ni staris antaª li, kiel palisoj rektaj.

- Ni amasigis la Ùtonojn, bezonatajn al la remparo, mon chef.

Li okulmezuris nin. Ankaª li sciis bone, kio estas tiu „plenuma¢o”. Kiu staras sur siaj propraj piedoj en la dezerto, tiu estas el Ùtalo.

- Bone! Forportu vin!… Kanajloj…!

La subkaporalo venkis nian trion post la noktomezo. Li estis kolera.

- La serßento… atendas atakon. Damne. Li ordonis sendi vin patroli. Ni iru.

Ïi estis terura vojo. MarÙado post Ùtonkolektado, kun akredoloraj membroj, ira¤i en la froste malvarmißinta dezerto.

Kaj matene, kiam la dezerto farißos varmega kiel bakforno, marÙi plu sen ripozo.

Sekvonttage ni tamen kantis, kiam la eskorto ekiris.

2

La fato ¤irkaªas tiun kompatindan Potrier-on. Estis tagmeza ripozo, longa bivakado, ßis la netolerebla varmego iom mildißas. Tiam oni de¢etas ¤ion de sur si kaj dormas.

Iu fripono la Ùuojn de la bona, olda Potrien metis duon metron flanken el la ombro de la tendo, sur la sunon.

Ïi estas stulta, drasta Ùerco en la legio, ¤ar la eksterordinara varmo rapide sekigas la ledon, la Ùuoj Ùrumpas, kaj oni povas nur perforte surpreni ilin. MarÙi en tiaj botoj estas infera sufero. Sed krom tio malaperis ankaª liaj meleolÙirmiloj, do la polvo penetros tra la faªkoj de la Ùuoj kaj inter la la¤oj sur la dolorajn, vunditajn piedojn.

Ïi estas vere fia Ùereco.

Kvankam la serßento marÙas sen plendo, sed mi opinias, li neniam forgesos tiun tagon.

Ni sufi¤e bone eltenis la marÙadon, ¤ar ni ¤irkaªvidis niajn piedojn per piedtukoj. Hopkis tajlis novajn ¤ifonojn por si mem tiucele dum la tagmeza ripozo. Tiu lerta homo trovis longajn maleolÙirmilojn, el kiuj li rutine faris piedtukojn.

3

La ßangalo bezonis nur naª vitkimojn, kio estas malofta. Jam okazis, ke neniu alvenis el tuta eskorto. Ãiu mortis dumvoje pro disenterio, flava febro aª vojerarinte, ie en la profundo de la praarbaro.

Indißena gvidanto kondukis ilin de Fort Lamy al Fort Monbras, de tie eskorto akompanis ilin al Kongo tra malsekura regiono. Dume sagoj de nanaj pigmeoj kaj buÙmanoj siblis preter ni el la direkto de la netravidebla densejo. Kvar homoj mortis pro venenaj sagoj, du pro piko de ia nekonata insekto, tri pro la febro. Entute naª personoj.

Sed la plimulto marÙis, relative sanaj, en la humide varmega, eterne duonluma, Ùimodora ßantalo. Ni tran¤is la sarmentojn, rompis la veprojn, ni luktis kun la kunplektißintaj tenakloj, dornoj de la praarbaro, sangante pro la milionoj da moskitoj kaj pro la hirudoj de la loza, mar¤a grundo.

Ïi estas vere granda provo de la forto, kiu estas ßisosta viro.

Iafoje densa pluvo falis dum la tuta tago, kaj poste oni sufokißadis pro la pezaj vaporoj de la putranta grundo. Niaj ¤iuj ostoj akre doloris neelteneble.

Sed fine sur la roka bordo de Kongo marÙante al oriento, ni ekvidis la punkolonion Igori, fonditan en la plej forlasita regiono de la mondo!

Kie la sovaßa riverego, torentanta en la fluejo desegnis ßiajn plej kapricajn kurbojn, tie videblißis viadukto, arkanta super iu abismo. Multaj puktetoj svarmis tie, kaj oni puÙis vagonojn sur privata tran¤trako.

Ankaª Igori mem estis videbla. Blankaj muroj, pafaperturoj kaj parapetoj, kun alta gvatejo, por ke la gardostaranto povu vidi malproksimen al la pado, kondukanta el la ßangalo.

Kiam la sentinelo ekvidis la proksimißantan ta¤menton, la trumpeto tuj eksonis.

„Al la armiloj!”

- De nun ßi estos nia garnizono! – grumblis Hopkins dume.

- Eblas, ke vi farißos kelkajn kilogramojn malpli peza, kaj ne vi estos la plej dika fripono – diris Alfonso la Neniulo.

Hopkins murmuris kelkajn tre gravajn ofendojn en si mem. Mi perfekte komprenis lian malbonhumoron. Ni sciis bone, kia vida¢o akceptos nin en la fortika¢o.

Terure maldikißintaj, skeletosimilaj, duonmortaj malliberuloj, malesperißintaj, senanimaj gardistoj kun flava vizaßo. Malpura¢o, kontaßo, insektoplenaj kuÙejoj, ¤irkaªa¢o ne inde e¤ por bestoj… Tendaro, kie gravas, ke terurißu tiu, kiu aªdas la vorton: Igori!

Ni venis ¤i tien. Pro virino, kiun ni ne konas.

Sed ni alvenis.

La pordego de la fortika¢o malfermißis, kaj la eskorto eniras. Jen estas Igori. Poste sekvas serio de surprizoj.

Kio ßi estas? Ãu puntendaro?!

La pordego donas vidon al la ¤efplaco de Igori. Pura, bela, blanka vojo, borderita de palmoj. Normalaj, malgrandaj, flavaj konstrua¢oj, amikeme ridantaj soldatoj kaj…

Kaj promenantaj malliberuloj! Sed ili estas gajaj, iom bone nutritaj. Kiel ni iras plu al la stabejo, ni vidas pli kaj pli novajn malliberulojn, soldatojn, ili ¤iuj estas grasißantaj homoj! Ankaª ilia vesta¢o estas en bona ordo, ili amikeme ridetantaj mansvingas al ni.

- He… - flustras Hopkins -, mi pensas, ke nia marÙdirekto estis erara, kaj ni alvenis al la franca Riviero, en iun multekostan sanatorion.

- Nur ßisatendu ties finon – mi grumblis -, ni ekscios, kio estas malbona en la tuta afero.

Sed vane ni atendis.

Kapitano venis en la korton de la kazerno por inspekti la eskorton. Li estas amikema, afabla, iom frue blankharißanta soldato. Li ridetas kare. Li portas dikajn, mallongajn lipharojn kaj monoklon.

- Jen estas la eskorto, mon colonel – raportis Potrien. – Etato: tridek du malliberuloj, dudek tri akompanantaj soldatoj kaj unu suboficiro.

- Tre bone – respondis la kapitano ridetante. – Nu do, vi ne havos malbonan sorton ¤i tie. Mia principo estas tio, ke la humana atmosfero de la puntendaro redonas la memfidon kaj la honestosenton de la soldatoj, kiuj paÙis sur malbonan vojon. La servo ne estos multa kaj malfacila – li diris al Potrien, kvazaª ian ordonon -, post tio ¤iu povas fari tion, kion li volas. Dizerti estas neeble. La plej proksima loßata loko trovißas je dumil mejloj.

Li amikeme mansvingis kaj iris.

Potrien postrigardis lin konsternite.

Ãu tia¢o eblas? Li vidis ion novan post dek du jara soldatservo. Iu de¢oranta suboficiro de la garnizoro montris al ni la barakon, kie ni loßos. Ïi estas pura, bela, luma lignodomo. Certe nek insektoj trovißas tie, ¤ar la domo estas konstruita sur Ùtonplato. La lito estas bona kaj…

Miraklinde!… Du kovriloj. En puntendaro oni ne kutimas doni e¤ unu maldikan kovrilon!

La serßento fikse rigardas en la okulojn de la ¤itiea de¢oranto, kiu pipfumas indiferente.

- Vi devas zorgi pri la florpotoj sur la fenestro-kornico – diris iu gardisto fine. – Sinjoro kapitano ordonis tion severe.

- Fine mi aªdas ankaª severan ordonon en la puntendaro – respondas Potrien ironie.

- Kial? Ãu eble vi Ùatus tion, serßento, se la homoj mortus amase ¤i tie?

- Diablo scias, kiel ßi estas, sed tiu ¤i loko similas la ¤io, sed ne al puntendaro.

- Malgraª tio, la vivo ne estas tute bonega ¤i tie. Ãiu havas reªmatismon. Dum la malseka sezono multaj homoj havas febron. Kongo estas malbonodora, kaj la vaporplena, varmega aero ronßas la organismon. Ni do vivas almenaª inter homaj cirkonstancoj… Ãi tie, mi jam nun avertas vin, serßento, ne klopodu ordonadi, ¤ar la kapitano Ùatas, ke ¤iu faru tion kion li volas.

- Ãu eble ne ekzistas tagordono? Ãu la plankpurigadon faras la serßento?

- Kiel bela ßi estus – diris Hopkins entuziasme, kiu jam kusis sur sia lito nuda.

Potrien ¢etis eksterman rigardon al li.

- Nu – diris la kaporalo -, de¢oro tamen estas ¤i tie, krome pureco, granda pureco, kaj pikedo ¤e la pordego.

- Ãu la fervojo?

- Ïi trovißas proksimume du mejlojn da distanco, kaj negraj indißenoj laboras tie. Nur kverelemaj soldatoj estas senditaj tien iafoje.

- Kiel opinias… la kontrolkomitato pri ¤io ¤i… Ili jam certe inspektadis ¤i tie?

- Laª mia scio, dufoje. Sed ili alvenis nur foje. La kompatinda generalo Duron gvidis la unuan.

- Kiun atakis ie la negraj bantuoj survoje?…

- Jes. Ili masakris lin kaj ankaª lian akompanantaron. Krome komitato vizitis nin pasintjare. Ili rigardis la tendaron kaj estis tre kontentaj. La garnizonestro tiam rangaltißis kapitano. Li estis laªdita.

- Ãu ili vidis… promeni… la malliberulojn?

- Ni do… sciis… pri ilia… alveno, kaj la malliberuloj laboris, kaj ni malaperigis kelkajn, superfluajn, komfortajn objektojn… Sed la pureco… la ordo… krome, kion la malliberuloj diris, tio pla¤is al ili. Ãar oni havas tre malmulte da mono por tio…

Potrien foriris moroze kun pezaj paÙoj el la ¤ambro de la soldatoj. Io ne pla¤is al li.

Iu malliberulo kriis laªte:

- He! Kaporalo! Ãu ni ne ricevos pranzon?

- Jes, jes, nur ne kriegu.

- Ãu vi pensas, ke mi petu permeson de vi!

Oni ne povas diri, ke la dis¤iplo estis tro severa. Nu sed kie estas ankoraª la vera surprizo? Post nelonge senrangulo venis kun la jena ekkrio:

- Kiu kion deziras?!

Kaj la malliberuloj mendis pranzon. Jes, bonvolu kredi. Kiel en kafejo. Mi preskaª falis de sur la seßo.

- Mi petas nigran kafon kun biskvito – diris iu malliberulo, kondamnita al dek jara punlaboro.

- Donu al mi teon, sed kun multe da rumo, kanajlo, aª mi iros plendi al la kapitano.

- Portu al mi litron da rußa vino, kaj ian vianda¢on.

- Kion vi deziras? – li turnis sin al ni.

Mi estis en ser¤ema humoro.

- Teon kun rumo kaj Ùinkon kun buterpano, krome ankaª magazinon.

Neniu surprizißis. La junulo kapjesis.

- Kiun magazinon vi deziras? Ãar la ¢urnaloj alvenos el Leopoldville nur morgaª.

- Kio ßi estas? Ãu puntendaro aª la pariza kafejo Dom?!

…Kaj nun proksimißis nuda homo, kiel li ¢us ellitißis, kun larße malfermitaj okuloj, kiel ia somnambulo.

Levin!

- Homo – li diris flustrante -, ¤u eblas ¤i tie, ke mi ricevu marinitan fiÙ-fileon laª la maniero de Turbigo kun ovo, distran¤ita je du pecoj, stufita en iometa vino?…

Kaj li tremis per tuta korpo.

- Mi provos – respondis la soldato levinte sian Ùultron. – Kvankam ne estas dieto por idiotoj ¤i tie.

- Ho, domaße! – lamentis Hopkins en sia lito.

- Ãu vi? – mi demandis.

- Ke la veka trumpeto tuj eksonos, kaj ni povas marÙa¤i plu… Vi priridos min, kiam mi rakontos tiun idiotan sonßon…

Mi konfesas, ke ankaª mi pensis pri tio unu momenton pri frue, ke la tuto estas stulta sonßo. Sed ßi ne finißis.

Post nelonge la pranzo estis surtabligita. Por ¤iu aparte, kiu kion petis.

Mi ricevis ilustritan magazinon!

Bona afero, ¤u ne?

Kiu petis teon, li flaris tion, ¤u sufi¤e da rumo estas en ßi. Oni alportis al mi tian panon kun Ùinko, kian nek la kapitano manßis en Manson. Sed la plej grava momento estis tio, kiam oni surtabligis al Levin la marinitan fiÙon kun la ovo distran¤ita je du pecoj, laª la maniero de Turbigo.

Unue li ploris dum minutoj, poste li pie gustumis ßin kun fermitaj okuloj. Ni silentis dum la efiko de la ceremonia sceno.

Post la gluto de la unua manßa¢peco li levis sian rigardon severe kaj konsternite, kvazaª li estus venenita.

- Homoj… - li flustris per vo¤o singultanta – kiu faris tiun ¤i manßa¢on, tiu lernis ¤e Levin… - Li kulere gustumis ßin denove. – Li estas franco, ¤ar li ne metis en ßin sufi¤e da pipro… Li estas needzißinta, ¤ar li ne dol¤igis la tartar-saªcon…

- Kaj li ne estas junulo – diris Hopkins. – Li havas minimume kvardek jarojn.

- De kie vi scias tion?

- Li blankharißas…

Kaj li levis haron de sur la rando de la telero de Levin.

4

- Kie estas… tiu… kiu kuiris ßin? – kriis Levin.

La soldato rigardis konfuzite dum momento.

- En la kantino… kuiristo…

- Mi devas vidi lin. Mi volas paroli kun lin! Li estas mia dis¤iplo… Kiel li nomißas?

- Courchy.

- Mi ne havis tian dis¤iplon!

- Kie vi instruis? – demandis iu arabo.

- Mi estas Levin – diris la blankhara frandemulo malestime kaj turnis sin al ni. – Klarigu al li, kion signifas tiu nomo e¤ hodiaª.

Ni ¤iuj tri silentis kun mallevitaj okuloj pri tio, ke la nomo de Levin kion signifas e¤ hodiaª.

Post la kvina horo ni iris promeni, kaj niaj buÙo kaj okuloj disstre¤ißis pro la miro ¤iupaÙe.

Sur iu tereno la malliberuloj kaj la gardistoj amuzis sin per tiu certa ludo, nomata kriketo, kio estas modo inter la bonhavaj civitanoj en grandaj urboj. Dume junulo kredencis trinka¢on el la kantino, kaj la ludantoj ridas, bruas.

Ie sonas radio, kaj aªdißas gajaj vo¤oj de kantado. Iom malproksime estas kuglejo. Ãie fumas pipoj, oni kredencas trinka¢on ¤ien, kaj grase brilantaj, gajaj vizaßoj rikanas al la plenaj glasoj en la sufoka varmego.

- Kio? – demandis Neniulo.

- Hm… - rimarkis Hopkins.

- Nu jes – mi finis mallaªte.

Ni komprenis unu la alian. Nun ia tute stranga afero estas en la fono. La franca kolonia armeo ne estas fama pri tio, ke ßi establus ripozejon por la punitaj senrangaj soldatoj.

Ni eniras en la kantinon.

Mi preskaª reÙancelißas tra la pordo! Mi neniam vidis tian kantinon! Poluritaj mebloj, komfortaj brakseßoj, silka kurteno, drinkejtablo, bildoj sur la muro kaj negra drinka¢-miksisto.

Dio atestu, li skuas metalan koktel-miksilon kaj metas glacierojn en kvar glasojn, li dispecigas ankaª citromÙelojn, kaj fine li verÙas la drinka¢on en la glasojn.

Ïi estas la puntendaro!

En la angulo staras fortepiano, kaj homo ludas sentimentalajn kantojn en trivita redingoto.

Ãu ßi estus igori? La plej terura Compagnie Discipline de Afriko? La misfamega puntendaro?

Nun la fortepianisto turnas sin. Li estas granda, pala, dika homo kun malloz-haªta vizaßo kaj kun dormemaj okuloj. Kvazaª mi estus batita je la kapo. Kvasti¤.

Hopkins ekkrias. Sed la muzikisto rigardas super nia kapo, kvazaª li neniam estus vidinta nin, poste li ludas plu.

Li estis la s*injoro Profesoro*. Fedor Kvasti¤, la Ùipkuracisto, havanta antaªvivon, kiu lastfoje travagadis kun ni la duonon de Afriko pro krimafero.

Kvasti¤! Sed li estis nek *honora* soldato!

Certe li havis kaªzon ne rekoni nin. Tia¢o eblas. Niaspecaj homoj rapide komprenas unu la alian. Pro io estus pli bone foriri el lia proksimo. Ni komprenas. Ni ne scivoladas. Ni deturnas nin de la fortepiano kaj eksidas.

Fedor Kvasti¤ estis konta membro de la krimula mondo en la haveno de Oran kiel amuzaj-pianisto kaj familia kuracisto. Dum la cara regado li estis kuracisto ¤e la rusa floto, poste pro ¤iuspecaj narkotiloj li paÙis sur la vojon, kondukantan ¤iam pli malsupren al la demoralißo, fine li tute dronis en la mar¤o. De tiam ni havas bonan amikan rilaton kun li. Jen estas malgaja sorto de homo.

- Kiel vi opinias? – mi demandis Alfonson la Neniulon. – La *sinjoro Profesoro!*

- Ia skandala afero okazas ¤i tie. Francis Barré pravis. Se la *sinjoro Profesoro* ne volas, ke ni rekonu lin, tiam li certe havas kaªzon fari tion, kaj ßis li ne klarigos tion, ni ne okupißos pri li.

- Ni do ne konas lin – murmuretis Hopkins, kaj li turnis sin la la kantinestro, kiu venis al nia tablo. – Kion eblas manßi?

- Kion vi deziras…

…Estis nekredeble, kion ni vidis. Kvazaª ni estus en ia kara, somera restoracio de Montmartre la diman¤on de pentekosto.

- Kiu estas tiu, kiu fortepianas? – demandis Alfonso la Neniulo kaj montris al Kvasti¤.

- Fortepianisto. Krome li estas doktoro. Li kuracas en la hospitalo apud profesoro Winter…

Kiel venis Kvasti¤ ¤i tien? Kaj kio okazas ¤i tie? La malliberuloj drinkas, kartludas kun la gardistoj. Mi vidis pezan malliberulon, kondamnitan al punlaboro, kiu estis minimume cent kilograma, sed onidire li malgrasißis iomete dum la pluva sezono.

- Ni… ne havas monon… - diras £tipulo al la restoraciestro.

- Male! Laª la sinjoro kapitano oni havu almenaª monon sur tiu ¤i malbenita loko. En la administrejo sidas kaporalo, kiu ¤iam donas ßin, kiam vi bezonas, kiom vi volas. Sed tio ne estas bezonata.

Kio okazas ¤i tie?! Ni kunrigardis, kiel idiotoj.

Kial vi miras? – demandas magra, malata kaporalo apud ni, kaj li mallaªte zumkantas.

- Diiru, kaporlao… de kiam ßi okazas tiel?

- Minimume kvin jarojn. Ni devas esti singardaj, ke ßi ne disvastißu, ¤ar ¤iu dezirus veni ¤i tien. Tial vi devas skribi tiajn leterojn, ke oni traktas vin malbone, vi mortos nelonge, kaj tia¢ojn.

Kaj li zumkantis iomete, dum li fermas sian buÙon.

Mirakla afero ßi estas!

- Jes! Ïi estas mirakla! – kapjesis la magra kaporalo. – Nur ne demandadu, uzu vian buÙon por manßi, tiam ßi restos miraklo.

Post la lasta vorto li jam denove kantas. Li estas idito!

- Nu, se iu volas scii, kial ekzistas tiu paradizo?

La kaporalo seriozißis.

- Kiu volas scii ion pri la paradizo, tiu rapide iros tien.

Alfonso la Neniulo levis sian Ùultron ridetante.

- Mi ne estas scivolema, kaj nek miaj amikoj. Restoraciestro, portu al ni rußan vinon!

La kaporalo tintigis sian glason kun la nia.

- Bone. Ni komprenas unu la alian. Onidire, kiu pri ¤io informißas, tiu baldaª maljunißos. Nu sed, ßi okazas ¤i tie inverse: kiu pri ¤io informißas, tiu mortos junaße en Igori…

Tiu ¤i homo estis tiel magra, tiel malalta kaj stulta¤-miena, kvazaª neevolunta adoleskulo iradus en uniformo. Li foriris orgojle kaj zumkantis.

- Tiu kaporalo estas vangofrapinda ula¤o – mi rimarkas.

- Kiu diris, ke li estas kaporalo? – demandis Alfonso la Neniulo.

- Eble vi vidis lian epoleton.

- Nur tiu rajtas viziti la suboficiran lernejon, kiu estas minimume cent okdek centimetrojn alta.

Li pravis! Ankaª mi povintus diveni tion.

Nun junula¤o paÙis en la kantinon. Mi jam vidis tiun vizaßon ie! Li estis pala, malgaja junulo en uniformo. Li estis beleta bubo kaj tute juna. Kiel venas tiaulo en la legion? En la puntendaron de Compagnie Discipline? Ne estis videbla en liaj okuloj, ke li rekonus nin, kvankam Ùajnis al mi, ke mi jam renkontis lin.

- Vi! Mi jam vidis tiun bubon ie!

- Ankaª mi! – diris Hopkins.

- Mi ne konas lin – diris Alfonso la Neniulo kaj levis siajn Ùultrojn -, sed li estas juna soldato, tie certas.

- He, knabo! – mi kriis. – Venu ¤i tien!

Li timeme rigardis al ni.

- Kion vi volas?

- Kie ni renkontißis?

- Mi vere ne memoras tion – li respondis kaj tuj foriris. Kiam li turnis sin kaj ekvidis nin, li komencis rapidi.

- Bonvolu halti, mi petas! – kriis Alfonso.

Li obeis timeme.

- Ni tiope venis el la fortika¢o Manson – li diris. – Jen estas Thorze, li nomißas John Fowler, kaj mi estas Alfonso la Neniulo.

Lia rigardo saltadis de iu homo al la alia dum sekundo.

- Mi ne scias – li balbuta¤is -, mi devas rapidi…

- Atendu min! – diras Alfonso la Neniulo kaj ekiras post la junula¤on.

Kion li volas de tiu bubo? Jam estas vespero, jam pasis la tempo de la vespersignalo, sed ¤i tie neniu zorgas pri tio.

Ebriaj, ridantaj, kantantaj homoj ira¤as ¤ie. Kri¤ado, interbatado, stertoro, rumoro plenigas la sufokan, varmegan nokton…

Mi iras kun Hopkins en la barkon, kaj ni enlitißas.

- Kie estas Potrien? – mi demandas.

- Ãu li mankas al vi?

- Ne… sed li malaperis subite.

Post duonhoro alvenas Alfonso la Neniulo. Parolante nenion, li enlitißas.

- He – diras Hopkins. – Ãu eble vi bonvolus buÙa¤i ion.

- Kion?… Okazis nenio.

- Kaj kian planon vi havas?

- Tion, ke mi dormos, se vi lasos min – li respondis kolere.

- Ãu la knabino? – mi kriis. – Kiu fidas nin?

- La knabino petos helpon, kiam Ùi bezonos nin.

- Kiajn idiota¢on vi parolas! Ãu Ùi petas helpon el Oran?

- Kial el Orano?

- Ãar Ùi estas tie! – ni kriis samtempe.

- Stultula¤o. Mi parolis kun Ùi ne pli ol unu minuto. Tiu juna knabo en la uniformo estas Yvonne Barré!

5

Yvonne Barré! Nu jes! £i estis konata pri la foto, kiun ni trovis en la tornistro de Francis Barré!

- Mi povintus pensi.

Kiam Alfonso la Neniulo diris tion, ke John Fowler, tiam Ùi rigardis sur min tiel strange… Kun stranga miro kaj emociißinte. Mi devas proli kun Ùi!

Sekvan tagon antaªtagmeze mi tenis miajn okulojn malfermite kaj ser¤is Ùin ¤ie. Sed mi vidis Ùin nenie.

Kelkaj oficiroj promenis sur la ¤efplaco, antaª la stabejo. Kaj kelkaj civiluloj en korko¤apelo. Ili certe estas inßenieroj…

Sed la *junula¤o* Yvonne Barré estas nenie. Ãar mi rapidis, ¤e iu turnißejo mi puÙißis al alta inßeniero…

Mi volis diri ian sin ekskuzon, sed la vorto haltis al mi en la gorßo.

La Turka Sultano!

Li staris antaª mi!

Sed kian ravan ekstera¢on li havis! Botoj kun longaj kruringoj, korko¤apelo, jako el tolo, kaj kio preskaª sendubigis lian identecon: pura ¤emizo!

La Turka Sultano!

Kompreneble ledujo pendas sur lia flanko, ¤ar same kiel Hopkins la £tipulo, ankaª li Ùatis tiajn elegantajn objektojn. Li tute ne surprizißas, kiel li rigardas sur min:

- Saluton, £inketo! Kion vi faras ¤i tie?

- Mi venis kun Alfonso la Neniulo kaj Hopkins la £tipulo – mi diras -, ¤ar ni kontrolas kelkajn aferojn.

Li rapide flustras al mi:

- Oni pensas ¤i tie, ke mi estas fripono.

- Ãu ßi ne estas tiel.

- Bone atentu! Se mi sukcesos akiri ilian fidon, tiam ni venkos… Gravas gardi la Ùajnon…

- Kian Ùajnon?

- Tion, ke mi kunlaboras kun ili. Mi sukcesis atingi, ke ili akceptis min kiel komplicon, kio estas unuaranga ofico. Ili ankoraª nun fidas min. Tio gravas… Ne rigardu malantaªen! Atentu! Nun mi estos groba kun vi pro la Ùajno. Kiu ¢us venas malantaª vi, tiu estas la ¤efrabisto.

Kaj li subite batis min je la brusto pro Ùajno.

- Mi diras tion – li kriis laªte -, ke zorgu pri nenio ¤i tie, kio ne estas via afero!

Mi tusadis iomete:

- Mi tute ne zorgas…

- Silentu! Mi konvas vin bone! – kaj li piedbatis min pro Ùajno tiel, ke ¤io farißis violkolora antaª miaj okuloj. Kiu venis malantaª mi, li nun estis apud mi. Li estis grandega, unuokula homo, en samtia vesta¢o, kiel Turko, sed li tenis skurßon en sia mano kaj cigaris.

- Mi konas vin ¤iujn bone! Sed nun vi traktos vin draste! Ãi tie ekzistas nenia flaresploro – kriegis mia suspektinda amiko kaj batis.

La unuokululo rigardis tien preterkure kaj iris plu.

- Vi estas perdißintaj homoj sen mi, £inketo. Kredu min – li ekskuzis sin. – Gravas la Ùajno.

Ãi-meze de la ¤efplaco estis tiel pompa angla ßardeno en la mezo de grandega, tutee rondforma asfalt-strio, ke ßi konvenis al iu grandsinjora kvartalo de Parizo. Laª la rando de la cirklo estis multaj etaj, bele konstruitaj domoj el argilbrikoj, drinkejo, tabakvendejo, sukera¢ejo, apoteko!… Oni nur miras. Ãu ßi estus la Kongo-regiono?!…

Igori?!

- Diru… ¤u ¤iu povas a¤eti ¤i tie?

- Jes kompreneble! Kaj mono ne estas bezonata al tio. Venu…

Ili eniris en la tabakvendejon. Elefante grasißinta legiano sidis malantª la breto. Li ekstaris suspirante kaj drasta alkriis nin kun kolera vizaßo:

- Nu, kion vi volas?

- Alvenis nova homo – diris Turko afable. – Donu al li, kara Graham, kvin skatolojn da egiptaj cigaredoj, dek pecojn da havanajn cigarojn, dekduon da bildkartojn kaj kelkajn sekurajn pinglojn…

Post unu minuto, kaj ¤io ¤i kuÙas antaª mi… Kvin skatoloj: Turmac, Laurens, Simon Arzt, Giuberq!… Kaj dek veraj, malhelbrunaj cigaroj havanaj, en lignokesteto, sur ¤iu cigaro estas po unu celofano!…

- Sankta ¤ielo. Ãu ßi estas la sovaßa regiono?! Kien venas nur rezolutaj homoj malofte, kun bone ekipita ekspedicio?

- Ãu mi sonßas?…

- Nu, kial vi gapas – diris Turko kaj batas min je la stomako pro Ùajno. – Se vi kondutos bone, fiulo, tiam vi povos vivi bone!

- Kial vi venis ¤i tien? – mi demandis la grasißintan tabakvendiston, kiam mi regajnas mian spiron, ¤ar spasmo kunpremis mian stomakon por iom da tempo.

- Iru en la inferon, via parolo lacigas min – li respondas spiregante, ¤ar li estas tiel dika.

- Nu, li ne estas tre delikatkonduta vendisto… - mi diras, kiam ni estas ekstere.

- Lasu tion. Li estus taªga ankaª en Eªropo, se li vendus senpage la cigaron Havano. Malmultaj a¤etantoj forirus pro lia konduto… Ili ne Ùatas vendi, sed ßi estas deviga, ¤ar oni designi ili por fari tion. Ãu vi volas manßi kukon? Jen estas la sukera¢ejo…

- Nekredeble!

Ni eniras en spegul-muran, bril-plankan ejon, kie estas pluÙ-foteloj, kelkaj malhelrußaj tapiÙoj kaj bildoj sur la muro… La aero estas malvarmeta, ¤ar ok-dek ventoliloj funkcias…

Santiel dika homo venas, kiel la tabakvendisto. Ãiu dikißas ¤i tie. Ne estas mirinde.

- Kion vi volas? – li demandas malafable.

- Mi Ùatus regali tiun ¤i fifaman ula¤on, por ke li vidu, kiel vivas tiu, kiu kondutas dece… Vi, ¤arlatano!

Kaj li surkra¤is min pro Ùajno.

- Kion vi volas! – demandas la sukera¢isto kolere, kiu estas malliberulo.

- Glacia¢on – mi respondas, post kiam mi viÙis mian vizaßon.

- Vi povintus diri tion e¤ pli frue – li grumblas kaj foriras blasfemante.

- £ajnas, ke li laboras ne volonte – mi rimarkas.

- Ne miru tion – respondas Turko -, fine ja neniu ßojas pro la punlaboro.

Sed la sukera¢isto jam revenas. Li metas la glacia¢on antaª nin dirante:

- Jen manßu!..

Ïi estas bela tono en sukera¢ejo. Priservante verkiston!

- Kiam ni denove estas ekstere, jam vesperißas. Samtempe eklumas multaj elektraj lampoj… La malgranda solenplaco komencas brili, kaj sonas muziko. Per megafono, oni dissendas ¢azmuzikon de eªropa radiostacio.

- Diru… kiu faras tion kaj kial? Ãu tiu homo estas freneza?

- Mi opinias, ke la plej saßa fripono de la memoreblaj tempoj faras la plej grandan negocon ¤i tie en Igori. Mi ankoraª ne vidas tion klare… Atentu… iu venas malantaª vi… - kaj Ùajne li batas min je la kapo, ke mi ekmordas mian langon, kaj mi havas orelzumadon.

La magra kaporalo kun kretena rideto, kiu kelkfoje zumkatas, nun preteriras min.

- Se vi spionados, mi elpremos viajn okulojn! – kriegis la Turka Sultano, kaj li forte vangofrapis min pro Ùajno.

La kaporalo iras plu, mi levas mian ¤apon kaj senpolvigas ßin.

- Tiu malata kaporalo – diras la Turka Sultano – estas la plej fia spiono. Li havas la moknomon Fadeno… li subaªskultas ¤iam…

- Kian celon oni havas ¤i tie?

- La malliberuloj estas feli¤aj. Ne ekzistas patrolo en Saharo. Ili vivas en la paradizo anstataª la infero de Igori, tio estas ilia celo.

- La malliberuloj estas feli¤aj. Ne ekzistas patrolo en Saharo. Ili vivas en la paradizo anstataª la infero de Igori, tio estas nia celo.

- Sed nur idioto povas vivi tiel: blinde, surde kredi tion, ke ßi estas la paradizo.

- Jes, kiel vi diras! Estu idioto, tiam vi povas vivi en la paradizo! Rigardu tiun sloganon, pentritan sur la muron.

Super la pordego interne, jen tio estis skribita majuskle:

ATENTON! ESTAS KONSIDERINDE!
„Feli¤aj estas la malri¤aj en spirito,
¤ar ilia estas la regno de la ¤ielo!”

- Prefere oni estus pentrintaj sur la fasadon tion – mi diras -, kiu kuraßas pensadi, tiun forportas la diablo.

- Tiel tamen estas pli bele. Ne estas bone pentri diablon sur muron… Ãu vi priparolis ian planon? – li demandas.

- Alfonso la Neniulo diras tion, ke ni devas forlasi la fortika¢on por paroli kun Francis Barré.

- Li estas grave malsana… Kio eblas, gardante la Ùajnon, mi provas fari ¤ion por vi.

- Tamen, sciu… hm… vi ¤iam manipulas tre suspektinde.

- Sed mi atingas ion, ßi gravas – li respondis kaj Ùajne piedbatis min je la genuo, ke ¤io mallumißis antaª mi. Mi ne rigardis malantaªen, sciante, ke denove venas iu malantaª mi, pro kiu estas bezonate gardi la Ùajnon.

- Tamen estus bone – mi rimarkis -, se vi ne kirlus la aferon ¤i tie, antaª ol priparoli tion kun ni.

- Nur konfidu tion al mi, mi ne petas konsilon de vi – li respondis kaj donis al mi du vangofrapojn. – Kaj nun jam iru, a¤ulo!

Mia ¤apelo denove falis pro la lasta vangofrapo, kaj mi kapturnißis. Mi returnißis, sed kien ajn mi rigardis, neniu venis.

- Kiun vi vidas proksimißi? – mi demandis.

- Ãu mi? Neniun.

- Kial do vi survangis min?!

- Ãar vi kolerigas min per viaj idiota¢oj! – li diris kaj lasis min tie.

KIVINA ÃAPITRO

1

Mi rakontis la okaza¢on al miaj amikoj. Alfonso la Neniulo sternißis sur la lito kaj diris nenion laª lia kutimo. £tipulo des pli multe parolis.

- Iam mi tamen batos la Turkan Sultanon violkolora!

- Nun li estas senkulpa – mi defendis nian suspektindan amikon. – Por li gravas la Ùajno ¤i tie. Kaj nun ne estas butero sur lia kapo, se li akompanis Yvonne-on ¤i tien.

- Li ne akompanis Ùin. Yvone venis sola – diris Alfonso la Neniulo mallaªte. – Yvonne Barré venis sola. £i diris al mi nokte, ke ni ne fidu la la Turka Sultano, ¤ar oni gardas Yvonne-on pro li. Li tuj malkaÙis la knabinon, kiam li ekvidis Ùin.

- Fripono!

Kio okazas ¤i tie? Kial li piedbatis min dum unu horo pro la *Ùajno?*

- Francis Barré estas en kaptiteco - daªrigis Neniulo -, se la knabino faros kian ajn suspektindan aferon, oni mortigos lian fraton kaj certe ankaª Ùin, Yvonne Barré diris tion hodiaª nokte, tial Ùi evitis nin.

- Kiel venis la knabino ¤i tien?

- £i akiris kurier-ordonon. £ajnas, ke Ùi havas sufi¤e bonajn miliatistajn kontaktojn. Oni sendis la kurieron al Igori por informißi pri Francis Barré. £i venis ¤i tien kun tiu duone falsa dokumento. Sed Ùi subite staris vidalvide al la Turka Sultano. Li tuj malkovris Ùin. Nun Ùi estas senpova, ¤ar se oni kaptos Ùin pro ia provado, ßi kostos la vivon de Ùia frato. Mi promesis al Ùi, ke mi eliros iel el la fortika¢o, kaj mi parolos, se eblas, kun Barré. La knabino povas fari nenion, de kiam la Turka Sultano makovris Ùin.

- Mi strangolos tiun Turkon – murmuris Hopkins la £tipulo, kaj li elprenis cigaron. Ãar li plenigis la binoklujon per cigaro en la kantino. – Li simple fußis de la knabino kun tiu kopia¢o, kiun ni sendis al Ùi pri la letero de Francis Barré, kaj nun li agadas ¤i tie kiel fiÙkaptisto en malklara akvo.

- Mi parolos kun la Turko – diris Neniulo. – Mi ne kredas, ke li estas tia fiulo. Li estas suspektinda, sed ne fiulo.

Subite alvenis patrolo, kaj la kapitano sekvi ßin kun sia kutima akompanantaro: kun la unuokululo kaj kun kelkaj inßenieroj.

- Jen tiuj tri homoj! – kriis iu akre kaj montris sur nin.

La Turka Sultano estis tiu!

- Kiuj vi estas? – demandis la kapitano.

- Ili venis ¤i tien - kriegis la Sultano - por flara¤i. Jen estas la letero, kiun skribis tiu ulo al la knabino! – Kaj li montris la leteron de Alfonso la Neniulo.

- Ili eniam plu miksos miaj kartojn! Ili iros en la inferon! Tiun friponon – li montris al mi – mi konfesigis hieraª. Ili venis flara¤i en la afero de Francis Barré!

Alfonso la Neniulo fikse rigardis la Turkon.

- Kiuj ili estas? – demandis la kapitano leginte la leteron, kaj li tre seriozißis.

- Li estas – montris al mi la Turko – stulta, sed ruza skoto. Li verka¤as idiota¢ojn kaj estas vanta frenezulo.

Kia mensogo! Mi kaj vanta!

- Jen estas £tipulo, la plej grava Ùtelisto en la mondo.

- Sed kiel mi povas vangofrapi! – diris Hopkins entuziasme, kvazaª ekskuzante sin, kaj maldekstramane li survangis la Turkan Sultanon… Sed tiel forte… Ke entuziasmo kaptas min e¤ post jaroj, pensante pri tiu vangofrapo.

La Turka Sultano renversis la tablon kaj du inßenierojn, kape li tratompis la pordon, tiel li falis sur la teron.

Ok personoj kaptis Hopkins-on, kaj li ricevis proksimume dudek vangofrapojn. Nu sed kiaj ili estis rilate al tiu unu?!

- Atentu! – kriis la kapitano. – Mi dekutimigos vin pri tio.

- Ili estas pli danßeraj ol kvindek policistoj! – kriis la Turka Sultano.

- Tiam ili estos senditaj al la fervojkonstruo. Ili laboros tie!

- Ãu ne estus pli bone likvidi ilin? – demandis la unuokula…

- Ne – diris la kapitano kategorie. – En Igori ne ekzistas mortkondamno, mi jam multfoje diris tion. – Li turnis sin al ni. - Ankaª vi sciißu: en Igori oni mortigas neniun. Certagrade ßi estas pli granda krueleco, ol la murdo. Post nelonge vi povos sperti tion. Mi estigis paradizon pro ¤iu legiano ¤i tie. Kiu provas malhelpi tion, li vivu tiel, kiel li vivus en tiu Igori, kien oni sendis lin originale. Sed ekzekuto ne ekzistas. Almenaª en tiaj kazoj, kiel en la via, ni rapidigos la naturan morton.

Li faris veran program-parolon.

- Dizerti neeblas de ¤i tie – diris la unuokula malbonvole, kiu, Ùajnas, ke estis la plej malica homo ¤i tie. – Norde, okcidente kaj oriente estas la ßangalo, sude fluas Kongo, kie la krokodiloj gardas vin…

- Kaj ankaª mi gardas ilin! – diris la Turka Sultano.

- Vi estas multe pli malbela ol la krokodiloj – rimarkis Hopkins, kaj li,surkra¤is nian suspektindan amikon.

Tiam li ricevis vangofrapon de la Turka Sultano, ankaª el la unuaklasaj, tian, kiun rememorinte, e¤ post jaroj langoklakas miaspeca verkisto.

2

Malproksime de la fortika¢o, sur la roka montdeklivo de Kongo daªris la fervojkonstruo. La malliberuloj, havantaj la vivon de sinjoroj kompreneble ankaª ¤i tie helpis nur en la gardoservo, per skurßo kaj per bastono.

Blankaj homoj apenaª laboris, nur kiuj estis misfamaj kverelemuloj, Ùtelis, provis dizerti, aª (ßi estis la sep ¤efaj kulpoj), kiuj scivoladis ankaª pri aliaj aferoj, ol kio estis por vespermanßi. Kiel oni supozis tion pri ni, laª la perfido de la Turka Sultano.

Kiuj do laboris? Iu nia eskortanto Ùajnis bonvola gardisto, respondis tiun demandon:

- Indißenoj faras la laboron. La reßo de iu ßangala tribo vendis la kremon de sia popolo por brando kaj por ceteraj agrablaj objektoj.

Laª la kremo de lia popolo, tiu reßo regis super la plej a¤aj subuloj de la mondo.

Dika, senegalia serßento transprenis nin. Lia vizaßo esprimis brutalan kruelecon.

- Nu venu – li diris rikanante. – Ïuste nun estas bezonataj eªropanoj en la hospitalo. Tiu grandnazulo jam estis ¤i tie kaj rakontis, ke vi estas spionoj. Ke mi postenigu vin en barako de la kadavroj.

Ni iris al la hospitalo. Kiel fia perfidulo estas tiu Turko! Ãar sendube li estis la „grandnazulo”, kiu misfamigis nin ¤e la serßento. La menciita barako staris iom malproksime. Ïi estis same malbelega, malpura kabana¤o el lignotabuloj, kiel la aliaj. En ties proksimo netolerebla odoro malbonigis la aeron. Bruo de mallaªta, ßemetanta, veanta §oro filtrißis tra la fenestro, ne havanta moskitoreton.

- La serßento sendis ilin – raportas nia akompananto al la suboficiro -, oni postenigis ilin al hospitala servo.

- Mil diabloj! Kial dungi blankaj homojn kiel flegistojn? – li diris kun malema vizaßo. – Li malhonorigas nian aªtoritaton! Ekzistas ankaª alia puno.

- La grandnazulo volis tion. Ili estas spionoj.

- Kaj se ili estas ekzekutistoj…! Nu bone… por mi estas egale!

Li transprenis nin, kaj ni sekvis lin en la hospitalon.

Infero!

Vunditaj, ulcer-kovritaj, tifaj, malariaj indißenoj kuÙas sur matoj plenÙtopite. Miliono da muÙoj flugas ¤ie. For¢eta¢oj, insekta¤oj, netolerebla odoro, ßemado, veado…

Kaj en blanka kitelo… La „sinjoro Profesoro”! Kvasti¤!

Ankaª ¤i tie li estis fortepianisto kaj kuracisto simultane. Li gratas sian kapon kaj ¤irkaªrigardas senpove. Apud li staris malalta, altfrunta homo kun neße blanka barbo, havanta dratkadrajn okulvitrojn. Liaj konfuzaj okuloj maltrankvile movißas tien-reen.

- Kredu min, kolego, ßi estas tipa kazo de ulcus pepticum… Eblas, ke mi operacias la koncernulon – li diras nun al Kvasti¤.

- Mi petas vin, ne faru tion… - petegis la grandega, pala Kvasti¤ kaj kunmetis siajn Ùvelintajn, lentugajn manojn.

- Mi estas la ¤efkuracisto…! – li krias orgojle kaj rigardas sur nin. – Ãu vi estas malsanuloj?

- Ne – respondas Neniulo.

- Estas egale – li diras per bonvola, trankviliga vo¤o -, baldaª vi estos tiaj, kaj mi operacios vin. Mi estas profesoro Winter!

Li estas frenezulo! Ni rigardis sur Kvasti¤-on. Li kapjesis ßemante. Poste li flustras al ni:

- Hodiaª mi estas ¤i tie la unuan fojon. Terure!

Profesoro Winter iris plu dum sia vizitado.

- Kian problemon vi havas?! – li demandas iun veantan, negran malsanulon.

Li vi-diras al la indißeno! Kiu aªdis tia¢on!

- Nenian! – kriadas la malsanulo timißinte. – Nenian problemon! Simbu estas sana… Ne operacii lin!

En la okuloj de la homo nomata Simbu estis videbla, ke li havas altan febron.

- Mi eltiros viajn dentojn – diras la blanhara profesoro ridetante. – Vi havas ie pusan empiemon, kaj ßi estas pro viaj dentoj.

- Mi petas vin, kolego – diras Kvasti¤ -, ßi estas tutcerte malario… Palpadu lian hepaton…

Profesoro Winter balancas sian kapon kun bonvolema rideto:

- Ïi estas metastazo de periostito… Tuja ekstrakto ankoraª povas malhelpi la sepson… kaj li jam iras plu. La dormemaj, rußaj, grandaj okulojde Kvasti¤ farißas maltrankvila. Poste li ragardas sur nin…

- Jes, ßi estas tia hospitalo. Kion mi faru? – li diras, kvazaª li respondus al iu, kvankam ni diris nenion.

- Venu kun mi…

Li iris antaªen, kaj ni sekvis lin. Li kondukis nin en la senhoman korton de la barako.

- Mi ne eltenos ßin longe! Tiu Winter estas freneza kaj operacias! Sur kuireja tablo! Per malbonaj instrumentoj…! Li mortigas tiujn kompatindulojn… Dio mia…

Li apogißis al la pordofosto kaj viÙis sian frunton.

- Ãu… oni ne scias, ke li estas frenezulo? – demandis Neniulo.

- Oni scias. Sed ili faras ian fabelmondon… Ãiu povas kontentigi sian manion. Kaj tiu Winter manie operacias… Ni lasu tion… La Turko mesaßis al vi.

- Ãu tiu fripono?! – mi kriis. – Pro kiu ni estas ¤i tie?

- Nu kaj kiel plu – li rigardis sur min mirante -, ¤u ne vi diris al la Turko, ke vi Ùatus elveni el la fortika¢o?

- Jes mi diris… hm.

- Ãu vi diris ankaª tion, ke vi volas paroli kun Francis Barré?

- Ãu vi diris tion al la Turko? – demandis Alfonso la Neniulo.

- Jes, sed…

- Vi do estas ekster la fortika¢o – diras Kvasti¤ montrante al la vidalvida lignobudo -, kaj tie kuÙas Francis Barré malsane.

3

Ni kunrigardis. Kio estas nun? Diablo forportu tiun Turkan Sultanon, ke ni neniam scias, kiel opinii pri li.

- Atentu! Ankaª mi estos singardema. Se iu venos, mi avertos vin elveni – diris Kvasti¤ kaj forrapidis.

Ni enrigardis tra la fenestro de la kabano… Francis Barré kuÙis sur la lito.

- Ni trovis lin!

- Kion ni entreprenis, tio sukcesis! Eblas, ke ni pagos per la vivo por tio, sed ßi sukcesis. Ni malfermas la pordon singarde… Ni staras en la malsanula ¤ambro. Relative ßi estis pura. Tio, ke lito estis en ßi, kaj la malsanulo kuÙis tie sola, montris la privilegian staton de. Francis Barré.

La kompatindulo povis suferi tre multe. Lia vizaßo jam estis malgranda, kvazaª ßi estus velkinta en la tombo tia. La kubutoj elstaris el liaj brakoj, maldikaj kiel paliseto, kaj iom da humido brilis en la nigraj kvaroj: du okuloj. Alfonso la Neniulo paÙis al la lito…..

- Barré…!

La malgranda, flava, Ùvita vizaßo lace movißis, la malsanulo respondis duon laªte:

- Kiuj… Vi estas?

- Legianoj. Via fratineto petis nin ser¤i vin…

- Se vi atendas… iomete… vi povas sciigi Ùin pri mia morto – li respondas acerbe, sed kun milda mok-rideto de la saßa, pacißinta suferulo.

- Ne estas certe, ke ni sukcesos fußi de tie ¤i – diras Alfonso la Neniulo. Se ßi tamen sukcesus, mi Ùatus malkaÙi tiun fripona¢on, kiu okazas ¤i tie…

- Ho… Se vi liberißos… mia patro… Yvonne kondukos vin al mia patro… Rakontu al li… Li estas potenculo…

£ajnas, ke li tute ne sciis pri tio, ke lia fratineto estas ¤i tie.

- Kiu estas via patro?

- Mi ne estas Barré, sed… Yvonne rakontos ßin…

- Ne parolu longe. Tio lacigas vin…

- Ïi ne lacigas… jam estas finite… demandu, sinjoro.

- Kiu estas tiu kapitano? Ãu vi scias ion pri li?

- Li ne estas kapitano. Ni samtempe dungißis al la legio. Ni soldatservis en Rakhmar antaª kvin jaroj. Li nomißas Pittman… Li estas skoto… Ni dizertis kune… Li, Thorze kaj mi el la oazo Rakhmar… antaª kvin jaroj.

- Kie estas Thorze nun? – demandis Hopkins avide.

- Mi ne scias… Ni fußis en tri direktojn, por ke oni ne povu persekuti iun el ni. Oni kaptis Thorze-on… Ankaª min… La ceterajn mi scias de Pittman… Ãar li sincere rakontis al mi multajn aferojn ¤i tie, kiam li volis, ke… mi farißu lia komplico…

- Kiel venis tiu Pittman ¤i tien, kiel kapitano?

- Li komplicadis kun Ùejko… tiel, ke li inside kaptis legianojn… Tiu Ùejko helpis lin fußi… Pittman atingis oazon. Dank’ al la Ùejko, la araba loßantaro estis apud li… Ïuste tiam traveturis la oazon… militista eksperto, sendita al la fervojkonstruo ¤e Kongo… Ãeflaªtenanto Fleurien… Laª la reser¤igo… - li senspirißis, sed li komencis denove – li volis kapti lin… Pittman provis fußi… La ¤efleªtenanto alpafis kaj vundis lin… Sed la arabaj adeptoj de la Ùejko liberigis Pittman-on kaj mortigis la ¤efleªtenanton… kiu estis survoje… al Igori… Tiam oni faris la planojn al la fervojkonstruo. Multe da aferoj dependis de la raporto de la ¤efleªtenanto. Pittman venis en Igori-on kun la dokumentoj de la ¤efleªtenanto… Tiam oni… nur mezuris la teron ¤i tie. De tiam li vivas ¤i tie en la nomo de la ¤efleªtenanto… Li jam estas kapitano… Kaj ¤iu… farßiis lia komplico… Kaj li establis… fabelmondon por la legianoj.

- Sed el kio? Kaj kion li faras ¤i tie?

- Nek mi scias… tion… Oni faris la planojn dum du jaroj… Ili estis homoj, transpostenigitaj pro puno… Estis facile trovi komplicojn… al io…

- Ãu vi tute ne konjektas, kio estas lia celo,,,,

- Ïi estas malklara… Multe da milionoj estas bezonataj al la fervojkonstruo… kaj certas, ke ili trompas, Ùtelas… sed mi ne komprenas tion, ¤ar tamen… progresas la konstruado.

Li spiregis lacißinte.

- Ãu vi deziras ion…

- Mi… jam… nenion.

Kvasti¤ venis rapide.

- Foriru de tie ¤i – li diris nervoze. – Venas la kapitano kun tiu unuokula fripono.

Ni rapide reiris en la hospitalon.

- Tamen ne estas bone, ke ni venis ¤i tien – diris alfonso la neniulo survoje al Kvasti¤.

- Kie estus pli bone?

- Mi Ùatus, se ni povus iri al la fervojkonstruo, ¤ar mi ekscios nenion ¤i tie.

- Mi parolos kun laTurko.

Kiam la kapitano venis, ni jam diligente laboris en la terura malsanula ¤ambrego.

4

Kun li estis la unuokululo, laTurka Sultano kaj kelkaj homoj, kiuj estis aª inßenieroj, aª ili rolis tiel, kvazaª ili estus tiuj.

La kapitano, pri kiu ni jam sciis, ke li estas Pittman kaj dizertinta legiano, Ùajnis ridetema, bonvolema homo kun agrabla vizaßo.

- Nu, kio nova, sinjoro profesoro? - li demancis Winter-on Ùerceme.

- Mi havis multe da operacion… La laboro estas multa. Vespere mi antaªpreparas ekstrakton…

- Nur diligente. Ãu vi?

- Sinjoro kapitano… - li rigardis al la profesoro, kiu forestis. – Mi ne povas toleri la agadon de profesoro Winter.

- Ba! Li estas ßuste tia kuracisto, kia fortepianisto vi estas.

- Eble mia ludo estas falsa, sed neniu mortas pro tio.

- Estas egale. Ni ne ßenu la amuzißon unu de la alia. Ãiu faras tion, kion li volas ¤i tie…

- Se tio ne pla¤as al vi, vi povas iri en la inferon! – kriis la unuokululo. – Kiu invitis vin?

- Ïoju – alkria¤is lin laTurka Sultano -, ke vi bone vivas ¤i tie, kion vi povas danki al mi! En Oran estis bone, se vi povis Ùteli! Jen vidu! Vi facile havos la sorton de tiuj tri homoj.

Li venis al mi kaj piedbatis min. Sed nun ni bone sciis, ke ¤io ¤i estas nur Ùajno.

- Dum tiuj tri homoj estas ¤i tie, armita gardisto staru antaª la pordo de Barré – diris la kapitano. – Nokte ili dormu kun la laboristoj.

- Kaj mortpafu ilin je la unua suspektinda signo – aldonis Turko -, precipe tiun dikan friponon! – Kaj li piedbatis £tipulon.

Hopkins palißis pro la kolero. La kapitano iris plu.

- Mi tamen ne fidas tiun Turkon – diris Hopkins, kiam ni restis solaj.

Alfonso la Neniulo reveme rigardis en la aeron kun tre serioza vizaßo.

- Ni devas fußi de tie ¤i – li ripetis. Al la fervojkonstruo… Tie estas la solvo de la sekreto.

Kvasti¤ preterrapidis min. Dume li transdoni slipon al Alfonso la Neniulo.

„Knaboj!
Resti ¤i tie ne estus bone por vi. Se vi jam parolis kun Francis, kion vi volas! Kien iri?! Se mi piedbatas vin, ne zorgu pri tio. Ïi estas nur pro Ùajno.

Kun alta estimo:
mesaßu kun Kvasti¤.”

- Li jam denove komencas – diras Hopkins. Ankaª tiu korespondado estas nervoziga kutimo fare de la Turko.

Ni trinkigis la ßemetantajn negrojn unu post la alia. Estis terura karbolodoro, la sufoka varmego, proksimume inter okdek indißenaj malsanuloj, en moriga aero. Kaj zumadis miliono da muÙoj.

- Li devas sunbanißi – diris Winter al iu malsanulo. – Portu lin sub la sunon – li mansinis al ni.

- Sinjoro profesoro! Minimume sepdek celsiusgrada varmo estas sub la suno! – diris Alfonso la Neniulo.

- Estas egale, amiko mia… Li bezonas multe da ultraviolajn radiojn. Vi ne estas sperta pri tio. Vi nur portu lin – li klarigis ridetante, kaj frostotremo trakuris mian dorshaªton.

- Ni ne portos lin tien – diris Alfonso la Neniulo. – Ïi estas murdo!

- Tiam mi operacios vin – li instigis nin afable.

- Vian estimatan onklinon kaj aliajn, laªpla¤ajn parencoj de via gepatra devenlinio! – respondis Hopkins la £tipulo. La kapitano ¢us revenis kun kelkaj akompanantoj, pri kiu ni nun jam sciis, ke li ne estas oficiro, sed dizertinta legiano, nomata Pittman.

- Mi petas vin! – raportis Winter kolere. – La flegistoj rifuzis obei al mi.

- Sinjoro kapitano! – defendis sin Alfonso la Neniulo. – Mi diris nur tion, ke ni ne metos negran malsanulon sub la sepdek celsiusgradan sunon! Ïi estas murdo.

La kapitano ekfumis cigaredon kaj ridetis.

- Nu, profesoro mia - li diris al Winter -, oni havas malmulte da kompreno rilate vian terapion. Kion mi faru?

Ia grandstila superco estis en la malico de la kapitano, tio certas. Li ne faris problemon el ¤io.

Sed nun kure alvenis la Turko. Li rapidis rekte al mi ekscitite kaj piedbatis min. Kial li gardas ¤iam la Ùajnon pere de mi?

- Kanajloj! Vi morta¤os… Sinjoro kapitano! Tiuj tri homoj parolis kun Francis Barré!

- Kion vi diras?

Nun mi vere estus ¢etinta min sur tiun hipokritan friponon, sed la unuokululo kaj la du aliaj inßenieroj elprenis sian revolveron.

- Atendu – diris la kapitano avertante ilin. – Kio ßi estis?

- Mi nun parolis kun Kvasti¤. Li diris, ke ili estis ¤e Barré!

Li estas tia fiulo! La vizaßo de £tipulo estis violkolora. Se li nun povus kapti la Turkon, li tramordus lian gorßon.

- Ãu vi parolis kun Francis Barré?

- Jes! – respondis Alfonso la Neniulo.

- Pendumu ilin! – kriis la unuokululo.

- Jes! – diris la Turko konsente.

La kapitano rigardadis nin tedeme.

- Neniu estos ekzekutita ¤i tie – li diris poste. – Ili devas iri al la fervojkonstruo, sed en la „Trogon”. – Li demandis preskaª ßentile: - Ãu vi scias, kio estas la „Trogo?” Sekißinta morta bran¤eto de la rivero inter la rokoj. £limo, centmil mortintaj fiÙoj, amaso de kolubroj, hirudoj kaj insekta¤oj trovißas tie. Ombro ne ekzistas. Kaj kompreneble la ¤efa nesto de la moskitoj kaj musoj estas tie. Ãiusemajne cent laboristoj iras tien por deÙanßi la aliajn, sed neniu revenas el ili. Ïi estas la „Trogo”. Forkonduku ilin!

Tri gardistoj ¤irkaªis nin, kaj Winter rimarkis adiaªante:

- Ãu ne estintus pli bone meti tiun malsanulon sub la sunon?

- Ne! – diris Neniulo, kaj Winter mansvingis ridetante:

- Vi estas frenezulo, sinjoro. Operaciigu vin.

SESA ÃAPITRO

1

La gardistoj ¤irkaªis nin, kaj ni sekvis ilin. La pulmo lancinis kaj pikdoloris dum ¤iu spiro en la langvoriga, humida varmego…

Kia klimato!

Kvazaª fer-ringo estus forßita ¤irkaª nia frunto, kaj tiu premo volis frakasi la kranion, tiel obtuze doloris mia kapo…

- Kien vi kondukas nin? – demandis Alfonso la Neniulo, ¤ar ni iris ne al la fervojkonstruo.

- Al la loka oficejo de la stacidomo.

- Kiel?… Ãu ankaª tiu ekzistas?…

Tute novaj aferoj por ni, bonvolu kredi.

- Vi vidos tion! Kiu iras labori en la „Trogon”, ties nomon oni notas tie. Ãar en la Trogo estas la ¤efa nesto de la dormomalsano, malario kaj tifo… Kiu estas sendita tien, oni notas tiun, por ke li ne estus poste transpostenigita ien hazarde.

Belaj perspektivoj!

Nun ni preterpasis sub iu tiel nomata teracement, kiun oni uzis kiel taluson. La bagnejo estis bone videbla. Malpuraj, fetoraj lignobarakoj. Sufoka polvo levißis el la rokmuro, kavigita kaldronege. Malmulte da malfeÙa akvo, skurßo, veado, vundoj, odoro de puntrantaj fiÙoj estas ¤irkaª la kureja ¤aro, tute malfortißintaj negroj, konsistantaj nur el ostoj kaj haªto, kaj malsupre sur la bordo de Kongo sunbanißas krokodiloj kun abomendinda svarmado.

La taluso jam estis preta sur longa parto. Tra mallarßa bre¤o malgranda fervojponto arkas super Kongo, kaj iom pli supre oni sternas relojn ¤e sufi¤e granda konstrua¢o. Ïi estas la fervojstacio. Aªdißas bruo de kurpaÙoj malantaª ili.

La Turka Sultano venis rapide kun la unuokululo kaj staris antaª nin rikanante.

- Haltu! – Lia granda, hoka nazo estis multe pli malbela, ol alifoje. – Ni traser¤os vin, ami¤joj.

Li kaj la unuokululo traser¤as niajn poÙojn. Sed ili trovas nenion kulpigan. £ajnas, ke tio kolerigas la Turkon. La leda ujo de la binoklo pendis sur la flanko de Hopkins. Li malfermis ßin kaj forprenis la cigarojn de la dikulo.

- Ãi tie ne estas fumado de cigaroj! Ãi tie oni devas perei, vi, hundo, vi vangofrapis min.

- Silentu, Boulanger – diris la alta unuokululo. £ajnas, ke li estis pli granda sinjoro, ol la Turko. Li turnis sin al nia eskortanto. – Du homoj gardu ilin konstante kaj pafu je la unu suspektinda movißo.

- Laª via ordono, sinjoro ¤efinßeniero.

Li foriris kun la rikananta Turko. La gardistoj kondukis nin en la domon de la fervoja stacio. Jam demalproksime aªdißis raªka, idiota kantado. Alia, miriga surprizo atendis nin ¤i tie. Nekompreneble perfekta stacidomo, kiu eble estas nek en Oran. Bela, grandega konstrua¢o. Kaj multaj, emajlitaj tabuloj, uzataj ¤e stacidomoj:

STACIDOMA RESTORACIO

apud ßi:

STACIESTRO

Poste sur ¤iu muro aparte:

IGORI IGORI IGORI

Kial oni konstruis en tiu malbenita nesto por ne ekzistanta fervojo tian stacidomon? Ïi estas denove ia freneza¢o. Post nelonge ni ricevas la respondo al tiu demando. Por momento mi sentis tiel, ke mi perdis mian prudenton. Ankaª miaj du amikoj staras konsternite.

Vo¤o aªdißas el la funelo de megafono:

„Atenton… Atenton… La ekspresrajno ekveturonta al Algiro manovre alvenos je la kvara horo kaj kvardek minutoj… Sur la kvaran relparon. Trajno ekveturos: je la kvina horo kaj dudek minutoj… Igori-Sidi-bel-Abbes-Stockholm-Tokio… De sur la unua relparo… Alo! Alo! Atenton… Je la sepa horo kaj kvin minutoj konekso de botelo da ginewer al arako…”

Ni kunrigardis.

- Mi ankoraª ne vidis tia¢on – miregis £tipulo.

- Mi devas konfesi, nek mi. Nenie estas relo. Kaj kiuj estas tiuj laªhoraraj alkohol-trajnoj?…

La gardisto revenis.

- Nu, iru! Rapide.

Ni ekiras. Ni alvenas al pordo, sur kiu esatas skribite:

LOKA OFICEJO DE LA FERVOJSTACIO
IGORI!

- Diru, kiu kantas ¤i tie? – mi demandis iun soldaton.

- La staciestro.

- Kaj kia trajno ekveturos…?

- Eksprestrajno al la infero! Ne demandu tiom multe!

La loka oficisto de la fervojstacio estis tute ebria. Tiu maldika, magra kaporalo sidis ¤e skribotablo, kun kiu ni parolis en la kantino. Li estis la *komandanto de la fervojstacio*. Kvar-kvin Ùancelißantaj soldatoj, Ùvitantaj pro la varmego vaga¤is ¤i tie ¤emizvestite.

- Nu, vi, urtikfloroj?! - kria¤is la malalta kaporalo. – Nun vi amare pentos tion… He! – kiam li fermis sian buÙon, li jam zumkantis.

- Ili estas senditaj en la *Trogon* – diras la gardisto.

La kaporalo zumkantas kaj fingre puÙpiketis nian ventron unu post la alia.

- Nur idiotoj estas ¤i tie… flustri Hopkins mirante.

Poste li mallaªte zumadas kaj skribas niajn nomojn en libron. La gardistoj forkondukis nin ¤iujn.

…Kvazaª la tero ardus, sufokaj vaporoj levißas konstante el la grundo pro la bruligaj sunradioj. Grasa gusto, premaera vesperißo sursidas la apopleksian, malamike dezertan pejzaßon…

La staciestro nun elfalas tra la pordo, kaj li klopodas ekstari rampante sur manoj kaj piedoj, sed vane, li nove-denove refalas… Mi ankoraª ne vidis tiel ebrian homon. Kaj li havas rußan ¤apelon kun oraj butonoj, bluan uniformon, sed ¤emizon ne…

Li estas malalta, komika homo, lia falta, malgranda vizaßo similas al citrono. Li pene ekstaras kro¤ißinte al la barilo kaj rikanas.

- La viskio ne venis… je la kvina… kaj dek minutoj… ßi malfruißas – li rigardas sian horloßon tute ebria – Ok minuta… malfruißo…

- Ïi baldaª alvenos, sinjoro staciestro – diras la gardisto.

- Vi… Vi… formanovru de tie ¤i… Ãar la unua nervoatako alvenos… je la kvina horo kaj dudek minutoj… - Kaj li afable rikanas al ni, brakumante foston. Tiam mi pafadas… Mia nomo estas Fedor Vasili¤… kaj ankaª ia Emanuelo… en Varno…

Ni iras plu. Kiel ia freneza vizio, ¤io ¤i estas tia en tiu vesperißo, kiam la suno Ùvelißinte subiras sur la ¤ielo, kaj ties bruligaj radioj kiel longaj, maldikaj skurßoj batas la malbenitan regionon de Kongo.

- La Turko estas la kaªzinto de ¤io – diras Hopkins grincante siajn dentojn.

Tio estas vera.

Sed Neniulo enpensißinte kuntiras siajn brovojn.

- Diablo scias…

- Ãu ne li perfidis nin?

Alfonso la Neniulo ne respondis. Li murmuras.

Subite aªdißas pafoj… Kio ßi estas?

- Estas la kvina horo – klarigas la gardisto. – La furiozo komencißis ¤e la stacidomo.

Ãu vi jam aªdis tia¢on?!

2

Ni tuj eklaboris, kvankam jam estis la sesa horo. La *Trogo* estis sekigita, morta bran¤o de Kongo, plena de mortintaj fiÙoj centmil are, kolera, sufoka aero pezißis sur ßin. La nubo da moskitoj dum minutoj pikis ¤iun ßissange, kaj la hirudo.j svarmis sur mi…

Oni ne longe eltenas ¤i tie.

- Laboru, per la sep sakramentoj!

Kelkaj kruelaj ekzekutistoj batis la malliberulojn kaj la negrojn, inspektate de gardistoj, kiuj tenis fusilon en la mano kun stileto antaªen… Kaj la suno ankoraª nun ardas ruße super la ßangalo. Kun kiel malica malrapideco ßi sinkas inter la arboj, kvazaª ßi scius kaj ßuus, ke ¤iu minuto signifas suferegon por ni, dum ßi subiras.

La vaporißanta, Ùlima riverbran¤o abunde elspiris la morton, kaj la laboristoj falis svene en ¤iu deka minuto. Oni batis ilin, e¤ piede, kiam jam helpis nenio, ili estis portitaj sub la ombron por unu horo. Kiu malgrau tio ne eltenis, tiu mortas kaj fino.

Ïi jam estas la vera Igori! Kiel la legianoj imagas la plej teruran puntendaron en malproksimaj garnizonoj!

Inßeniero mezuras per Ùnuro, ßis kie oni devas rektigi la bordon. Ni tran¤is tiun parton per pio¤o. Alia grupo liveris la Ùlimon per puÙ¤aro kaj ¢etis ßin en Kongon…

Je la sepa horo ni eniris en la barakon, aªdinte la sonorigon de ia koltintilo.

En la angulo de insektohava, barako, kies lignotabuloj putris, ni sidißis flanke. Negroj estis plenÙtopitaj tie kun kelkaj blankuloj. Brutaj homoj, ¤iuj estis vunditaj pro la rokeroj, Ùmiritaj per ranca kokosoleo.

- Nun ni rigardu la leteron – diris Alfonso laNeniulo.

- Kian leteron? – demandis Hopkins.

- Kiun la Turka Sultano metis en la ledan ujon, kiam li forprenis viajn cigarojn.

- Tiu ula¤o ne korespondu kun mi!

- Nunu! Tamen ni rigardu ßin.

Ïi estis karakteriza letero de la Turka Sultano!

Knaboj!
Intertempe mi eksciis: ¤i tie oni volas fari grandan fripona¢on. Ili ¤iuj estas vivdanßeraj homoj. Unuavice mi, ¤ar ili jam fidas min, helpos vin. Ãar mi estas kun vi, mi aranßis tion, kion Alfonso la Neniulo diris. Mi parolos persone kun Ùi. Ïis tiam gardu vin. La Trogo estas malbona loko. Sed mi ne sciis, ke vi estos senditaj tien. Sed kion diris Alfonso al Kvasti¤, vi sukcesis iri ekstertendaren por fari punlaboron, kiel Alfonso volis!

Mi restis:
Kun sincera estimo.”

- Li jam komencas denove siajn konfuzajn, malpurajn aferojn – opiniis Hopkins la £tipulo.

- Mi vere diris… al Kvasti¤, ke estus bone forlasi la hospitalon kaj iri al la fervojkonstruo. Kaj… nun ni estas ekstere…

- Ãu do la Turko perfidis nin, aª li estis je nia helpo? – mi demandis nervoze.

- Mi ne scias… - diras Neniulo, kaj ankaª li estas tre nervoza.

Nun kiu scias, kiel opinii pri la Turko?

Ni ricevis malbonan viandon por vespermanßi. La malbonodoro kaj la brua¤o de la indißenoj same pezißis sur nian cerbon.

Baldaª ni sternas nin sur la disfibrißinta mato kaj ekdormas…

3

…Mi jam multe eltenis dum mia vivo, sed mi opinias, kion tiun laboro signifis en la *Trogo,* tio superes ¤iun mian suferon. Ãiu minuto pasis kun sentebla, terura pezo… La grandega rivero portis la morton sur ßi.

Ie ¤irkaª en ties mezo verda sablobenko elmergißis el Kongo. Kabano staris tie, konstruita sur palisoj.

Tagmeze kvar armitaj homoj, gvidate de la maldika kaporalo transiris tien per boato.

- Mi opinias, ke oni gardas iun tie – diris Alfonso la Neniulo.

Ni rompis la rokojn per pio¤o sur la bordo, en Ùtoner-hajlo, brulige disÙprucißanta. Hopkins la £tipulo subite kaptis mian brakon.

- Rigadu tien!

Mi rigardis tien kaj preskaª ekkriis…

Levin…!. La freneza majstro de la kuiristoj staris tie inter la inßenieroj.

Kiel li Ùanßißis!. Prizorgita hararo, razita vizaßo, flava kuloto, kiel sur la aliaj, kaj korko¤apelo.

- Ek, laboru! – kriis iu kaporalo. Kaj li ekbatis nin per la gumbastono.

Fiaj sovaßbestoj! Ni pio¤is plu. Levin, kiel vizio,. Malaperis kun la inßenieroj. Mi flustrante demandis de Alfonso la Neniulo:

- Ãu vi komprenas tion?

Li kapneis kaj pensadis. Kelkfoje li rigardis la malproksiman ponton kaj la relojn.

Estus bone retrovi la kuirlibron de Levin – li diras poste.

Ãu vi frenezißis,,,,. Kion vi esperas de tiu kuirlibro?

Dum la tagmeza varmego ni ricevis du horan ripozon. Niaj ¤iuj ostoj doloris. Lancinis. Porciumi la akvon signifis inferan suferon. Kaj la rivero… la morta rivero, kiel ßi torentis vaporante en ßia strikta fluejo… Kelkfoje aªdißis laªta klakado, kiam la krokodiloj fermis sian buÙon sur la bordoj.

- Pst…

Iu mansignis al ni el la arbustejo malantaª ni.

Levin!

- Mi atendas vin ¤e la mangrove-a arbo, super la *Trogo*.

- Venu kun mi… rapide… Mi forsendis la gardiston por io.

- Kio okazis al vi? - demandis Alfonso la Neniulo de li.

- Mi ne povas paroli pri tio, sinjoroj, kaj tute ne demandu. Sed mi kore-anime helpos vin, kie eblas, ¤ar vi devigis min al eterna danko per via nobla amikeco.

Estas vere, ke oni estus fosintaj lin vivan en la dezerto, kiel nervozaj estas tiuj legianoj, se ni estus starintaj protekte apud lin.

- Vidu – mi diras -, la soldatoj ¤iam estis fidelaj kamaradoj… kaj vere…

- Ne, ne!. Kion vi faris por mi, tion ne eblas forgesis! – li respondas kun larmaj okuloj kaj kaptas la manon de Alfonso la Neniulo. – Vi savis mian vivon…

- Nu, nu… - sin ekskuzis. Alfonso la Neniulo -, eble tamen ne.

- Sed jes. Se vi ne estus portintaj vendrede fiÙon en la karceron, mi estus mortinta.

Kio?… Ni silentas. Li estas dankema pro la gratenita fiÙo, kiun li ricevis de ni en la fortika¢o Manson!… Eble li jam forgesis tion, ke ni savis lian vivon en Saharo.

- Nun venu kun mi – li diris. – Rapide!

- Kien vi kondukas nin?

- Nur venu kuraße, kaj vi vidos. Gravas, ke ne okazu problemo. Vi portis fiÙon al mi en la karceron! Vi estas miaj amiko!

- Malantaª la rokoj staris ilarejo, Levin direktis nin tien, kaj kiam ni enpaÙis, li tuj malaperis.

La Turka Sultano atendis nin kaj juna soldato: Yvonne Barré.

Hopkins volis tuj ¢eti sin sur la Turkon, sed oni malhelpis tion.

- Ne retenu lin! Lasu nur la a¤ulon libere agi! – krias nia amiko, kiu estas minimume tiel perforta, kiel suspektinda.

- Mi petegas, sinjoroj… - kriis la knabino.

- Kiu ne restos trankvila, mi rompos ties kapon – staris Alfonso la Neniulo inter nin.

Fine ni sukcesis atingi tion, ke ni parolis kelkajn vortojn.

- Unuavice… mi dankas… Mi ne scias, kion diri, Dio mia…Vi venis propravole ¤i tien, por la kompatinda Francis.

Kaj Ùi ploregis. La Turka Sultano diris mallaªte:

- Francis Barré mortis hodiaª nokte.

- Nun jam finite… - flustri Yvonne. – Ãio estis vana… Sed li vidis… ke mi pensas pri li… kaj li havas ankaª amikojn… tio certe agrablis al li… Kaj mi denove tre… tre dankas vin.

Kaj Ùi ploregis amare. La kompatinda…

Ni longe ne parolis. £i viÙis siajn larmojn… Ni staris malgaje. Iom post iom Ùi ekregis sin.

- Nun… vi… implikißis en malbonon pro mi – Ùi diris.

- Tio ne gravas – respondis Alfonso la Neniulo -, ni vivas ¤iam inter danßeraj cirkonstancoj. Sed vi devas iel hejmeniri de tie ¤i…

- Mi helpos vin hejmeniri – diris la Turko.

- Mi Ùatus scii, kian rolon vi havas, kaj kiel vi venis ¤i tien? – demandis Alfonso la Neniulo trankvile.

La Turko iom rußißis.

- Unue mi konsideris ßin negoco… En la leter-kopio, kiun vi sendis al mi, Francis Barré skribis tion, ke fripona¢o okazas ¤i tie, kaj oni koruptas ¤iun per fabelaj monsumoj… Tiam mi kooperis kun Kvasti¤. Mi opiniis, ke oni koruptu ankaª min fabele. Mi havis ankoraª tiom da mono por organizi malgrandan karavanon kaj veni en Igori-on…

- Vi ja ricevis konsiderinde altan monsumon de ni, kiam okazis la afero de la diamant-miejo.

- Jes – li respondis malbonhumore -, sed oni facile fordisipas ßin per ruleto. Tial mi venis ¤i tien al la kapitano, ke ni ser¤as Francis Barré-on komisiite de lia familio. Kaj tiam… Do estis tiel, kiel vi skribis… oni koruptas per fabelaj monsumoj…

- Kial vi malkovris Yvonne Barré-on, kiam vi alvenis?

- Por ke Ùi ne faru stulta¢on. Poste Fadeno traser¤is Ùian paka¢on kaj trovis virinajn vesta¢ojn. Por gajni la fidon de la kapitano… prefere mi perfidis Yvonne-on.

- Estas vere, ke la kaporalo ser¤is inter miaj objektoj… Li mem diris… - rimarkis Yvonne.

- Ãu vi do estas kun vi?

- Jes. Ni devas atenti por gardi la Ùajnon. Se mi farißos suspektinda, tiam ¤io estos finita.

Hopkins ßemis. Ni devintus scii, se li klarigos ¤ion, tiam ni povas kisi e¤ lian manon pro liaj fripona¢oj.

- Atentu min! Ni scias, ke tiu kapitano nomißas Pittman, kaj li estas dizertinta legiano, kiu mortigis oficiron. Eksciu io pri ßi.

- Bone…mi informißos pri tio.

- Kaj eksciu, kio estas sur la insulo, vidalvide.

- Oni gardas iun. Mi ne scias, kiun.

- Mi Ùatus iri tien…

- Mi provos tion kaj…

Li ne povis fini ßin. Alfonso la Neniulo kaptis la kolon de la Turko per eksterordinara lerteco, ¢etinte lin al la muro kaj piedbatris lin, poste li donis al li du tiajn vangofrapojn, ke la sango ekkovris la vizaßon de la grandnazulo…

Yvonne ekÙrikis, kaj nek ni komprenis tion.

Kial?! Li ja nun jam vere pruvis, ke li estas senkulpa! Ni volis reteni lin, ankaª Hopkins, sed kiu povas reteni Alfonson la Neniulon?

Li draste draÙis lin, deÙiris lian veston, vangofrapis, piedbatis kaj fine el¢etis lin el la kabano.

Kvazaª kreskinte el la tero, la patrolo alvenis tien. Ni staris inter pafpretaj fusiloj.

La Turko staris ¤ifone disbatita kun verißanta kapo.

- Kio okazis? – demandis iu soldato.

- Ili… atakis min… - li balbuta¤is inter siaj Ùvelintaj lipoj -, tuj venigu la kapitanon… Vi amare pentos ßin, hundo…

Tiam li ricevis ankoraª vangofrapon, ke li falis preskaª saltante en la veprejon.

La kapitano estis en la proksimo. Li venis kun la unuokululo.

- Ãu vi? Denove vi?

- Sinjoro kapitano! – kriegis la Turko, kiu jam ne havis homan trajton sur sia vizaßo. – Vi ne povos reguligi ilin. Ili estas vivdanßeraj flara¤uloj!… Nun mi malkovris ilin difinitive… ¥us mi sukcesis trompe ekscii sekreton de ili! Ili asertas, ke vi estas Pittman kaj dizertinta soldato! Mi Ùajnigis, kvazaª mi estus ilia amiko!… Francis Barré diris al ili, ke vi estas dizertinta legiano…

Yvonne ekÙrikis. Ho, la kanajlo! Kial ni ne mortbatis lin?!

Hopkins ekkriegis:

- Hundo!

- Mortpafu ilin! – diris la unuokululo. – Nun ne eblas heziti.

- Jes! – kriis la Turko. - Morta¤u tiuj hundoj! Se vi ne atentas, ili elflara¤os ¤ion!

- Mi opinias – diris la kapitano -, estus plej bone transporti ilin sur la indulon. Mortkondamno ne ekzistas ¤i tie. Kiu ekscias ion, tiu estos sendita sur la indulon. Ïi estas tiel bona, kiel la morto.

Dum ni iras kun la patrolo al la rivero, mi demandas de Alfonso la Neniulo:

- De kie vi sciis antaªe, ke la Turko tamen estas perfidulo?

- Mi ne sciis, ke li estas perfidulo…

- Kial vi batis lin?

- Mi vidis la patrolon proksimißi… kaj pro la Ùajno.

- Kial vi devis bati lin tiel draste?

- Por ke oni e¤ li multe fidu lin.

Jes! Ïi estas tre bona vidpunkto. Ni lernis tiun manieron de la Turko.

4

La boato kun niaj gardistoj denove returnißis, post kiam ili surbordigis nin.

- Kial ni ne mortigis la Turkon?! – furiozis Hopkins.

- Mi ne scias, ¤u li estas kulpa? – respondis Alfonso la Neniulo nervoze. – Mi diris al li, ke mi volas iri sur la insulon. Kaj mi estas ¤i tie…

- Diablo forportu tiun ulon!

Ni staras antaª la surfosta konstrua¢o de la insulo. Iam pia viro vivis en la kabano, en memvola ekzilo por konverti la buÙmenojn

Nun ßi estas karcero, de kie oni ne povas fußi.

Miloj da provosoj ¤irkaªas la malliberulojn. Krokodiloj svarmas en la akvo. Ãiusekunde ili elmergißas el la malpura, bobelanta rivero.

La boato venas foje en ¤iu tago por meti nutra¢on ¤e la kabano, kaj iu gardisto enrigardas tra la pordo.

Sur la kabano estas fiksita tabulo kun tiu surskribo:

AVERTO!
Forlasi la kabanon estas malpermesite!
Kiu elpaÙas, tiun la gardistoj mortpafas el la transa bordo!

Tuj ektondras averta pafo. Ni eniras rapide. Ni estas en rondforma malgranda ejo. Ankaª kelkaj krudaj benkoj trovißas tie. Indißenoj aªskultis la meson de la misiisto. Sur la tablo staras oleolampo, sur la muro pendas bildo de Maria, ßi estas malnova, Ùirita, sed la vizaßo de la Sankta Virgulino ankoraª estas bone videbla. Malliberulo sidas sur iu benko. £imo kovras lian vesta¢on, li havas barbostoplajn vangojn, kaj li iom malgrasißis. Jen rigardu! Li ja estas Potrien!

- Alo! Serßento! – krias Hopkins gaje. – Kia ßojo! Ãu vi jam trovis vian maleoÙirmilon?

Potrien rigardis sur nin. Malestime, trankvile.

- Kiel vi venis ¤i tien? - li demandis.

- Ni ser¤is nian karan serßenton, ¤ar ni ne povas vivi sen vi.

- Gardu viajn stultaj Ùercojn.

Kolubro glitis sur la planko rapide kun bruo. Tiu kabano estis abomeninda, humida, malbonodora loko.

- Ãu vi scias kion fari – diras Alfonso la Neniulo -, rakontu, mon chef, kial oni enkarcerigis vin, tiam ankaª ni rakontos, kial ni estas ¤i tie.

- Kial rakonti? Vi vidis tion, se vi havas okulojn, ke io ne estas en ordo. La kapitano, kaj tiu unuokululo iras sur vojo malbona. Ili venigis min akoraª dum la tago de nia alveno en la kontoron kaj proponis, ke mi zorgu pri nenio, mi ricevos dudek mil frankojn da „soldo”, kaj mi havos agrablan vivon. Kiam mi rifuzis tion, kaj ili vidis, ke kiu mi estas, ili simple venigis min ¤i tien.

Li aspektis tre malesperißinta. Ne pro la svarmantaj insektoj kaj formikoj, nek pro la sufoka atmosfero de la mar¤a, malbonodora insulo.

Malesperigis lin, ke tia¢o povas okazi en la legio.

Sed kio okazas ¤i tie?

Nek li, nek ni sciis tion. Sed certas, ke gravaj aferoj okazas ¤i-loke. Hopkins la £tipulo instinkte etendis sian manon al la leda ujo, pendanta surflanke. Sed laTurka Sultano forprenis la cigarojn. Diablo forportu tiun aferon rilate la „Ùajnon”.

La lampo apenaª flagretis, mortintaj moskitoj kovris dike la dratreton, disetenditan super la ¤ifonpeco, krepitanta en la sebo.

- Bonan vesperon.

Maldika, malsan-aspekta, blankhara homo staris en la pordo. Li venis el la alia ¤ambro. Potrien tuj salte levißis.

Poste ankaª ni prenis stre¤an atentopozon. La rangogrado ankoraª estis bone videbla sur lia Ùirißinta, foruzita, tola vesto.

Generalo estis tiu, kiu enpaÙis!

- Nur restu trankvila, serßento – diris la alta, blankhara homo per basa, sed kun laca vo¤o. – Ãi tie ne bezonatas la formala¢oj. Kiuj estas tiuj tri homoj?

- Du el ili ricevis la honormedalon kaj bone interbatadas… Sed mi ne fidas ilin.

- Ïi estas tial, mon sergent, ¤ar vi maljunißas – senkulpigis sin Alfonso la Neniulo.

- Vi estas stultulo! Vi staras antaª generalo Duron!

Generalo Duron, kiun onidire la indißenoj mortigis!

La generalo levis la ardantan, flumantan sebo-me¤on kaj okulmezuris nin. - Kial oni sendis vin en la puntendaron?

- Gardostarante mi demetis mian fusilon kaj atendis la kontrolan patrolon en mia buÙo kun cigaredo.

- Okazis tiel – diris Potrien. - Mi opinias, ke li iom frenezißis.

- Ne. La fratineto de soldato, nomata Francis Barré skribis leteron, por ke ni ser¤u Ùian fraton. Ni eksciis, ke li venis ¤i tien en Igori-on, kaj ni decidis sekvi lin. Tial ni ¤iuj tri faris ian delikton por veni ¤i tien.

La generalo rigardis sur lin kun konsternita vizaßo.

- Ãu vi… cigaredis gardostarante tial… - Li silentis. Grandega, rußa rato kaªris en la fono de la kabano, kaj ßia spirado estis bone aªdebla en la silento. – Kaj… ankaª vi… venis pro Francis Barré?… Intence? En Igori-on? - turnis sin la generalo al ni.

- Mi kaÙis mian fusilon por estis kun mia amiko ankaª en Igori.

- Mi kaptis la okazon, se mi jam faras ion, la krimo jam estus almenaª agrabla, kaj mi el¢etis mian malnovan amikon tra la fenestro, kion bedaªrinde mi ne malfermis anticipe, cetere estis konstanta travento tie. Tiu homo kompreneble tuj ekmalsanetis.

- Sed ne pro la travento – mi klarigis la aferon al generalo Duron -, ¤ar li vundißis pro la vitreroj kaj pavimo.

La generalo ne atentis tion, kion ni parolis. Nun travarmißis la pergament-simila haªto sur la multe suferinta, maldika vizago de la viro. Liaj okuloj brilis strange. Li forte fermis siajn lipojn kaj glutis. Io amara kunpremis lian gorßon.

- Ãu vi konis Francis Barré-on?

- Persone ne. Yvonne Barré, li fratineto skribis al ni, kaj ni decidis trovi tiun kompatindan knabon.

- Ãu vi venis ¤i tien pro la peto de nekonata virino, intence?…

- La afero interesis nin, kaj – Alfonso la Neniulo diris nian devizon – estas tute egale, kie renkonti mortan danßeron.

- Serßento! – diris Duron. – Ãu estas kredeble, kion asertas tiuj tri homoj?

- Mi taksas tiujn mondvagabondojn nek tiom, kiel elpafitan kunglon, sed mi devas sincere diri, ke ili faris siajn deliktojn en rapida sinsekvo, kaj estis tute nekomprenebla afero la fumado de cigaro dum de¢oro kaj la ceteraj…

- La generalo prenis niajn Ùultrojn kaj skuis nin unu post la alia:

- Iam vi eble ricevos la premion pro ßi… ke vi ne forlasis la kompatindan, fremdan Francis Barré-on.

- Bedaªrinde – diris Alfonso la Neniulo -, ¤io estis vana. La kompatindulo mortis hieraª posttagmeze.

La generalo staris kun malfermita buÙo kaj elstarißintaj okuloj.

- Li mortis… - li flustris. – La kompatinda… la kompatinda Francis…

Kaj ia konfuza brilo kolektißis en liaj okuloj.

- Ãu sinjoro generalo konis Francis Barré-on? – mi demandis.

- Li estis mia filo… - li respondis mallaªte.

SEPA ÃAPITRO

1

…Milionoj da ranoj kantis sian noktan kanton kun oreltran¤a kvakado. Kelkfoje aªdißis malagrabla jelpo de besto, kaj ¤iuj lignotabuloj de la kabano kraketis pro la ronßuloj.

Kiel putra odoro, mortige langvoriga, sufoka tepido. Sur la enkavißinta vizaßo de la generalo sidis la koloro de ¤erko, sub la glueca emajlo de la precipitißintaj vaporoj. Francis Barré ja diris, ke ne tio estas lia vera nomo… ke lia familio havas bonajn militistajn kontaktojn… Sed kiu estus kredinta, ke tiu senranga soldato, suferinta multe en mizero, estas la filo de tiel potenca altrangulo… Nekompreneble!

Ni silentis longe. La generalo fikse rigardis la plankon. Eble pasis pli ol duonhoro en tiu silento, plena de pietato kaj funebro. Poste li komencis paroli per stranga, subpremita vo¤o:

- Antaª ok jaroj mia filo enamißis al knabino… kontraª Ùi mi havis ob¢etojn. Nun… mi rakontas ßin tial, ke eble iu liberißos el ni… Sciu do la veron, kaj rakontu ßin… Ekzistu nenia abomeninda supozo… Francis do vane provis akiri mian aprobon. Iun tagon li malaperis dehejme. Nur nun evidentißis, ke li dungißis al la legio, supreninte la pseªdonomon Barré. E¤ en la puntendaro de Colomb-Bechar li ne malkovris sian identecon. Li ne volis hontigi min. Post jaroj li skribis leteron al Yvonne el Manson, sed baldaª li denove malaperis. Mi jam delonge pentis, ke mi kontraªis lian edzißon… Mi decidis trovi kaj revenigi lin hejmen. Sed ni timis la skandalon, tiel do mia filino, kiel la fratineto de Barré esploris liajn spurojn, kaj ankaª Ùi mem uzis la nomon Yvonne, dum Ùi ser¤is mian filon.

- Ãu fraªlino Yvonne Barré… estas la filino de sinjoro generalo,,,,

- Jes. Yvonne Duron. Kaj Francis, kiu mortis estis… Francis Duron.

Li apogis sian frunton per siaj manoj. Ni ne rompis la silenton. Aªdißis Ùmacbruo de baraktante rampantaj krokodiloj el inter la fostoj sub ni, kaj la ranoj mutißis por sekundo.

Tiam la grincado de la insektoj, borantaj en la ligno transprenis la ¤efmotivon kaj konstanta plaªdado sub ni, ¤ar la ondoj de la fluso inundis la insulon.

- Mi informißis antaª unu senajno, ke Yvonne faris tiun freneza¢on… £i venis ¤i tien… Dio mia…

- Mi pensas – diris Alfonso la Neniulo -, ke oni planas nenian fripona¢on kontraª fraªlino Duron, Ùi estas nur hostaßo.

- Dio donu, ke ßi estu tiel… mi ne timas pri mi mem. Tiu kapitano havas ian strangan homamon en la profundo de sia animo… Li permesis al mia filino, ke Ùi vizitu min foje…

- Li estas stranga figuro – mi rimarkis.

- Jes… - kapjesis la generalo… - Ãiutage li sendas al mi e¤ cigarojn… Havano…

Tiam Hopkins tuj levis cigarstumpon de sur la planko kaj metis ßin en la binoklujon.

- Kiel venis sinjoro generalo ¤i tien?

Mi restadis en Amis-Bakhar pro oficiala afero, kiam alvenis la sciigo de mia filino, ke Francis estas en Igori.

- Mi skribis – diris Alfonso la Neniulo. - La letero de Francis Barré estis en la paka¢o de soldato, nomata Levin, kion tiu homo metis en ßin nelegite. Ni triope rompÙtelis en la deponejon kaj akiris ßin.

- Nu, tamen vi estis tiuj! Nun mi malkovris vin! – kriis Potrien.

£tipulo mansvingis malestime:

- Ïi estu la plej granda krimo, kion vi malkaÙis en Igori.

- La letero de Yvone ne lasis min trankvila. Mi ekiris al Igori! Mi konas la vojon, kaj mi orientißas bone e¤ kun fermitaj okuloj en tiu ¤i regiono. Mi kaj miaj bantu-aj akompanantoj estis kaptitaj en la ßangalo. Ãe la armeestraro oni lerte verÙajnigis la informon pri mia morto kun tiu rimarko, ke ili punis la murdintan tribon. Mia filino nun jam vane atendis sciigon. Alvenis informoj nek pri Francis, nek pri mi. £i venis ¤i tien pro malesperißo. Ankaª Ùi falis en kaptilon.

- Mi Ùatus scii nur tion, kion oni faras ¤i tie? – diris Alfonso la Neniulo.

- Mi ne rajtas paroli pri la esenco de la afero – ßemis generalo Duron. – Multe da aferoj estas malklaraj antaª mi, sed mi scias, kio estas la ¤efa motivo. Ïi estas granda plago al Francio, vera katastrofo.

- Ãu oni enkarecerigis sinjoron generalon ¤i tien, ¤ar vi konas ilian fripona¢on?

- Ili konjektas nenion. £ajnas, ke tiu kapitano mortigas neniun, sed se li scius, ke mi konas liajn kartojn, eble li esceptus min. Ãar antaª ol esti kaptita, mi travagis la ¤irkaªa¢on sen miaj akompanantoj dum nia lasta ripozo. Mi parolis kun kelkaj amikemaj tribestroj, kaj mi observis la fervojkonstruon per binoklo de sur la monto Magro… Kiam mi falis en kaptitecon, ili pensis, ke mi vidis nenion. – Li Ùovis sian manon en sian internan poÙon kaj elprenis koverton, sigelitan per sebo. – Jen estas mia raporto. En ßi trovißas nova Panamo-skandalo! Mi fermis en la koverton eksterordinare gravan kompromiton de Francujo. Sed mi ne kredas, ke mi iam povas forsendi ßin de tie ¤i.

- Se iu transdonus ßin al kompetentulo en la plej proksima fortika¢o, ¤u tio konvenus al la celo? – demandis Alfonso la Neniulo.

- Ne! Tiu letero estas enmanigebla persone nur al tute konfidencaj homoj, kiel ekzemple la koloniafera ministro, la ¤efstabestro, la registara komisaro de Surenne aª iu similulo. Preparißas ¤i tie nova skandalo, simila al tiu de Stavisky-afero, kies eksplodon ni devas malhelpi…

- Ãu… la leteron oni devas porti en Marokon?

- Jes. Kaj sen ¤iu helpo, kiel fußanto. Ke ili tute ne suspektu la veron. Ãar se ili ekkonjektos, ke iu malkovris ilin, tiam ¤io estis vana. Nur helpas tio, se oni surprizatakos ilin kaj subpremos la tutan aferon ¤i tie en la ßangalo… - Li pugnigis siajn grandjn, ostajn manojn…

- Kial ßi ne estas transdonebla fare de iu, kiu eble liberißos de tie ¤i, al la oficiro de la plej proksima fortika¢o?

- Ãar ßi trapasus cent manojn. Kaj en multaj afrikaj fortika¢oj servas malfortkarakteraj, falintaj oficiroj, transpostenigitaj pro puno… Kaj… Nu… laª mi ankaª ¤e la kapo trovißas kunkulpuloj… La trompo estas tiel grandioza, ili disponas pri tiel multe da mono… Mi konas dudek tiajn homojn en la respubliko, en kies manojn mi trankvilanime dunus tiun ¤i raporton.

- Domaße… - rimarkis Alfonso la Neniulo -, ke nur dudek tiaj homoj vivas en la respubliko, en kies manojn via ekscelenco donus la leteron.

- Kial?!

- Ãar mi opinias, ke mi ne estas inter tiuj dudek, kaj nek tiuj du homoj, kun kiuj Dio punis min, kiuj konstante pendas en mia kolo.

- Kiel vi komprenas tion?

- Ãar ni volonte provus porti la leteron en Marokon. Ãu ne, knaboj?

- Kial ne? – diris la dikulo levinte sian Ùultron, kaj lia plata, rußa nazo malestime ektremetis.

- Estas tute egale por ni kien iri – mi rimarkis sprite.

- Jen vidu… - diris la generalo. – Se ne sukcesos, kion vi planis, aª survoje oni kaptos vin, kaj la publiko ekscios tiun aferon ßuste el mia raporto, ßi estus granda plago al mi.

- Fraªlino Duron – respondis Alfonso la Neniulo – estis tiel kara, ke Ùi komparis nin kun la Tri Korpogardistoj.

- Unuavice min – mi rimarkis modeste.

- Kiuj estis la Tri Korpogardistoj? – demandis Potrien. – Mi konas ¤iujn malnovajn soldatojn en la kolonio.

Kompatinda Potrien. Kion scias pri la literaturo tiel maljuna serßento? Li e¤ tion ne aªdis, ke la Tri Korpogardistoj rolis malnova historio! Pasis pli ol dudek jaroj, ke ßi okazis.

- La Tri Korpogardistoj – diris Alfonso la Neniulo – kunportis diamanton de princo Buckingham. Ili riskis sian vivon, nedirante al la persekutantoj, kio estas la celo de ilia misio.

- Ni do jam faris tia¢on – mansvingis Hopkins. – Ni kunportis diamanton, e¤ poÙhorloßojn riskante nian vivon, nedirante al la persekutantoj, kio estas la celo de nia misio. Mi rimarkas, oni tamen konjektis tion…

…Tagißis. Senmova peco de la griza ¤ielo enrigardis tra la Ùirißinta moskitoreto de la fenestrokadro kun ßia senlime enigma indiferenteco.

Ãiuspecaj etaj movißoj… En la angulo de la ¤ambro, sur la pajlotegmento… Kaj nia vesta¢o estas tute tramalsekißinta… Kvankam estis varmega nokto, e¤ unu guto da pluvo ne falis. Sed en la aero naßas la humida varmego de la Ùimo kaj enißas en la tola¢on…

Peza ßemo estas ¤i tie ¤iu tria-kvara enspiro, sed la nevidebla Ùtono neniel volas derulißi de sur la brustokesto. La generalo klinas sian kapon inter siajn manojn. Liaj enkavißintaj tempioj havas la koloron de elefant-kojnodento. Ïi estas la nuanco de la morto. Li viÙas sian humidan frunton kaj ßemas.

- Ãu vi pensas, ke ni povas liberißi de tie ¤i?

- Infanludo. Trovißas tiom da uzeblaj lignotauloj ¤i tie, ke ni fari floson. Vidalvide al la fortika¢o, sur la transa bordo de Kongo estas nenio, nur la ßangalo. Ni povos atingi ßin, se ni elpremos la malantaªan muron de la kabano, ni devas konduti iom aplombe nur rilate la krokodilojn, poste ni iros al nordo, laª la rivero.

- Interese… ke tio ne venis en mian kapon! Floso…! Nu jes!

- La sanstato de sinjoro generalo ne estas tia, ke vi ekiru por fari tiel longan vojon. Ni lasos ankaª Potrien-on ¤i tie kun via ekscelenco, por ke vi ne restu sola.

- Eble iu el vi restu ¤i tie, he! Tamen mi povas gvidi trupon pli bone!

- Vidu, sinjoro serßento – diris Hopkins milde. – Post iom da aßo…

- Atentu min, mi vangofrapos vin, fripono – alkriis lin la oldulo kolere.

- Temas pri tio, mon chef – diris la generalo -, ke tiuj tri homoj kunatenas. Ili komprenas unu la alian bone.

- Mi scias tion – kapjesis la serßento malgaje. Vere li povis sperti, ke ni komprenas unu la alian.

La generalo ankoraª hezitis.

- Ãu vi vere entreprenas porti la raporton en Marokon, al la registara komisaro de Surrene?

- Via ekscelenco donos ordonon, kaj ni plenumos ßin, aª ni mortos – mi diris. – Kvankam kelkaj niaj agadoj eble konsekvencis jußejan procedon iafoje, sed ni taªgis kiel soldatoj.

- Ankaª mi samopinias… - diris la generalo. – Kaj nun… ni ripozu…

2

Bedaªrinde la plimulto de la lignoj jam estis putrintaj. Sed trovißis tie kaj ¤i tie kelkaj lignotabuloj, kiujn la tempo ne ronßis. Ni destre¤is tiujn.

Jam frumatene la suno brulige brilis, kaj la muroj de la kabano eligis el si la vaporon de la nokte sorbita humido tiel, ke ni spasme tusadis pro la stranga odoro de la diserißantaj arbotrunkoj. Sed ni kolektis la elektitajn lignotabulojn en la najbara ¤ambro. Nur tiam ni kuÙißis post la laciga nokto sur la plankon. Nia korpo, ßissange pikita farißis sensenta kontraª la svarmantaj insektoj, nur la Ùvelinta vundo de arane-piko bruldoloris longe, inflame, blue. Tamen ni dormis, Ùvitante, per prema, malbona dromo, kaj ni vekißis je tio, ke la Turka Sultano piedbatas nin.

- He! Kanajloj! – li kriegis.

Kelkaj soldatoj staris ¤irkaª li, apude Yvonne, iom timißinte, kaj malpli proksime Levin, tute vangofrapita. Kio povis okazi al la maljunulo? Oni draste batis lin, tio certas.

- La knabino restos ¤i tie kun sia patro! Kaj tiu ula¤o kun vi.

Li piedbatis Hopkins-on pro la Ùajno. Sed Hopkins ¢etis tablon al li tiel pro la Ùajno, ke la Turka Sultano trarompis la pordon kaj falis antaª la kabanon.

£tipulo, kiel eble li povis, helpis al la Turko gardi la Ùajnon iamaniere.

La soldatoj staris kvarope tie kun armiloj, sed antaª ol ili povintus fari ion, Potrier direktis sian pistolon al ili.

- Kiu ne forportos sin tuj, mi mortpafos lin. En avant!

Lia vizaßo estis rußa, kaj lia minca liphararo disstaris atakeme, kiel du alfiksitaj stiletoj. La maljuna Potrien, malgraª liaj ¤iuj muÙoj en la kapo, estis brava viro, tio videblißis.

- Nur elvenu – kriegis la Turka Sultano al la soldatoj. - Ni raportos ¤ion al la kapitano. Mi scivolas, kiu kuraßas pafi?! Restu ekstere! Mi eniros sola!

- Se vi venos sola, okazos nenia problemo, sed lasu la soldatojn ekstere, kaj parolu dece – kriis Potrien – ¤ar mi mortpafos vin.

- Ne alpafu lin! – flustris Hopkins rapide, kaj li palpadis sian piedbatitan kruron… - Tiu homo estas mia amiko, diablo forportu lin.

La Turko enpaÙis. Nun ni estis inter ni, la soldatoj staris ekstere. Iomete sangis lia vizaßo kaj lia frunto.

Ïi estas la vera Ùajno… - li diris triumfe.

- Ili jam fidas min tiel kaj kredas tion, ke mi estas la plej fia rabisto.

- Ãu vi devis pruvi ßin? Ãu ne estis sufi¤e rigardi sur vin? – demandis Alfonso la Neniulo nekredeme. Poste ni prezentis la Turkan Sultanon al la generalo. – sinjoro Boulanger, la Turka Sultano, nia suspektinda amiko.

La generalo, kiu staris ßis nun apud sia filino, brakumis la timißintan Yvonne-on per sia iu brako kaj paÙis antaª la Turkan Sultanon.

- Ãu vi… ne estas ilia homo?

- Jam ne… Mi konfesas, ke mi venis en Igori-on por ekspluati tiun negocon kiom eblas. Sed nun jam mi vidas, bedaªrinde, mi devas batali ¤e la honesta flanko, kio malofte estas profitodona.

- Kial oni sendis vin kaj Levin-on? – demandis Alfonso la Neniulo de Yvonne.

- Mi petas vin – komencis Levin plendinde, kaj li laªte blovis sian angulecan, kornosimilan nazon -, oni ne bone kuiras ¤i tie. Mi al¢etis nekvalifikeblajn terponojn al la kapo de la kuiristo, mi sentas tiel, ke plenrajte.

- Transiru al la temo, homo!

- La kuiristo ne eltenis la insulton. Pro venßo li subaªskultis mian paroladon kun fraªlino Duron.

La Turko daªrigis:

- Mi boris truon en la planko de mia ¤ambro por subaªskulti, tiu aperturo estas en la plafono de la antaª¤ambro de la kapitano. Hodiaª la kuiristo atendas tie kaj rakontas al iu amiko, ke tiu fia Levin komplicas kun la knabino kaj kun la tri spionoj, kiuj estis senditaj sur la insulon. Sed li nun denuncos lin. Unuavice mi kuregis al Levin. Okazis malagrabla¢o al la kompatindulo. Li ricevis drastan baton.

- De kiu?

- De mi. Se jam estas problemo, almenaª fortigu mia pozicio, ¤ar ni povas venki nur per fidoveko. Se mi ne farintus tion, ¤io evidentißus laª la raporto de la kuiristo, kaj eble ankaª mi estintus suspektata.

- Malgraª tio vi estas suspektinda – diris Potrien sincere.

- Kion vi volas? – demandis la Turko ofendite. Vi ne estas suspektindaj, sed vi ¤iuj sidas ¤i tie, senpove.

- Mi akceptas ¤ion ¤i, sed ni povas pruvi nenion kontraª li – diris Alfonso la Neniulo. – Tamen, kiel ajn estas, ni devas fidi lin. Gravan raporton, la leteron de la generalo ni kunportos. Se vi estas fripono, ¤io estas vana…

- Mi fajfas pri vi! Mi ¤iam iris sur mia propra vojo, ankaª nun mi faros tiel, kaj fine mi alportos la leteron tien…

- Atentu min, Turko! Nun mi metas nian kolon en vian manon, ¤ar mi fidas vin. Elpreminte la malantaªan muron de la kabano, ni fußos per floso. Mi pensas Levin, mi povas kalkuli vin.

- Sinjoroj, mi iros kun vi, se bezonatas, ankaª en la inferon. Kion oni donas ¤i tie, tio estas nemanßebla. Oni kuiris en Manson nur malbonajn manßa¢ojn. Mi ankoraª eltenis tion. Sed ¤i tie oni kuiras bonajn manßa¢ojn malbone, kaj mi devas morti pro tio. Hieraª mi ricevis kvardek kvin dekagraman vienan eskalopon…

- Sufi¤as!

- Sufi¤as, sed ßi estis malbona, ¤ar oni havis mucidan sekbulkerojn.

La Turka Sultano piedbatis Levin-on, nun ne pro la Ùajno.

- Ni iros al la riverbordo – daªrigis Alfonso la Neniulo -, kaj kie la supra parto de Kongo atingas la ßangalon, tie ni trapenetros al Saharo.

- Hm… tio ne estas malbona plano.

- Provu akiri armilojn, kompason kaj rezerv-nutra¢ojn. Ãu ßi estos malfacila?

- Tute ne. Oni zorgas pri nenio ¤i tie. Mi elpensos ion.

- Ãu ankaª vi venos?

- Mi iras sur mia propra vojo, vi scias tion bone.

- Mi konfidas al vi ankaª mian filinon – diris la generalo. - La unuan fojon mi trompißus en la kono pri homoj, se Ùi estus en malbonaj manoj ¤e vi.

- Dum mi vivas, via ekscelenco – respondis Alfonso la Neniulo kun nekutima entuziasmo – e¤ unu malrespekta vorto ne povas trafi fraªlinon Duron.

- Ãu mi?! Eble ankaª el la tombo mi elvenus por defendi Ùin – mi diris kun rezoluto de bonega verkisto.

- Eble ni lasu la sonfilmojn pli poste – interrompis Hopkins kun sia kruda maniero. - Nun temas pri tio, ke ni ekvojos morgaª nokte.

- Tre bone – jesis la Turko -, alvenos transporto de materialoj por la fervojkonstruo, kaj tiam estos ßenerala kaoso, oni ne zorgos pri vi. Ïis revido! – kaj li ekiris.

- Atendu – mi diris -, la fido…

Kaj mi vangofrapis lin tiel, ke Ùirinte la pordon kun si, li flugis inter la atendantajn soldatojn kun granda bruo.

Kvankam koste de oferoj, ni gardis la Ùajnon. Kaj nia farto iom plibonißis nun, ke ni povis sisteme bati la Turkan Sultanon.

3

Posttagmeze ni faris la floson, ligante la lignotabulojn unu al la alia kaj fortikiginte ßin per rustaj najloj, eltiritaj de ¤ie. Ïi estis floseta¤o, sed atingi la transan bordon signifis navigi nur kelkajn metrojn. Eble ßis tie la drivo kaj la elstarantaj rokoj de la rivero ne disrompos ßin?

- Kion vi faros, se via Turka Sultano ne portos nutra¢on kaj precipe mapon?

- Ni ekiros kiel ajn! – diris Alfonso la Neniulo kaj rigardis sur la knabinon kun brilanta okuloj.

- Ãu eble li pensas, ke li povas forlogi Yvonne-on de mi?

- Mi desegnos mapon por vi – diris la generalo. – Mi konas la regionon sufi¤e bone – kaj li ridetis. - Vi devas provi fari ¤ion propraforte, ¤ar se vi ne scius, mi estas. Kristoforo Monte.

Ãu nek la nomo Duran estas vera, sed la nomo Kristoforo Monte jes, kaj Duran estas nur ia nobelula rango, kiel la titolo Vicomte? Mi ne interesißis, ¤ar se oni estas klera, pli utilas forkaÙi sian nescion. La floso pretißis vespere.

Ni nur jam fortikigis ßin tie kaj ¤i tie. Yvonne paroladis kun Alfonso la Neniulo kaj ridetis. Mi sentis tiel, ke Ùi interesißas pri mi. Mi klopodis rigardi al Ùi kun iom nuba, malgaja, interesa mieno, sed tiu bruta Hopkins la £tipulo, kiu martelis la floson apud mi, li batis hazarde sur mian dikfingron tiel forte, ke mi ekkriegis.

- Idioto! Ãu vi disbatas la manon de verkisto?!

- Tiam ne gapa¤u, kiel ia melankolia kamelo – diras tiu vulgarulo. Kial diskuti kun tiulo? Nun li kolektas la cigarstumpojn de la generalo en la binoklujon, kaj li uzas ßin kiel ma¤tabakon. Kian klerecon havas tiu, kiu scias nek tion, ke ßentlemano ne levas cigarstumpon, se tamen, tiam li ne ma¤as, sed fumas ßin?! Cetere li estas frenezißinta pri tiu binoklujo. Li poluras, grasumas ßin dum la tuta tago, kvazaª li preparus sin al paradmarÙo. Li ne lasas iri Levin-on en sian proksimon, de kiam tiu deklaris, ke li povas fari sufi¤e bonan raguon el ledvaro en okazo de bezono.

Cetere ripetißas la malnovaj problemoj ¤e Levin.

- Kiu vi estas? – demandis la generalo, kiam li sidis inter nin.

- Sinjoro generalo – li raportas kun vireca forkaÙo de la tragika fakto -, mi estas Levin… Persone!!!

- Hm… Jes?… - La delikatmaniera generalo estis embarasita. - Kvazaª mi jam estus aªdinta tion… Sed mi ne memoras…

- Mi ßojas, ke vi ser¤as pri mi, sinjoro generalo – li diras kun rideto de primokita martiro.

Lia ekscelenco rigardis sur nin konfuzite. Li vere hontis, ke li ne konas Levin-on.

- Kiel mi diru… io Ùajnas al mi, tamen… se vi dirus.

- Nu, sinjoroj! – li turnis sin al ni kun tromemfida, triumfa rideto. – Diru al lia ekscelenco, kiu do estas Levin?!

Ni ¤iuj estis ege embarasitaj. Fine la serßento salte levißis blasfemante, kaj kolere alkriis Levin-on.

- Diru fine jam, kiu vi estas?! Sciu, ke neniu konjektas tion!

- Via mokado ne ofendas min. Mi alkutimißis al la envio – li respondis kun malestima rido kaj fingre retroglatigis siajn blankajn buklojn.

Poste li alparolis neniun. Li sidis orgojle en malproksima angulo, kun deturnita kapo kaj silentis.

£ajnis, ke ni neniam ekscios, kiu estis tiu eminenta homo.

Ni devis ekripozi, ¤ar la flamo de la sebo-me¤o altiris la plimulton de la insektaro de la rivero, kaj la sango fluis el ni ¤iuj. La generelo kaj lia filino longe flustradis en la najbara ¤ambro.

Mi ne povis dormi. Mi jam iom alkutimißis al la insekta¤oj, sed mi konstante vidis la vizaßon de Yvonne antaª mi en la mallumo.

Kiel Ùi skribis en sia du letero?

”…Ãu tiu fama verkisto trovus min inda al si?… Kiel interesa homo li povas esti…”

Ankaª Alfonso la Neniulo multe turnißadas.

- Kio estas al vi? – mi demandas flustrante.

- Nenio…

- Diru… Ãu vi parolis pri mi?

- Kiu?

- Yvonne.

- Nu… £i parolis.

- Kion Ùi diris?

- Ke… vi estas afabla knabo.

- Kaj poste?

- Kion poste? £i diris, ke vi estas afabla kaj aminda! Sed lasu min dormi, ¤ar mi ¢etos ion al vi.

Nur furiozu, bona knabo. Mi scias, de kie blovas la vento… £i amas min!

Ãu estas mirinde?

4

Matene li pretigis la mapon. Ïi estis bonega laboro. La generalo laboris la tutan nokton apud la sebo-me¤o malgraª la atako de la insektoj.

- Ãi tie vi facile povas trairi tra Kongo, kion la sageto montras, de kie nur mallonga ßangala vojo dividas la oazon Nemas-Rumba, situanta ¤e la suda ekstrema¢o de Saharo.

- Bonege – miregis Alfonso la Neniulo. Vi estas vera Kristoforo Monte.

- Kiu li estas, ke vi konstante mencias lin? – demandis Hopkins la £tipulo, tiu malklerulo. Mi hontis, ke mi havas tian amikon.

- Kristoforo Monte estis malliberigita en la fortika¢o If – klarigis Yvonne.

- Kiu garnizono ßi estas? – demandis Potrien.

- Iam ßi trovißis proksime al Marseljo. Kristoforo Monte estis malliberigitaj tie kaj maljuna abato, kiu faris ¤iuspecajn a¢ojn en sia ¤elo. Li skribis sur sian litotukon kaj faris ¤izilon el la piedo de sia lito…

- Tia¢o ne povas okazi en la malliberejo Sing-Sing – mi interrompis -, ni devis domaßi la ekpa¢on.

- Tio okazis longe – diris Yvonne.

- Jes – kapbalancis Hopkins -, la nova direktoro nun faris ordon.

- Kaj kio okazis al la bagnanoj? – interesißis £tipulo.

Kiam abato Farria mortis, Kristroforo Monte kuÙis sur la lokon de la mortinto, kaj oni ¢etis lin, ensakigitan en la maron anstataª la kadavro. Tie li fendis la tolon kaj fußis.

…Li certe estis la patro de la generalo, la maljuna Monte-Duron. Tial diras lia filino, ke „Vi estas Kristoforo Monte”.

- Kaj nun – diris Alfonso la Neniulo – ni denove ludos la malnovan historion ¤i tie apud Kongo. Ankaª la sinjoro generalo povos diris, kiam li liberißos, kiel li revenis el la mortotuko same, kiel Kristoforo Monte. Kaj li punos!

- Ãu Alfronso la Neniulo frenezißis? Ãu li volas ludis tiun „historion?” Kaj la generalo samtiel revenos el la mortotuko… Ãu li ne volas enkudri la generalon en mortotukon aª en sakon? Se ni ¢etos lin en Kongon, la krokodiloj manßos la maljunulon.

Idiota¢o! Mi Ùatintus demandi pri la mortinta, maljuna Monte-Duron, sed mi pensis, ke la generalo ne ßojas, ke lia patro sidas en malliberejo, kial interesißi pri li? Ãu ne…?

Sed tiu afero rilate la sakon ne lasis min trankvila. Mi vidis ankaª sur £tipulo, ke io nervozigas lin. Li venis al mi.

- Ãu vi opinias bona ideo, ¢eti tiun maljunan sinjoron en la akvon? – li demandis mallaªte.

- Ïi estas idiota ideo de Alfonso la Neniulo. Mi ne komprenas, kial li Ùanßis la originalan planon, anstataª suriri la floson, kaj lasi la generalon kune kun Potrien ¤i tie!

- Ankaª mi samopinias. ¥eti maljunan sinjoron en la riveron… Kaj kien li naßu en Kongo?

- Tute ne parolante pri la krokodiloj.

- Mi pensas – diris Levin, kiu sidis apud ni -, mi komprenas, kion ili planas. La generalo certe estas grave malsana, kaj ili ne volas, ke li suferu, ili do persvados lin pri tiu idiota¢o. Ili nun indulgeme helpos lin en sako transmonden.

Ïi Ùajnis sufi¤e evidenta.

- Diable… - grumblas Potrien ¤e la fenestro. – Kion li ser¤is ¤i tie?…

Ankaª ni elrigardis al la dezerta regiono… Boato malproksimißis de la insulo, kvazaª la magra kaporalo sidus en ßi.

- Se li subaªskultis, ni estas perdißintaj – diris Alfonso la Neniulo.

- Mi opinias, ke li ¢us portis nur la manßa¢on – rimarkas la generalo.

Vere la granda pakuma¢o sur la sojlo. Tiam ni trankvilißis.

- Jen estas la tempo preparißi al la ekiro – diris Potrien.

Ni rapide faris la restintan laboron.

Iom post iom vesperißis. Alvenis la tempo elpremi la malantaªan muron de la kabano, ¤ar ni povis surakvigi la floson nur tie. Alfonso la Neniulo stre¤inte sian forton komencis premi ßin. Sed ßi ankoraª nek lozißis, kiam la pordo subite malfermißis, kaj enpenetris ¤irkaª kvardek homoj, gvidate de la unuokululo, ¢etantaj sin sur nin. Tute ne devas diri, ke ni kuraße defendis nin. Iu batis Potrien-on je la kapo per lato… Hopkin fal¤is ok homojn per du aliaj, kaj li batis la atakantojn per ¤iuj objektoj, kiuj estis ¤emane. Mi kaptis nur iun benkon, sed Alfonso la Neniulo portis la tutan malantaªan muron de la kabano… Vane! Ili estis multaj, kaj venis ¤iam pli multe da homoj. Yvone Ùrikante baraktis inter la brakoj de la unuokulolo… Post kelk-minuta lukto Ùi kuÙi sur la planko senpova. Ili Ùnurligis e¤ la knabinon.

Tiam enpaÙis la kapitano, la unuokululo, la ¤efinßeniero, la malalta magrulo kaj…

Kaj la Turka Sultano!

- Nu, friponoj – diras la Turko -, mi helpos al vi fußi, kiel mi promesis tion! Fine nun mi aranßos la konton kun vi! Sinjoro kapitano! En la poÙo de la generalo estas sigelita letero, kiun ili volis kontrabandi de tie ¤i.

Li mem eltiris la koverton el la poÙo de la generalo kaj transdonis ßin al la kapitano!

…Ho, sinjoroj, kiel volonte mi mortus, se nur ankoraªfoje estus la maldika kolo kaj la grandega gorßa pomo de la Turka Sultano inter miaj manoj.

5

- Kaj nun mortpafu ilin, kiel hundojn! – kriis la unuokululo.

- Mi decidas! Ãu vi komprenas? – diris la kapitano trankvile kaj okulmezuris lin tre rigore.

La unuokululo eksilentis. £ajnas, ke la afabla kapitano povis bazigi sian aªtoritaton.

- Hieraª mi denove superruzis ilin – ridegis la Turko. Mi ¤iam trompas ilin, ke mi estas kun ili, kaj mi spionadas nur pro Ùajno… Tiam ili rakontis al mi pri la fußo kaj la letrero!

Mi preskaª eksplodis pro la kolero!

- Unue mi volas legi la leteron – diris la kapitano nervoze.

Li Ùirmalfermis la sigelitan koverton kaj haste tralegis la leteron. Poste li malestime ridetis.

- Ãu vi pensas, sinjoro generalo, ke ßi povintus noci min? Mi opiniis vin pli danßera. E¤ se vi sukcesus sendi tiun ¤i leteron tien, kien vi deziris, nek tiam vi atingus celon. Ni devus malaperigis nur vin kaj kelkajn suspektajn spurojn. Ne. Mi ne mortpafigos vin ¤iujn pro tio. Ãi tie ne ekzistas ekzekuto. Sufi¤os neniigi tiun floson, ¤ar dek aliaj uzeblaj lignotabuloj ne trovißas en tiu ¤i kabano.

…Kvar soldatoj forportis kaj ¢etis la floson en Kongon antaª niaj okuloj. Tiel difinitive fermißis la vojo antaª ni forlasi Igori-on!

Kaj ßuste la Turka Sultano frapfermis la pordon malantaª ni. Ho, donu Dio mia, ke mi povu ludadi per lia gorßo unu minuton. Poste mi mortus volonte.

- Ni iru – diris la unuokululo al la kapitano. – Vi scias, ke oni atendas nin per la konstumaterialo.

- Mi gardos ilin – diris la Turka Sultano. – Sinjoro kapitano, nun jam temas pri mia vivo, ¤ar se iu liberißos el la tri homoj por momento, li tuj mortigos min… Tiu ¤i atakis min hieraª! Nun mi kvitigos la konton kun li!

Li piedbatis min tiel forte, ke ßi e§is.

La kapitano retiris lin:

- Mi ne Ùatas, se iu estas kruela! Vi restos kun ili, Boulanger. Kiam oni finos la elkargadon, mi sendos armitajn gardistojn ¤i tien, kaj ekde nun ili ne restos solaj e¤ por momento.

- Ili rompos nian kolon, vi vidos! – grumblis la unuolululo.

- Vi vidas fantomojn.

La Turko elprenis sian pistolon.

- Mi atendos ¤i tie kun pafreta armilo. Ãar ili estas danßeraj ankaª Ùnurligite.

La kapitano kaj la unuokululo forrapidis kun la soldatoj kaj sidis en boaton. Ni povis vidi ilin tra la malfermita pordo.

- Nu, kiel vi fartas? – turnis sin la Turko al ni cinike.

Mi baraktis pro mia senpoveco tiel, ke la Ùnuro tran¤is en mian karnon.

- Disinjoro! Nur por momento mi povus deÙiri tiun ¤ifonon.

Li mire rigardis sur min.

- Kial vi ne diris tion? – li demandis, poste formetinte sian pistolon, li venis al mi kaj tran¤is la Ùnuron…

Ãu vi komprenas?

Mi salte levißis kaj staris tie… Antaª li!

- Nun… nun… - mi spiregis.

- Nun fermu la pordon, ¤ar oni eble ekvidas nin en la ¤ambro el la direkto de la rivero.

Poste li tran¤is la Ùnurojn unu post la alia. Fine tiujn de Hopkins… kaj Alfonso la Neniulo!

Ni triope staris senpere apud li, ke li ne povis e¤ movißi. Potrien elprenis sian revolveron kun tremanta mano.

- Mi pensas – flustris Alfonso la Neniulo kun tute stranga mieno -, nun vi ne havos tempon por klarigi tion.

- Kial vi havas tiel grandan buÙon? – li kriis krude – Ãu vi pensas, ke mi timas vian trion? – kaj li elprenis kuirejan tran¤ilon en sia poÙo. – Nu, venu! Damne!

- Vi, malpura fiulo! – diris Hopkins kaj ekiris.

- Nu, venu!

La generalo kaj lia filino intervenis. Alfonso la Neniulo ekfumis cigaredon kaj rigardis lin suspekteme el sia okulangulo.

- Trankvilon! – diris la generalo.

- Ili nur venu! Ni vidu!… Ili ¤iam estas fortaj…

£tipulo forte piedbatis al lia direkto, sed du homoj retenis lin, la generalo kaj Levin.

- Parolu do! – diris Alfonso la Neniulo.

- Sed tiu malpura fiulo ne parolu! – stertoris la dikulo baraktente – ¤ar li klarigos ¤ion, kaj ni denove prokrastos la mortbaton…! Lasu min libera!

- Nu lasu lin!… Damne! Mi montros, kiu estas la malpura fiulo!

- Trankvilißu! – Potrien provis perforte reteni min.

Estis plena kaoso.

- Silentu! – diris Alfonso la Neniulo. Ekestis paªzo. La hispano diris al la Turko preskaª afable, flustrante:

- Parolu…

- Per la sep sakramentoj! Neniu diru al mi, ke mi estas malpura fiulo! La policistoj ankoraª ne portis min sub la duÙon!

- Restu silentaj! – diris Alfonso la Neniulo. Subita ekmovo… E¤ la plej rapida rigardo ne povis sekvi lin… unu krio, kaj la tran¤ilo de la Turka Sultano estis ¤e li.

- Parolu, sed rapide… tre rapide…

- Kion mi diru, nu?! Hieraª vespere oni sendis la kaporalon per boato ¤i tien por subaªskulti nokte. Mi aªdis tion tra la truo, kiun mi boris en la planko de mia ¤ambro. Mi certis, ke vi parolos pri la fußo… Se ankaª mi estos suspektinda, tiam ¤io finißos. Mi kuregis al Kvasti¤ por paroli kun li. Poste… mi iris al la kapitano. Mi devis antaªi Fadenon, ¤ar eble li subaªskultos ion ankaª pri mi. Mi diris al la kapitano, ke vi parolis kun mi, kaj Ùajne mi konsentis komplici kun vi. Mi rakontis al li la fußon, la floson… Kion vi volas de mi?

Alfonso la Neniulo staris antaª li. Trankvile. Li Ùovis sian vizaßon senpere al tiu de la Turko. Li diris preskaª artikigite:

- Ãu… la letero… Kial vi transdonis la leteron de sinjoro generalo?

- Ãu vi pensas pri ¤i tiu?

Li metis sian manon en la poÙon kaj elprenis la leteron, kun kvin nerompitaj sigeloj, nefermitan!

OKA ÃAPITRO

1

Ïi… estis granda spektaklo.

La generalo feli¤e etendis sian manon por kapti sian raporton.

- Jen ßi estas!

La unuan fojon en mia vivo mi vidis, ke Alfonso la Neniulo surprizißas pro io.

- Kion do vi donis al ili?

- Kiun mi jam havis preta, kaj mi rapide interÙanßis tiujn.

- Sed kian leteron vi transdonis?

- Kvasti¤ skribis tiun leteron hieraª. La generalo sciigas en ßi, ke oni tenas lin en kaptieco, kaj estas suspektinde por li, ke oni traktas la bagnanojn tro bone. Estas vere, ke la fervojo konstruißas, sed negroj laboras, kaj la malliberuloj regas. Li petas tujan esploron.

- Bonege – flustris la generalo. – Tiel la friponoj ne scias, ke mi konas la esencon de la trompo, kaj ili restos en la muskaptilo e¤ tiam, se vi fußos…

- Dume la kaporalo revenis, sed li malfruis per la sensacio. Li ja aªdis ¤ion, e¤ tion, ke la generalo faras mapon, kaj £inketo Ùtelas la cigarstumpojn la de sinjoro generalo, ¤ar li ne volas peti tia¢on dum lia ¤i-tiea restado.

- Mi diris, ke ni ne lasu lin klarigadi – furiozis Hopkins -, ¤ar fine ni povos kisi e¤ lian manon!

- Se mi permesos tion…

- Sed kiel ni povos fugi? Ni ne havas floson…

- Kiu bezonas floson? – demandis la Turko kaj ekfajfis…

Tra la mankanta muro de la alia ¤ambro aªdißis la plaªdego de la akvo, sed nun iu respondis al la fajfo per mallaªta krio…

…Granda barko aperis sur la akvo, kargita per ¤io, kaj Fedor Kvasti¤, la rekulpißinta Ùipkuracisto sidis ¤e la remiloj.

Yvone laªte Ùrikis pro ßojo kaj brakumis la Turkan Sultanon.

Nun kio okazis denove? Kiel opinii pri tiu vagabondo?

- Mi timas, ke iam vi malfruos per la klarigo – diris Alfonso la Neniulo.

2

La Turka Sultano de tago al tago pendigis sur sin ¤iam pli multe da objektoj. Fajfilon, mapon, kompason, binoklon, papili-reton kaj kompreneble binoklujon.

Li donis al ni la kompason kaj la mapon. Li proponis ankaª la papili-reton, sed ni rezignis tion.

- Oni ankoraª elvagonigas la varon – li diris. – Nun iru.

- Kion oni elvagonigas?

- EtÙpura, industria bran¤trako estas konstruita de iu Ùipveturebla riverparto ßis ¤i tie, kaj ili liveras de tie la bezonatajn materialojn kaj diversajn varojn, kiujn oni sendas el Matadi. La etÙpura trajno venas foje en ¤iu monato…

- Rapidu – diris la generalo. – Ni risku nenion…

Potrien demetis sian jakon, kaj la Turka Sultano siajn fajfilon, mapon, papili-kaptilon kaj binoklujon, por ke ankaª li malvestu sin ¤emize. Hopkins kaÙrigardadis la papili-kaptilon kaj la binoklujon, esperante, ke li eble trovos siajn cigarojn. Sed vera binoklo estis en la leda ujo de la Turko.

Potrien kaj la Turka Sultano tenis la boaton ¤e la flanko de la surfosta kabano, ¤ar la drivo de la rivero estis terure forta. Kaj karaj krokodiloj frapadis ¤irkaª ni.

La generalo brakumis la knabinon. Mi enboatißis la unua. Hopkins la £tipulo, kiel ni priparolis, transprenis la revolveron de Potrien, e¤ li pendigis sur sin la militistan, honormedalon de la serßento, fine la zorgeme gardatan malplenan binoklujon, en kiu li tenis la cigarstumpojn de la generalo.

- Rapidu, vi, bradipo! – kriegis la Turko.

Ankaª Hopkins saltis en la boaton, fine Yvonne, kaj poste la forte tenantaj manoj forlasis ßin, ni Ùancelißis… La Turka Sultano starante sur la rando de la kabano, puÙis nin en la drivon de la rivero per longa lato, ¤ar ni ankoraª ne povis remi. Fine la boato ekimpetis…

- Ïis revido! – kriis la Turka Sultano, kaj li batis Hopkins-on per la liberißinta, longa lato kvar-kvin foje tiel, ke la lignotabulo laªte klakis.

- Nur pro Sajno – li trankviligis la hurlantan dikulon. En la sekva momento la rivero kaptis la boaton.

3

Ni forte kaptis la remilojn, por ke Kongo furioze frapanta, torentanta en sia fluejo ne drivu nian platboaton en la mezon de la rivero.

Ni puÙadis la elstarajn rokon per niaj remiloj ambaªflanke por eviti la Ùiprompißon, kaj ni direktis la boaton surborden.

En la lumo de la plenluno kvazaª vitreroj brilis la multe da subite elmegißintaj skvamaj kapoj, kiel tiuj aperis kaj subakvißis inter la turbulantaj vortic-ringoj.

La altenlevißantaj saªmoondegoj ¤irkaª la rokoj signis, ke ßi estas la plej senbrida rivero en la mondo.

Nia iu remilo penetras en sablobenkon kaj rompißas. La boato turnißas ¤irkaª sia akso… La remilo de Alfonso la Neniulo frapadas dekstren-maldekstren, kiel la fulmo por anstataªi la alian remilon.

- Kapute – flustras Kvasti¤.

Se ni drivißos en la mezon de la rivero… tiam ni pereos tie… Ni havas bonÙancon. La boato forte skuißas… Ni sursablißis.

- Ãu rifo?

- Ne. Ni estas sur la bordo. Sed nun la fluso kovras ßin – diras Alfonso la Neniulo. – Dum la daªro de ne pli ol unu horo la akvo forfluos el sub ni…

- Ïi kuntiros la boaton…

- Ni haªlu tion pli supren.

Li apogißas al la remilo kaj premas tion en la fluejon. La boato krakas… ßi glitas pli supren sur la sablobenkon… ankoraª… ankoraª… Lia proporcia, gracila figuro elstarißas super la remilo. Nun li denove estas tia, kiel ia grandega kato, kvazaª ¤iuj liaj muskoloj, artikoj konsistus el gumo. Tiuj ne strecißas, sed etendißas pro la fortostre¤o. Mi ne konas alian junulon similan al li, krom mi…

Li residas kaj turnas sin al Yvonne ridetante.

- Kiel vi eltenis la vojon ßis nun?

- Ïi estis malpli bona ßis ¤i tien! Tra la varmega Saharo…

- Mi pensas, ke reirante Saharo estos multe pli varmega – respondis Alfonso kaj palpadis sian poÙon, kien li metis la grandegan, sigelitan koverton. Ni atendas la malfluson. Estis malagrabla, varmega nokto. £ajne senmastrajn okulparoj ekbrilis en la malluma fono el la direkto de la ßangalo, kaj la akvo plaªdegis.

Dume Kvasti¤ konatißis kun Levin.

- Permesu, ke mi prezentißu, mia nomo estas doktoro Fedor Kvasti¤. Fortepianisto.

- Mi ßojas. Mi ¤iam alte taksis vian doktorecon en la muzikakademio.

- La du titoloj ne interrilatas. Ke mi estas doktoro, tio sendependas de la muziko. Mi finis ankaª universitaton.

- Kion vi faris ankoraª, sinjoro doktoro?

- Punlaboron. Ne prenu kiel ofendo, sed vi forgesis prezentißi.

- Ãu vi ne diris al li, ke mi estas Levin?

Hopkins glutis.

- Ni ankoraª ne diris tion. Sed nun – li respondis malafeble. Kaj li diris al Kvasti¤ seke: - Li estas Levin.

Okazis surpriza afero. Kvasti¤ salte levißis en la boato por momento.

- Ãu vi estas Levin? Dio mia! – li kriis, etendante siajn ambaª manojn. – Ãu vere vi estas Levin? Ãu tio eblas?

Levin skuis kun larmaj okuloj la grandan, lentugan, lozhaªtan manon de la pala, morfinista kuracisto.

- Jes! Jes! Amiko mia! Mi estas Levin.

- Ho! Kia feli¤o.

Kaj ili brakumis unu la alian!

Ni rigaris la scenon konsternite. Ãu Fedor Kvasti¤ scias la Levin-sekreton? Ãu ßi tamen ne estas demenco? ¤u Levin vere estis iam, ie aliulo, ol neprizorgita kaj manßema homo?

- Ho, mi devas vidi vin ¤i tie – lamentis Kvasti¤. – La granda Levin, pri kiu mi aªdis tiom multe.

- Jes, amiko mia! – respondis Levin kaj ßemis.

- Kaj kio venigis vin ¤i tien?

- Cherchez la femme.

(Cherchez la femme, pli precize: ser¤u la virinon. Ïi okazas en romano, kies titolo estas Lohengrin, kie la kavaliro ser¤as virinon por si, baldaª li farißos cigno kaj ili kantas. La aªtoro.)

- Neniam mi estus kredinta tion.

- Nek mi – ßemis Levin kaj premadis la manon de la kuracisto emociißinte -, iam mia kariero komencißis alie.

- Ãu via kara fratino loßas en Rus¤uk e¤ nun?

- Kia fratino?… Mi estas orfo.

- Kiel?… Ãu ne vi estis la kostumplanisto de la cara baleto?

Levin ekÙrikis.

Poste li forpuÙis la manon de Kvasti¤. £ajnis, ke nervatako minacos lin.

- Sed… kia Levin vi estas?

- Sufi¤e…! Vi trovas ßojon en nematura Ùercado! Vi ne povas ofendi min en mia memrespekto, ¤ar ßi devenas el viaj fiaj instinktoj.

Kaj li diris nenion pli…

La tempo malrapide pasis en la nokto. Ãiam pli peza, senaera varmego stre¤ißis super la rivero. La lunlumo filtrißis tra nebulo, kaj la arßentaj radioj latentis kun fumeca, opaka brilo inter la levißantaj vapornuboj.

Ni pasigis ekscitplenan duonhoron en la boato. Se oni malkovros nian fußon, tiam ne estos savißo por ni. Ni falos en muskaptilo. Ni frostotremis en la nokto malgraª la kvardek kvin celsiusgrada varmego. La ostoj, la pulmo, la stomako malvarmas, la artikoj akre doloras, kaj la tempioj laªte pulsas…

- Klinu vian kapon sur mian Ùultron kaj provu dormi – diras Alfonso la Neniulo, kaj la knabino obeas senvorte.

Tio eble estus mia rajto, sed nun en la boato oni ne povas Ùanßi lokon. La refluanta akvo laªte plaªdas. Yvone vekißas el sia duondormo.

Alfonso la Neniulo brakumas Ùin kaj frapetas sian Ùultron. La knabino denove alklinas sian kapon kaj ekdormas…

Iom post iom tagißas. La Ùipo staras sur sekejo. La mortepalan, senmovan bordon laªlonge, ßis kie la rigardo atingas, kovras krokodiloj kun abomeninda svarmo.

4

Ni decidis iri la unuan tagon tiel rapide, kiel ni povis. Bedaªrinde, Levin, kaj precipe la grandega, dika Kvasti¤, ne povis tiel rapide marÙi. Sed Yvonne estas eminenta knabino. Mi estas fiera pri Ùia simpatio. £i venas kun ni per egalritma, rapida paÙado, ke e¤ veterana legiano povus envii Ùin.

- Mi sportas ekde mia infanaßo – Ùi diris, kiam ni laªdis Ùin. – Nur la kompatinda Francis estintus tia. Sed li volis farißi poeto.

- Verki estas malfacila tasko – mi rimarkis trafe, kiel la elvokiva konanto de tiu profesio. – Ïi bezonas multe da klereco, penado kaj inko.

Tagmeze pluvegis. Preskaª doloris nin la tamburado de la torentanta pluvego, kaj ni aªdis nek la vorton de unu la alia en la plaªdego. Sed ni marÙis.

Levin ofre iris en malbonan direkton, stumblis en ¤io, falis surteren, ¤ar ni blinde puÙißis al arboj, veproj pro la akvokurteno. Ni kovris Yonne-on per la sola impregnita veltolo, trovebla en nia paka¢o, kaj ni ¤iuj malsekißis sub la giganta duÙo, kiu superbruis nian vo¤on.

- Damne! – spiregis Levin -, kiam oni ekipos la legianojn per pluvombreloj?

- Se tamen okazus tia¢o, estas dube, ¤u dizertintaj malliberuloj kaj precipe iliaj civilaj kunkulpuloj povas kalkuli tiun favora¢on – hurlis Kvasti¤ suprkriante la mußantan akvon.

- Mi ne parolas kun vi. Malßentila primikanto.

- Mi ¢uras, ke mi ne scias, kiu vi estas, kaj mi havus la plej belan tagon de mia vivo, se vi dirus tion!

- Sufi¤e! Foriru de apud mi! Ne devigu min, ke mi forlasu la ßangalon pro vi!

- Vi nur Ùatus tion – rimarkis Hopkis la £tipulo kun gemuta kriego.

Vespere ni atingis la unuan kurbißon de la rivero. La pluvo ¤esis dum unu momento. Ãi tie, en la regiono de la timigaj kontrastoj, la manko de la transiro faras ¤ion neeltenebla. Sen krepusko alvenas la vespero, kvazaª giganta lampo estingißus sur la ¤ielo.

Ni sternas nian solan akvorezistan veltolon kaj esplorrigardas la skizon de la generalo kompare kun la militista mapo de la Turka Sultano.

- Nun ni estas proksimume ¤i tie – montris Alfonso la Neniulo.

- Irante norden, ni atingos Saharon post kelkaj tagoj.

- Nur tio estas la demando, ¤u oni persekutos nin el la fortika¢o Fort Lamy. Jen ßi estas – montris Alfonso la Neniulo sur la mapon. – Se ni sukcesos bonÙance eviti la fortika¢on Fort Lamy, tiam ni povos ripozi ¤e Nemas-Rumba. Ïi ne havas garnizonon.

- Ni esperu, ke la Igorianoj havas pli multe da butero sur la kapo, ol li kuraßus reser¤igi nin.

Levin dormis sidante. La larßa, blanak, lunmiena vizaßo de Kvasti¤ estis indiferenta kaj laca, kiel ¤iam. Maksimume li ßemis kelkfoje, ¤ar li malhavis la morfinon, kiun li denove akiris apud profesoro Winter.

- Se oni reser¤igos nin – opiniis Hopkins – estos problemo.

- Ïi ¤iel sukcesos! – diris ! – diris Yvonne esperante.

Alfonso la Neniulo tuj farißis entuziasma:

- Jen, tiam ni elpensos ion.

- Du ovojn – flustretis Levin, kiu vekißis je la lasta vorto.

…Ni daªrigis nian vojon post tri hora ripozo. Ni havis tiom da manßa¢o, ke porciumante ßin por dek tagoj, ßi eble sufi¤os. Ni nur havu forton. Tagmeze ni atingis la ponton. Ïi estis pendoponto, konsistanta el Ùtona materialo, oni fortrikigis ßin per putrintaj kaj disfibrißantaj lian- kaj bastofaskoj. Sub tio, en la profundo de kvardek metra abismo torentis la rivero Kongo.

- Sub tio, en la profundo de kvardek metra abismo torentis la rivero Kongo.

- Yvonne trairos ßin la unua. Nur unu homo povas estis sur la ponto…

Yvonne ekiris kuraße. £i rerigardis ridetante el ties mezo. Poste Ùi trairis ßin. Kelkaj lianfaskoj de la ponto Ùirißis.

- Okazos malbono! Ïi ne eltenos, ke ni ¤iuj kvin trairu ßin – diris Hopkins.

Nun Levin iris sur ßi kun iom tremantaj genuoj. Kiomfoje la ponto movißis, li kaptis al sia hararo kaj ekÙrikis. Li faris tion preskaª ritme.

Li estis la unua viro, kiun mi aªdis Ùriki. Li estis tiel nevoza, kiel multaj famaj filmaktorinoj. La plektitaj ekstrema¢oj de la ponto nun ne Ùirißis plu. Neniu scias, kiam vagis homo lastfoje en tiu ¤i regiono kaj sur tiu ponto.

- Ekiru! – diris Hopkins al Kvasti¤.

- Nur iru vi. Mi estas la plej dika, kaj se la ponto ruinißos, tiam la kompatinda knabino restos tie kun tiu mondfama idioto.

Tia knabo estis tiu grandega kun malstre¤a haªto, la iama Ùipkuracisto, kiu povis esti vera sinjoro antaª siaj punaj antecetedentoj. Sinjoro post enkarcerigo restos sinjoro, ¤ar la prizona vivo ne vanigas la noblan animecon. (Elekta¢o el la personaj spertoj de la aªtoro.)

- Nu do iru vi la unua – diris Neniulo al mi.

- Sed…

- Silentu! Vi devas estis apud Yvonne.

Li pravis! Mi transiris, rekte, rapide. Bedaªrinde mi vidis el la mezo de la ponto, ke denove deißis iu node ligita plekta¢o el basto de sur la muro de la gruzela bordo…

Ãu ßi eltenos la trairon de Hopkins la £tipulo, sinjoro Profesoro kaj Alfonso la Neniulo?

Jam venas la dikulo. Li vidas bone, kiel deißas iu ligilo de la ponto per laªta Ùirißo, sed li venas senhalta, suspirante, fierege, kun flankenÙovita ¤apelo. Kiam li alvenis, jam nur kvin-ses nodoj tenas la ponton. Kaj ili diskutas transe. Kial ili parolas tiel longe?… Kiam li alvenis, jam nur kvin-ses nodoj tenas la ponton. Kaj ili diskutas transe. Kial ili parolas tiel longe?… Yvonne staras apud mi, prenas mian brakon kaj fikse rigardas al la transa bordo.

Sankta Dio!

Kvasti¤ venas! Alfonso la Neniulo sendis lin antaªen! Se la ponto falos, li povas renkonti ilin post tri semajna piedirado ¤e alia ponto.

Ekscitaj momentoj. Kiel ia statuo, senmova kapo de antilopo kaÙrigardas la okaza¢ojn el inter la arboj.

La grandega homo venas… Per trankvila kaj fiera irmaniero… La ponto Ùirißas… Li alvenis bonÙance, sed nur du plekta¢oj de bastoj, node ligitaj tenas jam la ponton.

Homo ne povos trairi ßin.

- Atendu! – mi kriis al li. – Ni elpensos ion kaj… Ne!

Li saltas… Per grandegaj paÙoj, unu… du… tri… Ïi estas ia ekstertera, senpeza kuro, kiel li kuregas saltante al ni.

Li estas ¤i tie! Li atingis nin!

Yvonne premis mian brakon tiel, ke mia koro feli¤e ekbatis malgraª la danßera momento. £i amas min!

Alfonso la Neniulo apenaª povis kapti Ùin, ¤ar la knabino ekÙancelißis…

- Yvonne… Estas nenia problemo – li diris ridante. – Kaj bonvolu kolekti vian forton. Ïi estis bona antaªsigno. La bonÙanco estas kun ni.

- Sed ni parolos pri tio alifoje. – interrompas Hopkins la £tipulo kun sia kutima abrupto -, mi jam Ùatus esti en Maroko…

5

Ni iras plu en la internon de la ßangalo, dorse al la rivero, en kiu direkto la kompaso signalas nordon. Alfonso la Neniulo kaj Yvonne marÙas malsproksime antaª ni. Ni postrestas iomete.

- Mi pensas, ke oni ankoraª ne persekutas nin – diras Kvasti¤ kaj rigardas al la forlasita rivero.

Hopkins la £tipulo Ùovas sian manon en la ledan ujon. Kompreneble nenia danßero povis disigi lin de ßi. Li elprenas binoklon el tio. Kio ßi estas?!

- Mi tuj rigardos ßin – li diras. – Ãar, dum la Turko malvestis sin por teni la boaton kun Potrien, mi Ùtelis lian binoklon kun ties leda ujo, kaj mi lasis la mian ¤e li. Per tio mi Ùuldis al li pro la cigaroj!

Kaj li levis ßin al siaj okuloj, sed li tuj ekrikanis.

- Tia fanfaronulo li estas! La binoklo ne havas lensojn. Li kovris la aperturojn per lad-pecoj. Tiuj scintilis de malproksime, kiam li levis ßin al siaj okuloj.

- Ãu vi Ùtelis la binoklon de la Turko? – mi demandis.

- Mi vekis nur Ùajnon.

- Kiel?

- Mi vekis tiun Ùajnon en li, ke mia malplena leda ujo, kiun mi lasis tie estas lia. Tiel mi sukcesis interÙanßi ilin, kaj la binoklo nun estas la mia. Li havas la multe da cigarstumpoj.

Kiom da Ùajn-afero estis en tiu ¤i aventuro!

Vespere i aventuro!

Vespere Yvonne febrißis, samkiel Levin kaj mi. Ni frostortemis sen kinino. Ãar la Turko ne povis akiri ßin. Nia situacio estis senespera.

Tamen mi iris, £tipulo kaj Alfonso la Neniulo portis Yvonne-on sur brankardo, improvizite farita el veltolo, kiam Ùi tute lacißis, sed Levin faligis ¤ion, stumbladis, kantis kaj konstante komandis al bataliono da helpkuiristoj pro la deliro de la tropika febro.

- Staru rekte… Elprenu bak-pleton! £argu meleagron!

Ni konfidis Kvasti¤-on por konstante kuntreni Levin-on, kiam li jam ne povis stari sur siaj piedoj. Ãar ne estis halto ¤i tie! Se la nutra¢o el¤erpißos en la ßangalo, tiam estos kapute al ni ¤iuj. Ni kuntrenis Levin-on, preninte lian maleolon, tra dornejoj kaj arbustoj, kiam Kvasti¤ lacißis, ni duope. Dume ni portis ankaª la paka¢ojn, sed estas egale! Nur ¤iam antaªen, kun la devizo de la legio, kio estas la eterna ordono en ßangalo kaj en dezerto:

„Marchez ou crevez!”
MarÙi aª morti

Kiam ni estis en la densejo, komencißis la manbatalo kontraª la dornoj, klematidoj, kun la dikaj, volvantaj rotangoj, sub la turo-altaj, misformaj arbotrunoj, larßaj kiel elefantoj. En konstanta duonlumo, kien la sunoradioj neniam atingas, kaj ¤iu planto kreskas per sinuaj, koÙmaraj formoj. La abundkreska, interplektißinta flaªro de la ßangalo strangolas unu la alian, kaj sur la flavißinta korpo de la mortigita kontraªulo ßi altengrimpas, konjektante la lumon.

La sinkema grundo de la arbaro, havanta penetran odoron, estas plena de mistikaj insektoj, grimpuloj. Ni batas, tran¤as la sarmentojn, arbustojn, kunplektißintajn bran¤ojn, triope, ¤ar ankaª Kvasti¤ estas laca fari tion. Nek legiano, havanta ßeneralan korpkondi¤on, sufi¤as al tio, nur tri tiuloj, kiel ekzemple mi.

Tran¤inte vojon kun sanganta haªto, per morta fortostre¤o, ni kuntrenas la aliajn. Levin jam ne parolas. Sur lia flava vizaßo estas du rußaj makuloj, kiel surfalintaj, grandaj farbo-makuletoj. Liaj malpuraj, blankaj haroj kovras liajn nigrajn okulkavojn tra lia frunto, kaj li nur spiregas.

Sur senarbejo, kie ni ekripozas, Kvasti¤ rigardas la maleolon de Levin. Ïi estas iomete Ùvelinta.

- Tio signifas kormalfortecon – diras la kuracisto. – Mi opinias, ke li jam ne longe eltenos.

Kiel rilatas la koro al la maleoloj? Ãu Kvasti¤ estas ebria?

- Ni do bivakos – diras Neniulo.

- Kio okazos al ni, se el¤erpißos la nutra¢o? – demandas £tipulo.

- Mi tute ne scias tion. Ãu ni lasu lin ¤i tie morti, kiel hundon? Li estis kun ni.

- Hm… Vi pravas.

- Ni ne devas longe bivaki – diras la sinjoro Profesoro mallaªte, kaj li palpas la pulson de Levin.

- Kio okazis?

- Agonio. Antaªmorta stato. Li do estas preta.

Yvonne kuÙas malpli proksime, frostotremanta sur tendotolo, iu nekonata insekto pikis Hopkins-on, kaj nun granda, blua tubero pusas sur lia nuko.

Alfonso la Neniulo detiras la botojn de Yvonne kaj masaßas Ùiajn piedojn. Ãirkaª ni premege striktißas la malluma, timige demsa profundo de la ßangalo. Ïi estas muta, senmova, mistika densejo…

- Prenu… dekagramon… da butero… - flustras Levin kaj ßemete suspiras. – Dio… mia… La granda Levin… nun ¤i foje… Li bruldifektis sian langon!… Nnu! Dankon!…

Preskaª kompreneme li ¤irkaªrigardas per siaj brilantaj, viziaj okuloj kaj ridas amare.

- Kio estas… amiko – mi demandas kun kunpremißinta gorßo.

- Sinjoro! Nun estas nenio!… La granda Levin… manßos, kion li kuiris… Pfuj… kiel brulgusta vivo ßi estis… Kaj mia Disinjoro… Oni priservis… kiel deserton… tiun malbenitan Kongo… landon…

Li rafalas kaj stertoras. Ni trinkigas lin. Ni nun ne mezuradas la malmulte da akvoprovizon. Li trinkas, kiom li volas. Ïi fluas e¤ sur lia kolo.

Tamen ni sidas strange, ankaª Hopkins… Ej, vidu jam… la maniema, maljuna Levin, tiel forte ligißis al nia koro. Kial?

Li estis kun ni… Ïi tre gravas ¤i tie, se ni povas diri pri iu, ke: „Li estis kun ni…” Tio enhavas ¤ion en si…

Tre alte, super la fabele grandegaj arbokronoj eble trovißas maldensa parto, ¤ar nun stelo rigardetas malsupren, kvazaª responde al nia premega maltrankvilo, jen, tiel altae, brilaj kaj ¤iam samformaj fenomenoj estas super ni, kiel la steloj! La steloj certe signifas ian bonan solvon, feli¤an, finan surprizon, kiam la vivo estas tiel sencela, malgaja, unutona, kaj precipe ßi jam estas estingißanta.

Kvasti¤ suprentiras la palpebron de Levin. Li rilumas ßin per la poÙlampo kaj murmuras enigman vorton.

- Methastasis… - kaj li aldonas ankaª en la alia faklingvo. – Estingißas lia me¤o…

Aªrore ni enterigis Levin-on, apud Kongo, en la ßangalo. La faman, grandan Levin-on. Kaj nun, Ùajnas, ke li kunportis en la tombon sian sekreton, kiun li gardis kun fierega rideto, kun dignosento de arkiduko, kiam ni interesißis pri tio.

6

Eble Fort Lamy jam ne estis malproksime. Kaj ni klopodis diste eviti la fortika¢on. Kvankam ¤io estis el¤erpißonta ¤e ni, kaj Yvonne havis konstante febron. Ankaª mi frostotremas en la sufoka varmego de la ßangalo.

- Ni devas liveri la knabinon en Fort Lamy-on – diras Alfonso la Neniulo al mil

- Ankaª mi samopinias…

- Kvasti¤! Ankaª vi malfacile eltenas la vojon. Akompanu la knabinon al Fort Lamy, kaj anoncißu memvole tie.

- Kial oni volas malliberigi min ¤iam?

- Nenio malbona okazos al vi. £i estas la filino de generalo – mi diras. – Yvonne estas la filino de Duron-Monte.

- Kion vi rakontas? – demandas Neniulo. – Kio estas tiu nomo Monte?

- Se oni ¢etis la patron de la generalo en la maron laª tiu nomo, tiam ankaª li nomißas tiel.

- Kia idiota¢o ßi estas?

Nun ankaª Hopkins la £tipulo eksplodis.

- Ankaª mi scias tiel! Vi parolis pri tio, kiam vi preskaª ¢etis la generalon en la akvon en sako.

Alfonso la Neniulo rigardis sur nin, poste li diris nenion. £ajnas, ke ankaª li komprenis, ke ni pravas. Li nur Ùatas diskuti kaj instrui.

- Ãu vi volis mortigi la generalon? – interesißis Kvasti¤.

Alfonso la Neniulo komencis kriegi pro nekonata kaªzo:

- Se vi ne ¤esigos tiun stulta¢on tuj, mi batos iun je la kapo.

- Vi diris tion – rekriegis Hopkins la £tipulo. – Ne rigardu nin ¤iujn iditoj!

Neniulo senvorte lasis nin tie. Jes, la afero estas nun ßena por li.

Ni portis la knabinon duope, ÙanßAnte unu la alian. £i ne tro malfortißis, Ùi estas nur febra. Se ni havus kininon, Ùi povus daªrigi la vojon kun ni. Sed tiel Ùi tre malfortißas pro la ferbro. Ni tran¤as la ßangalon, portas la knabinon kaj helpapogas Kvasti¤-on. Ïis kiam ni eltenos kun tia mankohava ekipa¢o?

- Haltu! – krias Alfonso la Neniulo. La lianojn tran¤antaj bajonetoj mallevißas. – Homoj.

La miraklo! Ãu homoj en la ßangalo? Sed la okuloj kaj la oreloj de Alfonso la Neniulo estas tre delikataj instrumentoj.

- Atendu – li diras, kaj surventrißinte li jam forglitas sub la tunelo de la rampaj plantoj. Pasas pli ol dek minutoj. Yvonne vidis la okaza¢on. £i volis ekparoli, sed Neniu Alfonso estas tiel rapida, kiel sciruro, aª plie kiel leopardo. Nun la knabino premas sian manon sur sian bruston, kvazaª subpreminte siajn korbatojn kaj rigardas en tiun direkton, kie Alfonso la Neniulo malaperis… Fine ekbueto… La hispano denove staras antaª ni.

- Soldatoj bivakas ¤i tie… Teknika ta¤mento faras ekzercojn. Ili havas kvar tendojn.

- Nu, kaj kiel plu?

- Kvasti¤ akompanos Yvonne-on tien.

- Mi ne iros – diras la knabino.

- Mi ne toleras kontraªdiron! Nun mi estas la generalo. Gravas la letero.

Yvonne ekridetas.

Alfonso la Neniulo haste Ùovis sian manon en la poÙon kaj elprenis la sigelitan koverton.

- Jen ßi estas!

- Ïi ne estas la raporto. Dum vi preparißis al la vojo, sinjoro Boulanger flustris al mi, ke li prenis la veran koverton al si.

Ni kunrigardis konsternite.

7

- Li diris tion - daªrigis Yvonne, kaj ni sidis konsternitaj -, ke li fußos verspere per la etÙpura vartrajno, kaj el la fiÙista haveno de Kongo post sep tagoj li estos Matadi. Sed li ne volis diskuti kun vi. Se mia patro volas, li kunportos la leteron, sed nu tiam, se ni donos nian honorvorton, ke ni diris nenion al vi. Mi promesis silenti dum tri tagoj. Nun jam mi rajtas paroli.

Alfonso la Neniulo malfermis la koverton.

Elfalis el ßi la kuirlibro, eldonita fare de la dis¤iploj de Levin kaj letero.

„Karaj Knaboj!
Mi ne fidas vin! Nek Neniulon, nek aliulon. Foje vi ne atentis min. Vi estas agresemaj. £inketo, la tromemfida idioto jam transdonis gravan skriba¢on al virina¤o. Tial mi kunportos la raporton de la generalo. Trajne estos pli sekura, vi ¤iuj scias tion. Vespere. Kiam la kapitano kaj la unuokululo dormos. Mi fußos. Per trajno. Sur la privata bran¤trako. Multajn sukcesojn ankaª al vi.

Kun alta estimo:
mi bele trompis vin.”

Ni sidis tie, kvazaª ni estus batitaj je la kapo.

- Estis superflue sekreti tion. Ankaª mi aprobintus ßin – diris Alfonso la Neniulo -, se la Turko estus rakontinta, kion li volas. Lia vojo estas pli rapida kaj sekura.

La okuloj de Yvonne ekbrilis.

- Mi estas feli¤a, ke vi ne koleras lin.

Tio estas troigo, ¤ar Hopkins la £tipulo ma¤is Ùoson de palmo tiel, kvazaª ßi estus la kolo de la Turka Sultano.

Yvonne flate karesis la neprizorgitan mentonon de nia demoralizißinta, dika amiko.

- Vidu… mi jam ne havis tempon por denove diskuti… Kara Hopkins, vi ne la raporton portas. Vi faras multe pli gavan aferon… La tri korpogardistoj revivißis por stari malegoisme apud malfortan, kompatindan virinon.

Hopkins rußißis, palpebrumis kaj viÙis la Ùviton de sur sia frunto pro la karesado.

- Ja – li diris – ne tial, sed la Turko, tiu… li ¤iam sekis ian nekompreneblan vojon… en lian kapon… ¤iam venas ia eksterordinara ideo…

Kaj li komencis tusadi, ¤ar li hazarde glutis palmopeceton.

- Se la afero statas tiel – diris Alfonso la Neniulo -, mi devas konfesi e¤ tion, ke ni havis ne multe da espero por atingi vive la destinlokon de la letero .

- Ïi certas – diris Hopkins. - Ankaª mi sciis tion.

- Nehavante la leteron, ni do povas anoncißi ¤e la soldatoj, kaj ni atendos, kiel plenumißos nia sorto. Mi pensas, ke ni ne devas timi, precipe, se la Turka Sultano senprobleme sukcesos kunporti la raporton de la generalo.

- Ankaª mi vidas tiel – mi diris aprobe, sed post matura konsiderado.

- Sed ne perfidu min – diris Yvonne. – La filino de generalo Duron ne Ùatus, se disvastißus en la societaj rondoj, ke Ùi vagis en la ßangalo kun kvar viroj. Ãar nur mi scias, ke la tri korpogardistoj estis ¤irkaª mi kaj ilia kavalira amiko.

- Nia kavalira amiko ßuste nun dormis, kaj lia rondforma kapo, pendanta sur lian bruston faletadis dekstren-maldekstren. Ni ekiris iom malbonhumore. La ßangalo maldensißis en la direkto de la senarbejo. Subite Hopkins puÙpikis min je la trunkoflanko:

- Ãu vi komprenas tiun aferon rilate la tri korpogardistojn? – li demandis mallaªte.

- Hm… ßi estas tiel… - mi kolerißis. – Vi estas tre malklera, £tipulo! Tia¢on oni devas scii.

- Vi lernis tiun trukon de la kompatinda Levin.

- Ãu vi pensas, ke mi ne scias tion?

- Jes.

- Nu bone. La Tri Korpogardistoj rolas en teatra¢o, kiu temas pri tio, ke oni malliberigas la patron de noblaanima virino, kaj tri suboficiroj, devenintaj el bonfamaj familioj donas parton de ilia soldo al Ùi por manßi kaj loßi, dume la maljunulo, plenuminte la du trionon de sia puno ricevas subkondi¤an malliberigon pro lia bona konduto, sed li devas anoncißis en la policejo ¤iusemajne… Sed vi ne konas tiun teatra¢on.

- Ãu tiun? – mi demandas moke. – Ni ludis ßin kune! Sed kio okazis al la diamanto kaj la poÙhorloßoj, kiujn ili kunportis el Londono?

- Ïi estas la sceno de la ¤eftraktado, kiam oni metas la krimdokumentojn antaª la patron. Vi devus scii tion.

Baldaª ni aªdis vo¤ojn tute proksime, poste gardostaranto paÙis antaª nin.

- Halt! Qui va la!

Post kvin minutoj ni staras en iu tendo. Teknikistaj soldatoj faris ekzercojn ¤i tie, du oficiroj kun malgranda ta¤mento. Ili muntis kablojn sur la senarbejo kaj telefonis unu al la alia de sur iu palmo al la alia.

La oficiro akceptis nin indiferente. Dizertintoj el Igori. Kompatinduloj. Ili havis malfacilan vojon. Li ne scias pri reser¤igo, kvankam li estas la telekomunika oficiro. Nur Yvonne surprizis lin.

- Ãu la virino? Kiel Ùi venis kun vi?

- Mi iris por ser¤i mian malaperintan frateton, kiu estis malliberulo en Igori.

- Ãu?… Vi kompreneble ne estas kaptito. Ãu vi deziras trinki teon? Bonvolu veni… en mian tendon…

- Mi Ùatus resti kun miaj amikoj, ßis tio eblas…

- Ãu?… Nu, estas egale… La patrolo alvenos matene, kiun oni sendos por ili. ßis tiam vi povas esti kun ili… Mi ne volas puni ilin… Ãar li havos multe da problemoj.

Ni ne estus pensintaj, ke la ekspedicio finißos tiel. Ni estis lokitaj en malgranda tendo, kaj oni starigis gardostaranton antaª la enirejon. Ni ricevis kininon, teon, e¤ cigardojn… Sed ni sidis tre malgajaj.

Krakanta vo¤o aªdißis de sur iu arbo.

- Alo!… Alo!… Teknikista ekzerc-ta¤mento, kaporalo Jerome… komisiite de adjutanto Simon!… Dizertintoj anoncißis el Igori. Ni arestis ilin. Tri soldatoj, unu civilulo kaj unu fraªlino… adjutanto Simone… Ni petas sendi patrolon… Jes…

Ni sciis bone, ke la patrolo alvenos ¤i tien malpli ol aªrore.

- Ãu se… Oni persekutas la Turkan Sultanon el Igori? – mi demandis.

- Oni ne povas sekvi lin per trajno, ¤ar li fußas per la sola, etÙpura trajno. Li havas sekuran vojon.

- Ãu se… oni telegrafos, kaj traser¤os lin? Tiam la raporto de la gerneralo perdißos.

Yvonne ridetis.

Tiu ruzulo kaÙis la leteron bone. Li metis ßin en la binoklon, kiu pendas en la leda ujo sur lia flanko! Li fermis la aperturojn de la binoklo per du ladopecoj.

NAºA ÃAPITRO

1

Vi povas imagi.

Hopkins la £tipulo komencis singulti kaj liaj okuloj elstarißis post ¤iu singulto, kvazaª li estus interne plenblovita per aero.

La mondo mallumißis antaª mi.

- Kio okazis al vi? – demandis Yvonne timißinte

Ne! La kraka, flustra, raªka vo¤o, kiun li eligis ne estis tiu de £tipulo. Ïi venis nur el lia buÙo.

- La skriba¢o… - li kaptadis por aero. – Ïi estas ¤e mi!

Tian ni jam ¤iuj salte levißis. Yvone farißis blanka kiel la muro. Alfonso la Neniulo estis trankvila laªkutime.

- Ni sidißu. Ni havas tempon ßis mateno. Hopkins, ekregu vin kaj rakontu ¤ion.

Li atenteme aªskultis la historion rilate la Ùajn-binoklon kaj la plet-pecojn, enmetitajn anstataª la lensoj…

- Kaj… ¤u vi jam rigardis ßin?

- Ne…

Li elprenis la binoklon kun tremantaj fingroj. Ãu eble tamen ne?!

Drameca momento…

Poste la letero kuÙis antaª ni, la raporto de la generalo.

Estis granda silento.

Se ni neniigos ßin, tiam la kulpuloj daªrigos tiun certan terura¢on. Se ili trovos ßin ¤e ni, tiam grava Ùtatsekreto falos en la manojn de nekompetentuloj, kaj ni ne plenumos la ordonon.

Yvonne rompis siajn manojn.

- Mi estas ties kaªzo…

- Ba… - trankviligis Ùin Alfonso la Neniulo. - Ankoraª ne estas problemo. Ïis mateno tri tiaj homoj, kiel ni, povas fari multe… Ni jam faris pli gravajn mokincitojn, ¤u ne knaboj?

Kiel ajn estas, tiu homo povas reanimi siajn amikojn. La espero iomete revenis. La vizaßo de Hopkins denove farißis homa, kia ßi estis ßenerale…

- La demando estas tio, ¤u ni povas bati homon je la kapo tiel, ke li ne ekpepu – diris Alfonso la Neniulo flustrante.

Hopkins eklevis sian Ùultron nervoze.

- Pri kiaj infana¢oj vi parolas? Kiun ajn mi batas je la kapo tiel, kiel vi deziras.

- Bone… Yvonne, vi estas filino de soldato. Nur tiel ni povas atingi celon, se ni ne elektos niajn rimedojn.

- Vi povas fidi min… Mi ne estos malforta…

Tra la fendo de la tendoni vidis, ke estas mallume. La soldatoj jam delonge vespermanßis kaj dormas profunde post la laciga ekzercado.

- Kamarado – diris Alfonso la Neniulo al la gardostaranto -, tiu ¤i kompatinda kanabino fartas malbone…

La dik-liphara soldato kun stileta fusilo enpaÙis.

- Kion vi volas?

Neniulo kaptis lin je la gorßo. La relative malgrandaj, blankaj manoj dum momento altenißis al la kolo de la soldato tiel, ke li ne povis e¤ ekpepi. Li tuj farißis purpur kolora kaj volis uzi sian armilon… Sed la kolbo de la revolvero de Hopkins tuj klakis sur lia kapo.

Li falis sur la teron.

Kvasti¤ vekißis el sia dormo, ekvidis la svenitan gardiston kaj ¤irkaªrigardis lace.

- Iru nur trankvile… - li diris -, mi ekzemenos la gardiston kaj bandaßos lin.

- Tio ne sufi¤as – flustris £tipulo -, Ùtopu ankaª lian buÙon, se vi jam flegos lin.

Alfonso la Neniulo kaptis la fusilon, la rimenzonon kaj ¤apon de la soldato , poste li paÙis antaª la tendon, por ke la ombro de la gardisto estu tie, se eble iu elrigardas.

Hopkins kaj mi jam sciis ¤ion. Ni elglitis el la tendo ventraltere. Estas mallumo. Lampo lumas ie ¤e la fino de la komuna tendo, antaª ßi la armiloj estas piramide apogitaj.

Kelkfoje videblas ombro de gardostaranto, iranta tien-reen. Alfonso la Neniulo diras siblante:

- Kiam mi batfaligos la gardiston, kuru al la armiloj, piramide apogitaj… tuj!

Kaj li ekiras al la gardisto. Li vidas la ombron kaj pensas, ke tiu estas la alia gardisto… Li promenas plu. Neniulo glitas malantaª lin, kaj la kolbo frapas sur lin… Ïemo, pumbruo…

Ni tuj renversas piede la piramide apogitajn armilojn, kaj ni staras tie en la mano kun stiletaj fusiloj… Silento. La soldatoj ne vekißis el siaj premaj dormoj en la tendo. Ili estas minimume dek kvar. Sed sen armilo. Sed ni kun fusiloj.

- Nun atentu. Ni povas indulgi neniun, sed laªeble neniu mortu. Tial, kie vi vidas kapon… batu tien!

- Kion vi volas?

- Tion!

Du tran¤oj! Li tran¤is la fiksigajn Ùnurojn de la tendo…! La grandega tendotolo falis sur la dormantojn, kaj Neniulo forkuras…

Kien?

Mi ne havas tempon mediti, ¤ar la soldatoj vekißintaj el sia dormo blinde baraktas, tie kaj ¤i tie levißas kapo sub la tendotolo.

Kie ßi levißas, tien ni frapas per la kolbo, Hopkins aª mi. La grandega tendotolo volvoßas ¤irkaª ili pli kaj pli forte pro la paniko… Du homoj rulißas el sub ßi… Unu piedbato… unu frapo… Ni batfaligis minimume ok personojn. Suboficiro elglitas, li pafas blinde en la mano kun pistolo, sed la kolbo tuj senkonsiigas lin…

Nun jam tri homoj liberißis, kaj tie estas la kvara kun bajoneto… La sorton de du soldatojn aranßas la kolbo, iu ¢etas sin sur min kaj ni renversißas, tiun Alfonso la Neniulo batas je la kapo deflanke… Hopkins fal¤as ankoraª du homojn per signalil-fosto kaj…

- Ne estas aliaj atakantoj… - spiregas la dikulo.

Dek ses svenintaj, nebatalkapablaj soldatoj kuÙis sur la tero pos dek minutoj. Tiu turko per la tendotolo estis genia ideo. Ni batfaligis la du trionojn de la kontraªuloj tiel, ke ni estis en sekureco.

Torndirs nur unu pafo, el la pistolo de la suboficiro.

Alfonso la Neniulo montras al Ùnurligita oficiro. Li kuÙas sur la tero.

- Mi iras sr¤i la leªtenanton, li dormas en aparta tendo.

Li pensas pri ¤io!

- Rapide paku akvon, manßa¢on kaj ¤ion, kion eblas. Estas kvin muloj.

Nun jam ni povis iri plu kun unuaranga ekipa¢o. Ni havas ankaª kininon abunde, nutra¢o kaj Ùarßportaj bestoj, bandaßoj, hamakoj, tendo kaj ¤io, kiujn la plej bone ekipita ta¤mento de la kolonia armeo kunportas en la ßangalon.

- Neniigu la reston, ke la persekutatnoj devu reiri en la fortika¢on por provizi sin per ekipa¢o. Ïi signifas dudek kvar horan vojon de eskapo.

Ni rapidis. Ni pakis ¤ion, kion eblis.

- Ne for¢etu la kablojn kaj la dratojn – diris Hopkins, kiam mi volis malbuki la ilarujon de sur iu mulo. – Tiujn ni povos vendi, kiam mi estos pli norde. Ni ne havas monon.

Li pravas. Ni do kunportis la ilarujon kun dratoj, nitoj, kapaªdiloj, instrumetnoj, ¤ar Hopkins esperas, ke ni povos vendi tiujn, ¤ar Hopkins esperas, ke ni povos vendi tiujn.

Yvonne venis kun timoplena vizaßo, Ùi apenaª povis ekparoli kaj tremis per la tuta korpo.

- Kio estas? Kio okazis?

- Kvasti¤… - Ùi balbuta¤as kun klakantaj dentoj.

Ni iris al la tendo. La „sinjoro Profesoro” sidis tie, kiel li ekdormis kun la kapo, klinißanta sur lian bruston, kaj granda, rußa makulo estis videbla sur li maldekstra flanko de lia ¤emizo…

Morte!

La unusola pafo de la suboficiro trafis la dormantan Kvasti¤-on. Ïuste lian koron. Ïi estis sinjora morto, inda al la grandega, blankahara, eminenta „profesoro” pri kio la dormanto tute ne sonßis antaª unu sekundo, kiam oni elpafis tiun stultan kuglon.

Ãu eble tiu kuglo tamen estis tre saßa, ¤ar ßi helpis al tiu pli bonan sorton meritinta homo transiri rapide kaj dum la dormo en tute alian mondon, kiu eble estas pli bona, ol la nia?

Kiu scias tion?

- Stranga… afero ßi estas… - mi diris tre malgaje, ¤ar mi amis… tiun delikatan homon. Kaj ankaª la aliaj, mi pensas. Ni faris kun li kelkajn aferojn, kaj li estis ¤iam silenta, trankvila kaj ßentilkonduta.

- Ni enterigos lin – diris Alfonso la Neniulo.

Tamen temis pri vivo aª morto, vane ni sciis, ke la patrolo jam marÙas el la fortika¢o For Lamy; ni enterigis Kvasti¤-on bele, same, kiel Levin-on. Mallonge ni staris tie silente, dum . Mallonge ni staris tie silente, dum Yvonne preßis. Eblas, ke ankaª ni murmuris ion, kaj ankaª sur la plata, rußa nazo de Hopkins ekkonvulsiis la haªto, kvazaª ßi jukus…

Denove forlasis nin homo, kiu apartenis al ni.

Li estis kun ni!

2

Ãar ni konstante prenis la kininon, kaj Yvonne sidis sur iu mulo, ni daªrigis la vojon pli rapide, kaj pli bonhumore. Ni klopodis ekspluati la tempon, dum la patrolo devis reiri en la reduton por nutra¢o. Ni tute ne maltrankvilis pro tiu persekuto. Ili ne sendas malgrandan trupon por kapti la dizertintojn.

Sed la radio povas antaªi nin! Kaj la kaptoludo kun la armeo ne estas multpromesa en Saharo.

Poste nur antaªen! Okazu, kio devas okazi!

Ni jam estis survoje pli ol du semajnoj. Post aliaj dek tagoj ni elvenis el la arbaro kaj ekvidis la unuajn sablodunojn en la malproksimo.

Saharo! Nun sekvos la dezerta vojo, la plej neebla parto de nia misio.

- Kiel ni atingos Oran-on tra Saharo laª vi? – demandis Hopkins.

- Mi tute ne scias – respondis Alfonso la Neniulo.

- Ãu vi ne pensadis pri la afero?

- Oldulo, se ni multe pensadus pri tio, kion eblas fari, kaj kion ne, tiam ni povus komerci pri kravatoj en iu granda urbo, kaj ni ne havus honormedalon.

Li multe da vero estis en tio. Yvonne turnis sin al ni ridetatnte:

- La Tri Korpogardistoj ne pensadas.

£i komencas tion denove.

- Mi petas vin, fraªlino, ¤u vi bonvolus diri, kio estas al tiuj tri karcergardistoj, kiujn vi mencias de tempo al tempo? – demandis Hopkis nervoze.

- Ili estas herooj de mondfama romano, kiuj riskis sian vivon por virino. Ili povis esti tiaj homoj, kiel vi.

- Kie ili estis malliberigitaj?

- Ili ne estis enkarcerigitaj, sed oni donis al ili ordenon.

- Kaj ¤iu kantis – mi finis la historion laª la kutimoj de verkistoj. – Mi estas sperta pri tia¢o.

- Vi estas idioto – opiniis Hopkins, poste li turnis sin al Yvonne: - Ãu oni prisilentis la aferon de la diamanto, la poÙhorloßoj kaj la arßentaj pletoj, kiujn ili portis el Londono?

- Ba, ¤esu jam! – diris Alfonso la Neniulo kolere.

Ne pla¤as al li, ke ankaª aliulo estas klera. Ni starigis tendon ¤e la rando de la ßangalo, sed sub la Ùirmo de la arboj. En la malproksim aperis kelkaj orfaj palmoj kaj argil-kabana¤oj de oazo Nemas-Rumba.

- Ni devas provi eniri en la oazon, ¤ar sen kameloj ni ne atingos malproksimen en Saharo – diris Alfonso la Neniulo.

- Iu el ni devas antaªeniri – mi proponis. – Se okazos problemo, la aliaj ankoraª povos fußi.

- Mi iros antaªen – diris Neniulo.

- Mi protestas! – kriegis Hopkins. – Ne ludu koriferon ¤i tie! Ne imagu vin tia sinjoro, ke vi simple iros antaªen!

- Kion do vi volas?

- Ni tiru loton – kaj li elprenis moneron. – Tiu iros, kiu malgajnos kontraª du.

Kaj li supren¢etis ßin.

- Fronto! – diris Neniulo, kaj li gajnis.

- Hopkins denove ¢etis. Ankaª mi gajnis. La Dikulo malligis senvorte la mulon, sur kiu bruis kabloj, kaj li sidis sur ßin.

- Atentu tiun flavan domon kun pinta tegmento ¤e la fino de la oazo. Se mi haltos tie kaj mansvingos, tiam iu el vi povas veni, ¤ar ne estas danßero.

Hopkins foriris sur la mulo. Ni nervoze silentis longe… Ni jam estis nur duope. Espereble okazos nenia problemo al la Dikulo!

Pasis duonhoro… Nenio okazis ¤e la flava domo kun pinta tegmento…

- Estas problemo – rimarkis Neniulo per iom mallaªta vo¤o. Yvonne dente Ùiradis la randon de sia naztuko.

- Se li ne venos post unu horo, tiam ni diste evitos la oazon – diris la hispano.

- Ãu ni lasu £tipulon ¤i tie? – mi demandis konsternite, ¤ar mi tute ne supozis tia¢on pri Alfonso la Neniulo.

- Jes! Se necese, lasu ankaª min ¤i tie, kaj ankaª Yvonne-on. Se ni havas la esperon porti la leteron al la ¤efstabo vive, tiam li plenumos la ordonon, e¤ koste de la vivo de la aliaj. Ãu vi malsame opinias?

Li denove paravis. La horo pasis.

- Ni devas ekiri – diris Neniulo kaj ekstaris. Lia vizaßo estis tre serioza, sed hezito ne videblißis sur ßi. Nur liaj lipoj ektremetis kelkfoje.

- Ni evitos la oazon, kaj ni lasos al lia sorto la komptindan Hopkins-on.

Ej, tiu amara traviva¢o, eble estas la plej amara inter tiuj, kiujn mi travivis en kiu ajn parto de la mondo. Ãar kion alian havas niaspeca homo en la vivo, ol kelkajn vere bonajn amikojn…?

Ãu ekzistas tia¢o, ke ni forlasu eterne la rigoran dikulon?…

Mia torako levißas malfacile, dum mi metas la selon sur la mulon… Neniulo malmuntas la tendotolon kaj fikse rigardas malsupren sur la Ùnuron. Liaj lipoj estas sensangaj, lia haªto estas pala. Poste li venas al mi kaj metas sian manon sur mian Ùultron. Ni rigardas unu la alian.

- Ïi estas tiel, oldulo – li diras raªke. – Ni entreprenis tion. Morgaª sekvos vi aª mi…

- Vi pravas.

Ni premas la manon unu de la alia.

- Rigardu… Rigardu tien! – krias Yvonne. Poste ankaª Alfonso la Neniulo ekkrias…

…Dika figuro aperas kaj signalas per sitelo en la flava ardo de Saharo malantaª la argila kabano kun pinta domtegmento.

DEKA ÃAPITRO

1

Tiun tagon okazis strangaj eventoj en Nemas-Rumba. E¤ post kvindek jaroj tremetis la barbo de la tribestro, kiam li rakontis tion al iu traveturanta foira ¤arlatano aª al rabist¤efo.

Proksimume je la deka horo alvenis rigora, dika legiano sur mulo, en la selsako kun ¤iuspecaj iloj.

Baluz, la ¤efulo de la oazo, ripozis ßuste tiam en sia dormo¤ambro. Li estis bonhava homo, kion povis vidi e¤ blindulo, ¤ar apud lia lito krom unu rema¤anta kamelo trovißis du kaproj, multaj kokoj kaj unu virÙafo. Ïi estas konsiderinda model-mastrumejo ¤i-regione.

Fru-antaªtagmeze tremanta kamelisto alvenis al li kurante.

- Baluz! Estas kapute al Nemas-Rumba. Kapute al la oazo. Eªropana soldato venis por mortigi la palmojn.

Baluz salte levißis, kaj akompanate de la kakofonio de la timißintaj bestoj kuris al la okazejo de la terura¢o.

Ekvidinte tion, li preskaª mortis… Alaho estas granda, kaj iafoje li faras malicajn miraklojn. Sur la supro de iu palmo sidis dika soldato, kiel ia vestita simio, du nigraj globoj pendas sur liajn orelojn de sur fer-ringo. Li martelbatas grandajn najlojn en la palmotrunkon, ho, li estu malbenita! Kaj li kurbigas dratojn sur la la novajn Ùosojn trae-retrae, ofte derompinte ilin. La krono de la palmo estas plena de kabloj kaj najloj, same, kiel la alia palmo, krome ia blanka objekto, kiu pikite en la arbon stre¤as la draton…

La simioj tremante ¤irkaªbrakas unu la alian sur iu proksima arbo, ili timeme rigardas la okaza¢on, kaj la konsternita loßantaro de la oazo staras buÙmalferme.

- Sinjoro! – krias la ¤efulo de la oazo, sed la dika eªropano mansvingas, ke li silentu, kaj li metis malgrandan, nigran funelon al sia buÙo, kiu pendis ßis nun ¤ekole:

- Alo! Alo!… - li kriadas. – Ãi tie estas radiostacio Nemas-Rumba kaj la substacioj. Ni raportas pri la finrezultoj de la ¤evalkuro, poste ni dissendas muzikon pere de gramofondiskoj el la naßejo de la londona hotelo Savoy rekompence por modestas pago. Mi ripetas: estas la dekunua horo kaj dudek minutoj.

…Tiam la loßantaro ¢etis sin vizaßaltere kaj preßis. Baluz kriis supren al la homo, sidanta sur la arbokrono:

- Kion vi faras ¤i tie, sinjoro soldato?

- Ãu vi estas la kapo de la tribo? – li demandas malßentile.

- Ïi ne estas tribo, sinjoro…

- Kaj vi ne estas kapo – li diras konsente. – Atentu min! Tiun daktilpalmon mi devas elhaki! Ni starigos antenon anstataª ßi.

- Sinjoro…

- Silentu! – li metas la kapaªdilon sur sian kapon kaj atentas. – alo! Mi faris la kunligon… Parolas Hopkins la teknikisto de sur la palmo, n-ro du… Post dek minutoj mi informos sinjoron majoron, kien sendi la ta¤menton… Arbara gvatisto estas en la proksimo… Jes ja…

Dume Baluz kuris al la ßendarmoj. Du homoj restadis ¤i tie el la korporacio de la arabaj goumier-oj, momente ili estas nudaj kaj dormas.

- Sinjoroj! Vekißu! Eªropana soldato venis kaj mortigas la palmojn.

La kaporalo aªskultis lin atenteme.

- Vi estas freneza Baluz! Li estas la radioteknikisto de la trupunuoj, ekzercantaj en la dezerto. Ili nun faras telefonlineon ankaª ¤i tie, kaj Nemas-Rumba havos radion.

- Sed sinjoro, la radio ne produktas daktilon, ßi ne donas ombron. Ni preferas la palmojn.

- Vane vi diras tion, ¤ar ßi estas tia, kiel la vakcinado. Se vi ne permesas fari tion, tiam venos multaj soldatoj, kaj ili batos vin ¤iujn.

- Estas kapute al ni…

- E¤ tiam vi diris tion, kiam oni prenis fioleton da sango el ¤iu. Nun mi vestos min kaj iros tien, sed estu prudentaj, ¤ar ne estos bone, se anstataª unu soldato venos kvindek, kaj ili kunportos ankaª maÙinpafilojn.

Baluz kuregis al la arbo. Dume la popolo disiris, kaj kelkaj homoj revenis kun pintigitaj palisoj. La soldato elprenis najleton el siaj lipoj kaj batis ßin en la arbon zumkantante.

- Ãiu forportu sin en la kabanojn. – kriegis Baluz. – Mi avertas vin ne insulti la sinjorojn soldatojn, ¤ar tiam ili venos kun maÙinpafiloj.

- Kaj kun kanonoj – rimarkis la dikulo ridetante. – Du divizioj restadas en la ßangalo.

La loßantaro foriris.

La soldato grimpis de sur la arbo fajfante, iris al la plej bela palmo, rigardis la trunkon kun spertaj okuloj, poste li elprenis el sia poÙo duon metran fer-kojnon kaj metis ßin sur la Ùelon.

- Sinjoro – ßemis Baluz -, kial ßuste en Nemas-Rumba vi faras el la palmoj radio-arbojn?

- Ãar la subkaporalo estas fiulo. Oni devintus munti radion en la oazo Sumbi, sed ili koruptis la subkapralon, doninte al li monon, manßa¢on kaj kamelojn, por ke li rapide iru plu. Ãar ekzistas tiel fiaj, korupteblaj homoj…

- Ãu vin… sinjoro… ne eblas korupti?…

La okuloj de la dikulo ekvibris kaj turnis sin vizaße al Baluz.

- Provu tion!!

- Mi… ankoraª ne faris tion…

- Estas egale. Tamen provu ßin. Tio certe sukcesos.

Kaj ßi sukcesis. Ili havis iom da kontanta mono, manßa¢o, kemaloj…

- Bone… Tiam ni iros plu. Mi petas nur soldatan adiaªon.

- Kia ßi estas?

- Klinu vin al oriento kaj, donu brandon al la radioteknikisto…

- Interese… - li respondis konfizite. – Kio okazos al tiu, kiu ne donos brandon?

- Preskaª nenio. Oni ¢etos al li sitelon aª ion similan… Sed ne estas permesate mortigi lin.

Baluz forrapidis kaj revenis kun duon litro da brando, kiun la soldato trinkis je unu tiro.

- Tre bone. Vi ne devas doni pli da gustuma¢o. Mi restas ¤e tiu drinka¢o – li diris kaj piedbatis la ¤efulon de la oazo.

Poste venis la ßendarmo.

- Kion vi deziras?

- Mi devintus munti tiun ¤i radion. Mi venis kun alia teknikisto, li atendas la estigon de la kontakto en la ßangalo.

La ßendarmo rigardis atenteme la konfuza¢on de la dratoj. Li estis sperta pri tia¢o.

- Kion mi faru, sinjoro? – proponis la ßendarmo sian helpon.

- Kantu kune kun mi la kanton: *„Parizo, mia koro esta via!”*

Senkonsidere de kelkaj sonoj, la serßento lernis la kanton dum mallonga tempo, sed ¤ar ankaª li ebriißis dum la instruado, kelfoje li piedbatis la ¤efulon de la oazo.

Baldaª alvenis la kompano de la radioteknikisto, kiu same estis tre bonhumora, kvankam ankaª li ofte piedbatis la tribestron.

£ajnas, ke tio enmodißis.

Poste ili drinkis kaj kantis ßis tagißo…

Alaho estas granda…

2

Aªrore ni iris plu per rapida galopado, klorpodante fari longan distancon antaª ol la aero farißus varmega.

Ni daªrigis la vojon sur kameloj. Ni ricevis kvar kamelojn de la timißintaj loßantoj.

£tipulo iafoje kantis, Neniulo iafoje batis lin je la kapo.

- Kio estis? – li demandis.

- Rizo kun viandopecoj kaj brando.

Iomete estis malfacile paroli kun Hopkins la £tipulo, ¤ar li kantis kontante. Kial drinkas tiulo, kiu ne bone eltenas la alkohola¢on? Li kantas kaj ridas.

- Parolu! Kio okazis? Ãu oni ser¤as nin?

Li apenaª povis respondi pro la rido, li nur mansvingis, fine li eldiris:

- Al ni estas kapute!

- He, mi puÙfaligos vin de sur la kamelo… Kaj ankaª vin…

Li diris tion al mi. La bela Pariza kanto venis en mian kapon, kaj mi kantis ßin stentore. Sed Alfonso la Neniulo estas tiel nervoza. Sed nenio eksterordinara estas en tio. Kantadi en Saharo. Kiam la kaprobarba ¤efulo venis en mian kapon, mi ridis. Li estas komika figuro…

Fine, kiam Alfonso la Neniulo jam minacis nin per sia revolvero, ni rakontis al li ¤ion grandlinie. Ni vidis raporton ¤e la ßendarmoj, kiuj ne multe zorgis pri tiol, ke nekredeble aªdaca atako okazis ie en la ßangalo. Tri dizertintaj malliberuloj senarmigis ta¤manton da legianoj, kaj ili fußis kun la granda parto de ties ekipa¢o. Oni anoncis dudek mil frankan premion al tiu, kiu kaptos la ula¤ojn, pretajn por ¤ia krimo vive aª morte. Supozeble ili fußis al la dezerto… Speciala karekterizilo: ankaª virino estas en ilia societo.

- Ïi faras la situacion malpli facila – diras Alfondo la Neniulo.

- Senespera – ßemis Yvonne.

- Ni ¤iam havas esperon – konsolis Alfonso la Neniulo la knabinon kun malmulte da konvinkißo.

Dume la suno proksimißis al la zenito, kaj la bruliga varmego estis netolerebla. La rebrilo de la flava polvo turmentige iritis niajn okulojn. Kaj nenie estas makulo, kiu Ùanßißus. Samforma blue-blanka ¤ielo, helbrunaj polvodunoj ßis la vidlimo kaj la sufoka, mortiga, flava ardo de la suno. Ni ekripozis en la ombro de sablomonteto. Ni metis la kompason kaj la mapon sur la teron.

- Nun ni estas proksimume ¤i tie, dek mejlojn de Nemas-Rumba –montris Alfonso la Neniulo sur la mapo. – Se ni marÙos fortoste¤e, ni atingos Azumbar-on matene… Tie ni denove elpensos ion, kiel akiri akvon kaj manßa¢on.

- Sed en tiu oazo oni jam kaptos tiun, se iu el vi eniros tien.

- Eble nokte… iel…

Ni silentis. Ni ne havas multe da espero transiri Azumbar-on. Ni ne povas eviti ßin. Ni bezonas akvon kaj nutra¢on…

- Ãi-norde estas oazo kun garnizono – klarigas aldone Alfonso la Neniulo. – La fortika¢o Bu-Gabendi. Ni evitos ßin, kaj ¤e Colomb-Bechar jam estas fervojo.

- Ãu vi volas veturi sur la Afrika Fervojo? – miregis Hopkins.

- Ni ne povas atingi nian celon alimaniere – kaj li ¢etis rapidan rigardon al la knabino. – Ni devas trairi Atlason. Ni provos fari tion lerte… Ãu vi estas sufi¤e forta, Yvonne?

- Ho, mi fartas tute bone.

- Tiam ni iros plu. Estos pli oportune marÙi en la tagmeza varmego. Malpli facile, sed la persekutantoj ßuste tiam ripozas.

Kaj ni galopis plu sub la pli ol 60 celsiusgrada, mortiga suno.

Nun jam ni estis ¤iam pli singardemaj. Alfonso la Neniulo konstante iris antaª ni, £tipulo postrestis iomete. Nia kvar-persona karavano daªrigis sian vojon, kiel ia laªregula marÙkolono kun antaª- kaj postgvardio. Ãar mi estis meze, mi povis paroladi kun Yvonne.

- Mi konas vian leteron, kiun vi skribis al mia amiko – mi diris tion kun mia denaska, alloga modesteco.

- Ãu vere? Tiam mi estis tre malesperißinta…

- Jes, mi povas imagi, fine ja mi estas artisto, kiu havas multe da komprenemo.

- Ãu vere? Sur kiu muzikinstrumento vi ludas?

Kiel? Ãu ßi denove estas ia forkaÙo de la sentoj?

- Kara Yvonne, estas superflue forkaÙi viajn sentojn – mi diris tion kun tia verva simpleco, kion miaj kolegoj kutimas nomi babilado en siaj verkoj.

- Alfonso la Neniulo montris al mi ankaª vian duan leteron.

- Sed mi ja skribis nur unu leteron krom tiu, kiun mi adresis al Thorze.

- Pardonon, sed eblas, ke vi ne bone memoras… Vi skribis ankaª duan leteron al Alfonso la Neniulo, en kiu vi mencias min… Kaj mian verkon…

- Jes… jes… kion vi pentris, sinjoro Fowler?

- Mi estas verkisto! Mi pensis, ke vi scias tion, Yvonne!

£i rigardis sur min kun mirantaj, grandaj okuloj.

- Ne. Mi vere ne sciis tion.

Infero kaj diablo! Mi volis galopi tuj al Alfonso la Neniulo, kiam Hopkins laªte kriis, li surventrigis la kamelon, kaj ankaª li kuÙißis sur la sablon. Ni tuj sekvis lian ekzemplon. Certe li vidi ion. Ni kuÙis en la polvo nervoze apud niaj kameloj.

Nun aperis trupo da spahioj el post la malproksimaj montetoj. Ili galopis rapide en dissemita svarmlinio, ilia gvidanto esplorrigardis Saharon tra binoklo.

Ili ser¤as nin…

Sed ili estis sufi¤e malproksime, kaj Hopkins rimarkis ilin ßustatempe. Ni savißis. Kiam la lasta spahio malaperis, Hopkins tuj enselißis

- Ek! Nun ni devas galopi tre rapide unu horon. Kiam tiu trupo revenos, ni jam estus sub la horizonto.

- Bone.

La kameloj kuris kun freneza elano dum unu horo. Yvone subite klinißis antaªen en la selo.

- Haltu!

Hopkins ankoraª sukcesis kapti Ùin ßustatempe, cetere Ùi estus falinta. £i svenis… Estas mirinde, ke Ùi eltenis ßis nun. Sed ni jam estis malproksime de la vojo de la revenanta trupo. La knabino sternißis en la polvo senviva. Ni frotadis Ùiajn manojn, piedojn, ni verÙis rumon en Ùian buÙon, kaj ni ne Ùparis la restintan akvon, ni metinte kompreson sur Ùian kapon. Eble ni havos okazon provizi nin per akvo ¤e Azumbar, aª ¤io finißos. Sed Azumbar ankorª estas malproksime, kaj restis tre malmulte da akvo.

- Knaboj. Posttagmeze ¤iu ricevos nur gluton da akvo – diris Alfonso la Neniulo, dume la knabino dormis. – Ni rezervos tiun plenan ladbotelon da akvo por Yvonne. Eble estos malfacile, sed ni eltenos iel.

- Ãu vi?

- Mi eltenos sen akvo.

- Ni protestas kontraª tio – kriegis Hopkins la £tipulo. – Nun ne eblas fanfaroni! Nek vi estas pli ol la aliaj! Bone rimarku tion!

- Sed se mi ne bezonas akvon!

- Tiam ni verÙos vian porcion sur la sablon! – furiozis la dikulo.

- Mi tute ne trinkos, tio certas – mi diris kolere.

Tiel ankaª li ricevis el la akvo. Ïi rapide konsumißis. Yvonne e¤ konjekton ne havis, ke ni levas nur la malplenan ladbotelon al nia buÙo en la varmego, ¤ar ni ne volis, ke li divenu la veron. Ni terure suferis, sed la knabino ankoraª havis duon-litron da akvo, kiam aperis la amikemaj, malhelverdaj palmoj de la oazo Azumbar en la malproksimo.

Ni jam apenaª povis flustri, ¤ar nia gorßo Ùvelißis, kaj krevis nia lango. Tamen de tempo al tempo ni levis la malplenan ladbotelon al nia buÙo.

- Vespere ni bivakos ¤i tie – diris Alfonso la Neniulo per fremdeca, raspa vo¤o.

La knabino freÙe desaltis, sed ni iom pezmove elselißis, kaj mia ladbotelo hazarde falis sur la teron, sed tiel, ke ties Ùtopilo forrulißis.

- La akvo… - kriis Yvonne kaj kaptis ßin. Sed Ùi vidis mire, ke nenio verÙißas sur la polvon… Li levis la ladbotelon kun grandaj okuloj. Ni ne kuraßis rigardi unu al la alia. £i Ùovis sian fingron en ßin kaj palpadis la emajlon. Ïi estis tute seka. £i rigardis sur nin per siaj varmaj, malgajaj okuloj, kiuj komencis plenißi per larmoj.

- Ãu vi… donis al mi… vian tutan… akvoporcion?

- Ïi estas nur tiom – mi diris. – Hm… Ãar…

- Nenio venis en mian kapon…

£i prenis ambaªmane miajn manojn. £i rigardis min tiel.

- Kiel mi povus iam rekompenci tion… kion vi faris por mi? – Alfonso la Neniulo manipulis selon de kamelo, kaj Hopkins murmuretis tia¢on, ke en okazo de bezono ni petos kvitigi la konton, kaj li Ùajnis kolera, sed Yvonne iris al li kaj prenis lian neprizorgitan, barbostoplan vizaßon:

- Vi estas vera kavaliro kaj korpogardisto, kion ajn vi murmuras.

- Mi protestas kontraª tio, ke vi konstante mencias tiujn korpogardistojn! – li kriis. Sed Yvonne kisis lin subite, tiam la dikulo farißis fajrorußa kaj komencis singulti pro konfuzißo.

DEKUNUA ÃAPITRO

1

Vespere ni devis iel Ùelumi en la oazon. Nun ni ne komencis ludi „¤u fronto aª dorso”. Hopkins la £tipulo entraprenis la grandan riskon ¤e Nemas-Rumba, la vico do estis sur ni. Alfonso la Neniulo kaj mi faros honorviziton tie. Hopkins komence tre energie „protestis” kontraª tio (unufoje por ¤iam), poste li tamen akceptis tion.

Yvonne venis al mi kaj brakumis min.

- Gardu vin…

- Nun ni ne havas tempon por tio! – diris Alfonso la Neniulo. – Ni iru!

Mi rigardis, ¤u mia revolvero estas en ordo. Dume Neniulo kisis la manon de Yvonne. La sceno daªris unu tutan minuton, kaj la knabino galtigis lian hararon.

Haho! Ãu ni havas tempon por tio?!

Irante al la oazo, mi menciis la aferon.

- Diru… kion vi rakontis al mi en Manson pri Yvonne kaj pri letero, en kiu Ùi skribis pri mi?

- Ãu mi?… Pri kio vi parolas?

- £i diras, ke Ùi skribis nur unu leteron al vi.

- Ãu vere? – li demandas kun surprizita miro. – Nu, tiuj virinoj!

- Parolu sincere. Ãu vi trompis min? Ãu vi blagis vian amikon?

- Vi estas stulta! Ãu vi pensas, ke Yvonne estas tiaspeca kanbino, kiu konfesas en la unua momento, ke vi interesas Ùin?

- Kiel?

- Vi devus kiel verkisto, ke damoj kiom sindetenemaj estas.

Kompreneble mi bone sciis tion kiel verkisto…

- Ãu vi imagas tion, ke Ùi tuj konfesas sian amon kaj ¢etas sin al via kolo? Sciu, ke hodiaª posttagmeze Ùi arde ripro¤is min, ¤ar mi elbabilis Ùian kaÙitan sekreton.

- Ãu vere?

- Jes! Ne estas bela afero de vi, ke tiun Ùian konfeson vi demandadis tiel maldiskrete.

Mi hontis, ke mi devis aªdi ¤ion ¤i de Alfonso la Neniulo. Ankaª mi mem povintus diveni tion. Verkisto devus scii tia¢on.

- Ãu vi pensas, ke Ùi flirtadas kun mi?

- Tion ne. Sed Ùi Ùatus funde ekkoni vin, antaª ol Ùi akceptus vin en sian koron.

- Sed Ùajnas, ke Ùi estas tiel afabla kun vi…

- Kia verkisto vi estas, kiu neniam aªdis, ke virino volas fari ¢aluza iun, kiun Ùi amas? Se Ùi amus min, tiam Ùi estus afabla rilate vin.

Tio vere estas evidenta.

- Nun jam ni surventrißu – proponis Alfonso la Neniulo. – Ni estas tre proksime.

Nur abomeninda Ùrikado de Ùakaloj, Ùtelumantaj ¤irkaª la oazo rompis la noktan silenton de la dezerto, kiel tiuj aperi tie kaj ¤i tie du- aª triope galopantaj. £ajnis, ke ¤io estas silenta en Azumbar. Muezino kriadas la noktomezan suraon ie. Ni atingas grimpante la unuan argilkabana¤on. Ni iras plu singardeme, senpere apud la muro. Arabo sidas antaª la najbara kabano kaj murmuretas ion. Li konstante murmuretas monotone kaj kelkfoje li ¢etas sin vizaßaltere.

- Vi… - flustras la hispano. – Mortinto estas ¤i tie en la domo.

- Nu, kaj?

- Tiam ni povus fari ion… Sed ni devas scii certan.

- Ni kaÙrigardis tra la flank-fenestro. Me¤o pendis de sur la trabo, kiu subtenis la domtegmenton, kaj ¤erko kuÙis sur la tablo…

- Atendu… - li diris nur tion kaj tuj ekagis laª lia kutimo. Li engrimpis tra la fenestro. Alpremißinte al la muro, mi atentis la pordon, tran¤itan en la alian muron de la kabano. La arabo sidis antaª la pordo kaj preßis. Se li turnißos por iri en la domon, mi tuj batfaligos lin. Sed li estis maljunulo, kaj Alfonso la Neniulo faras malpli laªtan bruon, ol Ùtelumanta kato. Post kelkaj minutoj iu ektuÙis mian Ùultron. Burnusa homo staris malantaª mi! Mi jam estis ekbatonta lin, kiam mi rekonis Alfonson la Neniulon en la pala lumo de la nokto.

- Kio ßi estas?

- La burnuso de la mortinto – li diras.

Post la rakontitaj aferoj vi ne povas kredi, ke mi uzis multe da nervomildigajn medikamentojn en mia vivo, sed nun mi frostotremis.

- Mi esperas – flustras Alfonso la Neniulo -, ke oni ne plu malfermos la ¤erkon, kaj mi esperas ankaª tion, ke la mortinto ne havis epidemian malsanon. Sed se li estintus infektita je pesto, nek tiam mi havis alian eblon.

- Kion vi esperas de tio?

- Ãu vi vidas tiun malgrandan flagon tie? Ïi estas la ßendarmejo. Ni akiros ¤ion de tie, kion ni bezonas. Surventrißu kaj atendu!

Li lasis min tie. Kion alian mi povintus fari? Mi kuÙißis sur la teron. La hispano frapetis sur la fenestro de la kabano kun flago. Ïendarmo aperis post nelonge.

- Sinjoro! – lamentis Neniulo en ia stranga, araba dielekto. – Mi kuris ses mejlojn ßis ¤i tie… Oni masakris la tutan karavanon… Mi opinias, ke neniu transvivis tion krom mi… Mi Ùajnigis, ke mi estas mortita, kaj mi kuÙis tie, ßis la rabistoj malaperis en la malproksimo.

- Hej, Baldur! Razim! – kriis la araba ßendarmo malantaªen, poste li turnis sin al Neniulo: - Kiuj estis la rabistoj?

- Beduenoj… Mi estas miksdevena, sed la aliaj ¤iuj estis araboj, kiuj oni masakris…

Dume elvenis la du aliaj ßendarmoj dormeme.

- Atako okazis en la dezerto… Baldur, vi venos kun mi… Kie estas tiu loko?

- Ses mejlojn de tie ¤i oriente… ¤e Wadi…

- Mi jam scias.

La du arabaj ßendarmoj provizis sin per manßa¢o kaj akvo. Ili surkamelißis kaj forgalopis orienten, al Wadi, kiun Alfonso la Neniulo vidis sur la mapo, por rigardi, ¤u iu vivas el la masakritaj karavananoj. Oni ne devis timi la rabistojn, ¤ar ili neniam revenas al la okzejo de la atako, kie Ùvebas la spirito de la mortintoj.

- De kie vi venis? – demandis la restinta ßendarmo.

- El Timbuktu – respondas Neniulo. – Ho, sinjoro, donu al mi glason da akvo, kaj lasu min ekripozi.

- Envenu. Vi povas ricevi interne akvon kaj ankaª plejdon.

Ili eniris la domon.

Mi rapide postiris ilin. Kiam mi enpaÙis, Alfonso la Neniulo jam Ùnurligis la svenintan goumier-on.

- Ni rapidu – li diris.

- Kial? La du ßendarmoj rajdos ßis aªroro tien, kaj estos posttagmezo, kiam ili revenos.

- Sed ßis tiam mi jam volas esti malproksime. Kolektu ¤iun manßa¢on, kiun vi trovas, kaj plenigu du felsakojn per akvo!

- Jen rigardu!

Mi montris sur flavan ¢urnalon surprizite. La unua paßo temis pri ni. Mia nomo estis skribita per grandegaj literoj. Sed oni menciis min ne kiel verkiston.

Proksimume dek linioj estis super la artikolo, skribita majuskle:

„TRI HOMOJ KONTRAº LA KOLONIA ARMEO!"
ONI NE SUKCESIS KAPTI LA AºDACAJN ATAKANTOJN
DE LA RADIOTEKNIKISTA TAÃMENTO!"
FARINTE SENEKZEMPLAN RUZECON ILI EKIPIS SIN
ÃE NEMAS-RUMBA!"
DEPUTITO HABOURN
PETIS INTERPELACION!"
DUDEK MIL FRANKOJ PREMIO
POR LA KAPTANTO!"
ÃU ONI ARESTIS ILIN?"…

Mi komenci legi ßin timeme. Sankta Dio! Ãu oni ne arestis nin? Sed ne… Mi trankvilißinte sciigis, ke tio ankoraª ne okazis. Sed la ¢urnalo skribis tiel ironie pri la kolonia armeo, kiu estas preskaª senpova kontraª tri aventuristoj, ke ßi povis tre malesperigi la kompetentulojn de la milico en Saharo.

La afero kaªzis tiel grandan sensacion. E¤ la ministro pri koloniaj aferoj deklarciis. Ke li ne povas deklaracii, dum li atendas la dokumentojn de la esploro.

- Io krakas…

- Kion vi faras? – mi demandas.

- Mi disrompas la radioaparaton. Ili havas radioelsendilon. Ïi jam estas pli bone ekipita oazo ol tiu en Nemas-Rumba.

- Mi konsentas – mi diras. – La ßendarmoj trinkas ankaª rumon ¤i tie.

Kaj mi formetis la botelon.

Alfonso la Neniulo envolvis en tukon vesta¢ojn, armilojn kaj ¤iuspecajn objektojn.

00000 - Venu ! Iru antaªen! Mi ankoraª ¤irkaªrigardas – diras Neniu – sed mi ne volas, ke la knabino kaj Hopkins maltrankvilu, krome la dikulo eble estas soifa.

Malantaª la domo mi kompletigis la ekipa¢on kun du felsakoj da akvo, metinte ¤ion sur la kamelon, mi kondukis ilin al la densejo el la oazo. Post nelonge mi estis ce la bivakejo. Ankoraª de sur la kamelo mi etendis la rumon al £tipulo. Li tuj eltrinkis ties duonon el la botelo.

- Ïi iomete trankviligas min – li diris kontente.

Yvonne spasme kaptis mian brakon.

£i tamen amas min!

- Kie estas via amiko? - Ùi demandis ekscitite.

£i Ùajnigas, kvazuª Alfonso la Neniulo interesus Ùin.

- Okazis nenia problemo, li tuj estos ¤i tie!

- Kie vi akiris la kamelon? – demandis Hopkins.

- Ni tambure sciigis nokte, kiu havas vendotan kamelon, tiu anoncigu, ¤ar alvenis dizetintaj legianoj.

- Idioto!

Ni eksilentis. El la direkto de la oazo proksimißis homo sur kamelo, kaj kelkaj kamaloj sekvis lin. Certe li estas tiu… Sed ne! Butono ekbrilas en la mallumo!

Goumier proksimißis!

2

Hopkins kaj mi samtempe elprenis nian revolveron.

- Surventrißu! – krias la dikulo al Yvonne.

Sed la knabino ekÙrikas:

- Li estas tiu… Formetu la pistolojn! Li estas tiu… Jes… Li…

Nun jam ankaª ni rekonis lin. Alfonso la Neniulo estis la goumier!

- Haho!

Desaltinte de sur la kamelo, li kuras rekte al Yvonne. Li kiasa Ùiajn ambaª manojn. Yvonne ridas, kaj larmoj aperas en Ùiaj okuloj, Ùi estas vere bonanima knabino.

- De kie vi akiris ßin? – demandas Hopkins la £tipulo, montrante sur la uniformon.

- Mi malvestis la goumier-on, antaª ol meti lin en la furaßkavernon.

- Ãu nun?

- Se ni pli rapide atingos la oazon Timbak, ol la informo de nia traveturo el Azumbar, tiam mi esperas.

- Facile eblas. Ili revenos tagmeze, kaj la radioaparato ne estas bona. Se ili iros al la plej proksima oazo por dissendi la informon, ßi daªros minimume du tagojn!

- Ankaª mi fidas tion. Venu, Yvonne! Ãu vi estas malesperißinta, aª vi fidas?

- Nek iun, nek la alian. Mi scias nur tion, ke mi timas nek la inferon apud vi… Pli ßuste apud vi ¤iuj.

Certe Ùi pensis ekskluzive pri mi, sed Ùi ne volis ofendi ilin. £i estas delikata amino.

Ni ripozis en la dezerto ßis la sunsubiro. Nome: *„en kontraªaviadila bivakado"*. Ïi estas la patento de Alfonso la Neniulo kontraª la ofte aperantaj avidailoj, kiuj ser¤as nin, kaj ili havas radiokontakton kun la persekutantaj ta¤mentoj. La *„kontraªaviadila bivakado"* okazas jene: Kovrinte nin per tendotolo, ni diktavole Ùutas sur ßin la polvon de la dezerto. Ni faras same, rilate niajn kamelojn. Tio estas iomete malkomforta, sed kiam malalte fluganta aviadilo preterzumas nin, ni estas trankvilaj. La piloto vidas nur flavan sablon. Nokte ni rajdas plu per freneza galopado. Ni havis du rezervajn kamalojn, tiel ni konstante povis Ùanßis la lacajn bestojn. La akvo kaj la nutra¢o abunde sufi¤is al ni.

Vetkuro kun ßendarmo, kiu ie estas survoje por elsendi radio-informojn pri ni. La vojaßo konsumis la energion de Yvonne, kiel ajn forta Ùi estis. £i ne alkutimißis galopi tiel rapide, sed nun Ùi devis elteni.

- Nur ankoraª iomete – flustris Alfonso la Neniulo.

- Mi ankoraª… eltenas… - Ùi spiregas duonsvene.

La lastan mejlon ni rajdis tiel, ke ni apogis Ùin en la selo ambaªflanke, kiam Ùi ekÙancelißis.

Sed Timbak aperis antaª ni la sekvan aªroron. Levinte Yvonne-on el la selo, ni kuÙigis Ùin kaj lavis Ùian vizaßon per akvo. Tiel Ùi rekonsciißis iomete, sed Ùi estis tute el¤erpita.

- Ãu nun?

- Unuavice mi senpolvigos min per broso – respondis Alfonso. Evidentißis, ke li portis ankaª vestobroson de la ßendarmo, kiun li metis en la furaßkavernon. Alfonso la Neniulo estis eksterordinare pla¤aspekta ßendarmo. Eble nek mi estintus pli bela en tiu uniformo.

- Nun ni komencos danßeran lundon. Ãio dependas de tio, kiam revenis, kaj kiom longe daªris, dum la du ßendarmoj atingis radioelsendilon.

- Parolu!

- Ãiu eksidu! Yvonne, trinku kelkajn gutojn da rumo kaj atentu!

Alfonso la Neniulo diris la planon, kaj ni longe sidis senvorte.

Ïi estis la plej riska plano, kiun oni provis fari en tiu ¤i parto de la mondo.

2

La loßantaro vekißis je granda sensacio en la oazo Timbak. Aªrore aperis pla¤aspekta goumier kaj eskortis tri Ùnurligitajn dizertintojn, kiuj jam de tagoj kaªzis grandan sensacion en tiu ¤i parto de la mondo.

Kiel bonÙanca homo li estas!

La lacaj, dizertintaj legianoj kapitulacis. Ili memvole anoncißis ¤e ßendarmo, patrolanta en la dezerto. Ili nun sidas en la ßendarmejo, malgaje, anime rompitaj, kie soldatservas konstanta personaro, konsistante el kvin membroj en la garnizono de Timbak.

Iu dizetrinto ankoraª estas juna buba¤o, la alia estas malalta, dika homo, ßistede konata laª policaj reser¤igoj, la tria kaptito havas saßan, belan vizaßon (sur la frunto kun nuba melankolio, kiu tiom karakterizas la verkistojn).

La loßantaro de la ozao, konsistanta el dudek araboj, tumultas antaª la fenestro. La famaj dizertintoj sidas silente, malgaje.

La dikulo turnas sin al la kaporalo anime rompita, li petas brandon kaj ian cigaron, je la sankta nomo de Dio.

Oni donas ¤ion al li , ¤ar neniu koleras la kompadindajn, frenezajn legianojn, kiuj certe havos festenon amaran en la fortika¢o.

- Vi estas feli¤a homo – diras la tiea, dika ßendarm-serßento al sia belvizaßa kolego, kiu eskortis la dizertintojn. – kie estas la knabino, kiun oni menciis en la reser¤igo?

- Ili diris, ke Ùi mortis antaª du tagoj.

- Nu, tio ne estas miraklo! Vi estas favorato de Fortuno!

- E§! Iam kompatinda ßendarmo povas ricevi dudek mil frankojn… Trinku knaboj! Ãu trovißas gastejo ¤i tie?

Ãeval-vizaßa bedueno anoncißas ¤e la fenestro.

- Mi estas la gastejestro, eªropanaj sinjoroj. Mi havas en mia tendo korbobotelon kun brando, kiun oni nomas raki-o…

- Nu, alportu ßin…

- Dume kontaktißu kun la garnizono de Aut-Aurir – li diras al sia ßendarm-kolego, al la dika serßento.

- Vi pravas. Ni havas ordonon, ke ni raportu ¤iujn detalojn pri la dizertintoj al la plej proksima fortika¢o.

Dume la dikulo turnas sin al la alia ¤itiea ßendarmo kaj petas ion manßi (se ili konas Dion), sed li aldonas kun turmentita ßemo, ke li ne manßas malvarman Ùafa¢on.

Oni donas ßin al la kompatindulo. En Aut-Auri li certe fastos…

- Jen estas la brando! – kriis la gastejestro, kiu aspektis, kiel ¤evalo.

- Ni trinku, serßento – instigas la bonÙanculo siajn kolegojn.

Poste ili informis la fortika¢on, ke ßendarmo eskortis la tri Ùnurligitajn dizertintoj en la oazon Timbak. La kapitano de la fortika¢o gratulis al li kaj ordonis tuj ekmarÙi kun la Ùnurligitajn dizertintojn. Se ili rapidos, vespere ili jam estos en la fortika¢o.

La kaptitoj sidas anime rompitaj. Ili aªdas la paroladon, sed diras nenion…

…La dikulo petas ¢urnalon petegante je la sankta nomo de Dio, sed la serßento krias urßigante ilin:

- Rapide! Rapide! Antaªen!

Ili tuj surkamelißas, kaj la karavano ekiras kun la forte Ùnurligitaj kaptitoj. Krom la bonÙanca ßendarmo la dika serßento kaj du senrangaj soldatoj eskortas la dizertintojn.

La loßantaro festas ilin svingante tukojn.

Ili a¤etis la brandon de la gastejestro, kiu aspektis ßuste tiel, kiel ¤evalo.

Estis infera varmego, sed la ßendarmoj paroladis gaje! Granda tago ßi estas! Ili drinkis kelkajn glasojn da alkohola¢o dumvoje, kaj la serßento kantis arion el opero per sia speciala baritono.

La dikulo petis lin je la sankta nomo de Dio ne fari tion.

- Terura varmego estas – diras iu. – Ne estas mirinde, ke la knabino mortis.

Li tute ne konjektis, ke iu Ùnurligita kaptito malantaª li estas la knabino. Yvonne anstataªigis Alfonson la Neniulon.

- Ni ripozu unu horon – diris la bonÙanca goumier -, dum pasos la tagmezo.

- Ni devas rapidi – rimarkis la kaporalo kun milda rigoro.

- E§! Tagmeze nek la soldatoj marÙas.

Ni desaltis de sur la kameloj. Alfonso la Neniulo, la „bonÙanca" patrolanto portis la botelon da brando, kaj dum la tri ßendarmoj forturnis sin, li verÙis iom el la amoniako, uzita kontraª la moskitopiko. Kvankam la raki-o estis tute forta drinka¢ sen tio.

Dum tendumado ili manßis kaj trinkis la brandon abunde. Nur Alfonso la Neniulo verÙis la sian sur la sablon.

…Vespere la tri goumier anoncißis en Aut-Aurir ¤e la kapitano de la reduto. La tri dizertintoj estis kun ili, kiuj ronkis svenete. La buÙo de iu Ùaªmis.

- Mi trovis ilin tiel, mon commandant – raportis la kaporalo. – VerÙajne ili havis jam nur brandon kaj trinkis ßin pro soifego.

Li transdonis la dokumentojn de la kaptitoj! Ãio estis en ordo. La tri dizertintoj el Igori!

Laª la militista kuracisto ili havas alkohola¢- aª ian alian venenißon. Devas pasi minimume dudek kvar horoj, kiam li povos pridemandi ilin.

- Vi estas bravaj soldatoj! Tiuj tri homoj kaªzis al ni multe da zorgoj – diris la kapitano.

Ili regalis la tri ßendarmojn. Ankaª la pala junulo, gardanta la kamelojn ricevis vespermanßon. Poste oni pagis la 20 000 frankojn da premio al ili, kaj la ßendarmoj ekiris rapide reen al Timbak.

Malantaª sablomonteto, sed oni jam ne povis vidi tion el la fortika¢o, la ßendarmoj desaltis de sur la kameloj kaj ekdancis.

Tia¢o ankoraª ne okazis en Saharo!

Ili rondodancis, ridadis, brakumadis unu la alian, e¤ la kamelisto, kaj ili saltadis, kiel la virkaproj.

Baldaª ili ensellißis kaj rapide ekgalopis al la dezerto.

4

Oni ne ser¤os nin dum dudek kvar horoj, tio certas. Ïis tiam la ebriaj ßendarmoj, kiujn ni transdonis al la personaro de la fortika¢o en niaj vesta¢oj, dormos.

Ni galopis rapide. Ni estu trans almenaª la unua grava loko Colomb-Bechar tiel, ke ni povu provizi nin per ¤io.

Sed la lacaj kameloj ¤iam malpli bone eltenis la vojon. Oriente jam videbligis la eskarpo, tie kondukas la Ùoseo de Saharo, kiu renkontißas ie kun la Granda Karavanvojo ¤e la deklivoj de Atlaso, kaj ßi estas paralela kun la fervojo de Saharo al nordo.

Alfonso la Neniulo longe rigardis en la malproksimon:

- Ni iru – li diris poste. – Tie proksimißas io el suda direkto.

Ni rajdis tiel rapide, kiel la lacaj kameloj povis galopi. Kiam ni atingis la supron de la taluso, ni jam vidis, ke landira aªto kuregas sur la vojo el la malproksimo.

Subite la Ùoforo rimarkas, ke tri goumeir staras la Ùoseso. Blankhara, angla sinjoro sidas ¤e la direktilrado. Li haltas.

- Kion vi volas?

- Ni persekutas rabiston! Ni ekzekucios vian aªton en la nomo de la leßo. Vi ricevos ßin en Colomb-Bechar ¤e la ßendarmejo.

- Sed mi estas lordo Geoffrey…

- Egalas, kiu vi estas. Ïi estas leßo. E¤ unu sekundon ni ne atendas plu.

Nun aperis ankaª la juna kamelisto sur la taluso. La anglo faris heziteman movon al la startigilo, sed la „serßento" elprenis sian revolveron:

- Se vi ekfunkciigos la motoron, sinjoro, mi mortpafos vin.

- Jes. Nu transprenu do la aªton.

- Sed vi devas elaªtißi.

- Ãu?… Kiel mi atingos Colomb-Bechar-on?

- Kvin kameloj estas je via dispono apud la taluso, sed e¤ unu momento ne. Ni persekutas iun, kaj la tempo valoras multe.

La lordo elaªtißis kaj iris al la kameloj…

Je lia plej granda miro, ankaª la juna kamelisto sidis en la aªton kaj forvetruregis kune kun la ßendarmoj.

- Nun kio estos? – ni demandis preskaª samtempe de Alfonso la Neniulo.

- Ni vidos tion, ni nur estu trans Colomb-Becha, antaª ol la goumier-oj, kaptitaj anstataª ni, rekonsciißos.

Kian ajn problemon ni havis, en kia ajn pe¤o ni sidis, ni sciis, ke post kelkhora paªzo oni komencos e¤ pli furiozan pel¤asadon kontraª ni kun renovißinta forto: tamen ni veturegis fiere fronte al la malbono! Kiom da homoj atingis tien de Kongo?! Malgraª tiom da persekutantaj aviadiloj, militistaro, ßendarmoj kaj dezertaj danßeroj?

Posttagmeze estis el¤erpißonta la benzino, sed eble ßi sufi¤os…

Malproksime, inter sporadaj domoj, verdaj palmokronoj videblißis: Colomb-Bechar! Malantaª la urbo sur monteto altißis la fortika¢o. Se oni distrumpetis el Timbak, ke la tri dizertintoj estas kaptita, kio estas verÙajne, tiam neniu zorgos pri ni ¤i tie.

La aªto subite bremsis, kaj ni puÙißis antaªen. Ïi haltis apud ¤ifona arabo, portantan civilan vesta¢on.

- He! Kie trovißas benzinstacio?

- Antaª la urbo. Trans tiu subirejo. Nur kriadu laªte, ¤ar la benzistaciisto estas surda.

- Dankon.

Ni veturegis plu, kvankam la motorujo strange bruadis, kaj ni timis, ke la piÙto rajpos, ¤ar la mezurilo apenaª signalis oleon. Sed ni atingis feli¤e la benzinstacion. Alfonso la Neniulo kriegis tiel laªte, ke oni povus pensi ßin hurlo de leono.

- Hej! Benzinstaciisto!

Blankhara maljunulino elvenis. Post terura kriegado ni prenis sufi¤e da benzino kaj oleo, poste ni veturis plu…

Nur antaªen!

- Ni postlasas sufi¤e multajn postsignojn… Kio okazos, se oni denove reser¤igos nin? – mi demandis.

Hopkins levis sian Ùultron kaj lange direktis en la buÙangulon sian cigaron, kiu havis netolereblan odoron.

- Tiam ni denove akiros tri kaptitojn. Tia¢o trankviligas ilin por iom da tempo, kaj tiel ni povas kolekti multe da mono.

Yvonne diris nenion. Alfonso la Neniulo sidis apud Ùi antaªe, kaj Ùia kapo de tempo al tempo klinißis sur la Ùultron de la hispano.

E¤ lace Ùi volas forkaÙi siajn sentojn

…Nun! Ni alvenis en Colomb-Bechar-on! La trafiko ankoraª estas vigla en la urbo. Estis ¤irkaª la oka horo vespere. Se la sciigo alvenis el Timbak, tiam oni rapide arestos la tri goumier-ojn, sidantajn en la aªto. Sed ßi ankoraª ne alvenis. La venenitaj ßendarmoj el Timbak ankoraª dormis profunde en siaj celoj. Nun rapide traveturi la urbon… Yvonne svenis.

Stop.

- Descendu! – diras Alfonso la Neniulo kaj haltigas la aªton.

- Ãu vi pensas tiel?

- E§! Kiel ajn estas, ni devas ripozi. Ankoraª ni havas almenaª unu horon.

La tri goumier, alvenintaj per aªto vekis grandan sensacion. Baldaª venis ßendarmo.

- Kio okazis?

- Ni trovis la aªton en la dezerto – diras Alfonso la Neniulo. – Tiu bubo estis apud ßi. Li asertas, ke ßi apartenas al lordo Goffrey. La lordo konfidis ßin al la knabo por gardi ßin, kaj li foriris kun sia pafilo. Li ne revenis de mateno. Li diris al la bubo, ke li alvenis per la aªto el Ain-Sefra.

- Hm… Malagrable. Ne pasis pli ol kvin tagoj, kiam la lordo traveturis ¤i tie. Li ests bona amiko de la guberniestro.

- Ni ser¤is lin en la ¤irkaªa¢o, sed ni nenia trovis liajn spurojn. Li ne kunportis akvon, malbono okazis al li, tio certas.

- Kion vi volas fari? – demandis la „kolego".

- Ni veturis per la aªto en Ain-Sefra-on.

En la gastejo Yvonne kuÙißis en iu ¤ambro. £i povis nek manßi pro la el¤erpißo. Ni vespermanßis en la drinkejo. Malrapide, trankvile, kiel la ßendarmoj kutimas fari tion.

Alfonso la Neniulo levis sin glason al la lumo, li trinkis tiel senzorge.

Hopkins resendis la viandon, por ke oni rostu ßin pli bone. Mi petis ¢urnalon. Jen tio estis sur ßia titolpaßo:

„Oni kaptis la tri dizertintojn!
La senekzeple lartaj aventuristoj kondukis la tutan armeon je la nazo.
Kiu respondecas pro la hontinda fiasko?"

Ni eksciis el la artikilo, ke la gazetaro de tagoj okupißas nur pri ni. Oni faras vetojn. La popolo sekrete estas niaflanke. La tri rezolutaj homoj imponas al ili. La pozicio de la ministro pri koloniaj aferoj Ùancelißis, okazis kelkaj transpostenigoj, oni kantas kanzoneton pri ni en iu Pariza amuzejo. Ïi estas la vera Ùlagro.

Se oni scius, ke ni vespermanßas ¤i tie!

Alia anonco:

„Markizo de Surenne estas en la ¤efkomandejo de Maroko."

- Ni transdonos la leteron al li – diras Alfonso la Neniulo.

Nun envenas kvin soldatoj. Legianoj. Ili parolas laªte kaj mendas vinon. Inter ili estas dikstatura, liphara homo.

- Mi asertas, miaj amikoj, ke tiuj tri homoj estas veraj bravuloj – diras iu.

- Kvankam ili sukcesus fußi! Mi elkore deziras tion! Tiuloj meritas ßin!

Veni de Kongo ßis Timbak! Senarmigi ta¤menton! En manbatalo… Trompi duonon da Afriko!

- Mi asertas, Thorze, ke bona soldato ne dizertas.

5

Thorze!

La okuloj de Hopkins la £tipulo elstarißis. Li estas la legiano n-ro 71! Anstataª kiu li soldatservas!

Alfonso la Neniulo kaptis lin je la brako, ¤ar la dikulo ekstaris.

- Psit! Restus sidanta! Frenezulo! Nun temas pri multe pli grava afero.

La soldatoj paroladis plu. La homo kun anglaj lipharoj, Ùajnas, ke li estis Thorze, kontraªdiris.

- Vi ne paravas! Ankaª mi estis dizertinto iam, tamen mi estas bona soldato! Oni distingis min en Sudano. Lastfoje, kiam mi ankoraª soldatservis ¤e la kompanio la unua, oni distingis min en Padomir. Kiu estas bona soldasto, se ne mi?

- Kial oni postenigis vin al la kompanio la dua en Meknes?

- Kiam ni marÙis al Senegalio, mia kruro vundißis en Dakar, kaj mi devis enhospitalißi. Post mia resanißo oni postenigis min kun malkompleta ta¤mento al la tankistoj, kaj de tie mi estis sendita al la kompanio de Meknes…

Hopkins la £tipulo bezonis la plej grandan sinregon. Fine! Jen estas la vera Thorze, anstataª kiu li soldatservas, kaj nun li devas silenti.

Momenton!

- Knaboj! Mi havas planon! – diras £tipulo.

- Nu?

- Tiu aªto estas bone konata, kaj oni baldaª estos sur nia spuro.

- Nu?

- Se iu el ni oferus sin, tiam oni perdus la spuron de la aliaj. Mi ekveturos per la aªto, kaj vi iros plu. Ïis kiam oni kaptos mi, tio bezonas minimume duon tagon.

Ni rigardis sur lin kortuÙite.

- Hopkins! – diris Alfonso la Neniulo. – Mi nun ekkonis vin vere. Vi havas noblan, heroan karakteron!

- Ïi certas. Kome nenia malbono povas trafi min – li respondas.

- Kial?

- Jen estas Thorze, kiu estis la soldato n-ro 71 ¤e la bataliono de Oran, mi do ne povas esti Thorze, la soldato n-ro 71 el la bataliono de Oran. Sed neniu rajtas prirespondigi min, kiel civilulon, ¤ar mi klopodis veni en la pitoreskan Oran-on el la malbelega regiono de Kongo. Ãu mi Ùtelis? Ãu mi trompis? Ãu mi rabis?

- Jes! – ni respondis samtempe.

- Nu bone… Sed oni ne scias tion, ßi ja okazis ne ¤e Kongo, sed kiam mi agadis ankoraª kiel partikularisto.

Ni vekis Yvonne-on, kaj post kvi minutoj la aªto rapidegis.

DEKDUA ÃAPITRO

1

Alarmo!

Ni ankoraª ne estis ekster la urbo. Aª la lordo alvenis en Colomb-bechar, aª la kaptitaj ßendarmoj sobrißis, kaj oni jam sendis radioinformojn.

Hopkins sidis ¤e la direktilrado. Li klinißis antaªen, la benzino bruante funkciigis la motoron, kaj ni furioza veturegis en la nokto… Ni ¢us forlasis la urbon.

Ãe iu turnißejo la bremso grincis, kaj ni haltis.

- Elaªtißu! – diris £tipulo.

Rapida manpremo… Elsaltinte el la aªto, ni kuris al la apudÙosea fosa¢o… La aªto brue forveturegis kun Hopkins en la nokton.

Ni rapidis tra senvojaj vojoj kaj kampoj. Post dek minutoj ni vidis, ke militistaj aªtoj kuregas sur la malproksima Ùoseo, klakas hufoj de ¤evaloj… Tio estas la demando, kiam eltenos Hopkins.

Nun aªdißas fajfo de trajno el la direkto de la urbo. Ïia reflektoro lumas malproksimen en la nokton…

- La trajno… - diras Neniulo. – Ïi traveturos Atlason… En Marokon…

- Nu kaj?

- Ni iru…

Sed li kuris ne al la urbo, sed al la Ùtonminejo de Colomb-Becha, kie nun ¤io estas silenta. La malliberuloj laboras nur tage en la terura varmego. Kelkfoje vartrajno haltas ¤i tie, kiun oni kargas.

La semaforo kaj la relkomutilon oni funkciigas el bariergardista dometo.

- Atendu – diris Alfonso la Neniulo al Yvonne. – Vi, venu kun mi.

Ni frapetis sur la pordo de la bariergardisto, poste ni metis lin Ùnurligitan en iun angulon.

Ni funkciigis la semaforon, ke ßi indiku halton, kaj ni elrapidis. Alfonso la Neniulo trankviligis la nervozan, lacan knabinon per kelkaj vortoj.

Sed tio estintus mia tasko, sed nun mi ne volis diskuti. Ni atendis pli ol duonhoron. Nek la spuron de la persekutantoj ni vidis sur la malproksima taluso. Hopkins havas avantaßon , kaj la kvin litra aªto estis en bonega stato, kiam ni transprenis ßin.

Venas la trajno. Ïi malakcelas… poste haltas, kaj eligante fumnubojn ßi staradas.

La maÙinisto kaj la hejtisto elklinißas, sed saltinte sur la lokomotivon, ni direktas revolveron al ili.

- Ek! Antaªen!

La atakantoj ne Ùercas en Saharo, tion bone scias la hejtisto kaj la maÙinisto. Ni helpas Yvonne-on grimpi sur la Ùtupetaro… La masinisto manipulas la prenilojn.

- Kion vi volas? – demandas la hejtisto.

- Transveturi Atlason. Ni foßas de Kongo! Kiom da stacio estas ßis tie?

La maÙinisto ekkriis:

- Ãu vi estas tiuj?! Hej, knabo! Hejtu la lokomotivon tiel, kvazaª ni estus en la infero!… Ãu vi estas tiuj?…

- Li ßoje okulmezuris nin, dume li rapide manipulis la prenilojn, kaj post nelonge la trajno kuregis tiel, ke ßi preskaª desaltis de sur la reloj.

La hejtisto premadis niajn manojn.

- Knaboj – li diris -, ¤iu vera franco zelotas por vi! Kiel frenezaj homoj vi estas!

- Kaj nun ili okupis e¤ la trajnon.

La populareco estas grandega alianculo! Nun jam ¤iu simpla homo protektas nin, ili ßojas, ke ili povas helpi nin kaj dividi la popularecon kun ni.

Yvonne unue eksidis, poste li sternißis sur la karboamaso kaj ekdormis.

La hejtisto kaj la lokomotivestro laboras tiel, ke se la afrika trajno povus gajni la premion pri rapideco, tiam la blua rubando de la marÙipoj ornamus la kamentubon de la lokomotivo. Ili proponas al ni trinki vinon kaj elprenas la manßajon, kiun ili portis dehejme. Famaj rabistoj povis ßui tia¢on, kiujn la popolo akceptis en sian koron pro io. Robin Hood povis travivi la saman aferon, inter la lokomotivestroj de sia epoko.

Aªrore la trajno jam ascendis sur la rokoj de Atlaso, kaj antaªtagmeze ni estis sur la supro de la montaro.

Ni dormis alterne, ¤ar malgraª nia populareco ni estis singardemaj…

Posttagmeze ni jam malsuprenveturis sur la orienta deklivo de Atlaso! Se ni alvenos en Marokon, al markizo de Surenne, tiam ni gajnos la aferon!

- Haltu! – diris Alfonso la Neniulo. – Nur tiom longe, ke ni povu desalti!

La maÙinisto malalkcelis, kaj ni desaltis. Alfonso la Neniulo tenis Yvonne-on inter siaj brakoj.

La knabino dormis ankaª dum dormo.

La trajno tuj veturegis plu. Malgrandaj vilaßoj estis videblaj ¤irkaªe sur la montdeklivo. Kaj malproksime… Dio mia! Maroko!

- Ni adiaªas vin ¤i tie, Yvonne – diris Neniulo. – Nun jam vi ne povas veni kun ni. Vi havas parencojn en Maroko, telefonu al ili, kaj nun jam uzu la nomo Duran…

- Ãu vi…

- Ni iros plu.

- Knaboj… Dio… Dio… - Ùi ne povis daªrigi. £iaj okuloj plenißis per larmoj.

Alfonso la Neniulo ¤irkaªbrakis Ùin. Poste Ùi paÙis al mi, kaj ambaªmane prenis mian vizaßon kaj kisis mian frunton.

£i do tamen! Amas min!

2

Ni ekripozis en la mezo de vinbermonto.

- Nun ni devas for¢eti tiujn vestojn. Se la trajno alvenos al Maroko, tiam oni ser¤os nin ¤ie en la ¤irkaªa¢o.

Ni vidis dometon iom malproksime. Araba paÙtisto povis loßi tie. Ãirkaªe estis Ùafoj.

- Ni iru! – li diris. - Antaªen!

La paÙtisto drinkadis kun sia kampgardista amiko. Ni frapetis sur la pordo. £nurliginte lin kaj lian amikon, ni metis ilin sub la tablon. Poste ni ekiris sur ambaª flankoj de la vojo al Maroko.

Mi en la vesta¢o de la kampogardisto, Alfonso la Neniulo kiel paÙtisto kun proksimume kvardek Ùafoj. Pasis nek dek minutoj, kiam la militistaro aperis en la malproksimo. La polica aªto kuregis antaª ili

Mi tuj surventrißis. Alfonso la Neniulo iris trankvile kaj peletis la kvardek Ùafojn antaª si.

Oni nek rigardis tien, ¤ar la ideo estis tiel absurda, ke ili povas estis la fußintoj… Ni jam estis nur kelkcent metrojn de la urbo, kiam ni komprenis, ke ¤io estas vana. La polico kaj la militistaro tenis la vojon, kondukantan al Maroko okupita.

Ïis kie la rigardo atingas, ¤ie estas armiloj, stiletoj. Sed nek tio estintus mirinda, se oni ordonus ßeneralan mobilizon en la respubloko, kaj deklarus sießan staton pro la tri homoj.

Antaª la apudvoja la restoracio por la Ùoforoj staris du aªtomobiloj, sed neniu estis interne. La posedantoj de la aªtoj estis akompanataj al la polico por legitimi ilin.

Malpli proksime staris ankoraª alia aªto sur la vojo, la Ùoforo legis ¢urnalon en la ombro de la domtegmento.

Alfonso la Neniulo mansigis al mi. Poste li iris tien kaj alparolis la Ùoforon. Mi Ùtelumis al la alia flanko.

£nurliginte la Ùoforon, ni metis lin sub malproksiman arbuston.

Dume la kvardek Ùafoj atendis.

- Sidu en ßin – diris Neniulo -, kaj veturu per la aªto al tiu arbo, kiu staras apud la drinkejo, sed anticipe elsaltu.

Li lasis min tie. Mi sciis, ke li malofte faras stulta¢on, mi do faris tion, kion li petis. La aªto renversißis kun granda grincado, sed anticipe mi elsaltis.

Poste mi iris en la drinkejon. Apenaª estis io sur ßia loko.

Eble granda interbatado okazis ¤i tie. Ãio estis renversita, vitreroj, rompitaj seßoj, la proprietulo kaj la kelnero kuÙis sur la planko iom draste draÙitaj.

- Kio okazis ¤i tie?

- Mi telefonis… - diris Neniulo. – Nun ni trinku gluton da drinka¢o.

Post kelkaj minutoj aªdißis akra sono. Sireno.

- Denove venas polica aªto! – mi diris.

- Ne. Ïi estas savaªtomobilo. Mi vokis ilin telefone al renversita aªto…

La ambulanca kuracisto kaj la Ùoforo miris, ke neniu estas apud la vrako. Ili miris multe pli, kiam ni batis ilin je la kapo tiel, ke ili falis sur la teron svenitaj. Ãar la savaªto estis tie, ni metis ilin sur la brankardon, kaj la aªto ekveturis reen.

Ïi kuregis al la kordono kun sirenado. Alfonso la Neniulo portis la ¤apon kaj la mantelon de la Ùoforo. Mi sidis apud la malsanuloj, kiel kutime ¤e la ambulanca servo, ¤ar de tempo al tempo eble rekonsciißos iu sveninto kaj maltrankvilißos…

Tiam mi denove batis lin je la kapo, kaj ekestis silento.

La kordono disißis, kaj la aªto alvenis en Marokon, kun laªta sirenado, rekte al la domo de la ¤efkomandejo. La savaªto vekis ßeneralan sensacion.

Alfonso la Neniulo elsaltas kaj iras al la gardostaranto:

- Grave vundita ¤efoficiro estas kun ni. Li volas diri ion al markizo de Surenne. Ïi estas grava militista sekreto. Rapide! Neeblas movi lin e¤ el la aªto, ¤ar li estas mortanta.

La gardostaranto forkuras. Mi ankoraª lastfoje batas miaj flegatojn je la kapo, kaj ankaª mi elaªtißas.

Ni estis ¤i tie! De Kongo!

- En la nomo de la leßo!

Dek policistoj ¤irkaªis nin. Dek revolvertuboj direktißis al ni.

- Atendu! Ni kunportis gravan ordonon!

- Ekiru, aª ni pafos.

- Ne!

Ni diris tion samtempe.

Kaj nun markizo de Surenne elpaÙis tra la pordego mirante. La polickapitano mansalutis rekte staranta.

- Ekscelenco! Ili estas la dizertintoj, alvenintaj el Igori!

- Kiel diable vi povis veni ¤i tien?!

- Per savaªto!

- Mi konas vin – diris la markizo, post kiam okulmezuris nin. – Mi bedaªras, ke via kariero finißis tiel.

Alfonso la Neniulo mansalutis.

- Sinjoro admiralo! Ni devis enmanigi leteron al vi…

Kaj li transdonis la leteron al la adresito!

- Hm… - diris la markizo -, kio ßi estas? Ãu kuirlibro?

- Pardonon…

Ïi estis la alia koverto, en kiu ni kunpotis la kuirlibron de Levin en la ßangalo. Sed post momento… Jes! Ïi estas tiu momento, por kiu estis inde veni en tiun ¤i mondon:

Ni transdonis la veran koverton kun kvin sigeloj, sendifektan, en ßi la raporto de la generalo!

Dume ¤irkaªis nin homamaso, konsistante el miloj da personoj, kaj la aro de la scivolemuloj tumultißis ¤ie en la proksimaj stratoj.

Bruo, kriado, pumbatoj de la gumbastonoj, la virinoj Ùrikas… Kelkaj homoj vivus mallaªte, oni arestas tiujn…

La vivo en la stratoj de Maroko tute paralizißis. La informo disvastißas en la urbo, ke ni estas ¤i tie, kaj ¤iu volas vidi nin.

- Kiu sendas tiun leteon?

- Ni rajtas diri nenion al via ekscelenco pri la letero .

- Kial?

- Ni estas soldatoj. Ordono estas ordono.

…La homamaso trarompas la kordonon… glavo ekbrilas, bastono pumbatas, kriegado… Oni premas nin al la profundo de la pordego.

Markizo de Surenne metas la leteron en sian poÙon:

- Konduku ilin al la kapitano de la fortika¢o Gueliz – kaj li turnas sin al ni. – Ãu tiu letero signifas mildigan cirkonstancon antaª viaj jußistoj?

- Oui, mon excellence.

- Se ßi estas tiel, rilate viajn malnovajn meritojn, mi zorgos, ke la milita tribunalo konsideru tion. Kvankam, kion vi faris, pri tio apenaª ekzistas senkulpigo… Domaße, ke vi subißis al tiu ¤i stato…

Li turnißis kaj lasis nin tie. Dume la policistaro estis fortigita kun soldataro, kaj la rumora homamaso estis premita en la flankstraton, per sinsekvaj atakoj.

DEKTRIA ÃAPITRO

1

Ni trankvile toleris, ke la kaporalo katenu nin. Oni rapide puÙis nin en granda, grizan militistan aªton, poste ni ekveturis… Baldaª ni staris en la korto de la fortika¢o Gueliz. Unue ni estis kondukitaj al la gardistejo, kie oni traser¤is niajn poÙojn.

- Damne… - blasfemas la serßento.

Jes, kvar-kvin revolveroj, kelkcent kugloj, tran¤ilo, plumba bastono: nur ¤e du homoj ßi estas sufi¤e timiga vida¢o.

- Kio ßi estas?

Li trovis la kuirlibron de Levin.

- Mi petas vin – diris Alfonso la Neniulo -, ßi estas tre grava krimdokumento. Zorgeme gardu tion.

- Jen vidu!… - diras nun la kaproalo. – Kio ajn mi estu, se ßi ne estas la kuirlibro de Levin!

- Jes ßi estas! – mi respondis.

- Ãu vere?! – krias la kaporalo. – Montru do sur la foto, kiu estas la fama Levin…

- Jen li estas, kiu sidas… Ãi tie trovißas mi, dekstre. Mi estis lia Ùatata dis¤iplo…

Fine! Fine ni ekscios la sekreton!

- Sinjoro kaporalo! Ãu vi estas dis¤iplo de Levin?

- Jes, kompreneble!

- Kiu estis Levin?

- Ne ¤ikanu min!… Ãu vi volas aserti tion, ke vi ne scias, kiu estis Levin?… Kial vi fabelas tia¢on?

- Mi vere ne scias tion…

- Ba, kial vi Ùercas… lasu min trankvila!

Tiam mi falis surgenuen kun interplektitaj fingoj kaj ekparolis jene:

- Sinjoro kaporalo! De monatoj kelkfoje mi tre suferis, ¤ar majstro Levin, kun kiu mi havis la malfeli¤on esti en la sama malliberejo, li atendis, ke oni bone konu lin laªfame! Mi nun solene konfesas kaj ¢uras, se vi deziras: mi ne scias, kiu estis Levin. Priridu min pro mia nescio, malestimu min, mi petegas: surkra¤u min, sed diru, kiu estis Levin?!

La kaporalo plenumis mian peton. Li surkra¤is min kaj rakontis, kiu estis Levin:

La granda Levin jam en lia frua juneco, kiel tajloro de pantalonoj komencis sian karieron en la pitoreska Cape Town. Sed lia koro jam tiam entuziasmis pro la granda kulinara scienco. Kiam li havis dudek jarojn, li ankoraª tute ne konjektis, ke la Kristnasko de la venonta jaro, kiel grandan Ùanßißon signifos en lia vivo. Tiun Kristnaskan vesperon oni kaptis lin ¤e freÙa faro dum rompÙtelo. En la pitoreska Cape Town. Kiam oni demandis lin, kian laboron li Ùatus fari, al kio li eble havas emon, li respondis:

- Mi deziras esti kuiristo. Ãar mi estas konvinkißinta, se ¤iu homo povus vivteni sin laª Ùatata profesio, tiam ne estus krimulo sur la terglobo.

- Kio vi estis antaªe?

- Gladisto de pantalonoj. Kaj tio kaªzis mian pereon. Mi ne sentas elvokitecon al la pantalongladado. – Li kriis plendinde, pugne frapinte sur sian bruston: Lasu min kuiri, kaj mi plibonigos la homaron!

Oni ne tro bone akceptis tiun lian aserton, sed Levin devis preni ¤iuvespere hipofosfaton laª la ordono de la adjutanto, ke liaj nevoj iomete resanißu, antaª ol tiu ideo ekregus la tutan organismon de la malliberulo.

Post unu semajno la traveturanta kimra princo vizitis e¤ la pundomon, kaj tiam Levin (kvankam li regule prenis la hipofosfaton) li ¢etis sin antaª la piedojn de la tronheredanto kaj ekkriis jene:

- Sinjoro! Mi volas kuiri! Kial estas tiel, ke la malliberuloj povas lerni ¤ion, nur kuiri ne?!

La princo ßisaªskultis la peton de Levin. La ideo pla¤is al li, laª kio ne estus krimulo, se ¤iu homo povus vivi el sia Ùatata profesio.

- Direktoro – diris la princo -, estu Cape Town la sola prizono, kie la malliberuloj povas lerni ankaª kuiri.

- Sed sinjoro, kiu estu la instruisto?

- Mi komprenas. Mi transdonos mian Ùipkuiriston kiel instruiston al la kuir-kurso.

Post du monatoj la kuiristo de la princo revenis al sia posteno, kaj Levin transprenis la instruadon por unu tuta jaro. Tiam la granda homo liberißis. Lia princa moÙto ¤iufoje, kiam li estis en Cape Town, konsideris kiel devon, portigi la tagmanßon el la prizona kuirejo de Levin. Tion jam nur malbonvolaj homoj disvastigis, ke la tronheredanto tial ne ofte vizitis Sud-Afrikon.

Oni publikis longan artikolon pri la afero, kaj la hotelo Savoy en Londono dungis Levin-on post lia liberißo. Sed post duonjara laboro oni kondamnis lin al longdaªra puninstruado en kuir-kurso de malliberejo.

La nomo de Levin farißis nocio! Foje dank' al stranga hazardo li longe estis en libera stato, kaj la princo invitis lin sur sian Ùipon por kuiri al la gastoj laª la menuo de Levin. Tiuokze ankaª la foto de Levin aperis en ¤iu grava ¢urnalo, kiu prezentas, ke li atendas la kimeran princon en la societo de bovid-frikando kaj helpkuiristo…

- Tiu foto en la kuirlibro – finis la kaporalo la historion – estis farita en la prizono de Johanesburgo, en Sud-Afriko, kie ankaª mi estis la instruito de Levin, pro kontrabando.

- Bonvolu diri – ekparolis Alfonso la Neniulo kaj fingre montris sur ulon, kiu portis antaªtukon de helpkuiristo kaj vesta¢on de malliberulo. – Ãu vi konas ankaª tiun kolegon?

- Jes, kompreneble!… Li estas Brigeron! Agresema, kruela rabmurdisto!

Mi rigardis tien, kaj mia buÙo restis malfermita. La dis¤iplo de Levin, la rabmurdisto, nomata Brigeron estas neniu alia, ol la unuokula inßeniero el Igori!

2

Neniulo ridetis, ¤ar mi staris tie, kiel idioto.

- Ãu vi ne komprenas? La unuan tagon, kiam ni alvenis al Igori. Levin mendis marinitan fiÙon. Kaj li rekonis sian iaman disciplon el lia kuir-stilo! Poste li apartenis al la pli bona kategorio… li iradis kiel inßeniero en eleganta vesta¢o… Kompreneble, tiu dis¤iplo faris tion al li, kiu estis preta kuiri marinitan fiÙon…

- Brigeron ne bone kuiris fiÙon – rimakis la kapralo. – La rabmurdistoj pretigas bone nur surkrade aª pikstange rostitajn viandojn, eksluzive laª angla maniero, la fiÙo estis la speciala¢ de ricelistoj kaj enÙtelißintaj rapistoj. La granda Levin sciis preciye, ke iuj krimuloj al kio havas talenton. La vere bonajn supojn el kokin-viando kaj kuiritajn bov-viandojn pretigis la la ¤antaßistoj, sed baki dol¤a¢ojn kaj krema¢ojn alproprigis plej rapide la knabin-komercistoj kaj la poÙoÙtelistoj.

Post la mallonga ekspliko oni akompanis nin en karceron.

- Diru, de kiam vi scias, ke la foto de la unuokululo estas en ßi – mi demandis de Alfonso la Neniulo.

- Kiam Levin venis al ni en la *Trogo* kaj mi demandis lin, al kiu li povas danki tiun karieron? Li respondis, ke li havas dis¤iplon en Igori, kiu protektas lin.

- Mi memoras!

- Nu… Tiam venis en mian kapon la foto, trovita en la libro, kiu prezentas Levin-on en la rondo de siaj dis¤iploj. Kiam mi rigardis la bildon, mi tuj vidis la unuokulan inßenieron inter la dis¤iploj.

- Kio okazis al la Turko? Li jam longe devintus alveni kun la letero.

- Mi ne scias. Estas suspektinde.

- Ãu ßuste la Turka Sultano ne estos suspektinda?!

- Ãu vi pensas, ke markizo de Surenne ankoraª ne legis la leteron? – mi demandis iom poste.

- Mi timas, ke eble nek tio helpos nin, se li legis ßin.

- Ãu? Kiel vi komprenas tion?

- Eble okazis tia¢o en Igori, ke… kiel la generalo diris: oni prisilentos ßin! Tiam oni oferos ankaª nin, ignorante la leteron. Ni estos postenigitaj en iu malproksima garnizono de Sharo kiel dizertintoj.

Eblas, ke Alfonso la Neniulo denove trafis la veron…

3

…Poste oni kondukis nin al la kapitano. La granda kontoro estis plenplena de scivolemaj oficiroj. Generaloj, majoro, unu kapitano de la spahioj, la adjutanto de la gubernatoro: ¤iuj oficiroj, restadantaj en Maroko ¤eestis, kiuj havis eblon veni ¤i tien.

- Alkonduku ankaª tiun dikan friponon… - diris la kapitano al la suboficiro.

Do ankaª Hopkins estas ¤i tie.

- Vi estas frenezaj homoj. Sed vi amare pagos pro la hontigo de la armeo.

Ãefleªtenanto paÙis antaª nin.

- Kie estas la kanbino, kiu estis kun vi ankoraª ¤e Colomb-Bechar?… Ãu?!

- Ni diros nek tion, nek Ùian nomon, mon commandant – respondis Alfonso la Neniulo. La oficiro skuis sian pugnon antaª nia nazo:

- Gardu vin, se vi mensogos! La dikulo konfesis ¤ion!

Li volas trompi nin per tia truko! Ïuste Hopkins estas tiu, kiu konfesas. Kaj ¤ion!

Sed ßuste nun li estas alkondukita. Eble oni iomete draÙis la knabon, ¤ar liaj nazo kaj lipoj estas Ùvelintaj.

Sed kio okazis?!… Kiel li envenas? Kiu vidis tia¢on? Li ridetas kaj eklevas sian ¤apon:

- Humile via!

- Senrangulo! – krias la kapitano. – Kiel vi kondutas?

- Mi dankas vian demandon, sinjoro kapitano…

Ãu li frenezißis? La leªtenanto staras antaª lin.

- Kanajlo! Ãu vi simulas?!

- Mi ne simulas. Mi estas civilulo, kiun vi tenas en kaptiteco kontraªleße!

Nun oficiro paÙas al la leªtenanto.

- Mi petas vin, ßi estas tre stranga afero. £ajnas, ke la arestito vere estas civilulo, ¤ar soldato nomata Thorze, registrita kun la samaj personaj indikoj servas ¤e nia bataliono la dua, en Meknes…

- Ãu ankaª vi asertas, ke vi estas civiluloj? – turnis sin la komandanto al ni.

- Ne, mon commandant…

La leªtenanto minace sibletis per sia bastono.

- Kie estas la kanbino?! – li demandis mallonge.

- Se la sinjoro leªtenanto nun malbone traktos nin, post nelonge vi bedaªros tion – mi diris tion kun soldata estimo.

- Kiel?! Vi do kondutas nun tiel…

- Atendu… - interrompis la majoro. £ajnas, ke li lernis el la afero de Hopkins.

- Kiel komprenas tion, vi, patromurdisto, ke ni bone traktu vin?

Sed li ne havis tempon respondi. La pordo malfermißis, kaj markizo de Surenne enrapidis.

DEKKVARA ÃAPITRO

1

Lia ekscelenco venis persone… Huh! Kiel li aspektis! Lia vizaßo estis rußa. Ïi elradiis koleron, ßojon kaj fierecon.

Ãiuj maleoloj klakante kunfrapißis samtempe en la ¤ambro.

La komisaro de la gubernatoro preteriris antaª ni kaj longe okulmezuradis nin. Poste li turnis sin al la oficiroj:

- Sinjoroj! Mi deziras, ke tiujn tri homojn ¤ie, kie oni parolas pri ili, estu menciataj, kiel la plej bravaj, la plej sinoferaj, la plej fidelaj soldatoj de la respubliko!…

Konsterna silento por momento, nur Hopkins murmuretas mallaªte:

- Menciu ankaª tion… ke mi estas civilulo.

- Krome mi ordonas – li daªrigis per laªta vo¤o -, ke morgaª ¤iu kompanio de la armeo menciu en la tagordono tiujn tri homojn, al kiuj mi nun etendas mian manon. – li premis nian manon unu post la alia. – admiralo de Surene ¤iam estos fiera pri tiu manpremo.

Li estis tia homo! Sehezite li starigis al la muro la malkuraßajn, malbonajn, damaßajn soldatojn, sed neniu taksis pli alte la veran plenuma¢on, ol li.

Alfonso la Neniulo elpaÙis sin rektiginte.

- Parolu!

- Ni subordige dankas la altan rekonon de via ekscelenco. Ni plenumis nian devon, kiel decas al bona soldato, tio estis ¤io.

- Ili – li turnis sin al la oficiroj – malkaÙis la plej fian perfidon kaj plenumis la plej malfacilan militistan ordonon ekde la memoreblaj tempoj, kiam ili kunportis sekretan raporton rekte al la militestraro tra fajro kaj akvo… - kaj li okulmezuris nin. – Kiaj… homoj ili estas… - li diris ridante, sed liaj okuloj brilis strange…

2

Iun tagon la garnizono de Fort Lamy, konsistanta el cent soldatoj, vekißis je surprizo en la ßangalo. Tri aviadiloj surterißis sur la malgranda flugkampo en rapida sinsekvo. Alvenis oficiroj.

Neniu sciis, kio okazis. Oni deÙanßis la kapitanon de la fortika¢o kaj la radioteknikiston. Ili forlasis la fortika¢on Fort Lamy per aviadilo. La kapitano suferis akcidenton dumvoje. Li falis el la aeroplano iel. E¤ tion oni kla¤adas ¤ie, ke li mortigis sin mem. Oni ordonis al la garnizono tuj ekmarÙi.

Ãe la bordo de Kongo ili subite daªrigis sian vojon orienten. Ili marÙis rekte al Igori en fortostre¤aj etapoj.

Samtempe svarmo de aviadiloj aperis super Igori… Terura motorburo plenigis la aeron, kaj oni metis la jenan radiogramon antaª la kapitanon:

„Post dek minutoj malliberuloj, indißenoj kaj gardistoj kolektißu en la fortika¢o. Nia ordono estas la sekva: Se e¤ unu homo provos forlasi Igori-on, ni ekstermos la fortika¢on per bomboj! Oni deÙanßis la komandantojn de Fort Lamy, la garnizono estas fortikigita per leßera baterio, Igori estos okupita dum la daªro de tri horoj. Post dek minutoj ni komencos pafi per mitraloj. Kiu estos ekster la fortika¢o, ni mortpafos tiun."

Post dek minutoj la malalte flugantaj aviadiloj komencis parfi la ¤irkaªa¢on per mitraloj

Posttagmeze je la sesa horo Igori kapitulacis sen rezisto. Je la sepa horo oni finis la unuan esploron, kaj dek ses homoj estis tre rapide mortpafita malantaª la fortika¢o. Inter aliaj Brigeron kaj Fadeno, la zumkantinta, duon-idiota kaporalo. La „kapitanon" oni liveris katenite en Oran-on…

Nur kelkaj linioj aperis en la gazetoj pri la afero:

„En Igori la bagnanoj provis fari ribelon, kiun subpremis la garnizono de Fort Lamy. Tri dizertintaj soldatoj, el kiuj unu estas civilulo, venis en Igori-on konfiditaj de la sekreta servo, kaj la kolonia armeo intence ne urßigis nian areston."

Tiun dolorkompenson ricevis la multaj azenigitaj instancoj. Sed ni sciis, kiom ili urßigis nian areston…

3

La loßantoj de la kabano certe aspektis malbone, kiam kapitano Péret iris por ili kun sia ta¤mento. Potrien atendis lin sur la sojlo. El la flava, velka vizaßo de la serßento malgaje elstaris lia nazo kaj konsistaj partoj de liaj lipharoj kaj barbo. Tamen li staris rekte, kiel kandelo antaª Péret.

- Serßento Potrien anoncißas, sinjoro kapitano.

La kapitano premis la grandan, ostan, faltan manon:

- Vi aspektas malbon, mon chet… - kaj li frapetis la torakon de la serßento inter la rustaj butonoj de la Ùima, malseka kamizolo. – Ãu el¤erpißis la rezervo ¤i-interne?

La vizaßo de serßento farißis iom rußa, kaj ankaª liaj okuloj viglißis pro la ektuÙo.

- La afero iomete suferigis min. Mi pensas, ke mi devas peti tri libertagojn, por ke ¤io estu en ordo ¤e mi. Sed mi ne volas iri en la malsanulan ¤ambron.

La kapitano ridis kaj frapetis la cikatroplenan, multe suferintan, malgrasan vizaßon.

- Alors!… Tout va bien… mon chef!

La maleoloj kunbatißas.

- Si! Mon commandant!

La kapitano volis iri plu, sed la serßento staris antaª lin.

- Estu singarda, mon commandant. Korpogardisto staras apud la generalo, ¤ar ni pensis, ke tiuj friponoj venos por mortigi la ¤efatestantojn.

- Ãu korpogardisto? Kio ßi estas?

- Li estas kaptito kun ni. Li estas tre brava kanbo – kaj li kriis en la alian ¤ambron: - He, vi, kanajo! Alvenis niaj kamaradoj.

- Tamen vi ne devas kriegi!

La Turka Sultano aperis ¤e la pordo, en la mano kun kuireja tran¤ilo.

4

La Turka Sultano ankoraª tiun vesperon resis ¤i tie, kiam ni ekvojis. La fumanta lokomotivo esis ekveturonta sur la industria, etÙpura trako. La Turka Sultano komencis rapidan flustradon kun la lokomotivestro.

- Jen estas kvinmil frankoj. Nun mi kaÙißos en la vagono kaj rulu karbon sur min…

- Bone…

- Rapide!

La Turko okupis lokon en malgrand, ¤arosimila, etÙpura vagono, kaj la maÙinisto rulis karbon sur lin…

Post dek minutoj la trajno ekveturis, eligante densajn fum-nubojn… Diablo forportu ßin! Tiu ¤i vagono ne movißas. Kio okazis? Oni dekro¤is ßin! Li rapide levißis, kaj surpriza vida¢o akceptis lin. Dek soldatoj staris tie kun pafpretaj pafiloj. Meze Fadeno, la „kaporalo".

- Elvagonißu!…

Oni ¤irkaªis kaj akompanis lin en la kontoron.

La kapitano akceptis lin ridetante.

- Dekomence ni estis klarvidaj pri vi, Boulanger. Ãar via kuracista amiko, Kvasti¤ perfidisi vin.

- Tio ne estas vera!

- Jes. Kredu ßin. Tiu homo parolas dormante, kaj nokte li elbalila¤is ion kaj alion pri la afero, tiel li rakontis ankaª pri la etÙpura fervojo. Nun vi iros al viaj kompanoj. Mi bedaªras, sed mi multe amuzißis pri vi. Traser¤u lin!

...Kiam oni volis preni la binoklujon de li, li batalis kiel tigro. Li volis disÙiri la leteron.

Oni rompis lian nazon, iu batis lin je la dorso per kolbo, sed li defendis sin, kaj li vangofrapis la malaltan kaporalon tiel, ke ties tri dentoj elfalis… Oni tamen prenis la binoklujon de li.

La kapitano malfermis ßin.

- Hm… kial vi kolektis cigarstumpojn en ßi?

- La okuloj de la Turka Sultano rondißis pro miro, kaj fine li diris tre surprizan frazon:

- Hu! Tiu… mizera… Ùtelisto!

5

De tiam pasis unu jaro. Nun jam mi povas skribi pri la afero.

Pittman konfesis ¤ion, li ne estis bagatelema homo. Li ridetante rakontis la tuton, kaj li ridetante iris aªrore al la ekzekuto. Li rifuzis la suboficiron, kiu proksimißis al li per tuko.

Li fikse rigardis al la dekdu pafiltuboj.

Kio estis la trompo?

Pittman alvenis en Igori-on kiel ¤efleªtanto Fleurien. Tiam oni faris mezurojn en tiu regiono de Kongo, kaj la komisiitoj de diversaj kompanioj tentis la fakulojn. La plej gravas persono estis la oficiro Fleurien, sendita por fari kontrolon, anstataª kiu Pittman anoncißis kun laªregulaj dokumentoj. Multe da aferoj dependis de lia raporto. Pittman klare vidis, kia ebleco prezentißas. Unue li lasis, ke la entreprenistoj koruptu lin, kaj li favore prijußis tiun, kiu pagis pli multe. Baldaª jam li direktis la trompon. Li sisteme malaperigis la skrupulemajn oficirojn kaj inßenierojn unu post la alia. Por neniu estas suspektinda fenomeno, kiam kelkaj homoj mortis pro malario, tifo aª insolacio en la regiono de Kongo. Igori situas tre malproksime de ¤iu kontrolebleco. Estas nekredeble multekosta kaj komplika afero organizi oficialan vojaßon al Kongo.

Iom post iom la trompa ta¤mento farißis tiel forta, ke la granda verko povis elformißi.

Inßeniero de bankrotita fervojkonstrua kompanio faris proponon pri livero de materialoj al la konstruistoj de la fervojo Belga Kongo. Tre malmultekoste. Oni akceptis la proponon. (Baldaª evidentißis, ke estis komplicoj ankaª ¤e la belga konstru-laboro.)

Poste oni liveris plu la materialon, alvenintan al la franca fervojkonstruo al la belga laborloko, kiu estis je ducent kilometra distanco. Oni simple enpoÙigis la nekredeble altajn monsumojn. Laªdire oni konstruis la francan fervojon el la malgranda parto de la materialo.

La traveturantoj aª pilotoj ne povis vidi el la alteco, ke la taluso, la kunliga ponto, la cement-bazo ¤ie estas maldika kiel papero. Oni uzis tre malmultan, malbone miksitan materialon. La reloj estas sternitaj nur sur mallonga parto, kaj tiuj finißas ¤ie, kie la trako atingas la arbaron.

…Tamen la konstrua¢oj preterkure Ùajnis demalproksime tunelo, ponto, taluso. Dum jaroj konstruißis perfekta, mallonga itinero de la belga fervojo el la defraªdita, franca materialo! Intertempe la trompistoj prosperantaj en Igori jam havis multmil-frankajn enmeta¢ojn en diversaj, eksterlandaj bankoj.

Vere estis nenia¢o funkciigi „legian paradizon" el tiu mono. Ãu gravis dekmil cigaroj Havano, ¤iom ajn hektolitroj da vino aª sukera¢o, kiam oni forÙtelis tutajn fervoj-itinerojn, tunelojn kaj pontojn?

Se iafoje tamen alvenis delegitaro al la bagno, tion oni antaªe sciis en Fort Lamy. Tiam la malliberuloj laboris, ili kolektis la luksajn meblojn en malplena hangaro kaj sendis la negrajn laboristojn hejmen. Kion oni tute ne atendis: la pureco, la diciplino de la malliberuloj, la sanitaraj aferoj vekis la plej bonan impreson en la delegitoj, kaj „¤efleªtenanto Fleurien" estis prezentita e¤ al rangaltigo.

La senranga soldato Fadeno venis en Igori-on pro dizerto, kaj li tuj ekkonis Pittman-on, kun kiu li soldatservis en la oazo Rakhmar. Fadeno informis sian bonan amikon Brigeron-on, la unuokulan rabiston, kiu estis drinkejestro en Rakhmar. Poste Brigeron pli bone ekspluatis la situacion ol la idiota Fadeno. Sed venis ¤i tien ankaª la ebria relvojgardisto de la oazo Oguri.

Li estis tie, kiam la araboj mortigis oficiron Fleurien, kaj ili liberigis Pittman-on. Rekompence por lia silento oni transpostenigis lin al la fervojo de Igori laª la propono de Fleurien, kie la ludeman fantazion havanta Pittman efektivigis ankaª lian revon: li konstruis grandan fervojstacion, ili ja havis sufi¤e da materialo. Poste li povis drinki, ordoni, furiozi laªpla¤e, kaj oni ne devis timi katastrofon, ¤ar fervoja trafiko okazis nur en la vizioj de la staciestro.

La bank-enmeta¢oj de la trompistoj ne kovris e¤ la dekonon de la damaßo, sed la rapida subpremo de la krimo savis la francan financon de netakseblaj perdoj.

Kompreneble devis esti komplicoj ankaª ¤ekape. Kelkaj neatenditaj transpostenigoj, emeritigoj, du-tri strangaj sinmortigoj forglutis la lastajn spurojn de la krimafero, kaj la detaloj restis en eterna obskuro.

6

…La aªtoj povis veturi nur tre malrapide de la Gare de St. Lazar ßis la palaco Elysée.

Kia homamaso…!

Oni kuntrenas filmreporteron kun la kamerao.

Tiel venas en mian kapon, ke en la kino¢urnalo tiam oni kutimas mansvingi al la popolo. Mi levis mian manon, sed adjutanto Potrien, sur kies kamizolo estis la tute nova ordeno „pour le merite", li sidis tiel, kiel reprodukta¢ de la statuo Budho en la vitrino, admonis min:

- Kondutu dece, vi, fripono… Kion pensas, se la prezidento demandos: „Nu, kara Potrien, kia estis via veturo sur la stratoj de Parizo?…" – kion mi diros al li?

- Vi respondos al li, mon chef…

- Ne respondu, vi, kanajlo, ¤ar mi puÙfaligos vin…

Hopkins la £tipulo sidis apud Alfonso la Neniulo kiel civilulo. En nigra redingoto, portanta nigran cilindran ¤apon kaj blankajn gantojn, kun levita kapo.

Li aspektis, kiel ekzekutisto la matenon de la ekzekuto. Nur tio mildigas iom lian festan ekstera¢on, ke lia flankenÙovißinta ¤emizbrustumo lasas vidigi sur granda parto lian strian trikota¢on…

Ni alvenas al la palaco Elysée.

Ni supreniras sur la marmora Ùtuparo malantaª generalo Duron, kaj ni alvenas en grandegan halon, kie atendas multaj elegantaj, paradvestitaj homoj. Ni staras stre¤e.

Unu suboficiro, du legianoj kaj unu ekzekutisto.

Ãiuj okuloj rigardas nin scivoleme, de la plando ßis la vertebro.

La respublikestro prenas nian manon unu post la alia. Kaj la miraklo okazas al Potrien! Kion li menciis de jaroj kiel ekzemplon! La grandsinjoro alparolis lin jene:

- Nu, kara Potrien, kia estis via veturo en Parizo…

Li neniun antaªe elpensitan respondon povas diri. Lia vizaßo estas flamrußa.

7

Alfonso la Neniulo tre ofte ricevas libertempon, kaj tiam li estas kun Yvonne.

La afero komencas esti por mi tre suspektinda! Ãu la knabino tiom forkaÙas siajn sentojn?! Estas vere, ke vizitinte min, Ùi donacis al mi belegan, oran horloßon, sed tian ricevis ankaª Hopkins. Alfonso la Neniulo post iom da tempo kondutas tre embarasita, kiam ni renkontißas. Kio estas en la fono de la aferoj? Hopkins la £tipulo ¤iutage ricevas permeson viziti min, kaj li salutas al Potrien tiel:

- Dio donu benon…

- Mi ne estas Dio por vi, sed sinjoro adjutanto! Kanajlo!

- Mi ne estas kanajlo por vi, sed sinjoro civilulo!

- Vi estas ßuste tiel impertinenta, kiel vi estis. Forportu vin! Tiu urtikfloro atendas vin en la kantino.

La urtikfloro estis mi. Sed tiun tagon mi iomete malgaje sidadis.

- Kio okazis al vi? – demandas £tipulo. – Venu en la kafejon vespere. Mi a¤etis la „Kvar strangajn ratojn" kun la Turko, kiu estas mia negocpartnero. Sed mi opinias, ke la fripono trompas min ¤e la kalkulo. Li estas suspektinda, tre suspektinda.

- Min ne interesas tio. Ãu vi aªdis, ke Alfonso la Neniulo ekssoldatißas,

- Ãu vere?

- Li anoncißis al kuracista kontrolo. Laª la stabkuracisto Alfonso la Neniulo ne estas servokapabla pro ßenerala korpa malforteco.

- Nu, kio okazis al tiu stabkuracisto? Ãu li estas nekuracebla, aª li malsanißis nur pro insolacio?

- Nek iu, nek la alia. Mi opinias, ke generalo Duran vizitis lin. Alfonso la Neniulo ekssoldatißos – kaj mi aldonis per mallaªta, vira ßemo: - Li edzißas al Yvonne!

Hopkins ¤irkaªrigardis, poste li flustris:

- Ne zorgu pri tio. Tial Ùi edzinißas al Alfonso la Neniulo, ¤ar Ùi tiel volas forkaÙi, ke Ùi amas vin.

<<< REEN AL LA CXEFA PAGXO